

Επίσημη Εφημερίδα C 175

της Ευρωπαϊκής Ένωσης

50^ο έτοςΈκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

27 Ιουλίου 2007

Ανακοίνωση αριθ.	Περιεχόμενα	Σελίδα
	III Προπαρασκευαστικές πράξεις	
	Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	
	436η σύνοδος ολομέλειας, της 30ής και 31ης Μαΐου 2007	
2007/C 175/01	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με την τροποποίηση της οδηγίας 92/84/ΕΟΚ για την προσέγγιση των συντελεστών των ειδικών φόρων κατανάλωσης για τα αλκοολούχα ποτά και την αλκοόλη» COM(2006) 486 τελικό	1
2007/C 175/02	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το κοινοτικό στατιστικό πρόγραμμα 2008-2012» COM(2006) 687 τελικό — 2006/0229 (COD)	8
2007/C 175/03	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις τριμηνιαίες στατιστικές για τις κενές θέσεις εργασίας στην Κοινότητα» COM(2007) 76 τελικό	11
2007/C 175/04	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί τροποποίησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1059/2003 για τη θέσπιση μιας κοινής ονοματολογίας των εδαφικών στατιστικών μονάδων (NUTS) λόγω της προσχώρησης της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση» COM(2007) 95 τελικό — 2007/0038 (COD)	13
2007/C 175/05	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η εσωτερική αγορά υπηρεσιών — Απαιτήσεις για την αγορά εργασίας και την προστασία των καταναλωτών»	14
2007/C 175/06	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ποιοτικά πρότυπα για το περιεχόμενο, τις διαδικασίες και τις μεθόδους των μελετών κοινωνικού αντικτύπου από την άποψη των κοινωνικών εταίρων και άλλων παραγόντων της κοινωνίας των πολιτών»	21
2007/C 175/07	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 1997/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 1997, για την προστασία των καταναλωτών κατά τις εξ αποστάσεως συμβάσεις» COM(2006) 514 τελικό	28

EL

Τιμή:
18 EUR

(Συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

2007/C 175/08	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 78/855/ΕΟΚ του Συμβουλίου περί των συγχωνεύσεων των ανωνύμων εταιριών και της οδηγίας 82/891/ΕΟΚ για τη διάσπαση των ανωνύμων εταιριών όσον αφορά την απαίτηση για τη σύνταξη έκθεσης από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα σε περίπτωση συγχώνευσης ή διάσπασης» COM(2007) 91 τελικό — 2007/0035 (COD)	33
2007/C 175/09	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού αριθ. 11 περί καταργήσεως των διακρίσεων στον τομέα των τιμών και όρων μεταφοράς κατ' εφαρμογή του άρθρου 79 παράγραφος 3 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 852/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την υγιεινή των τροφίμων» COM(2007) 90 τελικό — 2007/0037 (COD)	37
2007/C 175/10	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την εγκατάσταση των διατάξεων φωτισμού και φωτεινής σηματοδότησεως των γεωργικών ή δασικών ελκυστήρων με τροχούς» COM(2007) 192 τελικό — 2007/0066 (COD)	40
2007/C 175/11	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις εξαγωγές και εισαγωγές επικινδύνων χημικών προϊόντων» COM(2006) 745 τελικό — 2006/0246 (COD)	40
2007/C 175/12	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη διάθεση στην αγορά φυτοπροστατευτικών προϊόντων» COM (2006) 388 τελικό — 2006/0136 COD	44
2007/C 175/13	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ ώστε να ενταχθούν οι αεροπορικές δραστηριότητες στο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας» COM(2006) 818 τελικό — 2006/0304 (COD)	47
2007/C 175/14	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τη θέσπιση ειδικών κανόνων όσον αφορά τον τομέα των οπωροκηπευτικών και την τροποποίηση ορισμένων κανονισμών» COM(2007) 17 τελικό — 2007/0012 (CNS)	53
2007/C 175/15	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/66/ΕΚ σχετικά με τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές και τα απόβλητα ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών, όσον αφορά τις εκτελεστικές αρμοδιότητες της Επιτροπής» COM(2007) 93 τελικό — 2007/0036 (COD)	57
2007/C 175/16	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Οι προκλήσεις και οι ευκαιρίες της ΕΕ στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης»	57
2007/C 175/17	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πράσινη Βίβλος — Εκσυγχρονισμός της εργατικής νομοθεσίας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του 21ου αιώνα» COM(2006) 708 τελικό	65
2007/C 175/18	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση σύστασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων για τη διά βίου μάθηση» COM(2006) 479 τελικό — 2006/0163 (COD)	74
2007/C 175/19	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Μία στρατηγική της ΕΕ για τη στήριξη των κρατών μελών στην προσπάθειά τους να μειώσουν τις βλάβες που προκαλούνται από το οινόπνευμα» COM(2006) 625 τελικό	78

2007/C 175/20	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινούς κανόνες εκμετάλλευσης των αεροπορικών γραμμών στην Κοινότητα (Αναδιατύπωση)» COM(2006) 396 τελικό — 2006/0130 (COD) 85
2007/C 175/21	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η ευρωπαϊκή πολιτική για την οδική ασφάλεια και οι επαγγελματίες οδηγοί — Ασφαλείς και προστατευμένοι χώροι στάθμευσης» 88
2007/C 175/22	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Μελλοντική νομοθεσία για την ηλεκτρονική προσβασιμότητα» 91

III

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

436η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ, ΤΗΣ 30ΗΣ ΚΑΙ 31ΗΣ ΜΑΪΟΥ 2007

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με την τροποποίηση της οδηγίας 92/84/ΕΟΚ για την προσέγγιση των συντελεστών των ειδικών φόρων κατανάλωσης για τα αλκοολούχα ποτά και την αλκοόλη»

COM(2006) 486 τελικό

(2007/C 175/01)

Στις 26 Σεπτεμβρίου 2006, και σύμφωνα με άρθρο 93 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 19 Απριλίου 2007 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. ΙΟΖΙΑ.

Κατά την 436η σύνοδο ολομέλειάς της, της 30ής και 31ης Μαΐου 2007 (συνεδρίαση της 30ής Μαΐου) η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, με 78 ψήφους υπέρ και 10 κατά, υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι δεν είναι σωστό να εφαρμοστεί αυτόματη αναπροσαρμογή ανάλογα με τον πληθωρισμό που έχει καταγραφεί στην ΕΕ από το 1992 στην ΕΕ των 12, δεδομένου ότι εν τω μεταξύ έχουν ενταχθεί στην Ένωση 3 επιπλέον κράτη το 1995, άλλα 10 κράτη την 1η Μαΐου 2004 και ακόμη δύο την 1η Ιανουαρίου 2007.

1.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι για να επιτευχθεί η επιδιωκόμενη εναρμόνιση στο πλαίσιο της ΕΕ των 27 θα πρέπει, επίσης, να προβλεφθεί η υιοθέτηση ενός μέγιστου φορολογικού συντελεστή που αποτελεί όντως το ασφαλές μέτρο το οποίο επιτρέπει την αποτελεσματική αντιμετώπιση του λαθρεμπορίου και της απάτης και την προσέγγιση των επιπέδων φορολόγησης, και ευνοεί την πραγματική ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς. Η προάσπιση των συμφερόντων των καταναλωτών, που δεν πρέπει να θεωρούνται λαθρέμποροι εάν αγοράζουν αλκοολούχα προϊόντα εκεί όπου κοστίζουν φθηνότερα, υλοποιείται με μια προοδευτική εναρμόνιση.

1.3 Η ΕΟΚΕ συνιστά να απαγορευτεί ρητά στα κράτη μέλη να προσθέσουν άλλες μορφές φορολόγησης της κατανάλωσης στο κανονικό καθεστώς των ειδικών φόρων κατανάλωσης και του ΦΠΑ, ακόμη και εάν ονομάζουν του φόρους αυτούς με το πρωτότυπο όνομα «κοινοτικός φόρος», όπως όρισε το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων⁽¹⁾.

1.4 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι στην πρόταση δεν υφίστανται οι προϋποθέσεις συνοχής για να αιτιολογηθεί ως νομική βάση το άρθρο 39 της Συνθήκης, σύμφωνα με το οποίο το Συμβούλιο μπορεί να υιοθετήσει ομόφωνα διατάξεις που αφορούν την εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών σε φορολογικά θέματα. Πράγματι, η πρόταση αφήνοντας ελεύθερα τα κράτη μέλη να καθορίζουν τους συντελεστές τους με βάση ένα ελάχιστο όριο κάθε άλλο παρά συμβάλει στην εναρμόνιση.

1.5 Η ΕΟΚΕ θεωρεί εσφαλμένη την ελαχιστοποίηση της σημασίας της πρότασης από την Επιτροπή η οποία με τον τρόπο αυτό δικαιολογεί την απουσία αξιολόγησης των επιπτώσεων και διαβούλευσης με τα ενδιαφερόμενα μέλη. Κατά την ακρόαση που πραγματοποίησε η ΕΟΚΕ, όλοι οι συμμετέχοντες όχι μόνο εξέφρασαν την αντίθεσή τους προς την πρόταση της Επιτροπής, αλλά ζήτησαν και από την Επιτροπή να προβεί στο μέλλον σε προσεκτική μελέτη των επιπτώσεων.

1.6 Η ΕΟΚΕ εύχεται να αποσυρθεί η πρόταση και απαιτεί στην επόμενη φάση η Επιτροπή να ενημερώσει τις αναφορές στους κωδικούς της συνδυασμένης ονοματολογίας που αναφέρονται στην οδηγία 92/83 και να επανεξετάσει τις μεθόδους ταξινόμησης.

2. Η πρόταση της Επιτροπής

2.1 Η Πρόταση οδηγίας του σχετικά με την τροποποίηση της οδηγίας 92/84/ΕΟΚ για την προσέγγιση των συντελεστών των ειδικών φόρων κατανάλωσης για τα αλκοολούχα ποτά και την αλκοόλη καθορίζει τους ελάχιστους φορολογικούς συντελεστές για

⁽¹⁾ C-437/1997 Evangelischer Krankeshausverein Wien (EKW).

την αλκοόλη και για τις διάφορες κατηγορίες αλκοολούχων ποτών. Σύμφωνα με το άρθρο 8 της οδηγίας, η Επιτροπή οφείλει να πραγματοποιεί τακτικές εξετάσεις, να υποβάλλει εκθέσεις και, ενδεχομένως, προτάσεις.

2.2 Η συζήτηση που διενεργήθηκε μετά την έκθεση που υπέβαλε η Επιτροπή στις 26 Μαΐου 2004, στην οποία κατέληγε στο συμπέρασμα ότι απαιτείται μεγαλύτερη σύγκλιση των συντελεστών των ειδικών φόρων κατανάλωσης στα διάφορα κράτη μέλη προκειμένου να διασφαλιστεί η ορθή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, ιδίως όσον αφορά τους κινδύνους στρέβλωσης του ανταγωνισμού και απάτης, συνέβαλε στην πρόσκληση του Συμβουλίου προς την Επιτροπή να υποβάλει πρόταση για την προσαρμογή των ελάχιστων συντελεστών των ειδικών φόρων κατανάλωσης προκειμένου να αποφευχθεί μείωση της πραγματικής αξίας των ελάχιστων κοινοτικών συντελεστών, προβλέποντας μεταβατικές περιόδους και παρεκκλίσεις στα κράτη μέλη τα οποία ενδέχεται να αντιμετωπίσουν δυσχέρειες στην αύξηση των συντελεστών τους. Το Συμβούλιο προσέθεσε, εξάλλου, ότι «η Επιτροπή οφείλει, επίσης, να λάβει δεόντως υπόψη τη γενική πολιτική ευαισθησία του συγκεκριμένου αυτού θέματος».

2.3 Ωστόσο, η Επιτροπή προτείνει να τροποποιηθεί η οδηγία για:

- να αναπροσαρμοστούν οι ελάχιστοι συντελεστές για την αλκοόλη, τα ενδιάμεσα προϊόντα και τη μπίρα, προκειμένου να ληφθεί υπόψη ο πληθωρισμός της τάξης του 31 % για την περίοδο από το 1993 έως το 2005 με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2008,
- να προβλεφθεί, για τη θέση σε ισχύ των νέων συντελεστών για τα κράτη μέλη τα οποία θα πρέπει να αυξήσουν τους εθνικούς συντελεστές τους για περισσότερο από 10 % μεταβατική περίοδος ενός έτους και για τα κράτη που θα πρέπει να αυξήσουν τους συντελεστές τους περισσότερο από 20 % μεταβατική περίοδος δύο ετών,
- να παραταθεί η περίοδος που προβλέπεται στο άρθρο 8 της οδηγίας για τη διαδικασία εξέτασης από 2 σε 4 έτη.

2.4 Πρωταρχικός στόχος της αναπροσαρμογής των ελάχιστων συντελεστών, σύμφωνα με την αίτηση του Συμβουλίου, είναι να αποκατασταθεί η πραγματική αξία τους του 1992, δηλαδή, σύμφωνα με την Επιτροπή, να διατηρηθεί το επίπεδο συντελεστών «ως προϋπόθεση για τη διασφάλιση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς χωρίς φορολογικά σύνορα».

3. Παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ, λόγω της μη διενέργειας αξιολόγησης των επιπτώσεων, έκρινε σκόπιμο να ζητήσει απευθείας τη γνώμη των ενώσεων των παραγωγών, των καταναλωτών, και των συνδικαλιστικών οργανώσεων. Κατά την ακρόαση, όλοι οι συμμετέχοντες εξέφρασαν ομόφωνα τις επιφυλάξεις τους για την πρόταση οδηγίας. Ορισμένες οργανώσεις επεσήμαναν, επίσης, ότι με την πρόταση αυτή θα αυξηθεί η διαφορά μεταχείρισης των διαφόρων αλκοολούχων ποτών, με εμφανές μειονέκτημα για τα αλκοολούχα ποτά που υπάγονται στον ειδικό φόρο κατανάλωσης. Εξάλλου, οι παραγωγοί των αφορολόγητων ποτών ζητούν να μην τροποποιηθεί η υφιστάμενη φορολογική βάση, που καθορίζεται εξάλλου στις συμφωνίες για την κοινή γεωργική πολιτική.

3.2 Οι συμμετέχοντες στην ακρόαση ⁽²⁾ συμφώνησαν, επίσης, ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη οι κοινωνικοοικονομικές πτυχές, αλλά να μην αποτελούν το σημείο αναφοράς για τη φορολογία, ενώ παράλληλα — και η ΕΟΚΕ συμφωνεί εν προκειμένω — να διενεργηθεί μια εκστρατεία «υπεύθυνης κατανάλωσης», ώστε να περιοριστούν οι κίνδυνοι κατάχρησης. Υποστηρίχθηκε, επίσης, ότι η ευρωπαϊκή βιομηχανία είναι η πρώτη στον κόσμο στον τομέα αυτό, συμβάλλοντας σημαντικά στο ευρωπαϊκό ΑΕγχΠ αλλά και στην άμεση ή έμμεση απασχόληση.

3.3 Προφανώς, η πρόταση οδηγίας φαίνεται ως παρέμβαση ρουτίνας, απλής προσαρμογής των αριθμητικών αξιών στον πληθωρισμό που έχει καταγραφεί από 1993 έως σήμερα. Ωστόσο η πρόταση αφορά ένα θέμα εξαιρετικά περίπλοκο και λεπτό που δείχνει πώς οι πολιτικές και τα εθνικά συμφέροντα κάθε άλλο παρά πρόθυμα είναι να υποχωρήσουν έναντι μιας πορείας προς την κοινοτική φορολογική εναρμόνιση. Η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένα εκφράσει τη γνώμη της υπέρ μιας διαδικασίας φορολογικής εναρμόνισης, απαραίτητου μέσου ώστε να εκτιμήσουν οι καταναλωτές τα πλεονεκτήματα της ενιαίας αγοράς.

3.4 Οι συνεδριάσεις του Συμβουλίου ECOFIN της 7ης και 28ης Νοεμβρίου 2006, που είχαν ως θέμα και την εξέταση της πρότασης αυτής, συνέβαλαν στην επανέναρξη ατέρμονων συζητήσεων μεταξύ των κρατών μελών, παρουσιάζοντας ουσιαστικά την ίδια εικόνα με το 1992 όταν εγκρίθηκε η οδηγία, που κατάφερε να καθορίσει αποκλειστικά τους ελάχιστους συντελεστές, χωρίς καμιά δυνατότητα προσδιορισμού μιας κοινής πορείας για την εναρμόνιση και την προσέγγιση των συντελεστών των ειδικών φόρων κατανάλωσης.

3.5 Εάν εξεταστούν προσεκτικά οι συντελεστές των επιμέρους κρατών μελών, οι διαφορές είναι πραγματικά μακροσκοπικές. Στην έκθεση της 26ης Μαΐου 2004 αναφέρονταν τα μέτρα που εφαρμόζονται για τις διάφορες τυπολογίες από τα 25 κράτη μέλη και από τα τότε υποψήφια κράτη που από την 1η Ιανουαρίου 2007 είναι μέλη της Ένωσης, δηλαδή η Ρουμανία και η Βουλγαρία ⁽³⁾. Μεταξύ των ελάχιστων και των μέγιστων συντελεστών οι διαφορές φθάνουν το 1 100 %!

3.6 Για παράδειγμα, για το κρασί από 0 σε 273 € ανά εκατόλιτρο· για τον αφρώδη οίνο από 0 σε 546 € ανά εκατόλιτρο· για την μπίρα από 0,748 ανά βαθμό Plato ⁽⁴⁾ ίσο με 1,87 — έως 19,87 € ανά εκατόλιτρο/βαθμό αλκοόλης, για τα ενδιάμεσα προϊόντα ήρεμα και αφρώδη από 45 σε 497 € ανά εκατόλιτρο, για την καθαρή αλκοόλη από 550 σε 5 519 € ανά εκατόλιτρο, δηλαδή για τα αλκοολούχα ποτά των 40° σημαίνει αύξηση από 220 σε 2 210 € ανά εκατόλιτρο.

⁽²⁾ Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Οινόπνευματων προϊόντων (CEPS), Ένωση Βιομηχανιών Μηλίτη και Οίνων Φρούτων της ΕΕ — AICV; Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Επιχειρήσεων Οινοποιίας.

⁽³⁾ Βλέπε πίνακα συνημμένο στη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 26ης Μαΐου 2004 για την Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου περί τροποποίησης της οδηγίας 92/84/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την προσέγγιση των συντελεστών των ειδικών φόρων κατανάλωσης στην αλκοόλη και τα αλκοολούχα ποτά.

⁽⁴⁾ Σύμφωνα με τη Βικιπαίδεια, την ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια: Οι βαθμοί Plato είναι μονάδες μέτρησης που χρησιμοποιούνται για τη μέτρηση της πυκνότητας ενός διαλύματος. Η κλίμακα Plato χρησιμοποιείται κυρίως στη ζυθοποιία λόγω του άμεσου της χρήσης της. Εξ ορισμού, η πυκνότητα ενός διαλύματος που υπολογίζεται με Plato ισοδυναμεί με την πυκνότητα που υπολογίζεται σε ποσοστό βάρους/βάρους ενός διαλύματος ζάχαρης που έχει διαλυθεί σε νερό. Με άλλα λόγια, για παράδειγμα, η αναφορά ότι ένα λίτρο μούστου μπίρας έχει περιεχόμενο ίσο με 12 βαθμούς Plato ισοδυναμεί με την αναφορά ότι η πυκνότητα του εν λόγω εκχυλίσματος (ή της ζάχαρης που έχει διαλυθεί στον μούστο) είναι ίση με την πυκνότητα ενός λίτρου υδατικού διαλύματος που περιέχει το 12 % του βάρους του σε ζάχαρη πλησιάζοντας το ειδικό βάρος του νερού σε 1 Kg/l και με την υπόθεση ότι είναι στο επίπεδο της θάλασσας και σε θερμοκρασία περιβάλλοντος. Μπορούμε να πούμε ότι το δείγμα του μούστου μας περιέχει 120 γραμμάρια εκχυλίσματος.

3.7 Η προσαρμογή της αξίας των ελάχιστων συντελεστών που προτείνει η Επιτροπή θα μειώσει τη διαφορά μεταξύ των συντελεστών που εφαρμόζονται στις διάφορες χώρες από 1 100 % σε ένα μέτρο που κυμαίνεται μεταξύ του 800 και 1 000 %. Συνεπώς, φαίνεται πραγματικά τολμηρή η διατύπωση της Επιτροπής ότι το μέτρο αυτό θα διασφαλίσει τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς! Για να υπάρξει αποδοτικό αποτέλεσμα, η ΕΟΚΕ προτείνει δίπλα στον ελάχιστο συντελεστή τη θέσπιση ενός μέγιστου συντελεστή, το μόνο μέτρο που μπορεί να καταπολεμήσει το λαθρεμπόριο και την απάτη.

3.8 Το ίδιο αναποτελεσματικό φαίνεται και ο ισχυρισμός ότι η προσαρμογή της αξίας των ελάχιστων συντελεστών ανάλογα με τον πληθωρισμό δεν συνεπάγεται αύξηση της πραγματικής αξίας. Η Επιτροπή θα έπρεπε, προς συμπλήρωση της ενημέρωσης, να παρουσιάσει δυναμικά την πορεία των ειδικών φόρων κατανάλωσης που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη, από το έτος υποβολής της πρότασης εναρμόνισης, δηλαδή από τη Λευκή Βίβλο του 1985. Αντίθετα, το αποτέλεσμα που επιτεύχθηκε ήταν να καθοριστεί, εκτός εξαιρέσεων, στη λήξη του καθεστώτος παρέκκλισης ορισμένων χωρών, η αύξηση της πραγματικής αξίας των ειδικών φόρων κατανάλωσης στα κράτη μέλη. Η ΕΟΚΕ αποδοκιμάζει όλες τις εθνικές πρακτικές που προσθέτουν στους ειδικούς φόρους κατανάλωσης άλλες μορφές φορολογίας, έστω και με την ονομασία «κοινοτικός φόρος».

3.9 Η εξέλιξη αυτή έχει επιβεβαιωθεί από μελέτη που εκπόνησε η ίδια η Επιτροπή⁽³⁾, στη οποία καταδεικνύεται ότι εκτός τριών κρατών μελών, όλα τα άλλα αυξάνουν την αξία των ειδικών φόρων κατανάλωσης κάθε χρόνο ή κάθε λίγα χρόνια.

3.10 Στην ίδια μελέτη, όπου λαμβανόταν υπόψη η ελαστικότητα της ζήτησης σε σχέση με τις τιμές, και αποδεικνυόταν ότι, σε περίπτωση ευθυγράμμισης των ελάχιστων συντελεστών με τον πληθωρισμό:

— τα αλκοολούχα ποτά θα ωφελούνταν ιδιαίτερα στις βόρειες χώρες, αλλά και στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Ιρλανδία,

— στην περίπτωση σχετικά υψηλής ελαστικότητας των τιμών, η κατανάλωση αλκοολούχων ποτών (υψηλού αλκοολικού τίτλου) είναι μεγαλύτερη λαμβανομένης υπόψη της διασταυρούμενης ελαστικότητας (σχέση μεταξύ της ζήτησης ενός συγκεκριμένου τύπου προϊόντος και των τιμών άλλων κατηγοριών προϊόντων)⁽⁴⁾

— στην περίπτωση υψηλής ελαστικότητας των τιμών, οι μεγαλύτεροι χαμένοι θα είναι η μπίρα και το κρασί, στις βόρειες χώρες θα σημειωθεί σημαντική μείωση της κατανάλωσης οίνου, ενώ στη Γερμανία, στο Βέλγιο, στη Γαλλία και στο Λουξεμβούργο θα σημειωθεί μείωση της κατανάλωσης μπίρας.

3.11 Θα ήταν ενδιαφέρον να πραγματοποιηθεί σύγκριση των συνεπειών της διαφοροποίησης των ελάχιστων συντελεστών βάσει της νέας ευρωπαϊκής διάστασης των 27 σε σχέση με τη μελέτη που περιοριζόταν στην ΕΕ των 15.

⁽³⁾ Customs Associates Ltd, Study on the competition between alcoholic drinks (Μελέτη για τον ανταγωνισμό των αλκοολούχων ποτών. Τελική έκδοση) — Final report — Φεβρουάριος 2001.

⁽⁴⁾ Η διασταυρούμενη ελαστικότητα σε σχέση με την τιμή αποτελεί ένδειξη του βαθμού ανταγωνισμού που υπάρχει μεταξύ των ποτών.

3.12 Η ΕΟΚΕ διερωτάται εάν για ένα θέμα που θεωρείται ιδιαίτερα λεπτό, η Επιτροπή οφείλει να συνεχίσει να διαδραματίζει το ρόλο του συμβολαιογράφου ή, αντιθέτως, σε διάλογο με τα κράτη μέλη να πρέπει παρουσιάσει προτάσεις που να μπορούν πραγματικά να αμβλύνουν τις έντονες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού που οφείλονται στη διατήρηση ενός τόσο διαφοροποιημένου φορολογικού καθεστώτος.

3.13 Ένα άλλο στοιχείο που δεν έλαβε υπόψη η Επιτροπή στην πρόταση τροποποίηση της οδηγίας, είναι το γεγονός ότι το 1992, στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα των 12, η διαφορά του εγχώριου κατά κεφαλήν εισοδήματος δεν ήταν τόσο μεγάλη ώστε να καταστήσει πραγματικά επαχθείς τους επιμέρους συντελεστές. Στην Ευρώπη όμως των 27, όπου τα επίπεδα μισθών και συντάξεων είναι τόσο διαφορετικά, η εφαρμογή του ίδιου μέτρου φορολόγησης των παλαιών και των νέων κρατών μελών είναι άδικη και πλήττει αποκλειστικά τα χαμηλότερα εισοδήματα. Για τους εργαζόμενους και τους συνταξιούχους οι μισθοί και οι συντάξεις των οποίων δεν υπερβαίνουν τα 100-150 € μηνιαίως, οι οποίοι έχουν ήδη υποστεί την αύξηση των ειδικών φόρων κατανάλωσης στην αλκοόλη από 50 % σε 400 %, μια περαιτέρω αύξηση κατά 31 % θα έχει εμφανώς αρνητικές συνέπειες στην κατανάλωση αυτών των οικογενειών. Λόγω δε της άφιξης των νέων 12 χωρών εν τω μεταξύ, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι δεν είναι ορθή η εφαρμογή της αυτόματης αναπροσαρμογής ανάλογα με τον πληθωρισμό που έχει καταγραφεί στην ΕΕ των 15 από το 1992.

3.14 Εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων, ο προτεινόμενος αυτοματισμός αντιπλάθει με όλες τις αντιπληθωριστικές πολιτικές που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη τα οποία από καιρό έχουν καταργήσει, όπου υπήρχαν, τους μηχανισμούς αυτόματης αναπροσαρμογής ανάλογα με τον πληθωρισμό, στους μισθούς και στις συντάξεις. Η Επιτροπή δεν εξηγεί καλά γιατί πρέπει να διατηρηθεί εν ζωή ο μηχανισμός αυτός μόνο για τους φόρους και τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης!

3.15 Η ΕΟΚΕ θεωρεί, αντιθέτως, ότι το ισχύον καθεστώς είναι εντελώς ακατάλληλο και την αναπροσαρμογή ανάλογα με τον πληθωρισμό (της ΕΕ των 12, των 25 ή των 27;) ένα μέτρο που πλήττει ανώφελα, ειδικότερα τα χαμηλότερα εισοδήματα, όπως είναι και όλοι οι έμμεσοι φόροι που δεν υπολογίζονται με βάση το πραγματικό εισόδημα του φορολογούμενου.

3.16 Όπως ο οίνος για ορισμένα κράτη μέλη, η κατανάλωση άλλων αλκοολούχων ποτών, πάντα σε λογικά πλαίσια, αποτελεί τμήμα του πολιτισμού και της ιστορίας των ευρωπαϊκών λαών. Το πρόβλημα, ωστόσο, θα πρέπει να εξεταστεί σφαιρικά παρά τις διαφορετικές επιμέρους πτυχές του.

3.17 Η ΕΟΚΕ σέβεται τις επιλογές των χωρών που έχουν υιοθετήσει μια αυστηρή φορολογική πολιτική για τα αλκοολούχα ποτά και τον καπνό, που ασφαλώς οφείλεται σε φαινόμενα κατάχρησης ιδιαίτερα στις νέες γενιές. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν δηλώσει ότι στις φορολογικές τους πολιτικές πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η δημόσια υγεία, αλλά αυτές οι ελεύθερες αποφάσεις δεν μπορούν να επηρεάσουν τις επιλογές και τα κίνητρα των άλλων κρατών μελών.

3.18 Εν προκειμένω, η ΕΟΚΕ έχει ήδη εκφράσει τις απόψεις της σε γνωμοδότηση ⁽⁷⁾ της στην οποία υπογραμμίζονται ότι: «Ο καλύτερος τρόπος για να αντιμετωπιστεί η κατάχρηση είναι η παιδεία, η ενημέρωση και τα προγράμματα κατάρτισης πρωταρχικός στόχος των οποίων είναι τα άτομα που κάνουν κατάχρηση αλκοολούχων ποτών».

3.19 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι δεν υφίστανται οι όροι των διατάξεων του άρθρου 93 της συνθήκης που επιτρέπει στο Συμβούλιο να αποφασίζει ομόφωνα για τις διατάξεις που αφορούν την εναρμόνιση του φορολογικού καθεστώτος για την καθιέρωση ή τη βελτίωση της εσωτερικής αγοράς εντός των προθεσμιών που προβλέπονται στο άρθρο 14. Η αύξηση των ελάχιστων ειδικών φόρων κατανάλωσης, όντως δεν ευνοεί την εναρμόνιση, αλλά μόνο τις ελάχιστες βάσεις που κάθε κράτος μέλος μπορεί να αποφασίσει να αυξήσει χωρίς όρια. Από την θέσπιση της οδηγίας 92/84 ΕΟΚ έως σήμερα, οι πραγματικοί ελάχιστοι συντελεστές διαφοροποιήθηκαν μεταγενέστερα και τούτο είναι η απόδειξη ότι με την οδηγία αυτή δεν κατέστη δυνατή η εναρμόνιση.

4. Η καταπολέμηση της απάτης και του λαθρεμπορίου

4.1 Μία από τις αρνητικές πλευρές που προκάλεσαν τα υψηλά επίπεδα διαφορετικής φορολόγησης, πέρα από την παρεμπόδιση της ομαλής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, είναι η έντονη τάση μερικής διαφυγής των ειδικών φόρων κατανάλωσης, όταν πληρώνονται σε κράτος μέλος άλλο από εκείνο της τελικής κατανάλωσης, ή ολικής φοροδιαφυγής κατά την εισαγωγή προϊόντων από τρίτες χώρες ή κατά την εκτροπή αγαθών που διακινούνται με αναστολή φόρου.

4.2 Η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου δημιούργησε έναν επιπλέον δυνητικό χώρο φορολογικής απάτης, λόγω της αδυναμίας ελέγχου των πωλήσεων εξ αποστάσεως και της απουσίας συντονισμένης πολιτικής καταπολέμησης της απάτης σε ό,τι αφορά τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης της αλκοόλης, δεδομένου ότι ορισμένα κράτη μέλη δεν θεωρούν πρόβλημα την εν λόγω απάτη και ότι το φαινόμενο αφορά αποκλειστικά περιοχές με υψηλότερη φορολογία.

4.3 Με τη διεύρυνση, τα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης επεκτάθηκαν σε χώρες όπου τα επίπεδα φορολόγησης είναι πολύ χαμηλότερα από τον μέσο όρο της ΕΕ και έχει σημειωθεί εκδητική αύξηση του δυναμικού της απάτης. Σε ορισμένα από αυτά τα κράτη η διαφορά είναι πολύ υψηλή και αφορά ακόμη και τις τελωνειακές αρχές. Τα μέτρα αντιμετώπισης του λαθρεμπορίου θα πρέπει να ενισχυθούν περαιτέρω και εάν η αύξηση των ειδικών φόρων κατανάλωσης γίνει αποδεκτή όπως προτείνεται, τα περιθώρια κέρδους για τους λαθρεμπόρους σε διεθνές επίπεδο θα είναι ακόμη σημαντικότερα.

4.4 Από το 1992 η Ένωση έχει θέσει το πρόβλημα αντιμετώπισης της απάτης για τα προϊόντα που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης, με τη θέσπιση της οδηγίας του Συμβουλίου της 25ης Φεβρουαρίου 1992 σχετικά με το γενικό καθεστώς την κατοχή, την κυκλοφορία, και τους ελέγχους των προϊόντων που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης. Στη συνέχεια, λόγω των ισχίων αποτελεσμάτων η οδηγία αυτή τροποποιήθηκε το 2004 με την οδηγία 2004/106/ΕΚ του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2004,

για την τροποποίηση και της οδηγίας 77/799/ΕΟΚ όσον αφορά την αμοιβαία συνδρομή των αρμοδίων αρχών των κρατών μελών στον τομέα των άμεσων φόρων, ορισμένων ειδικών φόρων κατανάλωσης και των φόρων επί των ασφαλιστρών.

4.5 Εν προκειμένω, η ΕΟΚΕ σε σχετική γνωμοδότησή ⁽⁸⁾ της υποστήριξε ότι για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της απάτης: «χρειάζεται να εκσυγχρονισθεί, να ενισχυθεί, να απλοποιηθεί και να καταστεί αποτελεσματικότερο το μέσο της διοικητικής συνεργασίας και των ανταλλαγών πληροφοριών μεταξύ κρατών μελών όσον αφορά τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης».

4.6 Στην ίδια γνωμοδότηση επισημαινόταν το γεγονός ότι «Για μια ακόμη φορά τα οφέλη που θα έπρεπε να προκύψουν από την αποτελεσματικότερη λειτουργία της ενιαίας αγοράς και επί του προκειμένου από τις διαδικασίες εντοπισμού και καταπολέμησης της απάτης και της φοροδιαφυγής, περιορίζονται από την προστασία των εθνικών συμφερόντων». Και επίσης ότι: «Είναι αναμφισβήτητο πράγματι ότι πολλές πρακτικές απάτης συνδέονται άμεσα με τις σημαντικές διαφορές που υφίστανται μεταξύ των συντελεστών των ειδικών φόρων κατανάλωσης που εφαρμόζονται στα διάφορα κράτη μέλη».

«Η ΕΟΚΕ επωφελείται της ευκαιρίας για να καταγγείλει ακόμη μία φορά τους περιορισμούς σχετικά με την ισχύ της αρχής της ομοφωνίας που διέπει σήμερα το μεγαλύτερο μέρος των κοινοτικών αποφάσεων για θέματα κοινοτικής φορολογικής νομοθεσίας, και επαναλαμβάνει ότι είναι ανάγκη να αντικατασταθεί από την αρχή της πλειοψηφίας, έστω και ειδικής όταν πρόκειται για επιβολή φορολογίας που επηρεάζει τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ή προκαλεί στρεβλώσεις του ανταγωνισμού».

4.7 Η ΕΟΚΕ έχει διατυπώσει επανειλημμένα τις ακόλουθες θεμελιώδεις έννοιες:

- Ενίσχυση της διοικητικής συνεργασίας, του συνεχούς διαλόγου με τις φορολογικές διοικήσεις, της αμοιβαίας συνδρομής, της συνεχούς και από κοινού εκπαίδευσης των φορέων που είναι αρμόδιοι για την καταστολή της απάτης με τη σύνδεση μέσω δικτύου σε συμβατές πλατφόρμες των αστυνομικών δυνάμεων και με την από κοινού χρήση τραπεζών δεδομένων,
- Προώθηση των διαδικασιών φορολογικής εναρμόνισης, τόσο στον τομέα της άμεσης φορολογίας όσο και στον πιο πολύπλοκο τομέα των ειδικών φόρων κατανάλωσης,
- Έναρξη διαδικασίας για την κατάργηση της ομοφωνίας σε ορισμένα φορολογικά θέματα, αρχής γενομένης από τα ευκολότερα προς υλοποίηση θέματα,
- Υπέρβαση του προτύπου του ΦΠΑ που ευνοεί τις πρακτικές απάτης,
- Μη αύξηση της φορολογικής πίεσης.

4.8 Στη Σουηδία, για παράδειγμα, μόνο στον τομέα της μπίρας εισήχθησαν το 2004 από ταξιδιώτες ή λαθρεμπόρους περίπου 164 εκατομμύρια λίτρα, που ισοδυναμούν με τις πωλήσεις του κρατικού μονοπωλίου (Systembolaget) το οποίο πούλησε 173 εκατομμύρια λίτρα, χάνοντας σχεδόν 190 εκατομμύρια ευρώ από ειδικούς φόρους κατανάλωσης και από ΦΠΑ. Οι αγορές αυτές έχουν αυξηθεί κατά 40 % από το 2002, λόγω της άρσης του ειδικού καθεστώτος

⁽⁷⁾ ΕΕ αριθ. C 69 της 21.3.2006 (Εισηγητής: WILKINSON).

⁽⁸⁾ ΕΕ αριθ. C 112 της 30.4.2004, σελ. 64 (Εισηγητής: PEZZINI).

περιορισμών κατά την αγορά από το εξωτερικό. Υπολογίζεται ότι το λαθρεμπόριο έχει διπλασιαστεί κατά δύο τελευταία χρόνια. Η Δανία υπολογίζει σε 95 εκατομμύρια λίτρα την εισαγωγή μπίρας από τη Γερμανία και με την προσθήκη σχεδόν 10 % εμπορευμάτων από λαθρεμπόριο υπολογίζεται ότι το 30 % της μπίρας που καταναλώνεται στη Δανία δεν υπόκειται στη φορολογία του κράτους. Το 2005, στη Φινλανδία εισήχθησαν από ταξιδιώτες πάνω από 42 εκατομμύρια λίτρα, το 10 % του συνόλου, με αποτέλεσμα απώλεια εισπράξεων πάνω από 50 εκατομμύρια ευρώ. Στην Αυστρία εισήχθησαν 30 εκατομμύρια λίτρα από τη Γερμανία και την Τσεχία, ενώ στο ΗΒ ⁽⁹⁾ 100 εκατομμύρια, εκτός από το λαθρεμπόριο μεγάλης κλίμακας.

5. Διάρθρωση των ειδικών φόρων κατανάλωσης που επιβάλλονται στα αλκοολούχα ποτά

5.1 Στην έκθεση του 2004, η Επιτροπή επεσήμανε ορισμένα προβλήματα που είχαν διαπιστωθεί κατά την πρακτική εφαρμογή της οδηγίας 92/84, ειδικότερα δε τρία:

- την επιλογή που επιτρέπει στα κράτη μέλη να φορολογούν διαφορετικά τα ήρεμα και τα αφρώδη αλκοολούχα ποτά,
- την ανάγκη ενημέρωσης των αναφορών στους κωδικούς της συνδυασμένης ονοματολογίας που αναφέρονται στην οδηγία 92/83/ΕΟΚ για τον καθορισμό των κατηγοριών αλκοολούχων ποτών για φορολογικούς σκοπούς, ώστε να ληφθούν υπόψη ενδεχόμενες αλλαγές των κωδικών ονοματολογίας από το 1992 έως σήμερα,
- την ταξινόμηση των αλκοολούχων ποτών στις κατηγορίες που προβλέπονται από την οδηγία 92/83/ΕΟΚ που καθόρισε την ύπαρξη αποκλινουσών ταξινομήσεων με αποτέλεσμα τη διαφορετική φορολογία του ίδιου προϊόντος στα διάφορα κράτη μέλη.

5.2 Όσον αφορά το πρώτο σημείο, η Επιτροπή αιτιολογεί την πρόταση να μην υπόκεινται σε διαφορετική μεταχείριση οι αφρώδεις

οίνοι σε σχέση με τους ήρεμους, δεδομένου ότι δεν ισχύουν πλέον οι λόγοι που υπαγόρευαν αυτή την επιλογή, να θεωρούνται δηλαδή οι αφρώδεις οίνοι προϊόντα πολυτελείας (αντιθέτως για ορισμένους ήρεμους οίνους ισχύει το αντίθετο!).

5.3 Όσον αφορά το δεύτερο σημείο, η οδηγία 92/83 (σχετικά με την διάρθρωση των ειδικών φόρων κατανάλωσης) προβλέπει στο άρθρο 26 ότι οι κωδικοί της συνδυασμένης ονοματολογίας που υποδεικνύει, είναι εκείνοι που ισχύουν την ημέρα που υιοθετήθηκε η οδηγία (19 Οκτωβρίου 1992). Η Επιτροπή αντιθέτως προτείνει να γίνεται αναφορά στους κωδικούς της συνδυασμένης ονοματολογίας που εφαρμόζονται κατά την πιο πρόσφατη ημερομηνία, υιοθετώντας για το μέλλον τις αποφάσεις τροποποίησης σύμφωνα με το άρθρο 24 της οδηγίας 92/12 ΕΟΚ (με τη συμμετοχή της επιτροπής για τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης, όπως ορίστηκε για τα ενεργειακά προϊόντα).

5.4 Τέλος, όσον αφορά το τρίτο σημείο, για να διορθωθεί το πρόβλημα που ανέφεραν πολλοί φορείς όσον αφορά τον γενικό χαρακτήρα της διατύπωσης της οδηγίας, που δεν καθορίζει το μέτρο της αποσταγμένης αλκοόλης που είναι δυνατόν να προστεθεί στα άλλα ποτά που έχουν υποστεί ζύμωση, η Επιτροπή προτείνει η ταξινόμηση των αλκοολούχων ποτών όσον αφορά τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης να εξαρτάται λιγότερο από την ταξινόμηση της συνδυασμένης ονοματολογίας.

5.5 Η ΕΟΚΕ θεωρεί βάσιμες και συναφείς τις τροποποιήσεις που ζητούν οι φορείς του κλάδου, για απλούστευση και προστασία του ανταγωνισμού, καθώς και τις προτάσεις που είχε διατυπώσει τότε η Επιτροπή και διερωτάται γιατί δεν πραγματοποιήθηκαν οι τροποποιήσεις αυτές, τροποποιώντας ανάλογα την οδηγία 92/83/ΕΟΚ.

5.6 Η ΕΟΚΕ εύχεται να αποσυρθεί η πρόταση οδηγίας και ταυτόχρονα συνιστά να υιοθετηθούν οι τροποποιήσεις που προτείνει η Επιτροπή στην οδηγία 92/83/ΕΟΚ.

Βρυξέλλες, 30 Μαΐου 2007.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

⁽⁹⁾ Oxford economics «The consequences of the proposed Increase in the minimum excise duty rates for beer». February 2007.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι παρακάτω τροπολογίες, οι οποίες έλαβαν τουλάχιστον το ένα τέταρτο των ψήφων, απορρίφθηκαν κατά τη διάρκεια των συζητήσεων:

Σημείο 4.6

Να διαγραφεί η δεύτερη παράγραφος:

«Στην ίδια γνωμοδότηση επισημαινόταν το γεγονός ότι “Για μια ακόμη φορά τα οφέλη που θα έπρεπε να προκύψουν από την αποτελεσματικότερη λειτουργία της ενιαίας αγοράς και επί του προκειμένου από τις διαδικασίες εντοπισμού και καταπολέμησης της απάτης και της φοροδιαφυγής, περιορίζονται από την προστασία των εθνικών συμφερόντων”. Και επίσης ότι: “Είναι αναμφισβήτητο πράγματι ότι πολλές πρακτικές απάτης συνδέονται άμεσα με τις σημαντικές διαφορές που υφίστανται μεταξύ των συντελεστών των ειδικών φόρων κατανάλωσης που εφαρμόζονται στα διάφορα κράτη μέλη”.

“Η ΕΟΚΕ επωφελείται της ευκαιρίας για να καταγγείλει ακόμη μία φορά τους περιορισμούς σχετικά με την ισχύ της αρχής της ομοφωνίας που διέπει σήμερα το μεγαλύτερο μέρος των κοινοτικών αποφάσεων για θέματα κοινοτικής φορολογικής νομοθεσίας, και επαναλαμβάνει ότι είναι ανάγκη να αντικατασταθεί από την αρχή της πλειοψηφίας, έστω και ειδικής όταν πρόκειται για επιβολή φορολογίας που επηρεάζει τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ή προκαλεί στρεβλώσεις του ανταγωνισμού”»

Αιτιολογία

Η μέθοδος λήψης των αποφάσεων είναι μείζον πολιτικό θέμα, το οποίο θα πρέπει να συμφωνηθεί στη μελλοντική Συνθήκη. Μετά την καθιέρωση του ενιαίου νομίματος και της συνακόλουθης δυνατότητας προσανατολισμού των νομισματικών πολιτικών στις επιταγές της οικονομικής κατάστασης της κάθε χώρας, η φορολογική πολιτική είναι το μοναδικό εργαλείο που διαθέτουν τα κράτη μέλη για τον προσανατολισμό της οικονομικής πολιτικής τους. Εφόσον δεν προχωρούμε σε περαιτέρω εμβάθυνση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, δεν θα πρέπει να προτείνουμε να μπορεί μια πλειοψηφία, έστω και ειδική, να επιβάλλει τις απόψεις της στο σύνολο των κρατών μελών της ΕΕ.

Εκτός αυτού, η κατάργηση του κανόνα της ομοφωνίας θα ανάγκαζε ορισμένες χώρες, οι οποίες χάρη στο κριτήριο αυτό μπορούν σήμερα να διατηρούν την υποστήριξή τους σε βασικούς τομείς της οικονομίας τους (όπως ο τομέας του οίνου ή/και του ζύθου σε ορισμένες χώρες), να συμβιβαστούν με ένα διαφορετικό πλαίσιο λήψης αποφάσεων, όπου θα έχαναν τη δυνατότητα -την οποία έχουν και χρησιμοποιούν σήμερα- να διατηρήσουν το βέτο εναντίον ορισμένων προσανατολισμών που αντιβαίνουν στα εθνικά τους συμφέροντα.

Αποτελέσματα της ψηφοφορίας:

Υπέρ: 21

Κατά: 54

Αποχές: 4

Σημείο 4.7

Να προστεθούν τα εξής:

«Η ΕΟΚΕ έχει διατυπώσει επανειλημμένα τις ακόλουθες θεμελιώδεις έννοιες:

- Ενίσχυση της διοικητικής συνεργασίας, του συνεχούς διαλόγου με τις φορολογικές διοικήσεις, της αμοιβαίας συνδρομής, της συνεχούς και από κοινού εκπαίδευσης των φορέων που είναι αρμόδιοι για την καταστολή της απάτης με τη σύνδεση μέσω δικτύου σε συμβατές πλατφόρμες των αστυνομικών δυνάμεων και με την από κοινού χρήση τραπεζών δεδομένων,
- Ενίσχυση της άσκησης των δικαιωμάτων των καταναλωτών για την εξ αποστάσεως απόκτηση όλων των προϊόντων στην εσωτερική αγορά,
- Προώθηση των διαδικασιών φορολογικής εναρμόνισης, τόσο στον τομέα της άμεσης φορολογίας όσο και στον πιο πολύπλοκο τομέα των ειδικών φόρων κατανάλωσης,
- Έναρξη διαδικασίας για την κατάργηση της ομοφωνίας σε ορισμένα φορολογικά θέματα, αρχής γενομένης από τα ευκολότερα προς υλοποίηση θέματα, στο πλαίσιο μίας ενιαίας ευρωπαϊκής φορολογικής πολιτικής,
- Υπέρβαση του προτύπου του ΦΠΑ που ευνοεί τις πρακτικές απάτης,
- Μη αύξηση της φορολογικής πίεσης.»

Απτιολογία

Εξήγηση 1η: Θα πρέπει να γίνει τουλάχιστον επίσημη διάκριση μεταξύ της έννοιας του μέγιστου συντελεστή και των εννοιών της εναρμόνισης, της προσέγγισης των επιπέδων φορολόγησης και της προοδευτικής εναρμόνισης. Αν και μία από τις συνέπειες της εφαρμογής ενός μέγιστου συντελεστή θα ήταν, όπως εξηγείται στις παραγράφους 3.5, 3.6 και 3.7, η μείωση της διαφοράς που επί του παρόντος υπάρχει μεταξύ των συντελεστών με συνέπεια την ενίσχυση της πραγματικής εναρμόνισης, η υφιστάμενη διατύπωση της εν λόγω παραγράφου μπορεί να οδηγήσει την αναγνώστη να ταυτίσει το μέγιστο συντελεστή με την αντικειμενικό. Η προτεινόμενη τροπολογία στοχεύει στην αποφυγή αυτής της σύγχυσης.

Το υφιστάμενο πρόβλημα οφείλεται στην πραγματικότητα στους υψηλούς συντελεστές που εφαρμόζουν ορισμένες χώρες (Ιρλανδία, Ην. Βασίλειο, Φινλανδία και Σουηδία), οι οποίοι προκαλούν τεράστιες διαφορές στις τιμές σε σύγκριση με τις γειτονικές χώρες.

Εξάλλου, προτείνεται η τροποποίηση της αναφοράς στα αλκοολούχα προϊόντα και η αντικατάσταση αυτής της έκφρασης από τον καταλληλότερο όρο των «ποτών που περιέχουν αλκοόλ». Είναι δυνατόν να βρούμε ορισμένα αλκοολούχα προϊόντα στα φαρμακεία και αυτά να μην έχουν καμία σχέση με τα ποτά στα οποία αναφέρεται αυτή η παράγραφος.

Εξάλλου, ένας αποτελεσματικός τρόπος για την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς και την καταπολέμηση της απάτης είναι να αφεθούν οι πολίτες της ΕΕ να ασκήσουν το δικαίωμά τους να αγοράσουν αυτά τα ποτά εξ αποστάσεως, όπως συμβαίνει με άλλα είδη διατροφής. Αυτό θα επέτρεπε να δημιουργηθούν νόμιμα δίκτυα διανομής δυνάμενα να ελεγχθούν από τις φορολογικές ή υγειονομικές αρχές, κάτι που θα έδινε τη δυνατότητα στους καταναλωτές να έχουν καλύτερη γνώση αυτών των προϊόντων. Αυτό θα επέτρεπε επίσης το σεβασμό της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας εμπορευμάτων που θεσπίζεται από τη Συνθήκη, η οποία δεν αφορά μόνο το επαγγελματικό εμπόριο αλλά και τις συναλλαγές που πραγματοποιούν οι ιδιώτες. Η ελεύθερη κυκλοφορία επιβάλλει τη δυνατότητα οι κάτοικοι ενός κράτους μέλους να μπορούν να αποκτήσουν αγαθά στην επικράτεια άλλων κρατών μελών, βάσει ενός ελάχιστου και ομοιόμορφου συνόλου ισότιμων κανόνων που διέπουν την αγορά και την πώληση καταναλωτικών ειδών.

Η ΕΟΚΕ δήλωσε πρόσφατα ότι το γεγονός της προώθησης των ευεργετημάτων που προσφέρει η ενιαία αγορά θα πρέπει να θεωρείται προτεραιότητα υπό την προοπτική της προώθησης της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς (Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την αναθεώρηση της ενιαίας αγοράς. ΕΕ C 93 της 27.4.2007 (γνωμοδότηση INT/332)).

Εξήγηση 2η: Αναγκαία διευκρίνιση: όπως αναφέρεται στο επόμενο σημείο, το θεσπισμένο πρότυπο στο πλαίσιο του ΦΠΑ πρόσφερε άφθονη νομολογία, η οποία προκύπτει από τα λάθη που περιλαμβάνονται στη νομοθεσία και τις νομοθεσίες τις σχετικές με την εφαρμογή του σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Επίσης, εάν η αναφερόμενη στη γνωμοδότηση διαδικασία έχει αρχίσει θα πρέπει να εξασφαλισθεί ο συντονισμός.

Αποτελέσματα της ψηφοφορίας:

Υπέρ: 20

Κατά: 55

Αποχές: 4

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το κοινοτικό στατιστικό πρόγραμμα 2008-2012»

COM(2006) 687 τελικό — 2006/0229 (COD)

(2007/C 175/02)

Στις 19 Ιανουαρίου 2007 και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότηση του στις 19 Απριλίου 2007 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. SANTILLÁN.

Κατά την 436η σύνοδο ολομέλειας της 30ής και 31ης Μαΐου 2007 (συνεδρίασή της 30ής Μαΐου 2007), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 159 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 5 αποχές.

1. Συμπεράσματα

1.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την πρόταση σχετικά με το πενταετές κοινοτικό στατιστικό πρόγραμμα 2008-2012 και συμφωνεί με την εκτίμηση ότι η ύπαρξη εναρμονισμένων και συγκρίσιμων στατιστικών δεδομένων είναι απαραίτητο στοιχείο για την κατανόηση της Ευρώπης εκ μέρους του κοινού, για τη συμμετοχή των πολιτών στη συζήτηση, καθώς και για τη συμμετοχή των οικονομικών παραγόντων στην ενιαία αγορά.

1.2 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι η Eurostat και οι εθνικές στατιστικές υπηρεσίες πρέπει να διαθέτουν τους καλύτερους ανθρώπινους και χρηματοδοτικούς πόρους που επιτρέπουν τα δημοσιονομικά, γιατί αυτό έχει ουσιαστική σημασία για την κάλυψη των σταθερά αυξανόμενων απαιτήσεων στατιστικής πληροφόρησης αλλά και για την Ε.Ε. ως παγκόσμιο παράγοντα.

1.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να δοθεί περισσότερη έμφαση στις πτυχές που αφορούν στην ευημερία των ευρωπαίων και, για το σκοπό αυτό, συνιστά να επεκταθεί το στατιστικό πρόγραμμα για να καλύψει και τους ακόλουθους τομείς:

- πολιτικές υπέρ των παιδιών·
- γήρανση του πληθυσμού και κατάσταση των ηλικιωμένων·
- συνδυασμός του επαγγελματικού με τον ιδιωτικό βίο·
- επιπλέον, η κοινωνική πολιτική πρέπει να συνιστά ξεχωριστό κεφάλαιο.

1.4 Με δεδομένη την τεράστια σημασία που δίνεται στην υλοποίηση των στόχων της Λισαβόνας, η επικέντρωση του στατιστικού προγράμματος 2008-2012 στη βελτίωση των στατιστικών πληροφοριών για την εκπαίδευση ενδέχεται να αποδειχθεί ανεπαρκής.

1.5 Επιπλέον, με δεδομένη την υψηλή ανάπτυξη του κλάδου στην Ε.Ε., πρέπει να συγκεντρωθούν στατιστικά στοιχεία και για την κοινωνική οικονομία.

1.6 Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν τομείς στους οποίους τα διαθέσιμα στατιστικά δεδομένα είναι ανεπαρκή και που, κατά συνέπεια, πρέπει να ληφθούν περισσότερο υπόψη από το πενταετές πρόγραμμα. Για το σκοπό αυτό, πρέπει να γίνει αναφορά στους ακόλουθους τομείς:

- μετανάστευση και άσυλο. Πρόκειται για ένα θέμα αυξανόμενης σημασίας, για το οποίο δεν υπάρχουν επαρκώς αξιόπιστα στατιστικά δεδομένα·

— εγκληματικότητα και δικαιοσύνη·

— απασχόληση. Παρά το γεγονός ότι υπάρχουν στατιστικά στοιχεία για τον ενεργό πληθυσμό, την ανεργία κ.λπ., οι ταχείες εξελίξεις στην αγορά εργασίας — εμφάνιση νέων οικονομικών δραστηριοτήτων, δημιουργία νέων επαγγελμάτων και νέων ειδών συμβάσεων — έχουν ως αποτέλεσμα την ανάγκη διαρκούς ενημέρωσης των μεθόδων έρευνας και εργασίας στον χώρο αυτό.

1.7 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με τη Συνθήκη «η εκπόνηση κοινοτικών στατιστικών ... δεν επιβάλλει υπέρογκες επιβαρύνσεις στους οικονομικούς παράγοντες (!)». Αυτό προϋποθέτει τα εξής:

- α) πρώτον, προσπάθειες για να αποφευχθούν άσκοπες ή υπερβολικές επιβαρύνσεις των επιχειρήσεων, κυρίως των ΜΜΕ·
- β) δεύτερον, την αποφυγή αλληλεπικάλυψης των αιτήσεων για την παροχή δεδομένων. Η βασική αρχή που πρέπει να διέπει το χώρο αυτό είναι ότι κάθε σειρά δεδομένων θα παρέχεται μία μόνο φορά και θα πρέπει στη συνέχεια να διανέμεται και να αποτελεί κοινή ιδιοκτησία μεταξύ των στατιστικών υπηρεσιών, ενώ ταυτόχρονα πρέπει να υπάρξει μέριμνα για την τήρηση των αρχών που διέπουν τις κοινοτικές στατιστικές (εμπιστευτικός χαρακτήρας στατιστικών δεδομένων κλπ.).

1.8 Στατιστικά δεδομένα για το εξωτερικό εμπόριο: πρέπει να διορθωθούν οι διαφορές που παρατηρούνται μεταξύ των στοιχείων για τις εξαγωγές από μια ορισμένη χώρα σε μια άλλη με τα στοιχεία για τις εισαγωγές της δεύτερης χώρας. Δηλαδή, η διαφορά μεταξύ του μεγέθους των εξαγωγών μιας χώρας Α σε μια χώρα Β από το μέγεθος των εισαγωγών της χώρας Β από τη χώρα Α.

1.9 Με δεδομένη την πολυμορφία που χαρακτηρίζει μια Ε.Ε με 27 κράτη μέλη, η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία που έχουν οι προσπάθειες για την επίτευξη του καλύτερου δυνατού συντονισμού της ορολογίας στο στατιστικό κλάδο.

1.10 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, για να εξασφαλιστεί η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ουδετερότητα των στατιστικών δεδομένων και να είναι εγγυημένη η τήρηση των άλλων αρχών που περιλαμβάνονται στον κώδικα δεοντολογίας (συμπεριλαμβανομένου του εμπιστευτικού χαρακτήρα των στατιστικών δεδομένων), πρέπει να ελέγχονται οι δραστηριότητες ιδιωτικών φορέων οι οποίοι, άμεσα ή έμμεσα, λειτουργούν εντός του Ευρωπαϊκού Στατιστικού Συστήματος.

(!) Συνθήκη για την ίδρυση της Ε.Ε., άρθρο. 285.2.

2. Κύρια σημεία της πρότασης

2.1 Ο κανονισμός (ΕΚ) 322/97 ⁽²⁾ του Συμβουλίου επιβάλλει την κατάρτιση πολυετούς κοινοτικού στατιστικού προγράμματος (ΚΣΠ) ⁽³⁾ στο οποίο θα ορίζονται οι προσεγγίσεις, οι βασικοί τομείς και οι στόχοι των προβλεπόμενων δράσεων για μια περίοδο που δεν υπερβαίνει την πενταετία, καθώς και τη χάραξη πλαισίου για την παραγωγή όλων των κοινοτικών στατιστικών. Το ΚΣΠ εφαρμόζεται μέσω ετησίων προγραμμάτων εργασίας τα οποία παρέχουν περισσότερο λεπτομερείς στόχους εργασίας για κάθε έτος, καθώς και με τη θέσπιση ειδικής νομοθεσίας για πρωτεύουσες δράσεις. Το ΚΣΠ υπόκειται στην υποχρέωση υποβολής ενδιάμεσης έκθεσης προόδου και σε επίσημη αξιολόγηση μετά τη λήξη της περιόδου που καλύπτει.

2.2 Με βάση αυτά, ο στόχος της πρότασης — η νομική βάση της οποίας είναι το άρθρο 185 της Συνθήκης για την ίδρυση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων — είναι η θέσπιση ολοκληρωμένου στρατηγικού προγράμματος για τις επίσημες κοινοτικές στατιστικές. Το πρόγραμμα πρέπει να καλύπτει την παραγωγή και την παροχή προϊόντων και υπηρεσιών σε χρήστες, τη βελτίωση της ποιότητας των στατιστικών δεδομένων και την περαιτέρω ανάπτυξη του ευρωπαϊκού στατιστικού συστήματος ⁽⁴⁾.

2.3 Κύριος προορισμός των επίσημων κοινοτικών στατιστικών είναι η συστηματική υποστήριξη της ανάπτυξης, παρακολούθησης και αξιολόγησης κοινοτικών πολιτικών με αξιόπιστες, αντικειμενικές, συγκρίσιμες και συνεκτικές πληροφορίες. Σε ορισμένους τομείς, οι στατιστικές πληροφορίες χρησιμοποιούνται άμεσα για τη διαχείριση βασικών πολιτικών εκ μέρους των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε.

2.4 Το ΚΣΠ 2008-2012 στηρίζεται στις ακόλουθες πολιτικές προτεραιότητες:

- Ενημερία, ανταγωνιστικότητα και ανάπτυξη,
- Αλληλεγγύη, οικονομική και κοινωνική συνοχή, βιώσιμη ανάπτυξη,
- Ασφάλεια
- Περαιτέρω διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.5 Για να καταρτίσει την πρόταση απόφασης, η Επιτροπή διενέργησε διαβουλεύσεις με όλες τις ενδιαφερόμενες πλευρές, συμπεριλαμβανομένων των κρατών μελών της Ε.Ε. και της ΕΖΕΣ, των υποψηφίων χωρών και των τεχνικών ομάδων εργασίας του ΕΣΣ. Για το θέμα αυτό γνωμοδότησαν επίσης η Ευρωπαϊκή συμβουλευτική επιτροπή στατιστικής πληροφόρησης στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα (CEIES) ⁽⁵⁾ και η Επιτροπή στατιστικών για θέματα νομισματικά, χρηματοπιστωτικά και ισοζυγίου πληρωμών (CMFB) ⁽⁶⁾.

⁽²⁾ ΕΕ L 52, 22.2.1997, σελ. 1.

⁽³⁾ Άρθρο 3, παρ. 1.

⁽⁴⁾ Συνεργασία μεταξύ Eurostat, εθνικών στατιστικών υπηρεσιών και άλλων εθνικών φορέων αρμοδίων για την παραγωγή και τη διάδοση ευρωπαϊκών στατιστικών δεδομένων σε κάθε κράτος μέλος.

⁽⁵⁾ Συγκροτήθηκε με την απόφαση 91/116/ΕΟΚ του Συμβουλίου (όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 97/255/ΕΚ του Συμβουλίου).

⁽⁶⁾ Συγκροτήθηκε με την απόφαση 91/115/ΕΟΚ του Συμβουλίου (όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 96/176/ΕΚ του Συμβουλίου).

2.6 Σε ό,τι αφορά στην προσέγγιση του προγράμματος και με δεδομένες τις δύο πιθανές επιλογές — «περιορισμένη» ή «σφαιρική» — η Επιτροπή επέλεξε τη δεύτερη έχοντας υπόψη τρεις παράγοντες: την ικανότητα του ΕΣΣ να παράγει στατιστικές επαρκούς ποιότητας, το κόστος με το οποίο επιβαρύνονται τα κράτη μέλη που είναι υπεύθυνα για την υλοποίηση των στατιστικών δράσεων και την επιβάρυνση που συνεπάγεται για τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ έχει αδράξει επανειλημμένα την ευκαιρία για να δηλώσει τις απόψεις της περί των στατιστικών προγραμμάτων ⁽⁷⁾ καθώς και των διαφόρων ειδικών πτυχών της πολιτικής που ακολουθεί η Ε.Ε. σε σχέση με τις στατιστικές. Σε γενικές γραμμές, η ΕΟΚΕ προσπαθούσε ανέκαθεν να τονίσει τη σημασία που έχει το στατιστικό σύστημα για την επίτευξη των οικονομικών, πολιτικών και κοινωνικών στόχων που έχει θέσει η Ε.Ε., με την ανάγκη ενίσχυσης της Eurostat, η οποία, μαζί με τις εθνικές στατιστικές υπηρεσίες, συνιστά καθοριστικό στοιχείο του εν λόγω συστήματος, παρά τις διαφορές που υφίστανται μεταξύ των κρατών μελών.

3.2 Η ΕΟΚΕ προσυπογράφει εκ νέου τα κριτήρια αυτά και επιθυμεί περαιτέρω να επισημάνει σε σχέση με την απόφαση αυτή τις πτυχές που καθιστούν απαραίτητη την ανεύρεση του καλύτερου δυνατού στρατηγικού συστήματος: το ρόλο της Ε.Ε. ως παραγωγού παράγοντα, την επίτευξη των στόχων της Λισαβόνας και της διεύρυνσης καθώς και το γεγονός ότι ο συντονισμός των στατιστικών δεδομένων 27 κρατών συνιστά μια άνευ προηγουμένου ιστορική πρόκληση. Εν ολίγοις, για να επιτύχει η Ε.Ε. χρειάζεται, μεταξύ άλλων, ένα αποτελεσματικό στατιστικό σύστημα.

3.3 Σε ό,τι αφορά τους διαθέσιμους πόρους, ο προϋπολογισμός του πενταετούς προγράμματος για την περίοδο 2008-2012 ανέρχεται σε 274,2 εκατ. € (είναι δηλαδή προσαυξημένος κατά 24,3 % σε σύγκριση με τους πόρους που διατέθηκαν στο πρόγραμμα της περιόδου 2003-2007). Ωστόσο, πρέπει να ληφθούν υπόψη και άλλοι παράγοντες οι οποίοι δεν καλύπτονται από το μέγεθος αυτό ⁽⁸⁾. Εάν συνεκτιμηθούν οι διοικητικές δαπάνες και η συγχρηματοδότηση από τα κράτη μέλη και άλλους φορείς, οι συνολικές αναλήψεις υποχρεώσεων ανέρχονται σε 739,34 εκατ. €.

3.4 Στατιστική διακυβέρνηση. Σύμφωνα με τον κώδικα δεοντολογίας ⁽⁹⁾, οι εθνικές αρχές και η κοινοτική στατιστική υπηρεσία οφείλουν:

- α) να δημιουργήσουν ένα θεσμικό και οργανωτικό περιβάλλον το οποίο προάγει την αποτελεσματικότητα και την αξιοποίηση των εθνικών και των κοινοτικών στατιστικών φορέων που παράγουν και διαδίδουν επίσημες στατιστικές·

⁽⁷⁾ Το 1998 η ΕΟΚΕ γνωμοδότηση σχετικά με την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με το κοινοτικό στατιστικό πρόγραμμα 1998-2002», ΕΕ C 235 της 27.7.1998, σελ. 60, και το 2002 σχετικά με την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το κοινοτικό στατιστικό πρόγραμμα 2003-2007», ΕΕ C 125 της 27.5.2002, σελ. 17.

⁽⁸⁾ Δαπάνες προσωπικού και διοίκησης· οι επιχειρησιακοί πόροι για άλλες γραμμές του στατιστικού προϋπολογισμού που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την κάλυψη των νέων ρυθμιστικών αναγκών για την περίοδο 2008-2012 (δράσεις τύπου Edicom)· επιχειρησιακοί πόροι από τον προϋπολογισμό άλλων Γ Εθνικοί και περιφερειακοί πόροι. Η Eurostat θα προβεί σε αναδιάταξη των ανθρωπίνων και επιχειρησιακών πόρων που διαθέτει για να συμμορφωθεί με τις γενικές προτεραιότητες του προγράμματος.

⁽⁹⁾ Σύσταση της Επιτροπής σχετικά με την ανεξαρτησία, την ακεραιότητα και την υπευθυνότητα των εθνικών και κοινοτικών στατιστικών αρχών. COM (2005) 217 τελικό.

β) να τηρούν τα ευρωπαϊκά πρότυπα, τις κατευθυντήριες γραμμές και καλές πρακτικές στις διαδικασίες που εφαρμόζουν οι εθνικές και κοινοτικές στατιστικές υπηρεσίες για την οργάνωση, τη συλλογή, την επεξεργασία και τη διάδοση επίσημων στατιστικών, και να επιδιώξουν την προαγωγή μιας εικόνας καλής διαχείρισης και αποτελεσματικότητας για την ενίσχυση της αξιοπιστίας των εν λόγω στατιστικών·

γ) να εγγυηθούν ότι οι κοινοτικές στατιστικές συμμορφώνονται με τα ευρωπαϊκά ποιοτικά πρότυπα και εξυπηρετούν τις ανάγκες των θεσμικών χρηστών, των κυβερνήσεων, των ερευνητικών ιδρυμάτων, των οργανώσεων της κοινωνίας πολιτών, των επιχειρήσεων και γενικότερα του κοινού στην Ε.Ε.

3.5 Στο κοινοτικό στατιστικό πρόγραμμα για την περίοδο 2008-2012 προτείνονται 32 εγκάρσιοι στόχοι (οι οποίοι αναφέρονται λεπτομερώς στο παράρτημα I) και περιγράφονται 90 επιδιώξεις και συγκεκριμένες δράσεις (παράρτημα II), που καλύπτουν τις γενικές πολιτικές καθώς και 18 ειδικούς τομείς της υφιστάμενης πολιτικής της Ε.Ε.

3.5.1 Στο πρόγραμμα ορίζονται οι δράσεις που προβλέπονται στους ακόλουθους κεντρικούς τομείς:

- ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων
- Γεωργία
- ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, υπηρεσιών και κεφαλαίων
- θεωρήσεις, άσυλο, μετανάστευση και άλλες πολιτικές που έχουν σχέση με την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων
- μεταφορές
- κοινοί κανόνες περί ανταγωνισμού, φορολογίας και προσέγγιση των νομοθεσιών
- οικονομική και νομισματική πολιτική
- απασχόληση
- κοινή εμπορική πολιτική
- τελωνειακή συνεργασία
- κοινωνική πολιτική, εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση και νεολαία
- πολιτισμός
- δημόσια υγεία
- προστασία των καταναλωτών
- διευρωπαϊκά δίκτυα
- βιομηχανία (συμπεριλαμβανομένων στατιστικών στοιχείων για την κοινωνία των πληροφοριών)
- οικονομική και κοινωνική συνοχή

- έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη
- περιβάλλον
- αναπτυξιακή συνεργασία
- οικονομική, χρηματοδοτική και τεχνική συνεργασία με τρίτες χώρες.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Με δεδομένους τους φιλόδοξους στόχους του προγράμματος 2008-2012, στους οποίους συμπεριλαμβάνεται πλέον και ο στενός συντονισμός μεταξύ της Eurostat και των στατιστικών υπηρεσιών των 27 κρατών-μελών, πρέπει οπωσδήποτε να γίνει μια ιεράρχηση των στατιστικών εργασιών και να εξασφαλιστεί η όσο το δυνατόν περισσότερο αποτελεσματική χρήση των περιορισμένων πόρων.

4.2 Το άρθρο 4 της προτεινόμενης απόφασης αναφέρεται στον ορισμό στατιστικών προτεραιοτήτων λόγω της ανάγκης να γίνει μια όσο το δυνατόν περισσότερο αποτελεσματική χρήση των περιορισμένων πόρων. Ωστόσο, δεν ορίζονται κριτήρια ή μέσα για τον καθορισμό αυτών των προτεραιοτήτων. Επιπλέον, είναι δύσκολο να ορισθούν προτεραιότητες όταν αναγνωρίζεται ταυτόχρονα η ανάγκη περαιτέρω ανάπτυξης ή δημιουργίας νέων τομέων εργασίας.

4.3 Η ΕΟΚΕ συμμαρτίζεται την άποψη ότι «Η ταχεία εξέλιξη της ικανότητας και της διαθεσιμότητας του Διαδικτύου θα το καταστήσει πρωταρχικό μέσο για τη διάδοση των στατιστικών στοιχείων στο μέλλον. Αυτό θα αυξήσει σημαντικά την κοινότητα των πιθανών χρηστών και, κατά συνέπεια, θα δημιουργήσει νέες ευκαιρίες για διάδοση»⁽¹⁰⁾. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός και με δεδομένο ότι οι ιστοσελίδες της Eurostat απεικονίζουν την Ε.Ε., η ανάγνωση και η παρουσίαση των δεδομένων αυτών πρέπει να γίνεται με τον περισσότερο απλό και ελκυστικό τρόπο που επιτρέπει η σύγχρονη τεχνολογία.

4.4 Η ΕΟΚΕ συμμαρτίζεται την άποψη ότι πρέπει να ενταθεί η συνεργασία μεταξύ Eurostat και εθνικών στατιστικών υπηρεσιών⁽¹¹⁾. Ωστόσο, παρατηρεί ότι η πρόταση απόφασης δεν ορίζει ούτε θεσπίζει συγκεκριμένα μέτρα για την επίτευξη του στόχου αυτού.

4.5 Σε σχέση με το εύρος και τις προτεραιότητες των ευρωπαϊκών στατιστικών, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει ότι, όπως και ο κατάλογος μέτρων που περιλαμβάνονται στο σημείο 3.5.1, το στατιστικό σύστημα επικεντρώνεται στις οικονομικές πτυχές και δεν παρέχει επαρκείς πληροφορίες για κοινωνικά θέματα τα οποία επηρεάζουν με άμεσο τρόπο της ζωής των πολιτών στην Ε.Ε. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει επίσης ότι, σε αντίθεση με άλλους τομείς, η κοινωνική πολιτική εμπεριέχει την εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση και την νεολαία.

Βρυξέλλες, 30 Μαΐου 2007.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

⁽¹⁰⁾ Παράρτημα I. 3.6. Διάδοση.

⁽¹¹⁾ Παράρτημα I. 3.6. Διάδοση.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις τριμηνιαίες στατιστικές για τις κενές θέσεις εργασίας στην Κοινότητα»

COM(2007) 76 τελικό

(2007/C 175/03)

Στις 4 Απριλίου 2007, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την ανωτέρω πρόταση.

Στις 24 Απριλίου 2007, το Προεδρείο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ανέθεσε τις προπαρασκευαστικές εργασίες στο ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και Νομισματική Ένωση, Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή».

Λόγω του επείγοντος των εργασιών, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε, κατά την 436η σύνοδο ολομέλειας της, της 30ής και 31ης Μαΐου 2007 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 2007), να ορίσει γενική εισηγήτρια την κα FLORIO και υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Προοίμιο

1.1 Η διαθεσιμότητα αξιόπιστων και καλής ποιότητας στατιστικών στοιχείων αποτελεί επιβεβλημένο μέσο για τους θεσμικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς φορείς, προκειμένου να παρακολουθούν και να αξιολογούν την αποτελεσματικότητα ορισμένων νομοθετικών επιλογών και να λαμβάνουν αποφάσεις για το μέλλον.

1.2 Πράγματι, η απόκτηση μιας όσο το δυνατόν πιστότερης εικόνας της ισχύουσας κατάστασης πραγμάτων είναι απολύτως αναγκαία για την υιοθέτηση των βέλτιστων δυνατών πολιτικών.

1.3 Αυτό ισχύει ιδιαίτερα στην περίπτωση των στατιστικών που αφορούν την κατάσταση της απασχόλησης στην Ευρώπη, με στόχο την ανάλυση της προόδου που σημειώνουν τα κράτη μέλη έναντι των στόχων που τίθενται στη Στρατηγική της Λισσαβώνας.

1.4 Για την κατανόηση της εξέλιξης της αγοράς εργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, κρίνεται μείζονος σημασίας να προσδιορίζεται σε ποιους τομείς και σε ποιες περιφέρειες υπάρχουν κενές θέσεις εργασίας και ποιος είναι ο αριθμός τους. Οι προσφερόμενες θέσεις εργασίας που δεν καλύπτονται απεικονίζουν τις συγκυριακές αλλαγές ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και παρέχουν ένα χρήσιμο πλαίσιο για τον προσδιορισμό των ευρωπαϊκών περιφερειών όπου παρατηρείται μεγαλύτερη έλλειψη εργατικού δυναμικού ή, αντίθετα, σημαντική ανάπτυξη της οικονομίας και της απασχόλησης.

1.5 Οι κενές θέσεις εργασίας περιλαμβάνονται στο σύνολο των κύριων ευρωπαϊκών οικονομικών δεικτών (ΚΕΟΔ) και αποτελούν ένδειξη η οποία — εφόσον καθίσταται διαθέσιμη εντός σύντομου χρονικού διαστήματος — είναι επιπλέον χρήσιμη στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και στην Επιτροπή για τον υπολογισμό των αποτελεσμάτων των οικονομικών εξελίξεων σε συγκεκριμένους τομείς, αλλά και για την εξισορρόπηση των αποφάσεων που αφορούν τη νομισματική πολιτική.

1.6 Η επανεκκίνηση της Στρατηγικής της Λισσαβώνας, η οποία εδραιώθηκε κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μαρτίου 2005, έδωσε μεταξύ των βασικότερων προτεραιοτήτων της τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας· το γεγονός αυτό

επέτεινε αναπόφευκτα την ανάγκη καλύτερης στατιστικής ενημέρωσης όσον αφορά τη ζήτηση εργατικού δυναμικού.

1.7 Οι κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη και την απασχόληση 2005-2008 και οι γενικοί προσανατολισμοί των οικονομικών πολιτικών (ΓΠΟΠ), στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση (ΕΣΑ), απαιτούν συγκεντρωτικά διαρθρωτικά δεδομένα σε ευρωπαϊκή κλίμακα σχετικά με τις κενές θέσεις εργασίας ανά οικονομική δραστηριότητα, με στόχο την ανάλυση του επιπέδου και της διάρθρωσης της ζήτησης εργατικού δυναμικού.

1.8 Η διαθεσιμότητα αξιόπιστων και συχνά επικαιροποιημένων στατιστικών στοιχείων επιτρέπει επίσης στα μεμονωμένα κράτη μέλη να αξιολογούν την αγορά εργασίας και να λαμβάνουν συνακόλουθα τις αποφάσεις τους σχετικά με τις πολιτικές στον τομέα της εργασίας, ακόμη και σε περιφερειακή βάση.

2. Η πρόταση της Επιτροπής

2.1 Τα εθνικά στοιχεία σχετικά με τις κενές και τις κατειλημμένες θέσεις εργασίας συλλέγονται από το 2003 βάσει μιας συμφωνίας κυρίων, δηλαδή βάσει μιας άτυπης συμφωνίας. Η εν λόγω συμφωνία, παρότι παρέχει ευελιξία και ανεξαρτησία στα κράτη μέλη, δεν μπόρεσε ωστόσο να ανταποκριθεί πλήρως στις ανάγκες των χρηστών των εν λόγω στοιχείων.

2.2 Επί του παρόντος τέσσερα κράτη μέλη δεν έχουν ακόμη διαβίβασει δεδομένα στην Eurostat και τα παρεχόμενα στοιχεία δεν πάντοτε απολύτως συγκρίσιμα. Όσον αφορά την τριμηνιαία συλλογή δεδομένων, οι απαιτήσεις της ΕΚΤ και της Επιτροπής ως προς την κάλυψη, την επικαιρότητα και την εναρμόνιση των δεδομένων δεν ικανοποιούνται πλήρως.

2.3 Με την πρόταση κανονισμού COM(2007) 76 τελικό, η οποία προέκυψε κατόπιν πρωτοβουλίας της Επιτροπής Απασχόλησης, η Επιτροπή επιδιώκει επομένως τη θέσπιση μιας κανονιστικής ρύθμισης για τη συγκέντρωση συγκρίσιμων στατιστικών σχετικά με τις κενές θέσεις, εντός καθορισμένου χρόνου.

2.4 Κατά την προετοιμασία της παρούσας πρότασης, για την οποία ζητήθηκε η άποψη εμπειρογνομόνων και η γνώμη της Επιτροπής Στατιστικού Προγράμματος (ΕΣΠ), συνεκτιμήθηκαν διάφορες επιλογές και εκείνη η οποία τελικά επικράτησε στην εν λόγω πρόταση κανονισμού προβλέπει ότι η συλλογή ετήσιων διαρθρωτικών δεδομένων θα εξακολουθήσει να ρυθμίζεται βραχυπρόθεσμα βάσει συμφωνίας κυρίων.

2.5 Η πρόταση αυτή επικεντρώνεται συνεπώς στη συλλογή τριμηνιαίων στατιστικών για τις κενές θέσεις εργασίας· βάσει της εμπειρίας που θα αποκτηθεί από την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, προβλέπεται μελλοντικά η δυνατότητα έκδοσης νέου κανονισμού, προκειμένου να ικανοποιηθεί η ζήτηση ετήσιων δεδομένων.

2.6 Ο καθορισμός του επιπέδου λεπτομέρειας που απαιτείται ανά οικονομική δραστηριότητα πραγματοποιείται κατ' εφαρμογήν της ισχύουσας έκδοσης του κοινού συστήματος ταξινόμησης των οικονομικών δραστηριοτήτων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (NACE).

2.7 Υπό την προϋπόθεση ότι πληρούν συγκεκριμένα ποιοτικά πρότυπα, τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να καταφεύγουν σε διοικητικές πηγές ή να περιορίζουν το εύρος των οικονομικών δραστηριοτήτων που πρόκειται να καλυφθούν, με στόχο την ελάφρυνση του φόρτου για τις επιχειρήσεις (άρθ. 5).

2.8 Η Επιτροπή (άρθ. 8) προβλέπει τη δυνατότητα διενέργειας μιας σειράς μελετών σκοπιμότητας για τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν δυσκολίες όσον αφορά την παροχή στοιχείων σχετικά με τα εξής:

- α) τις μονάδες που απασχολούν λιγότερο από 10 εργαζομένους και/ή
- β) τις ακόλουθες δραστηριότητες:
 - i) γεωργικές, αλιευτικές και δασοκομικές δραστηριότητες,
 - ii) δημόσια διοίκηση και άμυνα· υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση,
 - iii) εκπαίδευση,
 - iv) ανθρώπινη υγεία και κοινωνική μέριμνα,
 - v) τέχνες, ψυχαγωγία και διασκέδαση,
 - vi) δραστηριότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα μέλους σε οργανισμούς, την επισκευή υπολογιστών και προσωπικών και οικιακών αντικειμένων και άλλες δραστηριότητες προσωπικού χαρακτήρα.

2.9 Κατά το αρχικό στάδιο εφαρμογής (τα πρώτα 3 έτη), προβλέπεται η παροχή χρηματοοικονομικών ενισχύσεων εκ μέρους της ΕΕ προς τα κράτη μέλη. Το κόστος της εν λόγω χρηματοδότησης θα καλυφθεί κατά την πρώτη τριετία από το κοινοτικό πρόγραμμα για την απασχόληση και την κοινωνική αλληλεγγύη PROGRESS⁽¹⁾· κατ' αυτόν τον τρόπο θα καταστεί δυνατό να υποστηριχθούν πρωτοβουλίες με στόχο την καινοτομία και τη βελτίωση της ποιότητας στον τομέα της συλλογής δεδομένων, πέραν της ολοκλήρωσης του σταδίου που αφορά τη συμφωνία κυρίων.

(1) Πρόγραμμα το οποίο εγκρίθηκε με την απόφαση αριθ. 1672/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου στις 24 Οκτωβρίου 2006. Στην ενότητα 1, «Απασχόληση», αναφέρθηκε ρητώς η χρηματοδότηση των ενεργειών (συμπεριλαμβανομένων των στατιστικών δραστηριοτήτων) που συμβάλλουν στη βελτίωση: «[...] της κατανόησης της κατάστασης όσον αφορά την απασχόληση και τις προοπτικές της, ιδίως με [...] και με την ανάπτυξη στατιστικών και κοινών δεικτών [...]».

3. Συμπεράσματα και συστάσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ εξάγει τη σημασία της διαθεσιμότητας όσο το δυνατόν πιο συνεκτικών και αξιόπιστων στατιστικών στοιχείων σχετικά με την κατάσταση της απασχόλησης στην Ευρώπη και, κατά συνέπεια, επικροτεί και υποστηρίζει την προσπάθεια της Επιτροπής που αποσκοπεί στη διαμόρφωση ενός νομικού πλαισίου το οποίο θα καθιστά διαθέσιμες πιο επικαιροποιημένες, συγκρίσιμες και επακριβείς στατιστικές για τις κενές θέσεις εργασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

3.2 Η επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής της Λισαβώνας, στον τομέα της οικονομίας και προπαντός της απασχόλησης, απαιτεί μια σταθερή και αποτελεσματική στατιστική υποστήριξη, διαθέσιμη σε όλους τους χρήστες των στατιστικών και στο σύνολο των οικονομικών, κοινωνικών και θεσμικών φορέων, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο.

3.3 Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται επίσης την επιλογή του ευρωπαϊκού κανονισμού ως ενδεδειγμένου μέσου στην προκειμένη περίπτωση, δεδομένου ότι το πεδίο εφαρμογής της παρούσας πρότασης, όπως άλλωστε και η πλειονότητα των στατιστικών πρωτοβουλιών, απαιτεί μια ενδεδειγμένη και ενιαία εφαρμογή σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

3.4 Η επιλογή της συμπεριληψής στην πρόταση κανονισμού μόνον της τριμηνιαίας συλλογής δεδομένων και της συνέχισης της συλλογής ετήσιων δεδομένων βάσει της άτυπης συμφωνίας υπαγορεύεται ασφαλώς από μια επιθυμία σταδιακής μετάβασης από μια συλλογή δεδομένων βασισμένη σε μια άτυπη συμφωνία σε μια άλλη στηριζόμενη σε έναν ευρωπαϊκό κανονισμό. Η εν λόγω μεταβατική περίοδος θα πρέπει να συνοδεύεται απαραίτητως από διαρκή παρακολούθηση των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων και η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι θα καταστεί δυνατό να διαμορφωθεί στο εγγύς μέλλον ένα πληρέστερο και πιο αξιόπιστο πλαίσιο τόσο για τα ετήσια όσο και για τα τριμηνιαία στοιχεία σχετικά με τις δυνατότητες της ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας.

Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη δυσαρέσκειά της για το γεγονός ότι δεν έχει συνταχθεί ακόμη αξιολόγηση των επιπτώσεων. Αναμένει, όμως, να υποβάλει η Επιτροπή αξιολόγηση πριν την υιοθέτηση παράγωγης ρύθμισης δεδομένου ότι θα υπάρξει, καταρχήν, αύξηση του κόστους και του φόρτου για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις χωρίς αντισταθμιστικές μειώσεις για άλλες δραστηριότητες συλλογής στοιχείων.

3.5 Όσον αφορά την ανάγκη απλοποίησης της συλλογής στατιστικών στοιχείων και περιορισμού των δαπανών, εντούτοις, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πραγματοποιήθηκε μια όχι εντελώς σαφής επιλογή για την προαιρετική συλλογή δεδομένων σε τομείς που χαρακτηρίζονται ως «εποχικοί» και ιδιαίτερα σε εκείνους που σχετίζονται με γεωργικές, αλιευτικές και δασοκομικές δραστηριότητες.

3.6 Το πρόβλημα της «προσαρμογής σε εποχικές διακυμάνσεις» εγείρει, ωστόσο, μια σειρά ερωτημάτων σχετικά με την αξιοπιστία των εν λόγω στατιστικών, δεδομένου ότι σε άλλους τομείς της βιομηχανίας ή/και της δημόσιας διοίκησης η σύναψη εποχικών συμβάσεων αποτελεί πρακτική που χρησιμοποιείται εδώ και πολλά χρόνια (κλωστοϋφαντουργία, βιομηχανία γεωργικών προϊόντων διατροφής, τουρισμός, κλπ.).

3.7 Επιπλέον, η διάρθρωση των συμβάσεων εργασίας σε όλες τις χώρες της ΕΕ περιλαμβάνει επί του παρόντος δεκάδες διαφορετικές μορφές εργασιακών σχέσεων. Γι' αυτό το λόγο κρίνεται σημαντικό να διευκρινίζεται το είδος των κενών θέσεων εργασίας (σύμβαση απεριόριστου χρόνου, καθορισμένου χρόνου, μερικής απασχόλησης, έργου, συνεργασίας, κλπ.).

3.8 Ένα πλαίσιο το οποίο θα προσέγγιζε περισσότερο τις πραγματικά υφιστάμενες δυνατότητες της αγοράς εργασίας, την εξελιξή της ή τις αδυναμίες της, θα επέτρεπε την καλύτερη εστίαση της προσοχής στις στρατηγικές που χρήζουν εφαρμογής για την υλοποίηση των στόχων της Λισαβόνας.

3.9 Η ΕΟΚΕ θεωρεί και σε αυτήν την περίπτωση αναγκαία, προπαντός όσον αφορά τα συγκεκριμένα θέματα, την πραγματοποίηση διαβουλεύσεων και την άμεση συμμετοχή των ευρωπαϊών κοινωνικών εταίρων.

Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις εξουσίες ελέγχου του Κοινοβουλίου όσον αφορά την πρόταση η οποία θα διέπεται από την διαδικασία συναπόφασης με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Οι διατάξεις εφαρμογής θα υπόκεινται στις διατάξεις περί επιτροπολογίας σύμφωνα με την ρυθμιστική διαδικασία με έλεγχο που ορίζουν οι αποφάσεις του Συμβουλίου 199/468/ΕΚ και 2006/512/ΕΚ

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 2007.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί τροποποίησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1059/2003 για τη θέσπιση μιας κοινής ονοματολογίας των εδαφικών στατιστικών μονάδων (NUTS) λόγω της προσχώρησης της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση»

COM(2007) 95 τελικό — 2007/0038 (COD)

(2007/C 175/04)

Στις 25 Απριλίου 2007, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης ΕΚ, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την ανωτέρω πρόταση.

Το Προεδρείο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ανέθεσε στο ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή» την προετοιμασία των σχετικών εργασιών.

Λόγω του επειγόντα χαρακτήρα των εργασιών, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, κατά την 436η σύνοδο ολομέλειάς της, της 30ής και 31ης Μαΐου 2007, (συνεδρίαση της 30ής Μαΐου 2007), αποφάσισε να ορίσει γενικό εισηγητή τον κ. BURANI ⁽¹⁾ και υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Εισαγωγή

1.1 Με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1059/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου θεσπίστηκε μια κοινή ονοματολογία των εδαφικών στατιστικών μονάδων (στο εξής αναφερόμενη ως «NUTS») για τα κράτη μέλη.

1.2 Η πρώτη τροποποίηση πραγματοποιήθηκε το 2005 μετά την προσχώρηση των 10 νέων κρατών μελών. Λόγω της προσχώρησης της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθίσταται αναγκαία νέα τροποποίηση με την εισαγωγή στο παράρτημα

του κανονισμού των πινάκων που αφορούν τα προαναφερθέντα νέα κράτη μέλη.

2. Παρατηρήσεις και συμπεράσματα

2.1 Η ΕΟΚΕ λαμβάνει γνώση της πρότασης της Επιτροπής και την εγκρίνει δεδομένου ότι η πρόταση αυτή κατέστη αναγκαία λόγω της προσχώρησης των νέων κρατών μελών και είναι καθαρά τεχνικού χαρακτήρα.

Βρυξέλλες, 30 Μαΐου 2007.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

(¹) Με την επιφύλαξη της έγκρισης από την ολομέλεια.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η εσωτερική αγορά υπηρεσιών — Απαιτήσεις για την αγορά εργασίας και την προστασία των καταναλωτών»

(2007/C 175/05)

Στις 29 Σεπτεμβρίου 2005 και σύμφωνα με το άρθρο 29, εδάφιο 2 του Εσωτερικού Κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα «Η εσωτερική αγορά υπηρεσιών — Απαιτήσεις για την αγορά εργασίας και προστασία των καταναλωτών»

Το ειδικευμένο τμήμα Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 3 Μαΐου 2007 με βάση την εισηγητική έκθεση της κ. ALLEWELDT.

Κατά την 436η σύνοδο της ολομέλειάς της, στις 30-31 Μαΐου 2007 (συνεδρίαση της 30ής Μαΐου), η ΕΟΚΕ υιοθέτησε με 110 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Ορισμός στόχων

1.1 Η οδηγία σχετικά με τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά ⁽¹⁾ στοχεύει στην προαγωγή της ανταγωνιστικότητας, της ανάπτυξης και της απασχόλησης κατά την έννοια της στρατηγικής της Λισσαβώνας. Ταυτόχρονα, δρομολόγησε εντατική συζήτηση σχετικά με το θέμα της διαμόρφωσης της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών. Ένα σημείο διαφωνίας ήταν και παραμένει ο αντίκτυπος στις αγορές εργασίας των κρατών μελών, στις κοινωνικές συνθήκες και τις απαιτήσεις για την προστασία των καταναλωτών. Στη γνωμοδότηση που εξέδωσε το Φεβρουάριο του 2005 ⁽²⁾ η ΕΟΚΕ υπεισέρχεται σε βάθος στην πρόταση της Επιτροπής, γι αυτό και το σημερινό θέμα συζήτησης δεν είναι το νομοθετικό κείμενο της οδηγίας, αλλά ο αντίκτυπος αυτής στην απασχόληση και στα συμφέροντα των καταναλωτών, ο οποίος θεωρείται αναμενόμενος μετά από μια σκόπιμη προσπάθεια για την προαγωγή της υλοποίησης της εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών.

1.2 Η ελεύθερη παροχή υπηρεσιών είναι μια από τις τέσσερις ελευθερίες της εσωτερικής αγοράς που κατοχυρώνονται στη συνθήκη της ΕΕ και, από πολιτική άποψη, αυτή που επενεργεί επί μακρόν. Η στρατηγική της Επιτροπής, όπως εκδηλώνεται στην οδηγία της ΕΕ για τις υπηρεσίες, αποσκοπεί στην άρση όλων των περιορισμών στους οποίους προσκρούει η παροχή υπηρεσιών. Εν μέρει, το θέμα δεν είναι άμεσα οι πτυχές της αγοράς εργασίας ή της προστασίας των καταναλωτών. Όμως, επειδή αυτό που επιδιώκεται είναι η αύξηση της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στην πράξη, οι διαφορές που υφίστανται μεταξύ των εθνικών συστημάτων καθίστανται σαφέστερες και θίγουν περισσότερες ευαισθησίες. Ταυτόχρονα, υπάρχουν συγκριτικά λίγες πανευρωπαϊκές ρυθμίσεις για την προστασία των συμφερόντων των εργαζομένων και των καταναλωτών. Στο χώρο αυτό, κυριαρχούν οι εθνικοί κανόνες για το δίκαιο, την κοινωνική νομοθεσία και την απασχόληση, οι οποίοι συχνά διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό μεταξύ τους. Σε αυτά προστίθεται η προβλεπόμενη στην οδηγία σχετικά με τις υπηρεσίες παράλληλη ή ταυτόχρονη ισχύς συγκεκριμένων ρυθμίσεων που ισχύουν στη χώρα προέλευσης και στη χώρα παροχής των υπηρεσιών, οι πρακτικές επιδράσεις των οποίων θα πρέπει να φανούν στο μέλλον.

1.3 Η κοινωνική σταθερότητα και η καταναλωτική εμπιστοσύνη αποτελούν ουσιαστικό τμήμα της προσπάθειας για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και προϋπόθεση για την επιτυχία της εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών. Μια από τις μεγάλες ελλείψεις της συζήτησης

σχετικά με την οδηγία της ΕΕ για τις υπηρεσίες είναι ότι δεν προσφέρονται αναλύσεις σχετικά με τον αντίκτυπο που αυτή έχει στις κοινωνικές συνθήκες, την απασχόληση και την προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών στα κράτη μέλη. Η έλλειψη στατιστικής βάσης για την ποσοτική αξιολόγηση της διασυνοριακής κυκλοφορίας υπηρεσιών και της ελεύθερης εγκατάστασης ήταν ένα από τα σημεία της κριτικής που ασκήθηκε από την ΕΟΚΕ ⁽³⁾. Έλλειψη αξιόπιστων στοιχείων παρατηρείται επίσης και σε ό,τι αφορά τις αναμενόμενες διαρθρωτικές αλλαγές που θα επέλθουν στις αγορές εργασίας των κρατών μελών. Έτσι, από τη μια πλευρά υπάρχουν μερικές πολύ γενικές στατιστικές εκτιμήσεις των αποτελεσμάτων και, από την άλλη, η εξέταση ειδικών μεμονωμένων περιπτώσεων συχνά παράνομου ή εν μέρει παράνομου χαρακτήρα. Όμως, δεν αρκούν ούτε οι μεν ούτε οι δε για να γίνει μια αξιόπιστη εκτίμηση του αντίκτυπου.

1.4 Η υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών αποτελεί σημαντικό τμήμα της στρατηγικής της Λισσαβώνας. Οι δυνατότητες ανάπτυξης που υπάρχουν σε αυτό τον τομέα συνιστούν σημαντική ώθηση για την απασχόληση. Ο αυξημένος ανταγωνισμός, που προκύπτει από την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, θα έχει θετικές συνέπειες, διότι θα διευρυνθεί η προσφορά υπηρεσιών και θα μειωθούν οι τιμές τους. Συγχρόνως όμως θα πρέπει να βελτιώνεται διαρκώς η κοινωνική προστασία των εργαζομένων και να λαμβάνεται μέριμνα για την διασφάλιση κατάλληλης προστασίας των καταναλωτών. Το ίδιο ισχύει και για τα πρότυπα ποιότητας και ασφάλειας που ισχύουν στα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης και της προστασίας του περιβάλλοντος. Οι επιδράσεις στον κλάδο της απασχόλησης θα διαφέρουν από τομέα σε τομέα και από το ένα κράτος μέλος στο άλλο. Ένα αποφασιστικής σημασίας στοιχείο είναι ο αντίκτυπος στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

1.5 Στόχος της γνωμοδότησης πρωτοβουλίας είναι να διασαφηνίσει οι επιδράσεις που ασκεί η τρέχουσα στρατηγική για την εσωτερική αγορά υπηρεσιών στις αγορές εργασίας, τις συνθήκες απασχόλησης και την προστασία των καταναλωτών, ούτως ώστε να μπορούν να αξιοποιηθούν στην πράξη από τους ενδιαφερομένους και από τα όργανα της ΕΕ. Οι πτυχές αυτές δεν συγκαταλέγονται στο κέντρο βάρους των σημείων που εξετάστηκαν στις δύο προηγούμενες ακρόασεις της ΕΟΚΕ για την εσωτερική αγορά υπηρεσιών ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Πρβλ. CESE 137/2005, κεφάλαιο 3.2, ΕΕ C 221 της 8.9.2005.

⁽²⁾ Η ΕΟΚΕ διεξήγαγε στις 19 Σεπτεμβρίου 2001 ακρόαση σχετικά με τη γενική στρατηγική για την εσωτερική αγορά και στις 24 Μαΐου 2004 διοργάνωσε ακρόαση στο πλαίσιο της γνωμοδότησης για την οδηγία της για τις υπηρεσίες όσον αφορά έξι βασικά θέματα, όπως η επαγγελματική ευθύνη, η «ενιαία θυρίδα», οι στατιστικές μέθοδοι συλλογής, κλπ.

⁽¹⁾ Οδηγία 2006/123/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά.

⁽²⁾ CESE 137/2005, ΕΕ C 221 της 8.9.2005.

1.5.1 Με βάση τον ορισμό που δίνεται από την κοινοτική νομοθεσία στην έννοια «ελεύθερη παροχή υπηρεσιών», ο οποίος καλύπτει οποιαδήποτε παροχή υπηρεσίας μεταξύ δύο οικονομικών υποκειμένων σε δύο διαφορετικά κράτη μέλη⁽⁵⁾, πρόκειται για τρεις κατηγορίες θεμάτων:

- Δηλώσεις σχετικά με τον ποσοτικό αντίκτυπο στην απασχόληση, ανά κλάδο και χώρα, και αλλαγές που θα πρέπει να αναμένονται με την αποκέντρωση, τη μετατόπιση ή την εισαγωγή μεμονωμένων υπηρεσιών·
- Νέες προκλήσεις όσον αφορά τις συνθήκες απασχόλησης οι οποίες είναι απόρροια του γεγονότος ότι, με την αύξηση της διασυνοριακής κυκλοφορίας υπηρεσιών, θα αυξηθεί σημαντικά και η κινητικότητα των αποσπασμένων εργαζομένων·
- Τα συμφέροντα των καταναλωτών και η προστασία τους στη στρατηγική για την εσωτερική αγορά υπηρεσιών·
- Σημαντικός είναι ο ρόλος που αναλογεί στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), ως βασικούς φορείς απασχόλησης.

1.6 Η γνωμοδότηση πρέπει να εκληφθεί αφενός ως ένα πρώτο βήμα και, αφετέρου, ως συμβολή στην τελική έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την επισκόπηση της εσωτερικής αγοράς⁽⁶⁾ και στις συζητήσεις της συμβουλευτικής επιτροπής για την εσωτερική αγορά IMAC⁽⁷⁾. Οικοδομείται πάνω στα σήμερα διαθέσιμα στοιχεία και τις πρακτικές εμπειρίες και προσδοκίες εμπειρογνομόνων και ενδιαφερομένων. Τα στοιχεία αυτά συλλέχθηκαν στο πλαίσιο ακρόασης που πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο του 2006 στη Βιέννη και με τη χρήση ερωτηματολογίου που διανεμήθηκε σε σχεδόν 6000 εμπειρογνώμονες στον τομέα της οικονομίας και των συνδικαλιστικών οργανώσεων αλλά και σε ομάδες συμφερόντων όπως σε παράγοντες της οικονομίας και σε υπουργεία το φθινόπωρο του 2006 για το οποίο λήφθηκαν περισσότερες από 150 απαντήσεις. Η γνωμοδότηση δεν αποτελεί επιστημονική μελέτη ούτε και μπορεί να την υποκαταστήσει. Στόχος της είναι μάλλον ο προσδιορισμός σημείων αναφοράς που σχετίζονται με υφιστάμενα προβλήματα και μελλοντικές εξελίξεις, στοιχεία που θα εξετασθούν διεξοδικότερα στο πλαίσιο μιας περισσότερο μακροπρόθεσμης παρακολούθησης από το Παρατηρητήριο της Ενιαίας Αγοράς (ΠΕΑ) της ΕΟΚΕ και θα εμπνεύσουν τα όργανα της ΕΕ και άλλους φορείς στις πολιτικές αποφάσεις που θα λάβουν και τις επιστημονικές μελέτες που θα διενεργήσουν.

2. Η δυναμική του κλάδου παροχής υπηρεσιών στην ΕΕ

2.1 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αιτιολογεί τη στρατηγική της για την εσωτερική αγορά με την ασθενή ανάπτυξη της διασυνοριακής παροχής υπηρεσιών στην ΕΕ. Μια δυναμική εσωτερική αγορά υπηρεσιών ασκεί ταυτόχρονα θετική επίδραση στην απασχόληση, στους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις. Πώς μπορεί να περιγραφεί συγκεκριμένα αυτή η δυναμική;

2.2 Ένα πρόβλημα που παραμένει ανεπίλυτο είναι η στατιστική απεικόνιση του κλάδου της παροχής υπηρεσιών σε διασυνοριακή κλίμακα. Μέχρι σήμερα, η EuroStat και οι εθνικές στατιστικές υπηρεσίες έκαναν χρήση των επονομαζόμενων στατιστικών ροής πληρωμών, πράγμα που σημαίνει ότι εξαγωγή ή εισαγωγή υπηρε-

σιών υφίσταται μόνο στην περίπτωση που η συνέπεια είναι μια ανάλογη διασυνοριακή πληρωμή. Ενώ στον κλάδο παροχής υπηρεσιών εντοπίζεται ευρύτατη συνεργασία, ανταλλαγή γνώσεων αλλά και υπηρεσιών, υπάρχει ένα εκτεταμένο σύστημα διακανονισμού λογαριασμών μεταξύ επιμέρους τμημάτων επιχειρήσεων, εταιρών σε δίκτυα ή ακόμη και απλά μακροπρόθεσμα συνεργαζόμενων και νομικά ανεξάρτητων οικονομικών μονάδων στις εκάστοτε χώρες. Στην περίπτωση παρόμοιων δικτύων, ο εκάστοτε εταίρος υπολογίζει τη μεταφορά τεχνολογίας, τη διάθεση χρόνου και την μεταφορά υπηρεσιών στη χώρα του ως προσωπική εξυπηρέτηση του αποδέκτη, πράξη η οποία όμως δεν συνεπάγεται διασυνοριακή πληρωμή.

2.3 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, αυτό έχει ως αποτέλεσμα ο κλάδος παροχής υπηρεσιών να παράγει έναν σημαντικά μεγαλύτερο όγκο ανταλλαγών και, συνεπώς, να ασκεί μεγαλύτερη επίδραση στην εσωτερική αγορά από ό,τι θα μπορούσε σήμερα να συμπερανθεί με βάση τις επίσημες στατιστικές. Έτσι, η ΕΟΚΕ είναι σαφώς της γνώμης ότι η ΕΕ θα πρέπει να μεριμνήσει για τη διενέργεια επιστημονικής μελέτης με αντικείμενο τον τρόπο με τον οποίο διαμορφώνεται σήμερα η προσπάθεια μεμονωμένων κλάδων παροχής υπηρεσιών στα κράτη μέλη της ΕΕ να συνεργαστούν με επιχειρήσεις σε άλλες χώρες. Με βάση και απαρχή τα δεδομένα αυτά, πρέπει στο μέλλον να σχηματιστεί μια αξιόπιστη εικόνα του πραγματικού μεγέθους της αγοράς υπηρεσιών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η κίνηση αυτή θα υποστηριχθεί από τις ανάλογες προσπάθειες των ευρωπαϊκών στατιστικών υπηρεσιών για την κατάρτιση τιμοκαταλόγου για όλες τις υπηρεσίες και για την καθιέρωσή του σε όλες τις χώρες.

2.4 Προς διευκρίνιση: με βάση τις σήμερα διαθέσιμες πληροφορίες, η Επιτροπή υποθέτει ότι ο κλάδος των υπηρεσιών παράγει σήμερα το 56 % του ΑΕγχΠ, το 70 % της συνολικής απασχόλησης, αλλά μόλις το 20 % του όγκου των συναλλαγών εντός της ΕΕ. Σε σύγκριση με τις ΗΠΑ, η εξέλιξη της παραγωγικότητας του κλάδου των υπηρεσιών της ΕΕ είναι σαφώς χαμηλότερη⁽⁸⁾.

2.5 Η αδυναμία αυτή δεν φαίνεται στην παγκόσμια αγορά, στην οποία η ΕΕ εμφανίζεται ως η ισχυρότερη δύναμη στο εμπόριο υπηρεσιών και μάλιστα με σαφώς αυξητική τάση. Το 2003, το μερίδιο της ΕΕ ανερχόταν σε 26 %, ενώ το μερίδιο των ΗΠΑ ήταν λίγο περισσότερο από 20 %. Ακόμη και οι αναπτυσσόμενοι εμπορικοί εταίροι, Ινδία και Κίνα, παρά τη μέχρι τότε μεγάλη δυναμική που επιδεικνύουν, μόλις που υπερβαίνουν από κοινού το 5 %. Μεταξύ 1997 και 2003, το μερίδιο της ΕΕ αυξήθηκε κατά 1,8 %, παραμένοντας και από αυτή την άποψη στην πρώτη θέση.

2.6 Διαπιστώνεται ότι οι αδυναμίες αφορούν κυρίως το εμπόριο εντός της ΕΕ. Και σε αυτή την περίπτωση, τα στοιχεία δεν μας επιτρέπουν να συναγάγουμε απαραίτητα αυτό το συμπέρασμα. Μεταξύ 2000 και 2003, το ενδοκοινοτικό εμπόριο υπηρεσιών αυξήθηκε κατά 10,8 %, ενώ το εμπόριο με τους εταίρους εκτός ΕΕ μόνο κατά 6,4 %. Δηλαδή, η δυναμική στην εσωτερική αγορά ήταν συγκριτικά σαφής, ακόμη περισσότερο αν αναλογιστεί κανείς ότι το 2003 ήταν συνολικά μια περίοδος οικονομικής ύφεσης. Σε αυτό πρέπει να προστεθεί ότι πρέπει να συνυπολογιστεί και η πτώση των τιμών στις υπηρεσίες.

⁽⁵⁾ Ως «υπηρεσία» νοείται κάθε μη μισθωτή οικονομική δραστηριότητα που αναφέρεται στο άρθρο 50 της συνθήκης και η οποία συνίσταται στην παροχή μιας εργασίας έναντι οικονομικού ανταλλάγματος·

⁽⁶⁾ Η εν λόγω έκθεση αναμένεται να εκδοθεί κατά τη διάρκεια της πορτογαλικής Προεδρίας του Συμβουλίου.

⁽⁷⁾ Internal Market Advisory Committee (Συμβουλευτική επιτροπή για την εσωτερική αγορά).

⁽⁸⁾ Πηγή αυτών των στοιχείων και υπόλοιπων στοιχείων στις παραγράφους 3.5 και 3.6: Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2005 και 2005.

3.7 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να ασχοληθεί θετικότερα με την εκτίμηση του αντίκτυπου που θα έχει η περαιτέρω προώθηση της εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών. Ένα χρήσιμο μέσο για το σκοπό αυτό, θα ήταν ενδεχομένως η διενέργεια ανάλυσης SWOT (Πλεονεκτήματα, Αδυναμίες, Ευκαιρίες και Απειλές).

3. Ο αντίκτυπος που έχει στην απασχόληση η βελτίωση της αποτελεσματικότητας της εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών

3.1 Οι εκτιμήσεις σχετικά με τον αντίκτυπο στην απασχόληση εξαρτώνται από τις αναπτυξιακές προβλέψεις. Μια από τις πρώτες αναλύσεις του αντίκτυπου της κοινοτικής οδηγίας για τις υπηρεσίες πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2004 από την ολλανδική υπηρεσία ανάλυσης της οικονομικής πολιτικής⁽⁹⁾. Η ανάλυση ακολουθεί τις συνήθειες υποθέσεις του ΟΟΣΑ σύμφωνα με τις οποίες κάθε κατάργηση ρυθμιστικών παρεμβάσεων πυροδοτεί την ανάπτυξη και κατά αυτό τον τρόπο προάγει την απασχόληση. Ένα ενδιαφέρον στοιχείο που περιλαμβάνεται στα συμπεράσματα της μελέτης αυτής είναι ότι το πρόβλημα δεν είναι οι ρυθμίσεις αυτές καθαυτές, αλλά η ανομοιογένεια αυτών. Σύμφωνα με τις προσδοκίες, η οδηγία για τις υπηρεσίες θα μπορούσε να επιτρέψει την ανάπτυξη του εμπορίου υπηρεσιών κατά 15 έως 30 % και του μερίδιου των άμεσων ξένων επενδύσεων στον κλάδο του εμπορίου κατά 20 έως 35 %.

3.2 Την άνοιξη του 2005, το Institut Copenhagen Economics πραγματοποίησε κατ' εντολή της Επιτροπής μελέτη⁽¹⁰⁾, η οποία αφορούσε αποκλειστικά τον αντίκτυπο στην απασχόληση. Στην περίπτωση μιας ανανεωμένης αύξησης της κατανάλωσης της τάξης του 0,6 % του ΑΕγχΠ της ΕΕ, η καθαρή αύξηση του αριθμού των θέσεων εργασίας και στα 25 κράτη μέλη θα ανέλθει περίπου σε 600.000. Η άποψη αυτή στηρίζεται στην υπόθεση ότι θα αυξηθεί η παραγωγικότητα και, ταυτόχρονα, στην προσδοκία ότι οι μισθοί θα αυξηθούν κατά μέσο όρο κατά 0,4 %.

3.3 Τα συμπεράσματα της μελέτης της Κοπεγχάγης προκάλεσαν επικρίσεις που στηρίζονταν κατά κύριο λόγο στην άποψη ότι η επιχειρηματολογία της είναι αποκλειστικά προσανατολισμένη στην πλευρά της προσφοράς και επικεντρώνεται στον αντίκτυπο που θα είχε η αύξηση της ζήτησης με ταυτόχρονη μείωση των τιμών, λόγω της κατάργησης των ρυθμιστικών παρεμβάσεων. Η μελέτη δεν καλύπτει τους παράγοντες που θα μπορούσαν να εμποδίσουν την αύξηση της ζήτησης, όπως η συρρίκνωση της αγοραστικής δύναμης ή κάποια άλλη συμπεριφορά των καταναλωτών. Επιπλέον, αμφισβητήθηκε η επιλογή των τομέων. Άλλες εκτιμήσεις του αντίκτυπου στην απασχόληση είτε δεν υπάρχουν, είτε στηρίζονται στη μελέτη της Κοπεγχάγης και καταλήγουν στα ίδια συμπεράσματα⁽¹¹⁾. Προκειμένου να αυξηθεί η αποδοτικότητα της εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών είναι απαραίτητο να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στην επίδραση της έρευνας και της καινοτομίας, της αναβάθμισης του επιπέδου των δεξιοτήτων και της χρήσης των τεχνολογιών επικοινωνίας.

3.4 Βεβαίως, εννοείται ότι η δημιουργία 600 χιλιάδων θέσεων εργασίας είναι κάτι θετικό. Ωστόσο, λόγω των υψηλών προσδοκιών, η βελτίωση αυτή μοιάζει μάλλον να έχει μέτριες διαστάσεις⁽¹²⁾.

⁽⁹⁾ The Free Movement of Services within the EU, Kox et al, CPB report αριθ. 69, Οκτώβριος 2004.

⁽¹⁰⁾ Economic Assessment of the Barriers to the Internal Market for Services (οικονομική αξιολόγηση των εμποδίων που εντοπίζονται στην εσωτερική αγορά υπηρεσιών), Copenhagen Economics, Ιανουάριος 2005.

⁽¹¹⁾ Παραδείγματος χάρι η μελέτη με τίτλο «Deepening the Lisbon Agenda: Studies on Productivity, Services and Technologies» κατ' εντολή του Υπουργείου Οικονομίας και Εργασίας της Αυστρίας, Βιέννη 2006.

⁽¹²⁾ Έχουν εκφραστεί αξιόπιστες κριτικές, οι οποίες δεν εκτιμούν ως ρεαλιστική ούτε αυτή την ενδεικτική πρόβλεψη.

Αυτό που είναι πολύ πιο σημαντικό είναι ότι η εξέλιξη αυτή μπορεί να διαφέρει σε μεγάλο βαθμό στους επιμέρους κλάδους, στις διάφορες χώρες και τις διάφορες κατηγορίες εργαζομένων. Για το θέμα αυτό δεν υπάρχουν μέχρι σήμερα συγκεκριμένα στοιχεία. Η ΕΟΚΕ, με τη βοήθεια του Παρατηρητηρίου της Ενιαίας Αγοράς και εμπνεόμενη από την παρούσα πρωτοβουλία, θα ήθελε να επιχειρήσει να σχηματίσει μια σαφή εικόνα αυτών των διαρθρωτικών μεταβολών στην αγορά εργασίας.

3.5 Από την ανταπόκριση στο ερωτηματολόγιο της ΕΟΚΕ, προκύπτει ότι υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον για αυτές τις πληροφορίες. Το 90 % των συμμετεχόντων θεωρεί ότι οι πληροφορίες που υπάρχουν σχετικά με τον αντίκτυπο στην απασχόληση στο χώρο της εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών είναι ανεπαρκείς. Οι ερωτήσεις που υποβάλλονται σχετίζονται καταρχάς με τους κλάδους όπου παρατηρείται σημαντική απώλεια ή αύξηση θέσεων εργασίας Το 60 % των ερωτηθέντων αναμένει θετικά αποτελέσματα στην απασχόληση γενικά ή για συγκεκριμένους κλάδους. Συχνότερα αναφέρονται οι επιχειρήσεις παροχής συμβουλών σε άλλες επιχειρήσεις καθώς και οι επιχειρήσεις παροχής νομικών συμβουλών, κατόπιν, το εμπόριο, η χειροτεχνία/ΜΜΕ, οι μεταφορές, η υγεία, η γεωργία και η δασοκομία, οι βιομηχανικές υπηρεσίες, η εκπαίδευση, ο τουρισμός, οι εξατομικευμένες υπηρεσίες, οι κατασκευές και η διαχείριση κτιρίων. Στο ερώτημα εάν αναμένεται να υπάρξει απώλεια θέσεων εργασίας, το 44 % απαντά θετικά. Στην περίπτωση αυτή, οι μεγαλύτερες απώλειες αναμένονται στη βιομηχανία, ενώ αναφέρονται επίσης οι δημόσιες υπηρεσίες, οι κατασκευές και η διαχείριση κτιρίων, η γεωργία και η δασοκομία, η παροχή υπηρεσιών σε επιχειρήσεις, ο κλάδος των τροφίμων και της ψυχαγωγίας, οι εξατομικευμένες υπηρεσίες, το εμπόριο, ο τουρισμός και η υφαντουργία.

3.6 Από τις απαντήσεις στο ερώτημα για τα οφέλη αυτής της εξέλιξης προκύπτουν ορισμένες ενδιαφέρουσες διαφορές απόψεων. Καταρχάς, κυριαρχεί η άποψη ότι η προσαρμογή στην αγορά έχει καθοριστική σημασία και ότι ηττημένοι θα είναι όσοι δεν θα κατορθώσουν να προσαρμοστούν στις νέες, φιλελευθεροποιημένες συνθήκες και στη διασυνοριακή αγορά. Οι εργαζόμενοι με υψηλά προσόντα θα έχουν καλύτερες δυνατότητες απ' ό,τι οι εργαζόμενοι με χαμηλά προσόντα. Οι νέοι, ειδικευμένοι και τοπικά ευέλικτοι εργαζόμενοι, θα έχουν καλύτερες δυνατότητες απ' ό,τι οι ηλικιωμένοι και λιγότερο ευέλικτοι. Θέσεις εργασίας με υψηλά κοινωνικά πρότυπα θα χάσουν απέναντι στην απασχόληση χωρίς κοινωνική προστασία ή την ελεύθερη απασχόληση, σχήματα που στο μέλλον αναμένεται να ακολουθήσουν αυξητική πορεία. Η ποιότητα θα μειονεκτεί έναντι των τιμών, ενώ το ίδιο ισχύει και για τα υψηλά κριτήρια άδειας ασκήσεως ορισμένων επαγγελματιών ή τις χώρες με υψηλές κοινωνικές δαπάνες. Τα νέα κράτη μέλη θα αποκομίσουν τα περισσότερα οφέλη και τα παλαιά τα λιγότερα. Οι πάροχοι υπηρεσιών που λειτουργούν σε τοπικό επίπεδο και οι μικροί πάροχοι υπηρεσιών θα υποστούν την πίεση των διεθνών επιχειρήσεων. Για το θέμα των καταναλωτών, οι απόψεις διίστανται.

3.7 Η ανάπτυξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό σημείο: Μιτλειδενσηφαφττα οδηγεί η αύξηση του διασυνοριακού εμπορίου, υπηρεσιών σε αύξηση της απασχόλησης ή μήπως η συμπίεση των τιμών και η αύξηση του ανταγωνισμού θα οδηγήσουν στην απώθηση των ΜΜΕ και, συνεπώς, σε απώλεια θέσεων απασχόλησης; Τα δύο τρίτα των ερωτηθέντων (66 %) θεωρούν θετικές τις προοπτικές απασχόλησης. Ταυτόχρονα όμως, 55 % των ερωτηθέντων πιστεύει ότι θα υπάρξει καταστροφικός ανταγωνισμός. Ωστόσο, σύμφωνα με τη γνώμη μιας σαφούς

πλειοψηφίας (69 %), η απελευθέρωση της εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών δεν θα επηρεάσει ουσιαστικά την ανάπτυξη των ΜΜΕ, η οποία θεωρείται ότι εξαρτάται από άλλους παράγοντες. Εν κατακλείδι: Υπερισχύουν οι θετικές προσδοκίες, οι οποίες όμως είναι γενικά περιορισμένες. Αυτό που αναμένεται οπωσδήποτε είναι ότι η βελτίωση των προσόντων των εργαζομένων, η ικανότητα καινοτομίας και η ποιότητα των υπηρεσιών θα αποτελέσουν παράγοντες αποφασιστικής σημασίας για την επιτυχία ή την επιβίωση επιχειρήσεων. Ενισχύονται επίσης οι πιέσεις ή απαιτήσεις για μεγαλύτερη εναρμόνιση (διπλώματα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, διαχειριστικές απαιτήσεις, τιμές και μισθοί, κοινωνικές δαπάνες, φορολογία επιχειρήσεων, προσαρμογή στα κοινοτικά και διεθνή πρότυπα). Επιδείνωση της κατάστασης αναμένεται σε ό,τι αφορά στα κοινωνικά πρότυπα και στην προστασία των καταναλωτών και του περιβάλλοντος. Επικρατούν φόβοι ότι, στην περίπτωση που οι αγορές καταληφθούν από μεγάλες επιχειρήσεις, αυτό θα αποβεί σε βάρος των τοπικών, πολιτιστικών ιδιαιτεροτήτων.

3.8 Στην ερώτηση αν οι ελεύθεροι επαγγελματίες έχουν στο μέλλον περισσότερες πιθανότητες να αναπτύξουν διασυνοριακές δραστηριότητες, το 84 % απαντά καταφατικά.

4. Νέες προκλήσεις όσον αφορά τις συνθήκες εργασίας

4.1 Σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις, η διασυνοριακή παροχή υπηρεσιών είναι συνδεδεμένη με την κινητικότητα των εργαζομένων. Με βάση τις μέχρι σήμερα πολύ λίγο εναρμονισμένες συνθήκες στην ΕΕ, υπάρχουν διάφορες κοινωνικές ρυθμίσεις οι οποίες συναντώνται κατά κάποιον τρόπο σε μια εθνική αγορά εργασίας ή σε μια επιχείρηση. Η οδηγία της ΕΕ για την απόσπαση εργαζομένων καθιερώνει μια βάση ουσιαστικών προϋποθέσεων για την ίση μεταχείριση των αποσπασμένων εργαζομένων με τους τοπικούς συναδέλφους τους. Πέραν αυτού, στην οδηγία της ΕΕ για τις υπηρεσίες συμπεριλαμβάνονται καταρχήν και θέματα που σχετίζονται με την εργασιακή και την κοινωνική νομοθεσία. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι η ανάπτυξη της αγοράς για την παροχή διασυνοριακών υπηρεσιών παραμένει χωρίς αντίκτυπο. Παρά την έκδοση της οδηγίας για την απόσπαση εργαζομένων, εξακολουθούν ακόμη να υπάρχουν διάφοροι κλάδοι όπου οι ρυθμίσεις για τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας δεν είναι εναρμονισμένες. Η εξαίρεση της εργατικής νομοθεσίας από την κοινοτική οδηγία για τις υπηρεσίες δεν καθιέρωσε καμία «αρχή του τόπου απασχόλησης» για τους εργαζόμενους. Οι νομικές διατυπώσεις που επιλέχθηκαν ήταν ιδιαίτερα αμφιλεγόμενες και όχι απαραίτητα σαφείς. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να αναμεινουμε τη μελλοντική εφαρμογή των διατάξεων στην εθνική νομοθεσία. Τέλος, εάν υποτεθεί ότι η εμφάνιση της εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών θα είναι επιτυχής, η αύξηση της συχνότητας και -πιθανώς- της διάρκειας των αποσπάσεων θα δημιουργήσει μια νέα ποιότητα.

4.2 Η συζήτηση περί εφαρμογής της οδηγίας για την απόσπαση εργαζομένων ούτε μπορεί ούτε και πρέπει να διεξαχθεί στο πλαίσιο της παρούσας γνωμοδότησης. Το βασικό ερώτημα είναι μάλλον το ακόλουθο: Ποια προβλήματα θα προκύψουν, ή ποια παλαιότερα προβλήματα θα επιδεινωθούν στην περίπτωση που στο μέλλον αυξηθεί η συχνότητα και, κάτω από ορισμένες περιστάσεις, η διάρκεια της παρουσίας εργαζομένων από διάφορα κράτη μέλη στον ίδιο τόπο εργασίας υπό διαφορετικές συνθήκες; Πού εντοπίζονται παράλληλα ορισμένες ευκαιρίες, τουλάχιστον εάν θυμηθεί κανείς την πρόγνωση της αύξησης των μισθών που περιλαμβάνεται στη μελέτη της Κοπεγχάγης; Βεβαίως, η επιδίωξη δεν είναι σε καμία περίπτωση να υποτεθεί ότι τα μέρη που συμμετέχουν στην αγορά και οι πολιτικά αρμόδιοι φορείς αποσκοπούν να προωθήσουν ένα

είδος κοινωνικού ντάμπινγκ, αλλά μάλλον να υπάρξει αδιασπρέβλητη εικόνα των όσων συμβαίνουν στην πράξη.

4.3 Το 82 % των ερωτηθέντων απαντά καταφατικά στο ερώτημα εάν η αύξηση των διασυνοριακών υπηρεσιών και, κατ' αυτό τον τρόπο, της δραστηριοποίησης αποσπασμένων εργαζομένων σε μια άλλη χώρα σημαίνει ότι πρέπει να ανανεώνονται και οι συνθήκες απασχόλησης στη χώρα αυτή. Το 20 % αναμένει βελτίωση των συνθηκών εργασίας και το 17 % επιδείνωση. Μόνο το 7 % πιστεύει ότι οι θέσεις εργασίας να καταστούν ασφαλέστερες. Το 56 % θεωρεί ότι θα υπάρξει αύξηση της ευελιξίας αλλά και του αριθμού των συμβάσεων πρόσκαιρης απασχόλησης.

4.4 Αυτή η πτυχή της ευελιξίας επανέρχεται στις απαντήσεις που δίνονται στην επόμενη ανοιχτή ερώτηση. Πολλοί αναμένουν ότι θα περιοριστεί το στοιχείο της μονιμότητας υπέρ της μερικής απασχόλησης, των συμβάσεων έργου και με την αύξηση του αριθμού των ψευδών δηλώσεων αυτοαπασχόλησης. Αναφέρονται επίσης και θετικές προσδοκίες: Εκμάθηση γλωσσών, ανάπτυξη νέων τρόπων θεώρησης και παροχή κινήτρων για την απόκτηση δεξιοτήτων, αύξηση των μισθών και της προσφοράς εργασίας. Ωστόσο, κυριαρχούν οι φόβοι: Περισσότερος ανταγωνισμός, χειρότερες συνθήκες εργασίας, εκτενέστερος και πιο ευέλικτος χρόνος εργασίας, αύξηση των κοινωνικών συγκρούσεων και των παράνομων πρακτικών και μείωση των μισθών. Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας θα αντιμετωπίσουν νέες επιβαρύνσεις. Στο μέλλον, οι εργαζόμενοι που χαρακτηρίζονται από λιγότερη κινητικότητα, ιδιαίτερος γυναικές, θα αντιμετωπίσουν περισσότερες δυσχέρειες και η αύξηση της κινητικότητας θα δημιουργήσει προβλήματα στις οικογενειακές διαρθρώσεις. Απαντώντας στο ερώτημα ποια θα είναι η επίδραση της μελλοντικής απελευθέρωσης της εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών στην εξέλιξη των μισθών, το 50 % απαντά ότι αναμένει μείωση των μισθών, το 43 % αναμένει αύξηση και το 7 % δεν αναμένει καμία ιδιαίτερη επίδραση, ή υπογραμμίζει την εξάρτηση από τον εκάστοτε κλάδο.

4.5 Στην ερώτηση αν η οδηγία για την απόσπαση εργαζομένων αρκεί για την εξασφάλιση της κοινωνικής προστασίας, το 48 % απαντά καταφατικά και το 52 % αρνητικά. Στην περίπτωση που θα υπήρχε ανάγκη νέων ρυθμίσεων, η πλειοψηφία προτιμά να γίνει αυτό σε επίπεδο ΕΕ (65 %), το ένα τρίτο θεωρεί ότι τα προβλήματα μπορούν να ρυθμιστούν καλύτερα σε εθνική κλίμακα και το 2 % θεωρεί απαραίτητα και τα δύο. Οι απαντήσεις στην ανοιχτή ερώτηση ποια είναι τα προβλήματα τα οποία θα πρέπει να επισημανθούν ιδιαίτερος, μπορούν να συνοψιστούν στα ακόλουθα: Στην πρώτη θέση τοποθετείται η έλλειψη κοινωνικής εναρμόνισης (συμπεριλαμβανομένης της άδειας για την άσκηση επαγγέλματος και την ιδρύση επιχειρήσεων) και η συνεπαγόμενη άνιση μεταχείριση. Κατά συνέπεια, ορισμένοι ζητούν να επεκταθεί το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για την απόσπαση εργαζομένων σε σχέση με τους κλάδους και το περιεχόμενο των ρυθμίσεων. Η λανθασμένη εφαρμογή των διατάξεων σχετικά με την απόσπαση εργαζομένων, οι νομικές αβεβαιότητες και η αύξηση των παράνομων πρακτικών, σε συνδυασμό με τις ελλείψεις που παρατηρούνται όσον αφορά τους ελέγχους και την άσκηση ποινικής δίωξης είναι θέματα που βρίσκονται επίσης σε υψηλή θέση. Ακολουθούν προβλήματα που σχετίζονται με την προστασία της ασφάλειας και της υγείας στον χώρο εργασίας, τα συστήματα κοινωνικής προστασίας και την καταπολέμηση της ψευδώς δηλωμένης αυτοαπασχόλησης. Τέλος, ασκείται κριτική όσον αφορά την υπερβολική γραφειοκρατία, τα εθνικά εμπόδια που εξακολουθούν να υφίστανται και την τάση εθνικής στεγανοποίησης. Προβλήματα θεωρείται επίσης ότι υπάρχουν στην περίπτωση που δεν λαμβάνεται όσο θα έπρεπε υπόψη το θέμα της αντιμετώπισης των γλωσσικών και πολιτιστικών διαφορών.

4.6 Πόσο επιδρούν αυτές οι σχέσεις σε επίπεδο επιχειρήσεων στην περίπτωση που στο πλαίσιο συμβάσεων παροχής υπηρεσιών υπάρχουν εργαζόμενοι από άλλες χώρες που απασχολούνται εν μέρει κάτω από διάφορες εθνικές ρυθμίσεις; Το 6 % των ερωτηθέντων δεν διακρίνει κάποιες ιδιαίτερες επιδράσεις και το 23 % θεωρεί ότι αυτό δεν μπορεί σήμερα να προβλεφθεί. Το 24 % αναμένει ότι θα αυξηθούν οι διαφορές ως προς τις συνθήκες εργασίας στο ιστορικό των επιχειρήσεων, το 34 % αναμένει ότι θα προκύψουν νέες δυσχέρειες για την τήρηση των κοινωνικών και εργασιακών διατάξεων και το 13 % επιβεβαιώνει ότι τα δικαιώματα συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων που ισχύουν σε κάθε κράτος μέλος δεν καλύπτουν πλήρως τους αποσπασμένους εργαζόμενους. Στην ανοιχτή απάντηση της ανωτέρω ερώτησης προέκυψαν νέες πτυχές. Θα προκύψουν νέα προβλήματα όσον αφορά τους μισθούς ή τις κοινωνικές παροχές, π.χ. είτε λόγω της διαφορετικής αμοιβής για την ίδια εργασία, είτε επειδή περιορίζονται οι εθελούσιες κοινωνικές παροχές της επιχείρησης. Το ίδιο συχνά προβάλλεται η προσδοκία ότι η γνώση «καλύτερων πρακτικών» θα μπορούσε να είναι μια ευκαιρία για την βελτίωση των συνθηκών εργασίας και την αύξηση της ποιότητας της απασχόλησης. Κατά αυτή την έννοια, πρέπει να καλλιεργηθεί «περισσότερη ευφύια» στον κοινωνικό διάλογο σε επίπεδο επιχειρήσεων. Τα προβλήματα επικοινωνίας θα μπορούσαν να επιδεινώσουν την ποιότητα της ατομικής και της συλλογικής εργασίας, ενώ θα μπορούσε γενικά να προκύψει η υπονόμηση της αλληλεγγύης μεταξύ των εργαζομένων. Η γνώση και η άσκηση των προσωπικών δικαιωμάτων εκ μέρους των μεμονωμένων εργαζομένων δυσχεραίνεται κάτω από ορισμένες συνθήκες. Η ύπαρξη υπερβολικά μεγάλων ανισοτήτων θα μπορούσε να υπονομεύσει την επιτυχία των επιχειρήσεων (διενέξεις, διοικητικός φόρτος, ποιότητα εργασίας) και την τήρηση των νομικών διατάξεων και να οδηγήσει σε αύξηση των καταχρήσεων. Τέλος, η αύξηση της ελευθερίας παροχής υπηρεσιών προσφέρει επίσης μια ευκαιρία για την κάλυψη των ελλείψεων σε ειδικευμένο προσωπικό.

4.7 Το θέμα της παράθεσης μεμονωμένων πρακτικών παραδειγμάτων είναι δύσκολο να συνοψιστεί, επειδή το συγκεκριμένο περιεχόμενο των πραγμάτων αυτών συμβάλει στη βελτίωση της κατανόησης. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο στη θέση αυτή θα πρέπει να παρατεθούν ορισμένα πρακτικά παραδείγματα τα οποία βοηθούν να φωτιστούν ορισμένα προβλήματα που δεν έχουν κατονομαστεί μέχρι σήμερα. Υπάρχουν ενδείξεις ότι επικρατεί ασάφεια σχετικά τις ρυθμίσεις και τις διαδικασίες στην περίπτωση εργατικού ατυχήματος, ότι υπάρχουν ιδιαίτερα προβλήματα όσον αφορά απόσπασση εντός ενός και του ίδιου συγκροτήματος, τη μετατροπή συμβάσεων εργασίας, την εφαρμογή συλλογικών συμβάσεων από άλλες χώρες καθώς και τη μεταχείριση των οικονομικών μεταναστών.

5. Τα συμφέροντα των καταναλωτών στην εσωτερική αγορά υπηρεσιών

5.1 Η εσωτερική αγορά υπηρεσιών πρέπει να ωφελήσει και τους καταναλωτές. Αυτό είναι ένα θέμα που εξαρτάται από τη διαθεσιμότητα (τιμή, πρόσβαση, προσφορά), την ποιότητα, τη διαφάνεια (πληροφόρηση, εμπιστοσύνη) και τη νομική ασφάλεια (ευθύνη, προστασία καταναλωτών). Έχει σημειωθεί μέχρι σήμερα αρκετή πρόοδος σε σχέση με αυτές τις πτυχές; Πρόκειται για σημεία που προωθούνται με τις προτάσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών ή μήπως υπάρχουν εξελίξεις που, από την άποψη των καταναλωτών, θεωρούνται προβληματικές; Το τρίτο επίκεντρο του ερωτηματολογίου αποσκοπεί στη διαφώτιση των πρακτικών εμπειριών με τη διασυνοριακή παροχή υπηρεσιών από την άποψη των καταναλωτών.

5.2 Από την άποψη της προστασίας των καταναλωτών, η αξιολόγηση της κοινοτικής οδηγίας για τις υπηρεσίες δεν είναι σαφής. Στην ακρόαση που πραγματοποιήσε η ΕΟΚΕ τον Απρίλιο του 2006, ακούστηκαν επικρίσεις ότι δεν δόθηκε η προσοχή που θα έπρεπε στο θέμα της προστασίας των καταναλωτών. Υπήρξαν επίσης θετικές παρατηρήσεις οι οποίες αφορούν κατά κύριο λόγο τη βελτίωση της προσφοράς. Συνολικά, τα θέματα που έχουν σχέση με την προστασία των καταναλωτών δεν προβάλλονται με αρκετά σαφή τρόπο και θεωρείται πιθανό ότι αυτό θα συμβεί όταν θα εξεταστεί η επίδραση της οδηγίας σε εθνικό επίπεδο. Όμως, η εμπιστοσύνη των καταναλωτών έχει μεγάλη σημασία για την επιτυχία της εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών στην ΕΕ.

5.3 Τα κριτήρια μιας φιλικής προς τους χρήστες εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών που αναφέρονται στην παράγραφο 5.1 (διαθεσιμότητα, ποιότητα, διαφάνεια και νομική ασφάλεια) πρέπει να καταταχθούν σε μια σειρά στο πλαίσιο του ερωτηματολογίου. Αυτό έπρεπε να γίνει αφενός σε συμφωνία με προσωπικές απόψεις και, αφετέρου, υπό μορφή αξιολόγησης του μέτρου στο οποίο η κοινοτική οδηγία για τις υπηρεσίες προωθεί τις πτυχές αυτές. Ενώ, σύμφωνα με τις προσωπικές απόψεις, οι πτυχές της ποιότητας και της νομικής ασφάλειας κατατάσσονται υψηλά (πρώτη και δεύτερη θέση), από την εκτίμηση της κοινοτικής οδηγίας για τις υπηρεσίες προκύπτει ότι η πτυχή που προωθείται περισσότερο απ' οποιαδήποτε άλλη είναι η διαθεσιμότητα, ενώ στην τελευταία θέση βρίσκεται η νομική ασφάλεια⁽¹³⁾. Μόνο το 23 % των ερωτηθέντων δηλώνει ικανοποιημένο με την σημερινή τάξη πραγμάτων, ενώ το 77 % θεωρεί ότι χρειάζονται βελτιώσεις⁽¹⁴⁾.

5.4 Παρόλο που η κοινοτική οδηγία για τις υπηρεσίες διατηρεί κατά βάση ανέπαφη την ισχύ των διατάξεων περί προστασίας των καταναλωτών στη χώρα στην οποία παρέχονται υπηρεσίες, στη συζήτηση που πραγματοποιήθηκε εκφράστηκαν επανειλημμένες ανησυχίες για την ύπαρξη κενών. Στο ερώτημα αν στο μέλλον η ύπρχε κίνδυνος για τις εθνικές διατάξεις περί προστασίας των καταναλωτών, το 52 % απάντησε καταφατικά. Κατά κύριο λόγο αναφέρθηκαν προβλήματα σε σχέση με την εφαρμογή της νομοθεσίας, ιδιαίτερα στην περίπτωση παραπόνων και αξιώσεων αποζημίωσης. Αυτό συμφωνεί με τις απαντήσεις που δόθηκαν σε ένα άλλο ερώτημα, όπου το 76 % των συμμετεχόντων διακρίνει προβλήματα που σχετίζονται με το θέμα της ευθύνης και την εκτέλεση διοικητικών αποφάσεων. Το 51 % φοβάται τη γενική μείωση του βαθμού προστασίας των καταναλωτών. Ιδιαίτερο κίνδυνο θεωρείται ότι διατρέχουν όλα τα υψηλότερα εθνικά πρότυπα (υψηλότερα του ελάχιστου επιπέδου που ισχύει στην ΕΕ). Ο κίνδυνος αυτός ισχύει και για τις διατάξεις του διοικητικού δικαίου περί ασκήσεως επιτηδεύματος, οι οποίες αφορούν άμεσα τους καταναλωτές, επειδή στο μέλλον θα ρυθμίζονται με βάση την αρχή της χώρας προέλευσης, όπως για παράδειγμα η προστασία κατά της προσπόρισης ωφελιμάτων με εκμετάλλευση της άγνοιας του αντισυμβαλλόμενου ή η βάση για αξίωση αποζημίωσης. Υπάρχουν φόβοι για μείωση των εγγυήσεων και πτώση της ποιότητας των υπηρεσιών. Τέλος, υπάρχουν πολλοί που φοβούνται την απώλεια δικαιωμάτων πληροφόρησης, όπως πληροφορίες για προϊόντα (κίνδυνος για το περιβάλλον, πληροφορίες περί ευθύνης, γενική διαφάνεια), ένδειξη των τιμών, πάροχοι υπηρεσιών (αξιοπιστία του παρόχου, επίπεδο προσόντων, ρήτρες διασφάλισης), παροχή εγγυήσεων, ευθύνη κλπ.

5.5 Το ζήτημα των επιθυμητών και απολύτως απαραίτητων πληροφοριών που πρέπει να παρέχονται στους καταναλωτές κατά την προσφορά διασυνοριακών υπηρεσιών εξετάστηκε σε άλλη ερώτηση. Στην πρώτη θέση τοποθετούνται τα στοιχεία που έχουν σχέση με τις νομικές εγγυήσεις, την παροχή αποζημίωσης και τα

⁽¹³⁾ Ερωτήσεις C1 και C3, παράρτημα 2.

⁽¹⁴⁾ Ερώτηση C2, παράρτημα 2.

δικαιώματα προσφυγής, στη συνέχεια η ταυτότητα/προέλευση του παρόχου, η διαφάνεια των τιμών και η παροχή συγκεκριμένων πληροφοριών για την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών καθώς και την ασφάλεια/εγγύηση του προϊόντος. Θορυβημένοι προφανώς από τη συζήτηση για την χώρα προέλευσης, πολλοί ζητούν πληροφορίες σχετικά με το ισχύον δίκαιο και τις αρμόδιες εποπτικές αρχές ή τον φορέα που είναι αρμόδιος για τις προσφυγές.

5.6 Μόνο το 25 % των ερωτηθέντων είχε εμπειρίες συναλλαγής με τις ευρωθυρίδες υποστήριξης καταναλωτών ή με την πανευρωπαϊκή συνεργασία στο χώρο της προστασίας των καταναλωτών. Η άποψη των ερωτηθέντων ήταν συνήθως θετική, μολονότι αναφέρθηκαν και ελλείψεις, οι οποίες είχαν σχέση με τη διασυνοριακή παροχή υποστήριξης για την επιβολή της νομοθεσίας ή τη μεσολάβηση των ενδεδειγμένων εθνικών κέντρων εξυπηρέτησης. Ακούστηκαν επίσης επικρίσεις ότι οι διαδικασίες είναι υπερβολικά γραφειοκρατικές και πολυδάπανες, ενώ η συνεργασία για την προστασία των καταναλωτών θεωρείται πολύ περιορισμένη και αναποτελεσματική, ιδιαίτερος στην περίπτωση περίπλοκων υποθέσεων. Γενικά δημιουργείται η εντύπωση ότι οι πληροφορίες σχετικά με τις ευρωθυρίδες για τους καταναλωτές ή τις δυνατότητες συνεργασίας δεν είναι ευρέως διαδεδομένες.

5.7 Για την εξασφάλιση μιας καλύτερης ποιότητας υπηρεσιών, στην αντίστοιχη κοινοτική οδηγία συνιστάται σε εθελούσια βάση η καθιέρωση προτύπων και συστημάτων πιστοποίησης. Το 54 % των συμμετεχόντων θεωρεί την πρόταση αυτή πολύ καλή και το 46 % διατηρεί επιφυλάξεις. Οι υπέρμαχοι των εθελούσιων ποιοτικών προτύπων θεωρούν ότι αυτά αποτελούν αποτελεσματικό μέσο, η αξία του οποίου πρέπει να αποδειχθεί στην αγορά και έναντι των πελατών. Οι επικριτές υποστηρίζουν ομόφωνα ότι η τήρηση των προτύπων αυτών χωρίς κρατικό έλεγχο δεν είναι εξασφαλισμένη. Για το λόγο αυτό, φαίνεται ότι προτιμάται η θέσπιση συγκεκριμένης νομοθετικής ρύθμισης. Τα εθελούσια πρότυπα τηρούνται από τις καλοπροαίρετες επιχειρήσεις, δεν βοηθούν όμως στην περίπτωση των «μαύρων προβάτων». Ωστόσο, αυτό ακριβώς είναι το ζητούμενο στην περίπτωση της διασυνοριακής παροχής υπηρεσιών.

5.8 Η κοινοτική οδηγία για τις υπηρεσίες θεσπίζει, επίσης, ένα σύστημα επιμερισμού των ελέγχων από τις αρμόδιες αρχές στη χώρα προέλευσης και τη χώρα προορισμού. Στην ερώτηση αν αυτό ενισχύει την εμπιστοσύνη των καταναλωτών το 82 % απαντά καταφατικά, αλλά το υπόλοιπο 18 % διατηρεί επιφυλάξεις. Προφανώς, ένα σημείο που προξενεί επιφυλάξεις είναι η εφαρμογή στην πράξη.

5.9 Τέλος, δόθηκε στους ερωτηθέντες άλλη μια φορά η δυνατότητα να αναφερθούν ανοιχτά σε θέματα που σχετίζονται με την προστασία των καταναλωτών στη μελλοντική εσωτερική αγορά υπηρεσιών. Και πάλι προέκυψε ότι το κέντρο βάρους είναι η έλλειψη νομικής σαφήνειας και ασφάλειας για την προστασία των καταναλωτών σε σχέση με την παροχή εγγυήσεων, το θέμα της ευθύνης (στην περίπτωση αφερεγγυότητας), τα δικαιώματα αξίωσης εγγύησης (έλλειψη εναρμόνισης, σε σχέση με το βάρος της απόδειξης) και η προβολή αξιώσεων αποζημίωσης (χρονοβόρες και υπερβολικά περίπλοκες διαδικασίες, επιθυμία περισσότερης εναρμόνισης). Ακολουθεί η ικανοποιητική πληροφόρηση για τις παρεχόμενες υπηρεσίες και τους παρόχους. Πρόβλημα θεωρείται επίσης η έλλειψη κοινών ποιοτικών προτύπων και η συγκρισιμότητα προσόντων και διπλωμάτων επαγγελματικής κατάρτισης. Οι διατάξεις για την προστασία των καταναλωτών θεωρείται ότι συχνά δεν εφαρμόζονται όπως θα έπρεπε ή ότι είναι ανύπαρκτες σε ορισμένους τομείς (στην περίπτωση ιδιωτικών συντάξεων, υπηρεσιών υγείας κλπ.). Υπάρχουν και κοινωνικά θέματα που διαδραματίζουν κάποιο ρόλο (μη τήρηση των κατώτατων μισθών, παράνομη απασχόληση, μεταναστευση), ενώ το ίδιο ισχύει και για τους φόβους υποβιβασμού των

προτύπων που ισχύουν για το περιβάλλον και την ασφάλεια. Πρέπει να καθοριστεί ένα βασικό επίπεδο υπηρεσιών στις οποίες θα έχει πρόσβαση όλο το κοινό και με τις οποίες θα εξασφαλίζεται η συμμετοχή στον κοινωνικό βίο. Περαιτέρω φόβοι που εκφράζονται σχετίζονται με στρεβλώσεις του ανταγωνισμού για τους τοπικούς παρόχους (π.χ. διαφορές κοινωνικών εισφορών) και προβλήματα συναλλαγματικών διαφορών.

6. Τα σημαντικότερα πορίσματα

6.1 Η ανταπόκριση στο ερωτηματολόγιο δείχνει ότι υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που προκύπτουν σε σχέση με τις αγορές εργασίας, την απασχόληση και την προστασία των καταναλωτών στην εσωτερική αγορά υπηρεσιών. Αφενός γίνονται πολλές επισημάνσεις προβληματικών εξελίξεων, αφετέρου όμως, προσδιορίζονται και οι μελλοντικές ευκαιρίες. Και τα δύο αυτά στοιχεία θα πρέπει εν γένει να ληφθούν περισσότερο υπόψη και θα πρέπει να χρησιμεύσουν και ως πηγή έμπνευσης για την επικείμενη εφαρμογή της κοινοτικής οδηγίας για τις υπηρεσίες.

6.2 Ένα πρόβλημα που παραμένει ανεπίλυτο είναι η στατιστική απεικόνιση του οικονομικού κλάδου των υπηρεσιών στην ΕΕ σε ό,τι αφορά τις διασυνοριακές συναλλαγές. Η όσο το δυνατόν καλύτερη γνώση της πραγματικότητας συνιστά προϋπόθεση για την εκτίμηση της δυναμικής που μπορεί να προκύψει από τις συναλλαγές αυτές στο χώρο της απασχόλησης. Έτσι, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την έκκληση της για τη διενέργεια εφάπαξ βασικής έρευνας, η οποία μπορεί να λύσει το πρόβλημα από μόνη της.

6.3 Οι πληροφορίες σχετικά με τον ενδεχόμενο αντίκτυπο της νέας στρατηγικής για την εσωτερική αγορά για την απασχόληση δεν είναι επαρκείς, όπως δηλώνει το 90 % των ερωτηθέντων. Το 60 % προσδοκά θετικό αντίκτυπο στην απασχόληση, ενώ το 44 % αναμένει ότι θα υπάρξει απώλεια θέσεων εργασίας. Κυρίως όμως αναμένεται ότι θα υπάρξουν «μετατοπίσεις» στο χώρο της απασχόλησης. Για την περαιτέρω εκτίμηση του αντίκτυπου στην απασχόληση, κρίνεται σκόπιμο να υιοθετηθεί μια τομεακή και διαφοροποιημένη προσέγγιση με σημείο αναφοράς τις συναφείς με τη βιομηχανία υπηρεσίες, την εκπαίδευση, επιλεγμένες δημόσιες υπηρεσίες που έχουν ιδιωτικοποιηθεί, εξατομικευμένες υπηρεσίες, χειροτεχνία. Αποκαλυπτικές είναι οι αναφορές στους παράγοντες που θα αποκομίσουν το μεγαλύτερο όφελος. Στην περίπτωση αυτή συνιστάται η ακριβής εξέταση των πτυχών της ειδικευμένης/ανεπίδικυτης εργασίας και οι ευκαιρίες που διαθέτουν οι ειδικευμένοι και ευέλικτοι ως προς τον τόπο εργαζόμενοι σε σύγκριση με τους εργαζόμενους με περιορισμένη κινητικότητα. Το πρώτο είναι μια εξέλιξη που αναμένεται να προκύψει τόσο μεταξύ των κρατών μελών όσο και στο εσωτερικό ενός κλάδου, ενώ το τελευταίο αποτελεί ιδιαίτερη πρόκληση για τις αγορές εργασίας και τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης.

6.4 Η ανάπτυξη μικρομεσαίων επιχειρήσεων αξιολογείται εν γένει θετικά ώστε μαζί με αυτήν και η εξέλιξη της απασχόλησης. Αντιθέτως, η επίδραση της οδηγίας της ΕΕ για τις υπηρεσίες στην απασχόληση θεωρείται μάλλον περιορισμένη. Παρόλα αυτά, αναμένονται νέες προκλήσεις οι οποίες πρέπει να αντιμετωπιστούν με την βελτίωση της ποιότητας και των δεξιοτήτων των εργαζομένων, αλλά και με την προαγωγή της ικανότητας καινοτομίας. Ορισμένοι θεωρούν ότι οι νέες ανταγωνιστικές πιέσεις θα πρέπει να αντιμετωπιστούν με την περαιτέρω εναρμόνιση του γενικού πλαισίου. Επικρατεί ο φόβος ότι οι τοπικές και πολιτιστικές ιδιαιτερότητες μπορεί στο μέλλον να δεχθούν σοβαρές πιέσεις, στην περίπτωση που η αγορά καταληφθεί από μεγάλες επιχειρήσεις.

6.5 Από τη μελλοντική εμφάνιση της εσωτερικής αγοράς για τις υπηρεσίες, η πλειοψηφία αναμένει αλλαγές στις εθνικές συνθήκες εργασίας και απασχόλησης (82 %). Αυτό δεν συμβαίνει λόγω άγνοιας της κοινοτικής οδηγίας για τις υπηρεσίες, αλλά στο πλαίσιο της συνεκτίμησης των μη εναρμονισμένων συνθηκών και των νέων επιδράσεων που δέχεται η αγορά. Η πλειοψηφία αναμένει αύξηση του αριθμού των συμβάσεων πρόσκαιρης απασχόλησης αλλά και της ευελιξίας όσον αφορά τις συνθήκες απασχόλησης. Θετικές προσδοκίες εντοπίζονται στη βελτίωση της προσφοράς εργασίας, τη γλωσσομάθεια και την απόκτηση προσόντων γενικότερα.

6.6 Σε σχέση με όλα αυτά, σημαντικός είναι ο ρόλος που διαδραματίζουν οι ισχύουσες διατάξεις για την απόσπαση εργαζομένων. Πολλοί ερωτηθέντες έκριναν ότι η ελλιπής εφαρμογή των διατάξεων συνιστά σοβαρό πρόβλημα. Ωστόσο, ενόψει των νέων προκλήσεων, περίπου οι μισοί ερωτηθέντες θεωρούν ότι οι σημερινές διατάξεις δεν επαρκούν για την εξασφάλιση κοινωνικής προστασίας. Αυτό γίνεται σαφές με την ακριβέστερη εξέταση του χώρου σε επίπεδο επιχειρήσεων. Όσο μεγαλύτερο είναι το μη εναρμονισμένο πεδίο τόσο ευρύτερη είναι και η βάση για άνιση μεταχείριση για την ίδια εργασία. Η κατάσταση αυτή θεωρείται εν μέρει ότι αποτελεί και ευκαιρία να αξιοποιηθεί η επαφή με «καλύτερες πρακτικές» για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας στη χώρα προέλευσης. Συνολικά, μπορεί να διαπιστωθεί ότι οι άνισες συνθήκες εργασίας ή νομοθετικές ρυθμίσεις σε μια επιχείρηση αποτελούν πρόκληση και για αυτήν την ίδια. Η οδηγία για την απόσπαση εργαζομένων συζητείται αλλού. Στο παρόν κείμενο, αυτό που έχει σημασία είναι να διαπιστωθεί ότι οι ανισότητες θα αυξηθούν και μαζί με αυτές θα αυξηθούν και οι διενέξεις. Η επίλυση του προβλήματος αυτού συνιστά αποστολή της ΕΕ και των εθνικών νομοθετικών αρχών, ιδιαίτερος στην επίκαιρη περίπτωση της εφαρμογής των διατάξεων της κοινοτικής οδηγίας για τις υπηρεσίες, αλλά και πρόκληση για τον κοινωνικό διάλογο στην ΕΕ.

6.7 Η αύξηση της κινητικότητας των εργαζομένων στο πλαίσιο των συμβάσεων παροχής διασυνοριακών υπηρεσιών και της ασάφειας σε ό,τι αφορά τα νόμιμα δικαιώματα των ιδίων των ενδιαφερομένων αυξάνουν την ανάγκη διαβούλευσης. Η δυνατότητα αυτή πρέπει να εξασφαλιστεί σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Μια σημαντική πηγή πληροφοριών είναι το έργο των ευρωπαϊκών κέντρων πληροφόρησης και η δημιουργία τράπεζας δεδομένων για θέματα που αφορούν τους εργαζόμενους, η οποία θα παρακολουθείται εντατικά και από την ΕΟΚΕ.

6.8 Από την άποψη των καταναλωτών, η αξιολόγηση της κοινοτικής οδηγίας για τις υπηρεσίες δεν φαίνεται να είναι σαφής. Υπάρχουν επικρίσεις αλλά και θετικές εκτιμήσεις. Από την αξιολόγηση των απαντήσεων στο ερωτηματολόγιο, προκύπτει ότι αποδίδεται ιδιαίτερη σημασία στην ποιότητα και στην νομική ασφάλεια, θεωρείται όμως ότι οι πτυχές αυτές -κατά την άποψη των ερωτηθέντων- δεν προάγονται με τον ενδεδειγμένο τρόπο στην οδηγία της

ΕΕ για τις υπηρεσίες. Μόνο το 23 % των ερωτηθέντων δηλώνει ικανοποιημένο με τη σημερινή κατάσταση στο χώρο της προστασίας των καταναλωτών.

6.9 Στο προσκήνιο προβάλλονται οι ανησυχίες για την ασφάλεια δικαίου και την εφαρμογή των νομοθετικών διατάξεων. Αν και η κοινοτική οδηγία για τις υπηρεσίες δεν θίγει την προστασία των καταναλωτών στα κράτη μέλη, 52 % των ερωτηθέντων θεωρούν ότι οι εθνικές διατάξεις κινδυνεύουν στο μέλλον. Το ζητούμενο είναι σαφείς διατάξεις για την παροχή εγγυήσεων και τη ρύθμιση του θέματος της ευθύνης, καθώς και η ταχεία προώθηση αξιώσεων για την παροχή αποζημίωσης. Εδώ φαίνεται να μην επαρκούν οι ισχύοντες κανόνες ή ότι ο μελλοντικός ανταγωνισμός ενδέχεται να υπονομεύσει τα υψηλά εθνικά πρότυπα. Εξίσου σημαντικό θεωρείται το θέμα της εξασφάλισης επαρκούς πληροφόρησης για τις παρεχόμενες υπηρεσίες και τους αντίστοιχους φορείς. Ελλείψεις εντοπίζονται στην απουσία κοινών ποιοτικών προτύπων (η εθελούσια πιστοποίηση προσκρούει στην κοινή συναίνεση) και η συγκρισιμότητα προσόντων και διπλωμάτων επαγγελματικής κατάρτισης. Οι διατάξεις για την προστασία των καταναλωτών θεωρείται ότι συχνά δεν εφαρμόζονται με τον ορθό τρόπο ή ότι σε ορισμένους τομείς δεν υπάρχουν καθόλου (όπως π.χ. στις ιδιωτικές συντάξεις και στην παροχή υπηρεσιών υγείας).

6.10 Λίγοι είναι εκείνοι που έχουν πείρα από συναλλαγές με τις ευρωπαϊκές υπηρεσίες παροχής συμβουλών στους καταναλωτές ή από τη διασυνοριακή συνεργασία. Οι προσπάθειες που καταβάλλονται ήδη θεωρούνται συνήθως θετικές αλλά ανεπαρκείς· δεν φαίνεται να βοηθούν πολύ στην εφαρμογή του νόμου και σε περίπλοκες υποθέσεις.

6.11 Πρέπει να δοθεί περισσότερη βαρύτητα στο θέμα της προστασίας των καταναλωτών στην εσωτερική αγορά υπηρεσιών. Οι ανησυχίες που διαπιστώνονται σε σχέση με την νομική κατάσταση στο χώρο των διασυνοριακών υπηρεσιών πρέπει να αντιμετωπιστούν με την εφαρμογή μιας στρατηγικής πληροφόρησης σε εθνική και πανευρωπαϊκή κλίμακα. Δεν πρέπει να υποτιμηθεί η απαίτηση παροχής ακριβών πληροφοριών για τις παρεχόμενες υπηρεσίες και τους αντίστοιχους φορείς. Αυτό πρέπει να ληφθεί υπόψη και κατά την εφαρμογή της κοινοτικής οδηγίας για τις υπηρεσίες.

6.12 Μέσω του Παρατηρητηρίου της Ενιαίας Αγοράς και σε στενή συνεργασία με το αρμόδιο για τις κοινωνικές υποθέσεις ειδικευμένο τμήμα, η ΕΟΚΕ θα συνεχίσει να μελετά τον αντίκτυπο της εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών στην ανάπτυξη του εμπορίου των υπηρεσιών μεταξύ κρατών μελών, στην απασχόληση και την προστασία των καταναλωτών. Με βάση τα πορίσματα της παρούσας γνωμοδότησης, θεωρείται σκόπιμο να εξεταστούν λεπτομερέστερα μεμονωμένοι τομείς/κλάδοι και να αξιοποιηθούν προς τούτο τα κυριότερα πορίσματα που προκύπτουν από το ερωτηματολόγιο.

Βρυξέλλες, 30 Μαΐου 2007.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ποιοτικά πρότυπα για το περιεχόμενο, τις διαδικασίες και τις μεθόδους των μελετών κοινωνικού αντίκτυπου από την άποψη των κοινωνικών εταίρων και άλλων παραγόντων της κοινωνίας των πολιτών»

(2007/C 175/06)

Με επιστολή του της 19ης Σεπτεμβρίου 2006, ο κ. Wilhelm SCHÖNFELDER, έκτακτος πληρεξούσιος Πρέσβης και μόνιμος αντιπρόσωπος της Γερμανίας στην ΕΕ, ζήτησε από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, εξ ονόματος της γερμανικής Προεδρίας του Συμβουλίου, να καταρτίσει γνωμοδότηση για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 3 Μαΐου 2007 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. RETUREAU.

Κατά την 436η σύνοδο ολομέλειάς της, της 30ής και 31ης Μαΐου 2007 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 2007), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 102 ψήφους υπέρ, 3 ψήφους κατά και 5 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

Το αίτημα της γερμανικής Προεδρίας σχετικά με την κατάρτιση διερευνητικής γνωμοδότησης με θέμα «Ποιοτικά πρότυπα για το περιεχόμενο, τις διαδικασίες και τις μεθόδους των μελετών κοινωνικού αντίκτυπου από την άποψη των κοινωνικών εταίρων και άλλων παραγόντων της κοινωνίας των πολιτών» καταδεικνύει τη βούληση της γερμανικής κυβέρνησης να εστιάσει το ενδιαφέρον της στη βελτίωση της νομοθεσίας, σε συνεργασία με την πορτογαλική και τη ολλοβενική Προεδρία και ως συνέχεια της Δήλωσης των έξι Προεδριών του 2004. Ως εκ τούτου, «η συστηματική κατάρτιση μελετών αντίκτυπου ⁽¹⁾ στο πλαίσιο όλων των νέων προγραμμάτων θα αποτελέσει ένα από τα βασικά στοιχεία του γερμανικού προγράμματος δράσης, προκειμένου (...) να λαμβάνονται υπόψη οι τυχόν κοινωνικές επιπτώσεις (...) ήδη από το στάδιο της νομοθετικής διαδικασίας» ⁽²⁾. «Η μελέτη αντίκτυπου μπορεί να οριστεί απλά ως μια μέθοδος προσδιορισμού των προσδοκώμενων ή των πραγματικών αποτελεσμάτων μιας παρέμβασης. Στόχος της μελέτης αντίκτυπου είναι η βελτίωση της τεκμηρίωσης στην οποία βασίζονται οι αποφάσεις που λαμβάνονται και, κατ' επέκταση, η βελτίωση της ποιότητας της λήψης των αποφάσεων» ⁽³⁾.

2. Γενικές παρατηρήσεις

Κατά τη διάσκεψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την περαιτέρω ανάπτυξη των μελετών αντίκτυπου στην Ευρωπαϊκή Ένωση (που πραγματοποιήθηκε στις 20 Μαρτίου 2006, στις Βρυξέλλες), αναφέρθηκε ότι «υφίσταται ευρεία συναίνεση ότι οι αρχές στις οποίες στηρίζεται το σύστημα ανάλυσης αντίκτυπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι ορθές», καθώς και ότι απαιτείται να εξετάζεται επιπλέον ο οικονομικός, ο κοινωνικός και ο περιβαλλοντικός αντίκτυπος ⁽⁴⁾. Αρχικά, οι μελέτες του αντίκτυπου εισήχθησαν με στόχο την προς τα ανάντη βελτίωση του ρυθμιστικού πλαισίου της

Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η συνεκτίμηση της κοινωνικής διάστασης ή των επιπτώσεων της νομοθεσίας της ΕΕ είναι σύμφυτη με τη συμμόρφωση προς την Κοινωνική Ατζέντα. Οι ευρωπαίοι πολίτες αναμένουν από την Ευρώπη να έχει κοινωνική διάσταση — ή από την ενιαία αγορά να είναι κοινωνικά συμβατή — και εκφράζουν ποικιλοτρόπως την επιθυμία τους να συμμετάσχουν στη διαδικασία περαιτέρω προσέγγισης της ΕΕ προς τους πολίτες της.

2.1 Η πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εκπόνηση μελετών αντίκτυπου — Σύντομη ανασκόπηση

Η πρωτοβουλία που ανέλαβε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2003 για την εφαρμογή μιας διαδικασίας κατάρτισης μελετών αντίκτυπου στο πλαίσιο όλων των σημαντικών σχεδίων — δηλαδή εκείνων που περιλαμβάνονται στην ετήσια πολιτική στρατηγική ή στο πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής — βασίζεται στο γεγονός ότι τα εν λόγω σχέδια έχουν «δυναμικό οικονομικό, κοινωνικό ή/και περιβαλλοντικό αντίκτυπο ή/και απαιτούν τη λήψη κάποιου ρυθμιστικού μέτρου για την εφαρμογή τους» ⁽⁵⁾. Η πρωτοβουλία αυτή προωδήθηκε με στόχο τη σταδιακή ενσωμάτωση των μελετών αντίκτυπου στη νομοθετική διαδικασία από το 2005 και εξής ⁽⁶⁾.

Από το 2003 και μετά, πολλά έχουν ειπωθεί σχετικά με τις μελέτες αντίκτυπου (ΜΑ) γενικώς, λίγα είναι όμως αυτά που αφορούν ειδικότερα τις κοινωνικές πτυχές.

2.2 Οι κοινωνικές πτυχές στις ΜΑ — Σύντομος απολογισμός του έργου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

2.2.1 Εύλογα ασφαλώς, η ΓΔ «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» και η ΓΔ «Απασχόληση, Κοινωνικές Υποθέσεις και Ίσες Ευκαιρίες» περιλαμβάνουν κοινωνικές πτυχές στις ΜΑ. Επιπλέον, η εφαρμογή της «αρχής της αναλογικής ανάλυσης» ⁽⁷⁾ έχει ως αποτέλεσμα τα κοινωνικά στοιχεία να λαμβάνονται υπόψη κατά άριστο τρόπο στους άλλους τομείς. Τούτο εγείρει το ερώτημα κατά πόσον οι κοινωνικές πτυχές (συμπεριλαμβανομένων των θεμάτων που άπτονται της

⁽¹⁾ Σε συντομογραφία: ΜΑ.

⁽²⁾ «Europa gelingt gemeinsam» («Ευρώπη — εν τη ενώσει η επιτυχία»), Πρόγραμμα της Προεδρίας, 1 Ιανουαρίου-30 Ιουνίου 2007· καταρτίστηκε από τη γερμανική ομοσπονδιακή κυβέρνηση (βλ. επίσης <http://www.eu2007.de/includes/Downloads/Praesidentschaftsprogramm/EU-P-AProgr-d-2911.pdf>).

⁽³⁾ C. Kirkpatrick και S. Mosedale, «European Governance Reform: The Role of Sustainability Impact Assessment» [«Μεταρρύθμιση της ευρωπαϊκής διακυβέρνησης: ο ρόλος της αξιολόγησης των επιπτώσεων στην αειφορία»], University of Manchester, 2002, σελ. 1, σημ. 2, 1η παράγραφος [ελεύθερη μετάφραση].

⁽⁴⁾ Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προτείνει να συσταθεί ένας τέταρτος πυλώνας για τις αναλύσεις αντίκτυπου, ο πυλώνας των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Σήμερα, το ζήτημα παραμένει ανοικτό: πρέπει τα θεμελιώδη δικαιώματα να αποτελούν ξεχωριστό πυλώνα ή πρέπει να ενσωματωθούν στους τρεις προτεινόμενους πυλώνες; Ανεξάρτητα από την απόφαση που θα ληφθεί σχετικά, ο αντίκτυπος των προγραμμάτων στα θεμελιώδη δικαιώματα πρέπει να αξιολογείται.

⁽⁵⁾ «Ο συνυπολογισμός κοινωνικών στοιχείων στις αναλύσεις αντίκτυπου», σελ. 13. Έγγραφο που δημοσιεύθηκε τον Ιανουάριο του 2006 από το Istituto per la ricerca sociale. Το ίδρυμα αυτό συνέλεξε έγγραφα της Επιτροπής (αποφάσεις, κανονισμούς, ανακοινώσεις και οδηγίες) επί μία τριετία, συγκεκριμένα από το 2003 έως το 2005.

⁽⁶⁾ Τον Ιούνιο του 2005, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε το έγγραφο «Impact Assessment Guidelines» [«Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση του αντίκτυπου»], πρβλ. σχετ. SEC (2005)791. Βλ., επίσης, την ηλεκτρονική διεύθυνση: http://ec.europa.eu/enterprise/regulation/better_regulation/impact_assessment/docs/sec_2005_791_guidelines_annexes.pdf

⁽⁷⁾ Η «αρχή της αναλογικής ανάλυσης» συνεπάγεται τη διαφοροποίηση «το[υ] βαθμ[ού] λεπτομέρειας ανάλογα με τις δυναμικές επιπτώσεις της πρότασης. Αυτό σημαίνει ότι το βάθος της ανάλυσης θα είναι ανάλογο με τη σημασία των δυναμικών επιπτώσεων», βλ. COM (2002) 276, σελ. 9.

Κοινωνικής Ατζέντας της ΕΕ) πρέπει να εκλαμβάνονται ως βασικό κριτήριο («bottom line»), καθώς και το ερώτημα τι πρέπει να γίνεται στην περίπτωση προτάσεων που δεν σχετίζονται με κοινωνικά ζητήματα ή που πιθανολογείται ότι θα έχουν αμυδρή κοινωνική επίδραση. Εμπειρικά, η μελέτη του Istituto per la ricerca sociale (βλ. την υποσημείωση 2) αποκαλύπτει ότι «οι ΜΑ που δεν συνεκτιμούν τις κοινωνικές πτυχές αφορούν κυρίως τον οικονομικό τομέα. Εν προκειμένω, στο ένα τρίτο των ΜΑ, οι κοινωνικές πτυχές είτε δεν συνυπολογίζονται καθόλου, είτε εξετάζονται μόνον περιστασιακά»⁽⁸⁾.

2.2.2 Προφανώς, «όταν η κοινωνική σημασία του μέτρου είναι απατόδεικτη (...), οι κοινωνικές πτυχές εξετάζονται ευρέως και αναπτύσσονται αρκετά σε όλο το έγγραφο της μελέτης αντίκτυπου»⁽⁹⁾. Σε αυτήν την περίπτωση, «το ζήτημα της απασχόλησης προκύπτει σαφώς ως η συχνότερα εμφανιζόμενη και η πλέον προβαλλόμενη κοινωνική συνέπεια»⁽¹⁰⁾.

2.2.3 Σύμφωνα με το Istituto per la ricerca sociale, «ο βαθμός στον οποίο εξετάζονται τα κοινωνικά στοιχεία δεν είναι απαραίτητως ανάλογος (...) του πολιτικού περιεχομένου και του δυναμικού αντίκτυπού του. (...) Σε πολλές περιπτώσεις, οι επιδράσεις αυτές περιγράφονται μόνον γενικώς (...)» και «(...) βασίζονται (...) σε κοινές υποθέσεις (...). Οι σχέσεις αυτού του είδους συζητούνται σπάνια όταν συνεκτιμάται το συγκεκριμένο περιεχόμενο του μέτρου, ο πληθυσμός-στόχος και οι ενδιαφερόμενες εδαφικές περιοχές, η ιδιαίτερη επιλογή των πολιτικών μέσων και η επίδραση της διαδικασίας υλοποίησης»⁽¹¹⁾. Στη μελέτη που πραγματοποιήθηκε από το εν λόγω Ινστιτούτο αναφέρεται επίσης ότι «σε αρκετές ΜΑ δεν έχει προβλεφθεί ο παραμικρός συσχετισμός με άλλα πεδία δράσης ή με άλλες πολιτικές της ΕΕ». Οι αναλύσεις αντίκτυπου συνεπάγονται όντως σημαντικό φόρτο εργασίας, δεν πρέπει όμως να είναι ελλείψεις ή επιφανειακές, διότι, σε αντίθετη περίπτωση, οι αδυναμίες τους θα μπορούσαν να θέσουν υπό αμφισβήτηση την αξία της νομοθεσίας.

2.3 Ο ρόλος των ενδιαφερομένων παραγόντων στις μελέτες αντίκτυπου

2.3.1 Η ανάλυση του αντίκτυπου ενός νομοθετικού σχεδίου δεν περιορίζεται στην επιλογή της σωστής απάντησης στο σχετικό ερωτηματολόγιο. Προϋποθέτει επίσης παρακολούθηση, ιδεωδώς από εκείνους που θα κάνουν χρήση του νόμου ή σε στενή συνεργασία μαζί τους, και ειδικότερα από τους πλέον άμεσα ενδιαφερομένους εξ αυτών. Δεδομένου ότι η κοινωνική διάσταση αποτελεί ένα από τα τρία κριτήρια που έχουν επιλεγεί για την αξιολόγηση των πολιτικών της ΕΕ, απαιτείται να καθιερωθεί μια τυποποιημένη διαδικασία - διαφανής και συγχρόνως αντικειμενική - για τη συλλογή των στοχοθετημένων στοιχείων στο πλαίσιο των ΜΑ. Μπορούν να αναφερθούν ορισμένες επιλογές, όπως οι εξής:

- διαβουλεύσεις μέσω του Διαδικτύου: οι διαβουλεύσεις ευρείας κλίμακας σε απευθείας σύνδεση (on-line) δεν ενδείκνυται για συγκεκριμένα νομικά σχέδια με κοινωνικές συνέπειες. Οι διαβουλεύσεις σε απευθείας σύνδεση πρέπει να περιορίζονται στους άμεσα ενδιαφερομένους φορείς. Οι στοχοθετημένες διαβουλεύσεις απαιτούν τη συγκρότηση θεματικών δικτύων (όπως, π.χ., διαδικτυακές κοινότητες για ΜΑ με συγκεκριμένη θεματολογία) και τουλάχιστον έναν ελάχιστο βαθμό διάρθρωσης, συντονισμού και παρακολούθησης:
- διαβουλεύσεις μέσω φόρουμ των ενδιαφερομένων παραγόντων: λόγω χρονικών περιορισμών, η επιλογή αυτή ενδέχεται να μην εξασφαλίζει τον απαιτούμενο βαθμό ακριβείας:

⁽⁸⁾ «Ο συνυπολογισμός κοινωνικών στοιχείων στις αξιολογήσεις αντίκτυπου», σελ. 28 [ελεύθερη μετάφραση].

⁽⁹⁾ Όπ. π., σελ. 30 [ελεύθερη μετάφραση].

⁽¹⁰⁾ Όπ. π., σελ. 31 [ελεύθερη μετάφραση].

⁽¹¹⁾ Όπ. π., σελ. 77 [ελεύθερη μετάφραση].

— διαβουλεύσεις επίσημων γνωμοδοτικών οργάνων: η εν λόγω δυνατότητα θέτει το ζήτημα της συμμετοχής οργάνων όπως η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή στη διαδικασία μελέτης του κοινωνικού αντίκτυπου (η παρατήρηση αυτή ισχύει και για τις μελέτες αντίκτυπου που αφορούν τον τομέα της βιώσιμης ανάπτυξης). Εξ ορισμού, τα όργανα αυτά συστάθηκαν για να μεριμνούν για την διασφάλιση του πλουραλισμού των συμφερόντων και της αλληλοσύνδεσης των πολιτικών·

— στοχοθετημένες διαβουλεύσεις με τους ενδιαφερόμενους παράγοντες: η δυνατότητα αυτή προτείνεται από ορισμένες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

3. Βασικές μεθοδολογικές θεωρήσεις

3.1 Πρέπει να τεθούν ορισμένα ερωτήματα, προκειμένου να καθορισθεί η δέουσα μεθοδολογία:

— Ποια είναι η υφιστάμενη κατάσταση, δηλαδή τι έχει πράξει η Επιτροπή όσον αφορά την ενσωμάτωση των κοινωνικών πτυχών στις μελέτες αντίκτυπου που εκπονεί;

— Μία μελέτη κοινωνικού αντίκτυπου για ένα σχέδιο αρκεί για να καλυφθούν όλες οι νομοθετικές προτάσεις ή κάθε σχέδιο απαιτεί την εκπόνηση ειδικής μελέτης;

— Ποιος είναι ο ρόλος των ενδιαφερομένων παραγόντων; Ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος συμμετοχής τους στη διαδικασία;

— Τι ρόλο θα μπορούσε να διαδραματίσει η ΕΟΚΕ ως συνέλευση των εκπροσώπων της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, καθώς και ως κέντρο επαφών και δικτύωσης με ιδανική, από στρατηγική άποψη, θέση;

— Σε ποιο βαθμό έλαβε η Επιτροπή υπόψη της τις συμβολές των κοινωνικών εταίρων και των βασικών ΜΚΟ κατά την αξιολόγηση του αντίκτυπου των προτάσεών της; Ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος συμμετοχής τους στα σχετικά σχέδια;

— Δεν θα έπρεπε να εξετασθεί το ενδεχόμενο κατάρτισης ενός περισσότερο ακριβούς από το σημερινό κώδικα δεοντολογίας ή ηθικών κανόνων για την πραγματοποίηση των εν λόγω αξιολογήσεων του κοινωνικού αντίκτυπου;

— Ποιες θα πρέπει να είναι οι λεπτομέρειες διεξαγωγής των μελετών κοινωνικού αντίκτυπου (θα πρέπει να εκπονούνται από την ίδια την Επιτροπή ή να ανατίθενται σε εξωτερικούς φορείς μέσω προσκλήσεων για την υποβολή προσφορών και, στη δεύτερη περίπτωση, βάσει ποιών κριτηρίων);

4. Εσωτερικές θεωρήσεις

4.1 Δεδομένης της περιπλοκότητας και της σημασίας της ανάλυσης των κοινωνικών συνεπειών των νομοθετικών προτάσεων, όλοι οι ενδιαφερόμενοι παράγοντες, και συγκεκριμένα οι κοινωνικοί εταίροι και οι εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών, θα πρέπει να προβληματισθούν επί των παρακάτω μεθοδολογικών θεμάτων:

— Ποια μορφή θα πρέπει να έχει και ποιο πεδίο να καλύπτει μία μελέτη αυτού του είδους;

- Η εν λόγω μελέτη θα πρέπει να καλύπτει ευρύ φάσμα θεμάτων (όπως, π.χ. η «Βελτίωση της νομοθεσίας», η Πράσινη Βίβλος για τις περιουσιακές σχέσεις μεταξύ συζύγων, συμπεριλαμβανομένης της αμοιβαίας αναγνώρισης) ή θα ήταν σκοπιμότερη η επικέντρωση σε θέματα εμφανώς κοινωνικού περιεχομένου (όπως, π.χ., οι λιμενικές υπηρεσίες, η θαλάσσια ασφάλεια, η Πράσινη Βίβλος για τον εκσυγχρονισμό του εργατικού δικαίου);
- Ποιες είναι οι απαιτήσεις όσον αφορά τις προπαρασκευαστικές εργασίες και την κατάρτιση της μελέτης;
- Δεδομένου ότι πρέπει να υιοθετηθεί μία «επιστημονική» προσέγγιση (ο τίτλος αναφέρεται σε «ποιοτικά πρότυπα»), είναι σκόπιμο να καθορισθούν πρότυπα τα οποία να τεκμαίρονται από συγκεκριμένες περιπτώσεις και εμπειρίες ή μήπως είναι σκόπιμο τα εν λόγω πρότυπα να αναπτυχθούν εξαρχής;

4.2 Η διοργάνωση δημόσιας ακρόασης στην ΕΟΚΕ παρέσχε τη δυνατότητα στους κοινωνικούς ΜΚΟ, στους κοινωνικούς εταίρους και στους λοιπούς παράγοντες της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, καθώς και σε εμπειρογνώμονες, να εκφράσουν τις απόψεις τους, να συζητήσουν επί του σχεδίου γνωμοδότησης και να μεταφέρουν σαφή μηνύματα στα ευρωπαϊκά όργανα γενικά και στην Επιτροπή ειδικότερα.

4.3 Τέλος, και δεδομένου ότι οι μελέτες κοινωνικού αντίκτυπου ενέχουν κεφαλαίωδη σημασία στο πλαίσιο της διαδικασίας λήψης αποφάσεων της ΕΕ, η ΕΟΚΕ πρέπει να υποβάλει προτάσεις για τον τρόπο βελτίωσης και καλύτερης συμμετοχής των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών σε αυτή τη διαδικασία.

5. Κοινωνικοί δείκτες: γενικές θεωρήσεις και μεθοδολογικά προβλήματα

5.1 Υπάρχουν πολλά συστήματα κοινωνικών δεικτών σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, είναι ωστόσο σκόπιμο να επαληθευτεί η ισχύς και η καταλληλότητά τους για τις ειδικές ανάγκες των αναλύσεων αντίκτυπου.

5.2 Οι εν λόγω δείκτες άρχισαν να αναπτύσσονται σε πολυάριθμες χώρες κατά την τελευταία τριακονταετία για την αξιολόγηση της καταλληλότητας και των συνεπειών των οικονομικών πολιτικών με βάση όρους διαφορετικούς από τα απλά ποσοτικά δεδομένα, προκειμένου η κοινωνική ανάπτυξη να ακολουθεί πορεία παράλληλη με αυτήν της οικονομικής ανάπτυξης και να διασφαλιστεί ότι θα υφίστανται μέσα υπολογισμού της κοινωνικής ευημερίας και αξιολόγησης της εξέλιξής της.

5.3 Αυτό οδήγησε σε σημαντική ανάπτυξη των κοινωνικών στατιστικών, κατά πρώτον όσον αφορά τις βασικές συλλογικές λειτουργίες: εκπαίδευση, υγεία, κοινωνική προστασία, περιβάλλον, στέγαση, μεταφορές, έρευνα, ανεργία, κλπ. Εξ αυτών ωστόσο δεν προκύπτουν αυτομάτως κοινωνικοί δείκτες εάν τα εν λόγω δεδομένα δεν οργανωθούν, συσχετισθούν και ερμηνευθούν.

5.4 Ένας δείκτης δεν αποτελεί παρά «ένα στατιστικό στοιχείο με συγκεκριμένη σημασία για τη γνώση, την εκτίμηση και/ή τη δράση»⁽¹²⁾. Στην περίπτωση των αναλύσεων αντίκτυπου, δεν πρόκειται απλώς για τη συγκέντρωση κοινωνικών στατιστικών στοιχείων ανά χώρα, προερχόμενων από διάφορες πηγές, αλλά και για τη επεξεργασία αυτών των δεδομένων με σκοπό την αξιολόγηση της κατάστασης επί επιλεγμένων θεμάτων ανάλογα με το βαθμό καταλληλότητάς τους για την ανάλυση αντίκτυπου.

⁽¹²⁾ Bernard Perret, «Indicateurs sociaux, état des lieux et perspectives», *Les Papiers du CERC*, n° 2002/01, <http://www.cerc.gouv.fr/doctrav/2002-01.pdf>

5.5 Είναι πιθανόν σε ορισμένους τομείς να υπάρχουν μόνο αποσπασματικές και διάσπαρτες μελέτες και να μην είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν αναλύσεις κόστους/οφέλους· γνωρίζουμε για παράδειγμα ότι ορισμένες κατηγορίες παρασιτοκτόνων έχουν ολέθριες συνέπειες για την υγεία και ότι η συσσώρευσή τους, πέραν ενός συγκεκριμένου ορίου, προκαλεί σοβαρές ασθένειες. Μία απόφαση για τον περιορισμό της χρήσης χημικών παρασιτοκτόνων θα είχε θετικό αντίκτυπο στην υγεία του πληθυσμού και των εργαζομένων που τα χρησιμοποιούν, χωρίς όμως ταυτόχρονα να είναι δυνατόν, στο πλαίσιο μίας αναλογικής μελέτης αντίκτυπου, να εξαχθούν ακριβείς αριθμοί σχετικά με τα μακροπρόθεσμα οφέλη αυτής της πολιτικής.

5.6 Είναι ωστόσο σαφές ότι η κοινωνική διάσταση «υγεία» αιτιολογεί την πρόταση ενός τέτοιου μέτρου και ενισχύει σημαντικά το αντίστοιχο οικονομικό σκεπτικό (μείωση του κόστους παραγωγής για τη γεωργία και συνακόλουθη αύξηση της ανταγωνιστικότητας). Εξάλλου, για την υποστήριξη της εν λόγω πρότασης θα μπορούσε να προβληθεί και το επιχείρημα ότι η διασφάλιση ενός υγιούς περιβάλλοντος αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα κάθε πολίτη.

5.7 Στην πράξη, διαθέτουμε μεγάλη ποσότητα κοινωνικών στατιστικών, οι οποίες ποικίλλουν ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες πραγματικότητες των διαφόρων χωρών και με τις δημόσιες συζητήσεις που διεξάγονται στο εσωτερικό τους (συνθήκες εργασίας, απασχόληση των νέων και των ηλικιωμένων, απασχόληση των γυναικών, εγκληματικότητα, ανισότητα των εισοδημάτων, διακρίσεις στην εργασία, μετεγκαταστάσεις). Εντούτοις, μέχρι προσφάτως, ελάχιστοι κοινωνικοί δείκτες έχουν εξαχθεί από τη μεγάλη ποσότητα των στατιστικών αυτών, οπότε οι εν λόγω δείκτες επανέρχονται ευτυχώς στην επικαιρότητα στο νέο πλέον κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο της τελευταίας δεκαετίας, το οποίο αναδεικνύει εκ νέου το ρόλο των κρατών στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής καθώς και το ρόλο της ρύθμισης στον οικονομικό τομέα.

5.8 Οι εν λόγω κοινωνικές δείκτες όμως δεν είναι πάντοτε επαρκώς χρήσιμοι, εάν παραμείνουν αυτόνομοι, αποκτούν δε μεγαλύτερη νόημα όταν εντάσσονται σε μία ενρύτερη αντίληψη, όπως αυτή της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης ή της βιώσιμης ανάπτυξης. Οι πηγές τους διαφοροποιούνται και δεν προέρχονται μόνο από την κεντρική κρατική διοίκηση, αλλά και από ΜΚΟ και ομάδες προβληματισμού («think tanks» μεγάλων ιδρυμάτων). Άλλωστε και η παρουσίαση των εν λόγω δεικτών είναι ιδιαίτερα διαφοροποιημένη, κυμαινόμενη από την επιλογή στατιστικών στοιχείων μέχρι την διεξαγωγή θεματικών ερευνών, καθώς και την πραγματοποίηση ασκήσεων συνάθροισης δεδομένων με σκοπό τη διαμόρφωση σύνθετων δεικτών, ειδικής ή γενικής φύσεως.

5.9 Πολλοί διεθνείς οργανισμοί δημοσιεύουν κοινωνικούς δείκτες και στατιστικά στοιχεία και προβαίνουν σε συγκρίσεις μεταξύ των χωρών μελών τους. Τα βασικά όργανα επί των οποίων βασίζονται εν προκειμένω και τα οποία είναι σημαντικά για τις χώρες της ΕΕ προέρχονται (χωρίς σειρά προτεραιότητας) από τον ΟΟΣΑ, το Πρόγραμμα Ανάπτυξης των ΗΕ, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή — και ειδικότερα την Eurostat —, την UNESCO, την Παγκόσμια Τράπεζα και την ΔΟΕ.

5.10 Η ίδια η ποικιλομορφία των πηγών θέτει προβλήματα όσον αφορά την ποιότητα των στατιστικών στοιχείων — όλες οι χώρες δεν διαθέτουν εξελιγμένες στατιστικές υπηρεσίες —, τη συγκρισιμότητα τους και την εναρμόνισή των σχετικών αντιλήψεων. «Η επιλογή των δεικτών που χρησιμεύουν για τη μέτρηση της κοινωνικής σύγκλισης των χωρών της ΕΕ συνιστά, από πολιτική άποψη,

πραγματική πρόκληση. Οι δείκτες που χρησιμοποιούνται στις συγκρίσεις δεν είναι ουδέτεροι: αποδίδουν σειρές προτεραιοτήτων και, σε ορισμένες περιπτώσεις, κρατικές αντιλήψεις όσον αφορά την επιθυμητή κοινωνία, οι οποίες μπορεί δικαιολογημένα να διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Το παράδειγμα της ανεργίας καταδεικνύει ότι ορισμένοι δείκτες μπορεί να έχουν πραγματικές, και ενδεχομένως δυσμενείς, επιπτώσεις επί του προσανατολισμού των πολιτικών⁽¹³⁾. Δηλαδή θα πρέπει να παραδεχθούμε ότι η κατασκευή των συστημάτων δεικτών, επί του παρόντος, έχει αφηθεί στους ειδικούς»⁽¹⁴⁾.

5.11 Οι κριτικές όσον αφορά τη χρησιμοποίηση του ΑΕγχΠ και της ανάπτυξης ως δεικτών κοινωνικής ευημερίας έλαβαν σημαντικές διαστάσεις στο πλαίσιο του Προγράμματος Ανάπτυξης των ΗΕ, με αποτέλεσμα τη δημιουργία του δείκτη HDI (Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης), κυρίως χάρη στις εργασίες του κ. Amartya Sen με θέμα τη φτώχεια, την πείνα, τη δημοκρατία και την κριτική αντιμετώπιση των καθαρά οικονομικών ποσοτικών δεικτών, για τις οποίες έλαβε το βραβείο Νόμπελ για την οικονομία.

5.12 Οι δείκτες οι σχετικοί με την πρόσβαση σε πόσιμο νερό, τα επίπεδα αλφαριθμητισμού των ανδρών και των γυναικών, το σύστημα υγείας και τα αποτελέσματα των μέτρων αντιμετώπισης των πανδημιών, τη συμμετοχή στη δημοκρατική διαδικασία, το προσδόκιμο βίου ανάλογα με το φύλο, τη περιγεννητική και παιδική θνησιμότητα, κλπ., αποτελούν επίσης συναφή δεδομένα για την αξιολόγηση του βαθμού ευημερίας μίας δεδομένης κοινωνίας, όπως και της κατάστασης του περιβάλλοντος. Αυτά τα δεδομένα δεν συσχετίζονται πλέον άμεσα με το ΑΕγχΠ.

5.13 Οι πρώτοι συγκεντρωτικοί δείκτες HDI του Προγράμματος Ανάπτυξης των ΗΕ προκάλεσαν, συνεπώς, ευρείες συζητήσεις και αντιπαράθεσεις, επειδή οι «πλούσιες» χώρες βρέθηκαν σε ορισμένες περιπτώσεις σε χαμηλή θέση στην κατάταξη της «Ακαθάριστης Εθνικής Ευτυχίας» (Gross National Happiness). Αυτός ο δείκτης, ωστόσο, κατέστη η πλέον διαμορφωμένη εναλλακτική λύση έναντι των καθαρά οικονομικών δεικτών, εξαιτίας της σταβρότητας του (εκπαίδευση, προσδόκιμο βίου, αναπροσαρμοσμένα εισοδήματα για να ληφθεί υπόψη η φτώχεια).

5.14 Οι κοινωνικές στατιστικές αποτελούν αναπόσπαστο συμπλήρωμα των οικονομικών στατιστικών και η σημασία που τα βασικά κοινωνικά ζητήματα έχουν για τη δημόσια γνώμη προσδίδει σε αυτές πολιτική σημασία η οποία πρέπει απαραίτητα να λαμβάνεται υπόψη από τις κυβερνήσεις.

5.15 Στο πλαίσιο αυτό, πέραν των οικονομικίστικων προκαταλήψεων ή της βραχυπρόθεσμης ή μεσοπρόθεσμης λογιστικής προσέγγισης, πρέπει επίσης να υπογραμμιστεί και το αντικειμενικό εμπόδιο της ποικιλομορφίας των κοινωνικών ζητημάτων, καθώς και η δυσκολία συσχετισμού τους και ποσοτικής έκφρασής τους με σκοπό την ενσωμάτωσή τους στους προσανατολισμούς της οικονομικής πολιτικής.

5.16 Διαιθητικά, θα μπορούσαμε να καταλήξουμε στα ίδια συμπεράσματα όσον αφορά την καθιέρωση περιβαλλοντικών δεικτών για τη συμπεριληψη των εξωτερικών στοιχείων στην οικονομική

ανάπτυξη. Σε τελευταία ανάλυση, μία ανάπτυξη συνδεδεμένη, π.χ., με την αποψίλωση των πρωτογενών δασών θα πρέπει κανονικά να απορρίπτεται, εφόσον βέβαια η σχετική μελέτη αντίκτυπου περιλαμβάνει όλους τους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες, οι οποίοι, όπως πλέον είναι γνωστό, υπερβαίνουν την απλή αντιστάθμιση των οικονομικο-νομισματικών παραγόντων. Αλλά είναι εξαιρετικά δύσκολο να αποδοθεί σε νομισματικούς όρους το μέγεθος αυτών των εξωτερικών παραγόντων, όπως: κλιματική αλλαγή, απώλειες όσον αφορά τη βιοποικιλότητα, κατάσταση των ατόμων το εισόδημα των οποίων προέρχεται από τη συγκομιδή καρπών ή φαρμακευτικών φυτών, ταχεία εξάντληση του εδάφους και επακόλουθη διάβρωση. Ένας βραχυπρόθεσμος λογιστικός απολογισμός θα μπορούσε να είναι ιδιαίτερα θετικός, αλλά, σε πλέον μακροπρόθεσμη βάση, με τη συμπεριληψη και των εξωτερικών παραγόντων, θα ήταν εξαιρετικά αρνητικός, όχι μόνο για την εξεταζόμενη περιοχή ή χώρα, αλλά και για το σύνολο του πλανήτη.

5.17 Η άσκηση στην οποία βασίζονται πολλές αναλύσεις των δράσεων για τη «βελτίωση της νομοθεσίας» υπό το πρίσμα της σχέσης κόστους-ωφελείας και η οποία χρησιμοποιείται στις κοινωνικές μελέτες αντίκτυπου καταδεικνύει ότι υφίστανται αντικειμενικά όρια όσον αφορά τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές διαστάσεις του αντίκτυπου.⁽¹⁵⁾ Αν και υπολογίζεται βάσει ενός κατάλληλου δείκτη (αριθμός απολεσθεισών θέσεων εργασίας, απουσία δυνατοτήτων ανακατάταξης), ο κοινωνικός αντίκτυπος δεν διαδραματίζει κατ' ανάγκη καθοριστικό ρόλο στη διαδικασία λήψης πολιτικών αποφάσεων. Η εξέτασή του προϋποθέτει συχνά την ανάλυση στοιχείων που είναι αδύνατο να αποδοθούν ποσοτικά, κυρίως όταν ο σχετικός βραχυπρόθεσμος, ή στην καλύτερη περίπτωση, μεσοπρόθεσμος απολογισμός εκφράζεται στις μελέτες αντίκτυπου σε νομισματικούς όρους. Η μακροπρόθεσμη προοπτική είναι δυσκολότερο να εκτιμηθεί — και άλλωστε πως θα ήταν δυνατόν, για παράδειγμα, να υπολογισθεί το νομισματικό όφελος που θα προέκυπτε από τη μείωση της θνησιμότητας που σχετίζεται με τη ρύπανση που προκαλούν τα ναυτιλιακά καύσιμα;⁽¹⁶⁾

5.18 Τέλος, στην κοινωνική συζήτηση προβάλλονται συχνά ανεπαρκώς προσδιορισθείσες έννοιες — π.χ., ένας δείκτης σχετικός με την ευελιξία με ασφάλεια, θα προσδιοριζέτο διαφορετικά ανάλογα με τη χώρα, δηλαδή ανάλογα με το εάν υπάρχει σχετική ουσιαστική πείρα ή εάν επιδιώκεται η εισαγωγή της εν λόγω έννοιας προς συζήτηση στο ευρωπαϊκό⁽¹⁷⁾ ή στο εθνικό επίπεδο με αναφορά σε εθνικά «πρότυπα» που έχουν διαμορφωθεί σε ιδιαίτερο πλαίσιο και είναι δύσκολο να μεταφερθούν σε άλλες κοινωνικές πραγματικότητες· σε αυτήν την περίπτωση, ποια θα πρέπει να είναι τα στοιχεία προς συνεκτίμηση και κυρίως ποια αξία, αρνητική ή θετική, θα πρέπει να τους αποδοθεί; «Η επιλογή ή ο αποκλεισμός ορισμένων δεικτών αποκαλύπτουν αξίες ή ιδεολογίες που δεν εκφράζονται ρητά»⁽¹⁸⁾. Και το πρόβλημα μεγεθύνεται ακόμη περισσότερο κατά την διαμόρφωση σύνθετων δεικτών: ποιοι δείκτες πρέπει να συμπεριληφθούν, ποιος συντελεστής πρέπει να τους αποδοθεί, ποια είναι η πραγματική σημασία του σύνθετου δείκτη που προέκυψε;

⁽¹³⁾ Για παράδειγμα, η μελέτη αντίκτυπου της μεταρρύθμισης της ΚΟΑ Μπανανών της ΚΓΠ καταδεικνύει ότι δεκάδες χιλιάδες θέσεις πλήρους απασχόλησης θα απολεσθούν αμετάκλητα ελλείψει εναλλακτικών δυνατοτήτων απασχόλησης στις ιδιαίτερα απομακρυσμένες περιοχές της ΕΕ που παράγουν μπανάνες, όπου η ανεργία είναι ήδη ιδιαίτερα υψηλή. Με εντολή οστόσο του ΠΟΕ, αποφασίσθηκε να δοθεί συνέχεια στην εν λόγω μεταρρύθμιση, παρά το τεράστιο κοινωνικό κόστος που αυτό συνεπάγεται.

⁽¹⁴⁾ Βλ. την μελέτη αντίκτυπου επί του θέματος, στην οποία επιχειρείται να αποδοθεί ποσοτικά η νομισματική αξία των ζωών που σώθηκαν και των ασθενειών που αποφεύχθηκαν. Μία πιο πρόσφατη μελέτη αντίκτυπου παραίτηται της σχετικής προσπάθειας (σχέδιο οδηγίας «Παρασιτοκτόνα»).

⁽¹⁵⁾ Πρασινή Βιβλος «Εκσυγχρονισμός της εργατικής νομοθεσίας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του 21ου αιώνα», COM(2006) 708.

⁽¹⁶⁾ Les Associés de Recherche EKOS Inc., «L'utilisation d'indicateurs sociaux comme instruments d'évaluation», 1998 (καταρτίστηκε για την κυβέρνηση του Καναδά).

⁽¹³⁾ «(...) υπάρχει πάντοτε ο κίνδυνος η καταπολέμηση της ανεργίας να μετατραπεί σε καταπολέμηση των ποσοστών της ανεργίας»: Jean-Baptiste de Foucault, στο Joelle Affichard, «La pertinence des indicateurs statistiques pour le pilotage des politiques sociales», Institut Paris La Défense.

⁽¹⁴⁾ Bernard Perret, «Indicateurs sociaux, état des lieux et perspectives», Les Papiers du CERC, n° 2002/01, <http://www.cerc.gouv.fr/doctrav/2002-01.pdf>

5.19 Ωστόσο, οι σύνθετοι δείκτες μπορούν να περιλαμβάνουν τόσο ποσοτικές όσο και ποιοτικές πτυχές, να καταναμένονται κατά ηλικία, φύλο και άλλα σημαντικά κριτήρια, θα πρέπει ωστόσο να μπορούν να κατανοηθούν εύκολα. Για παράδειγμα, πώς είναι δυνατόν να διαμορφωθεί ένας δείκτης για την ποιότητα ζωής στην Ευρώπη; Ένας τέτοιος δείκτης θα μπορούσε, ενδεχομένως, να συνυπολογίζει στοιχεία όπως το εισόδημα, το προσδόκιμο βίου, η αντίληψη για την αποτελεσματικότητα του συστήματος υγείας, οι συντάξεις γήρατος, το μέσο μορφωτικό επίπεδο, η αντίληψη για την ικανοποίηση στην εργασία κλπ. Αλλά θα μπορούσε επίσης να συνυπολογίζει και στοιχεία όπως το ποσοστό ανεργίας και υποαπασχόλησης και οι συνθήκες στέγασης. Το ερώτημα που τίθεται στη συνέχεια είναι ποια σχετική σημασία θα πρέπει να αποδοθεί σε κάθε συνιστώσα.

5.20 Διαπιστώνουμε ότι η διαμόρφωση του εν λόγω δείκτη δεν αποτελεί καθαρά τεχνική υπόθεση και ότι παραπέμπει σε ένα σύστημα κοινών αξιών ή παραδόσεων που παραμένει ζωντανό σε μία κοινωνία, ότι απαιτεί την πραγματοποίηση διαβουλεύσεων με τις κοινωνικές οργανώσεις και ότι, τελικά, θα αντανάκλα αναγκαστικά μία συγκεκριμένη ιδεολογική και πολιτική αντίληψη. Σήμερα, «οι μέθοδοι κατάρτισης των κοινωνικών δεικτών σπάνια λαμβάνουν πραγματικά υπόψη τους στόχους της κοινωνίας, οι οποίοι αποδίδουν τις κοινωνικές αξίες και πρότυπα (...)». Ένα πρωταρχικό στοιχείο (...) από την άποψη της μεθόδου είναι ο εντοπισμός και η ταξινόμηση, με τη βοήθεια της διαβούλευσης και της συναίνεσης, σημείων αναφοράς (...) σε πολυάριθμους κοινωνικούς τομείς. Τα δεδομένα και τα αποτελέσματα, καθώς και οι μεταξύ τους σχέσεις, καθορίζονται επίσης στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας (...). Με άλλα λόγια, προκειμένου οι κοινωνικοί δείκτες να μπορούν να εμπνεύσουν πολιτικές, η διαδικασία πρέπει να αποτελεί μέρος του προϊόντος» («Associés EKOS Inc.», 1998).

5.21 Τίθεται ακόμη το ζήτημα της επιλογής του αντικειμένου επί του οποίου θα πραγματοποιηθούν οι στατιστικές αναλύσεις. Πρέπει να πραγματοποιηθούν με βάση το άτομο, την κοινότητα ή την ελάχιστη οικονομική και κοινωνική μονάδα, δηλ. το νοικοκυριό (household); Η επιλογή των εθνοτικών ομάδων θέτει προβλήματα σε σχέση με την απαίτηση της μη πραγματοποίησης διακρίσεων, αλλά θα ήταν χρήσιμη για τον προσδιορισμό της φύσης και της έκτασης των διακρίσεων, ώστε να προταθούν πολιτικές για τον περιορισμό και την εξάλειψή τους, περισσότερο ή λιγότερο μακροπρόθεσμα.

5.22 Η επιλογή στατιστικών στοιχείων και η δημιουργία δεικτών πραγματοποιούνται ενίοτε με σκοπό την αξιολόγηση μιας πολιτικής που έχει ήδη τεθεί σε εφαρμογή ή προκειμένου να καταστούν σαφείς, στην αρχή, οι διάφορες επιλογές. Αναμφίβολα χρειάζεται ένα ευρύτερο φάσμα στατιστικών στοιχείων για να αποφασισθεί μία πολιτική (δηλ. οι στόχοι και τα μέσα για την επίτευξή της), τα οποία στη συνέχεια μπορούν να συμπυκνωθούν, όταν είναι διαθέσιμα τα πλέον συναφή στατιστικά στοιχεία και δείκτες. Οι εν λόγω επιλογές έχουν ωστόσο έντονα εμπειρικό χαρακτήρα, καθώς δεν πρόκειται, στην προκειμένη περίπτωση, για θετική επιστήμη, και είναι δυνατόν από τα ίδια στατιστικά δεδομένα να προκύψουν διάφορες ερμηνείες που να εμπεριέχουν τόσο νομισματικά όσο και μη νομισματικά στοιχεία.

5.23 Για παράδειγμα, τα μικτά ανεπεξέργαστα στοιχεία που συνέλεξε ο ΟΟΣΑ για τους κοινωνικούς δείκτες τους οποίους

χρησιμοποίησε στο «Πανόραμα της Κοινωνίας του 2005» (βλ. σύντομη βιβλιογραφία) είναι, ανά κατηγορία, τα εξής:

- δείκτες πλαισίου: εθνικό εισόδημα κατά κεφαλή, λόγος δημογραφικής εξάρτησης, ποσοστό γονιμότητας, ξένοι και κάτοικοι που γεννήθηκαν στο εξωτερικό, γάμοι και διαζύγια·
- δείκτες αυτονομίας: απασχόληση, ανεργία, νοικοκυριά χωρίς απασχόληση, εργαζόμενες μητέρες, επιδόματα ανεργίας, ελάχιστα κοινωνικά επιδόματα, μορφωτικό επίπεδο, ηλικία συνταξιοδότησης, ανεργία των νέων, μαθητές με ανεπάρκειες·
- δείκτες ισότητας: φτώχεια, ανισότητα εισοδημάτων, παιδική φτώχεια, εισοδήματα των ηλικιωμένων, δημόσιες κοινωνικές δαπάνες, ιδιωτικές κοινωνικές δαπάνες, συνολικές κοινωνικές δαπάνες, συντάξεις γήρατος, υποσχέσεις συντάξεων·
- δείκτες υγείας: προσδόκιμο βίου, διορθωμένο προσδόκιμο βίου ανάλογα με την κατάσταση της υγείας, παιδική θνησιμότητα, συνολικές δαπάνες για την υγεία, περιθαλψη μακράς διάρκειας·
- δείκτες κοινωνικής συνοχής: υποκειμενική ευημερία, κοινωνική απομόνωση, συμμετοχή σε οργανώσεις, γεννήσεις στους εφήβους, χρήση ναρκωτικών και σχετικοί θάνατοι, αυτοκτονίες.

5.24 Η Eurostat, από την πλευρά της, χρησιμοποιεί τους παρακάτω κοινωνικούς δείκτες:

— διαρθρωτικοί δείκτες:

- απασχόληση: ποσοστό απασχόλησης, ποσοστό απασχόλησης των ηλικιωμένων εργαζόμενων, μέση ηλικία εξόδου από την αγορά εργασίας, αποκλίσεις στις αμοιβές μεταξύ ανδρών και γυναικών, ποσοστό παρακρατήσεων επί των χαμηλών μισθών, φορολόγηση του κόστους εργασίας, παγίδευση στην ανεργία, παγίδευση σε χαμηλή αμοιβή, συνεχής επιμόρφωση, εργατικά ατυχήματα (σοβαρά ή θανατηφόρα), ποσοστό ανεργίας (συνολικό ή κατά φύλο)·

- κοινωνική συνοχή: ανισότητα στην κατανομή των εισοδημάτων, ποσοστό κινδύνου φτώχειας, ποσοστό κινδύνου επίμονης φτώχειας, κατανομή της περιφερειακής απασχόλησης, νέοι που εγκατέλειψαν πρόωρα την εκπαίδευση, ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας, αριθμός νοικοκυριών χωρίς απασχόληση.

— βιώσιμη ανάπτυξη:

- φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός: ποσοστό κινδύνου φτώχειας με συνυπολογισμό των κοινωνικών επιδομάτων, νομισματική φτώχεια, πρόσβαση στην αγορά εργασίας, άλλες πτυχές του κοινωνικού αποκλεισμού·

- γήρανση της κοινωνίας: ποσοστό εξάρτησης των ηλικιωμένων, επάρκεια των συντάξεων, δημογραφικές αλλαγές, σταθερότητα των δημόσιων οικονομικών·

- δημόσια υγεία: αριθμός ετών ζωής με καλή υγεία από τη γέννηση κατά φύλο, προστασία της ανθρώπινης υγείας και τρόποι ζωής, ασφάλεια και ποιότητα των τροφίμων, διαχείριση των χημικών προϊόντων, κίνδυνοι για την υγεία οφειλόμενοι στις περιβαλλοντικές συνθήκες.

— αγορά εργασίας:

- εναρμονισμένο ποσοστό ανεργίας,
- δείκτης του κόστους εργασίας.

5.25 Ένα ερώτημα που τίθεται είναι κατά πόσον τα εξαντλητικά αυτά παραδείγματα δεικτών μπορούν να αξιοποιηθούν αποτελεσματικά για την επίτευξη των γενικών στόχων της Ανοιχτής Μεθόδου Συντονισμού (ΑΜΣ) του Μαρτίου 2006, οι οποίοι είναι:

- η προώθηση της κοινωνικής συνοχής, η διασφάλιση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και της ισότητας των ευκαιριών για όλους μέσω συστημάτων κοινωνικής προστασίας και κατάλληλων πολιτικών κοινωνικής ενσωμάτωσης που να είναι προσβάσιμες, οικονομικά βιώσιμες και αποδοτικές·
- η αποτελεσματική και αμοιβαία αλληλεπίδραση με τους στόχους της Λισσαβόνας, οι οποίοι είναι η ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης, η ποιοτική και ποσοτική βελτίωση της απασχόλησης και η ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής, καθώς και με τη στρατηγική της ΕΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη·
- η βελτίωση της διακυβέρνησης, της διαφάνειας και της συμμετοχής των ενδιαφερόμενων μερών στη σύλληψη, εκτέλεση και παρακολούθηση της πολιτικής.

5.26 Θα πρέπει ακόμη οι ιδέες και οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για ορισμένους δείκτες να είναι ακριβείς. Όσον αφορά, για παράδειγμα, τη φτώχεια, το Συμβούλιο Απασχόλησης, Εισοδημάτων και Κοινωνικής Συνοχής (CERC) ⁽¹⁹⁾ προβάλλει τον «πολυδιάστατο» χαρακτήρα της έννοιας αυτής.

5.26.1 Ούτως, η φτώχεια ενέχει πολυάριθμες διαστάσεις, μπορεί δηλαδή να συνίσταται σε ανεπάρκεια χρηματικών πόρων, υποβαθμισμένες βιοτικές συνθήκες, ελλείψεις γνωστικών πόρων ή κοινωνικές και πολιτιστικές ανεπάρκειες. Για κάθε μία από αυτές τις διαστάσεις, ακολουθήθηκαν δύο προσεγγίσεις για τον προσδιορισμό των καταστάσεων φτώχειας:

- η πρώτη έγκειται στον ορισμό κατ' απόλυτο τρόπο των ελάχιστων αναγκών. Τα άτομα των οποίων οι ελάχιστες ανάγκες δεν ικανοποιούνται θεωρούνται φτωχά·
- η δεύτερη προσέγγιση ορίζει τη φτώχεια κατά τρόπο σχετικό. Πρόκειται για την προσέγγιση η οποία επιλέχθηκε το 1984 από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και η οποία παρέχει έναν ορισμό της φτώχειας για τις στατιστικές εργασίες που διεξάγονται στο εσωτερικό της ΕΕ. Φτωχοί θεωρούνται εκείνοι των οποίων το εισόδημα και οι πόροι (υλικοί, πολιτιστικοί και κοινωνικοί) είναι σε τέτοιο βαθμό ανεπαρκείς ώστε τους εμποδίζουν να έχουν βιοτικές συνθήκες θεωρούμενες αποδεκτές στο κράτος μέλος στο οποίο ζουν.

5.27 Εν κατακλείδι, οι κοινωνικοί δείκτες έχουν στόχο να επισύρουν την προσοχή της κοινής γνώμης και των υπευθύνων για τη λήψη αποφάσεων επί των κοινωνικών προκλήσεων οι οποίες ενδέχεται να υποτιμηθούν ή να κατανοηθούν κατά λανθασμένο τρόπο. Αυτή η επικέντρωση της προσοχής των υπευθύνων για τη λήψη αποφάσεων επί των πλέον θεμελιωδών ζητημάτων είναι ακόμη περισσότερο σημαντική δεδομένου ότι αυτοί ακριβώς διαθέτουν υπερέπάρκεια πληροφοριών. Ωστόσο, όπως με μεγάλη σαφήνεια το διατύπωσε ο Herbert Simon «η υπερβολική πληροφόρηση σκοτώνει την πληροφόρηση».

5.27.1 Από λειτουργική άποψη προκύπτει ότι ο τελικός στόχος των συστημάτων δεικτών είναι η επίτευξη «βέλτιστης συμπύκνωσης της πληροφόρησης».

⁽¹⁹⁾ <http://www.cerc.gouv.fr>

5.28 Ένας δείκτης είναι κάτι περισσότερο από απλό στατιστικό στοιχείο:

Ένα σύστημα δεικτών δεν αποτελεί μόνον συνάθροιση δεδομένων. Αυτό έχει ορισμένες συνέπειες:

- 1) Κάθε επιμέρους δείκτης πρέπει να αιτιολογείται σε σχέση με μία ανάλυση σύνθετων φαινομένων, τα οποία οφείλει να συνοψίζει.
- 2) Σύμφωνα με το ίδιο σκεπτικό, οι δείκτες οφείλουν να έχουν «εκφραστικά» χαρακτηριστικά, δηλαδή να διαθέτουν υψηλό δυναμικό ανάκλασης και ανάκλισης της πραγματικότητας. Ορισμένοι αναφέρονται μάλιστα σε «μεταφορική» ικανότητα των δεικτών.
- 3) Λαμβανομένου υπόψη του προορισμού τους (προσέλκυση της προσοχής των υπευθύνων για τη λήψη αποφάσεων στα σημαντικότερα δεδομένα και τάσεις, με σκοπό την άσκηση επιρροής στις πολιτικές), οι χρησιμότεροι δείκτες σχετίζονται με μεγέθη των οποίων οι διακυμάνσεις είναι δυνατόν να επηρεάζονται από μία (θετική ή αρνητική) μονοσήμαντη αξία. Θα μπορούσαμε εν προκειμένω να αναφερθούμε σε «κανονιστική σαφήνεια». Ένα αρνητικό παράδειγμα αποτελεί η αύξηση της μερικής απασχόλησης, φαινόμενο το οποίο δεν θεωρείται θετικό από όλους. Αυτό το κριτήριο σαφήνειας μπορεί να προκαλέσει την απόσυρση ορισμένων δεικτών από τους πίνακες, και ειδικά των δεικτών των σχετικών με τους τρόπους ζωής ή τις πολιτιστικές τάσεις (τις ενδυματολογικές ή μουσικές προτιμήσεις κλπ.).
- 4) Από πρακτική άποψη θα ήταν επιθυμητό να αιτιολογείται η επιλογή των δεικτών βάσει της λειτουργικότητάς τους. Αυτοί είναι στην πραγματικότητα προσαρμοσμένοι στους παρακάτω τρεις τύπους χρήσης: διεθνείς ή διαπεριφερειακές συγκρίσεις, διαχρονικές συγκρίσεις, παρακολούθηση και αξιολόγηση της δημόσιας δράσης/ποιότητας και επιδόσεις των δημόσιων υπηρεσιών.
- 5) Τέλος, οι δείκτες πρέπει να ομαδοποιούνται σε κατηγορίες και υποκατηγορίες εντός ενός διαρθρωμένου πλαισίου για τη διευκόλυνση της καταληπτότητας του συνόλου. Ιδιαίτερα θα ήταν σκόπιμο να διακρίνονται οι δείκτες πλαισίου, μέσω των οποίων και αποτελεσμάτων, οι αντικειμενικοί δείκτες και οι υποκειμενικοί δείκτες.

5.29 Στην πράξη, τα χαρακτηριστικά ενός δείκτη είναι:

- η μονοσημία: ένας δείκτης είναι χρήσιμος μόνο εάν δεν υφίσταται καμία αμφιβολία σχετικά με τη φύση του φαινομένου που ανακλά (κλασικό αρνητικό παράδειγμα: τα δεδομένα σχετικά με τα διαπιστωθέντα παραπτώματα και παραβάσεις ανακλούν ταυτόχρονα την εξέλιξη της εγκληματικότητας και τη δραστηριότητα των αστυνομικών υπηρεσιών)·
- η αντιπροσωπευτικότητα: ένας δείκτης είναι χρησιμότερος εάν έχει τη δυνατότητα να συνοψίζει έγκυρα με μία και μόνον τιμή ευρύ φάσμα φαινομένων·
- η κανονιστική σαφήνεια (βλ. ανωτέρω)·
- η αξιοπιστία και η κανονικότητα: οι πληροφορίες που είναι απαραίτητες για τη διαμόρφωση ενός δείκτη πρέπει να παρέχονται τακτικά, μέσω αξιόπιστων ερευνών·
- η συγκρισιμότητα στο χρόνο και/ή το χώρο (μεταξύ χωρών, περιφερειών, κλπ): η συγκρισιμότητα συνδέεται στενά με τη μονοσημαντικότητα και την αξιοπιστία.

5.30 Τα χαρακτηριστικά ενός συστήματος δεικτών είναι:

- η πληρότητα: πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι βασικές πτυχές της πραγματικότητας της οποίας επιχειρείται η παρατήρηση·
- η ισορροπία: ο αριθμός και το καθεστώς των δεικτών που χρησιμοποιούνται για κάθε θέμα πρέπει να ανακλούν τη σχετική σημασία τους. Καμία πτυχή της πραγματικότητας δεν πρέπει να εννοείται αδικαιολόγητα εις βάρος των υπολοίπων·
- η επιλεκτικότητα και/ή ιεράρχηση: οι δείκτες πρέπει να είναι περιορισμένοι και να σαφώς ιεραρχημένοι.

6. Η ΕΟΚΕ ζητεί η κατάρτιση μελετών κοινωνικού αντίκτυπου των νομοθετικών και πολιτικών πρωτοβουλιών της ΕΕ να εφαρμοστεί σε όλους τους τομείς του πολιτικού φάσματος. Με άλλα λόγια, η Επιτροπή πρέπει να αξιολογεί επισταμένως τον κοινωνικό αντίκτυπο όλων των υπό εξέταση πρωτοβουλιών ανεξάρτητα από τη ΓΔ που είναι επιφορτισμένη με το θέμα. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό εάν η Ευρώπη επιθυμεί πραγματικά μία την καθιέρωση μιας «κοινωνικής Ευρώπης» και ευελπιστεί να αποκτήσει την υποστήριξη των πολιτών. Η πρωτοβουλία «Βελτίωση της νομοθεσίας» προσφέρει την κατάλληλη βάση προς αυτή την κατεύθυνση.

6.1 Στο πλαίσιο των μελετών αυτών πρέπει να εξετάζονται ξεχωριστά οι επιμέρους ειδικές ομάδες που θα μπορούσαν να επηρεαστούν με διαφορετικούς τρόπους από τη νέα νομοθεσία. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίδεται στις μειονεκτούσες ομάδες, όπως είναι οι γυναίκες, τα άτομα με αναπηρίες ή οι εθνικές μειονότητες. Σε ορισμένες περιπτώσεις και ανάλογα με το θέμα της σχετικής πρωτοβουλίας, θα μπορούσε ακόμη να είναι χρήσιμη η επιμέρους εξέταση των ειδικών υποομάδων, όπως για παράδειγμα, των ατόμων με προβλήματα όρασης.

7. Συμπέρασμα

7.1 Από όσα προαναφέρθηκαν, καθώς επίσης και από την δημόσια ακρόαση που διοργάνωσε η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή στις 28 Μαρτίου 2007, προκύπτει ότι είναι αδύνατη η ανάδειξη ενός ενιαίου κριτηρίου εξαιτίας του πολυδιάστατου χαρακτήρα ορισμένων εννοιών. Πράγματι, αυτή καθαυτή η φύση του κοινωνικού διαλόγου συνεπάγεται την χρήση εννοιών τα όρια των οποίων δεν έχουν οριστεί με ακρίβεια και συνεπώς αναγκαστικά παρουσιάζουν διακυμάνσεις από χώρα σε χώρα ή από τη μία κοινωνική πραγματικότητα στην άλλη. Παράλληλα, δεν πρέπει επίσης να λησμονείται, ότι η επιλογή ή ο αποκλεισμός ορισμένων δεικτών καθιστούν εμφανείς αξίες ή ιδεολογίες που λίγο ή πολύ εκφράζονται ρητά. Εξάλλου, η επιλογή των εν λόγω δεικτών έχει έντονα εμπειρικό χαρακτήρα, πράγμα που, εξ ορισμού, αντιτίθεται σε κάθε είδους ακαμψία στον τρόπο σκέψης.

7.2 Η προσέλκυση της προσοχής των αρμόδιων για τη λήψη πολιτικών αποφάσεων στον κοινωνικό αντίκτυπο μιας ενδεχόμενης νομοθετικής πρότασης είναι πρωτοβουλία αξιόπαινη και απαραίτητη, εάν όχι αναπόφευκτη, στην προκειμένη, ωστόσο, περίπτωση τίθεται ένα πρόβλημα μεθοδολογίας, δεδομένου ότι «η υπερβολική πληροφόρηση σκοτώνει την πληροφόρηση». Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή φρονεί ότι πρέπει να καταβληθούν ιδιαίτερες προσπάθειες στον τομέα ακριβώς της μεθοδολογίας, οι οποίες απομένει να προσδιοριστούν.

7.3 Επίσης, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή είναι της γνώμης ότι στο παρόν στάδιο προβληματισμού έχει θεμελιώδη σημασία να προσελκυστεί η προσοχή της Επιτροπής, μεταξύ άλλων, στα ποιοτικά κριτήρια που ένας δείκτης πρέπει να πληροί, τα οποία είναι τα εξής:

- μονοσημία·
- αντιπροσωπευτικότητα·
- κανονιστική σαφήνεια·
- αξιοπιστία και κανονικότητα, δίχως να λησμονείται η συγκρισιμότητα μέσα στον χρόνο και/ή τον χώρο, καθώς και το γεγονός ότι η ποιότητα ενός συστήματος δεικτών βασίζεται, με τη σειρά της, στην ανάγκη πληρότητας, ισορροπίας και επιλεκτικότητας και/ή ιεράρχησης.

7.4 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή ζητεί επίσης από την Επιτροπή να καταρτίζονται μελέτες αντίκτυπου για τις νομοθετικές και πολιτικές πρωτοβουλίες όλων των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δίχως να χρειάζεται να καλείται η αρμόδια Γενική Διεύθυνση να αποφασίσει κατά πόσον είναι αναγκαίο ή όχι να διεξαχθεί μία ανάλυση κοινωνικού αντίκτυπου. Αυτό έχει καθοριστική σημασία, εάν επιδιώκεται πράγματι η δημιουργία μίας «κοινωνικής Ευρώπης» και η διασφάλιση της στήριξης των πολιτών.

7.5 Η ΕΟΚΕ πρέπει, παράλληλα με την νομοθετική πρόταση για την οποία έχει να γνωμοδοτήσει, να λαμβάνει πλήρως υπόψη τον χάρτη πορείας και την ανάλυση του αντίκτυπου· θα ήταν χρήσιμο οι σχετικές εργασίες να αρχίζουν αμέσως, ήδη από τη δημοσίευση της ανακοίνωσης που συνοδεύει την νομοθετική πρόταση.

7.6 Έχει καθοριστική σημασία να διεξάγονται τακτικές αξιολογήσεις — και, εάν χρειάζεται, να γίνονται οι δέουσες διορθώσεις — της εφαρμογής όλων των νομοθετικών ρυθμίσεων για τις οποίες έχουν καταρτιστεί προκαταρκτικές μελέτες αντίκτυπου και να προβλέπεται η συμμετοχή σε αυτές των κοινωνικών εταίρων, ενδεχομένως δε και των ενδιαφερόμενων ΜΚΟ. Αυτό επιβάλλεται προκειμένου να επαληθεύεται η εγκυρότητα των χρησιμοποιούμενων δεικτών και του συνδυασμού τους στην αξιολόγηση του κοινωνικού αντίκτυπου και προκειμένου, κατ' επέκταση, να αντλούνται διδάγματα ή, ορθότερα, να παροτρύνεται ο νομοθέτης να αντιμετωπίσει το ενδεχόμενο αναθεώρησης της σχετικής ρύθμισης.

7.7 Σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις που από κοινωνική άποψη είναι εξαιρετικά σημαντικές (όπως το εργατικό δίκαιο), πρέπει να προβλέπεται η πραγματοποίηση διαβουλευσεων με τους κοινωνικούς εταίρους σε στάδιο ακόμη πρωιμότερο ώστε να εξευρισκονται οι πλέον κατάλληλοι δείκτες για την κατάρτιση μιας ανάλυσης αντίκτυπου η οποία να είναι όσο το δυνατόν πιο πλήρης και αντικειμενική.

7.8 Η πρωτοβουλία «Βελτίωση της νομοθεσίας» είναι αναμφισβήτητη η πλέον κατάλληλη βάση για να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος στόχος ο οποίος είναι η υποβολή νομοθετικών προτάσεων απαραίτητων και αποτελεσματικών, με προβλέψιμες και σταθερές επιπτώσεις για τους ενδιαφερόμενους, οι οποίοι να συμμετέχουν στενά στην διαδικασία ανάλυσης και επαληθεύσης του αντίκτυπου που διεξάγουν τα κοινοτικά συμβουλευτικά όργανα (ΕΟΚΕ και ΕΤΠ) καθώς και, ανάλογα με τη φύση της νομοθεσίας, οι κοινωνικοί εταίροι και οι αντίστοιχες ΜΚΟ στον σχετικό τομέα.

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 2007.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 1997/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 1997, για την προστασία των καταναλωτών κατά τις εξ αποστάσεως συμβάσεις»

COM(2006) 514 τελικό

(2007/C 175/07)

Στις 21 Σεπτεμβρίου 2006, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 3 Μαΐου 2007, με βάση εισηγητική έκθεση του κ. J. PEGADO LIZ.

Κατά την 436η σύνοδο ολομέλειας, της 30ής και 31ης Μαΐου 2007 (συνεδρίαση της 30ής Μαΐου 2007), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 61 ψήφους υπέρ και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Περίληψη

1.1 Με την υπό εξέταση ανακοίνωση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 1997/7/ΕΚ, η Επιτροπή, πέραν του ότι ενημερώνει το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την ΕΟΚΕ σχετικά με τα αποτελέσματα της μεταφοράς στην εθνική νομοθεσία και της εφαρμογής της οδηγίας, ανοίγει δημόσια διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη, προκειμένου να συγκεντρώσει τις απόψεις τους, χωρίς ωστόσο να προτίθεται να υποβάλει πρόταση αναθεώρησης της οδηγίας αυτής, ενόσω δεν θα έχει ολοκληρωθεί η ευρύτερη επισκόπηση του κοινοτικού κεκτημένου σε θέματα καταναλωτικού δικαίου.

1.2 Η ΕΟΚΕ, παρότι επισημαίνει ότι η έκδοση της ανακοίνωσης αυτής παρουσίασε καθυστέρηση σε σχέση με τις προθεσμίες που ορίζονταν στην οδηγία, εκτιμά την πρωτοβουλία και συμφωνεί με μεγάλο μέρος των παρατηρήσεων της Επιτροπής — πολλές από τις οποίες, εξάλλου, περιλαμβάνονταν ήδη σε δικές της γνωμοδοτήσεις, κυρίως δε στις γνωμοδοτήσεις για τις προτάσεις οδηγίας για τις εξ αποστάσεως πωλήσεις γενικά και, ειδικότερα, για τις εξ αποστάσεως πωλήσεις χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Συμφωνεί, επίσης, ότι επιβάλλεται η εναρμόνιση του καθεστώτος της οδηγίας αυτής με το καθεστώς άλλων νομικών πράξεων που έχουν εν τω μεταξύ εκδοθεί, ενίοτε χωρίς τον αναγκαίο συντονισμό και συσχέτισμό.

1.3 Η ΕΟΚΕ φρονεί, εντούτοις, ότι η αναθεώρηση της νομοθετικής αυτής πράξης, ταυτόχρονα με εκείνες που αφορούν τις εξ αποστάσεως πωλήσεις χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και ορισμένες πτυχές του ηλεκτρονικού εμπορίου, θα ήταν προτιμότερο να πραγματοποιηθεί άμεσα, χωρίς αναμονή των συμπερασμάτων των εργασιών σχετικά με την αναθεώρηση του κοινοτικού κεκτημένου για θέματα καταναλωτικών συμβάσεων, με το μέλημα να αποβεί το σύνολο των διαφόρων διάσπαρτων διατάξεων πιο εύκολα προσπελάσιμο και κατανοητό.

1.4 Συνεπώς, η ΕΟΚΕ προτρέπει την Επιτροπή να προβεί σε λεπτομερή ανάλυση των απαντήσεων που έχει λάβει εν τω μεταξύ στην δημόσια διαβούλευσή της, στις οποίες θα πρέπει να προστεθούν και αξιόπιστα στατιστικά στοιχεία σχετικά με το πεδίο και με την εμβέλεια των εξ αποστάσεως πωλήσεων στην εσωτερική αγορά, και να καταλήξει σε δημόσια ακρόαση των ενδιαφερομένων μερών.

1.5 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί γενικά με τις προτάσεις της Επιτροπής όσον αφορά τη βελτίωση της διατύπωσης και της δομής της οδηγίας, επαναλαμβάνει όμως τη θέση της, την οποία έχει ήδη

διατυπώσει σε προγενέστερες γνωμοδοτήσεις, και σύμφωνα με την οποία το αντικείμενο της οδηγίας δεν πρέπει να περιορίζεται στις σχέσεις επαγγελματιών/καταναλωτών και ότι θα ήταν πολύ πιο εποικοδομητικό να εξεταστεί εκ νέου το πεδίο της, προκειμένου να συμπίπτει, σε ουσιαστικές πτυχές, με το αντίστοιχο πεδίο της νομοθεσίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο.

1.6 Η άποψη της ΕΟΚΕ αποκλίνει από την εκτίμηση της Επιτροπής όσον αφορά τις συνέπειες από τη χρήση της ρήτρας στοιχειώδους προστασίας. Δεν πιστεύει ότι σε αυτήν οφείλονται οι ορθά επισημανθείσες δυσκολίες εφαρμογής της οδηγίας, δεν απορρίπτει όμως τη δυνατότητα να εξεταστεί το ενδεχόμενο μετάβασης προς την πλήρη εναρμόνιση, μέσω κανονισμού, υπό τον όρο ότι θα εξασφαλίζεται υψηλότερο επίπεδο προστασίας των καταναλωτών.

1.7 Με στόχο να προσφέρει τη συμβολή της σε μια εις βάθος αναθεώρηση του καθεστώτος των εξ αποστάσεως πωλήσεων, η ΕΟΚΕ προβαίνει σε μια ολόκληρη σειρά ειδικών συστάσεων, οι οποίες κρίνει ότι θα ήταν ευκαίιο να σταθμιστούν στην παρούσα φάση εξέλιξης της εσωτερικής αγοράς, προκειμένου να προωθηθεί η ασφάλεια και η εμπιστοσύνη των καταναλωτών, μέσω της εξασφάλισης σε αυτού του είδους τις συναλλαγές αντίστοιχου επιπέδου προστασίας των καταναλωτών με εκείνο που ορθά υφίσταται κατά την σύναψη και εκτέλεση συμβάσεων με αυτοπρόσωπη παρουσία.

1.8 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει, επίσης, την ανάγκη να δοθεί έμφαση στην πραγματική πληροφόρηση των συμβαλλομένων μερών, με ιδιαίτερη προσοχή στους λιγότερο πληροφορημένους συμβαλλομένους, παράλληλα με ένα αποτελεσματικό σύστημα κυρώσεων για όποιες πρακτικές παραβαίνουν το θεσπισθέν νομικό καθεστώς.

2. Περίληψη της ανακοίνωσης της Επιτροπής

2.1 Με την ανακοίνωση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 1997/7/ΕΚ, της 20ής Μαΐου 1997 [COM(2006) 514 τελικό, της 21.9.2006], η Επιτροπή ενημερώνει το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή για τον τρόπο κατά τον οποίο μεταφέρθηκε η οδηγία στις εθνικές νομοθεσίες και εφαρμόστηκε, στο διάστημα των δέκα ετών σχεδόν από την έκδοσή της, ανταποκρινόμενη έτσι, παρότι με καθυστέρηση περίπου έξι ετών, στις διατάξεις του άρθρου 15, παρ. 4, της οδηγίας.

2.2 Παράλληλα με τον εντοπισμό ορισμένων προβληματικών καταστάσεων κατά την εφαρμογή της οδηγίας⁽¹⁾, οι οποίες υποστηρίζεται ότι αποτελούν κυρίως συνέπεια της «διατύπωσης» και «μεταφραστικών προβλημάτων» σε ορισμένες γλωσσικές εκδόσεις, η Επιτροπή σχολιάζει αυτό που θεωρεί ως «σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ των εθνικών νόμων ως αποτέλεσμα της χρήσης της ρήτρας στοιχειώδους προστασίας», καθώς και τον ενδεχομένως παρωχημένο χαρακτήρα της προκειμένου «να καλύπτει τις νέες τεχνολογίες και τις νέες μορφές μάρκετινγκ».

2.3 Τέλος, η Επιτροπή υποβάλλει «ερωτηματολόγιο», που έπρεπε να απαντηθεί έως τις 21.11.2006, με στόχο να δώσει τις κατευθύνσεις για μια «δημόσια διαβούλευση» με τα ενδιαφερόμενα μέρη, ώστε να επιβεβαιωθούν ή να διαψευδθούν οι παρατηρήσεις της, και εξετάζει το ενδεχόμενο διοργάνωσης δημόσιας ακρόασης.

2.4 Η Επιτροπή, παρότι αναγνωρίζει ότι το καθεστώς που έχει θεσπιστεί παρουσιάζει ατέλειες ως προς τη χάραξή του και ερμηνευτικές δυσχέρειες, που οδηγούν σε δυσκολίες εφαρμογής, εντούτοις, «δεν κρίνει σκόπιμο» να υποβάλει πρόταση αναθεώρησης της οδηγίας έως ότου ολοκληρωθεί το διαγνωστικό στάδιο της ευρύτερης αναθεώρησης του «κοινοτικού κεκτημένου για την προστασία των καταναλωτών», για το οποίο δεν υπάρχει συγκεκριμένη προθεσμία.

2.5 Ήδη κατά τη διάρκεια της κατάρτισης της παρούσας γνωμοδότησης, η Επιτροπή δημοσιοποίησε στο Διαδίκτυο 84 απαντήσεις που έχει λάβει από την έναρξη της προαναφερθείσας διαβούλευσης και δημοσίευσε έγγραφο εργασίας όπου συνοψίζεται σημαντικό μέρος των απαντήσεων που έχουν ληφθεί, ενώ προτίθεται να συμπληρώσει σύντομα την ανάλυση των λοιπών απαντήσεων και να προχωρήσει σε ενδελεχέστερη μελέτη επίδρασης.

3. Κυριότερες παρατηρήσεις της ΕΟΚΕ σχετικά με τις διαπιστώσεις της Επιτροπής

3.1 Γενικές παρατηρήσεις

3.1.1 Η ΕΟΚΕ κρίνει θετική την πρωτοβουλία της Επιτροπής, εκφράζει όμως τη λύπη της για την καθυστέρησή της σε σχέση με την προβλεπόμενη ημερομηνία (Ιούνιος του 2001), ή, τουλάχιστον, έως 4 χρόνια μετά από την προθεσμία για τη μεταφορά της οδηγίας (Ιούνιος του 2004), εκτιμώντας ότι τα περισσότερα από τα ζητήματα που τίθενται σήμερα θα μπορούσαν ήδη να έχουν μελετηθεί και επιλυθεί, τουλάχιστον τρία χρόνια πριν, με σαφή πλεονεκτήματα.

3.1.2 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει, εξάλλου, ότι πολλά από τα ζητήματα που τίθενται τώρα στην ανακοίνωση, η ίδια τα είχε επισημάνει σε γνωμοδοτήσεις της, ήδη από τη φάση της κατάρτισης της οδηγίας.

Πράγματι, στη γνωμοδότησή της για την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με την προστασία των καταναλωτών σε θέματα συμβάσεων των οποίων η διαπραγμάτευση γίνεται εξ

αποστάσεως⁽²⁾, η ΕΟΚΕ είχε ήδη προειδοποιήσει σχετικά με την ανάγκη επανεξέτασης ορισμένων εννοιών που περιλαμβάνονταν στο άρθρο 2 της οδηγίας, ιδιαίτερα δε των εννοιών που αφορούν τις συμβάσεις που υπάγονται στο καθεστώς της οδηγίας, καθώς και της ίδιας της έννοιας του καταναλωτή.

Από την άλλη πλευρά, η ΕΟΚΕ είχε ήδη διατυπώσει την άποψη ότι η Επιτροπή θα έπρεπε να είναι σαφέστερη όσον αφορά το δικαίωμα υπαναχώρησης από τη σύμβαση που προβλέπεται στην οδηγία, το οποίο, κατά την άποψή της, θα έπρεπε να νοείται στο πλαίσιο του δικαιώματος «μελέτης» και δεν θα έπρεπε να συγγέται ούτε και να θέτει υπό αμφισβήτηση τη δυνατότητα του καταναλωτή να καταγγείλει τη σύμβαση στην περίπτωση όπου δεν θα έχει εκτελεσθεί ή όπου θα διαπιστωθούν δόλιες πρακτικές.

Η ΕΟΚΕ είχε επίσης επισημάνει ότι η προθεσμία επτά ημερών για το δικαίωμα υπαναχώρησης είναι μικρότερη από εκείνη που προβλέπεται σε άλλες οδηγίες ή στην ήδη υφιστάμενη νομοθεσία σε ορισμένα κράτη μέλη και είχε συμβουλέψει την Επιτροπή να ενοποιήσει τις προθεσμίες άσκησης του δικαιώματος αυτού. Η έκκληση της ΕΟΚΕ για διασαφήνιση του καθεστώτος του δικαιώματος υπαναχώρησης επαναλήφθηκε, εξάλλου, και στη γνωμοδότησή της για την πρόταση σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών⁽³⁾.

Ανάλογες κριτικές έχουν επίσης διατυπωθεί, από καιρό ήδη, και στην πλέον έγκριτη ειδικευμένη θεωρία για το ζήτημα⁽⁴⁾.

3.1.3 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την έκπληξή της για τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι δεν έχει ενημερωθεί σχετικά με την ημερομηνία έναρξης της ισχύος των διατάξεων για τη μεταφορά της οδηγίας σε διάφορα κράτη μέλη⁽⁵⁾, ενώ εκφράζει και την απορία της για το γεγονός ότι, ενώπιον της επικαλούμενης διαπίστωσης τόσο κατάφωρων παραβιάσεων της μεταφοράς από ορισμένα κράτη μέλη, δεν δίδεται καμία πληροφορία για διαδικασίες επί παραβάσει έναντι των κρατών αυτών και για το αποτέλεσμα τους.

3.1.4 Ακόμη, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι θα ήταν πολύ περισσότερο συμβατό με μια πραγματικά συμμετοχική διαδικασία να είχε **προηγηθεί** της ανακοίνωσης μια δημόσια διαβούλευση, αντί να την ακολουθεί, προκειμένου να αποφευχθεί το να βασίζονται πολλές από τις παρατηρήσεις και διαπιστώσεις της Επιτροπής μόνο σε εντυπώσεις ή υποκειμενικές απόψεις⁽⁶⁾.

Εξάλλου, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει την έκθεση της 10ης Μαρτίου 2000 με αντικείμενο τις καταγγελίες καταναλωτών σε σχέση με τις εξ αποστάσεως πωλήσεις [COM(2000) 127 τελικό] και συνιστά να διενεργηθεί ανάλογη διαδικασία, στηριζόμενη αυτή τη φορά σε μια αντικειμενική ανάλυση όλων των απαντήσεων της δημόσιας διαβούλευσης, με ενημέρωση και σύγκριση των στοιχείων, η οποία θα χρησιμεύσει ως αντικειμενικό θεμέλιο για την ανάπτυξη του προβληματισμού.

⁽²⁾ Γνωμοδότηση της ΟΚΕ που δημοσιεύτηκε στην ΕΕ C 19/111 της 25.1.1993, εισηγητής: ο κ. Roberto BONVICINI.

⁽³⁾ Γνωμοδότηση της ΟΚΕ που δημοσιεύτηκε στην ΕΕ C 169/43 της 16.6.1999, εισηγητής: ο κ. Manuel ATAÍDE FERREIRA.

⁽⁴⁾ Βλ., για όλες αυτές, «*La protection des consommateurs acheteurs à distance*», Πρακτικά του Συνεδρίου που διοργάνωσε το CEDOC, εκδ. από τον Bernd Stauder το 1999, εντός των οποίων επισημαίνονται ιδίως τα κείμενα των Hans MICKLITZ, Jules STUYCK, Peter ROTT και Geraint HOWELLS (Bruylant, 1999).

⁽⁵⁾ Βέλγιο (i), Ουγγαρία, Λεττονία, Λιθουανία.

⁽⁶⁾ Βλ., για παράδειγμα, σημείο 3, 2η και 3η παράγραφος: «*η Επιτροπή πιστεύει...*».

⁽¹⁾ Η Επιτροπή εξαιρεί ρητά από το πεδίο των παρατηρήσεων και σχολίων της ορισμένες πτυχές, όπως «*παροχή μη παραγγελθέντων*», «*πληρωμή με κάρτα*» και «*δικαστική ή διοικητική προσφυγή*».

3.1.5 Υπό τις παρούσες συνθήκες, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής και την καλεί να διεξάγει επειγόντως δημόσια ακρόαση με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, χωρίς ωστόσο να αφήσει να «χαθεί» το ζήτημα αυτό μέσα στην ευρύτερη συζήτηση για το κοινοτικό κεκτημένο σχετικά με τους καταναλωτές, για το οποίο μόλις πρόσφατα εκδόθηκε ογκωδέστατη τεχνική μελέτη 800 περίπου σελίδων ⁽⁷⁾, καθώς και η πράσινη βίβλος της Επιτροπής ⁽⁸⁾.

3.1.6 Εάν ληφθεί, μάλιστα, υπόψη πώς έχουν διεξαχθεί οι εργασίες του CFR ⁽⁹⁾, η ΕΟΚΕ αμφιβάλλει κατά πόσον θα ήταν επωφελές ή επιθυμητό να εξαρτηθεί η αναθεώρηση της οδηγίας ετούτης από την ολοκλήρωση των εργασιών και από τις διαβουλεύσεις και αποφάσεις που θα ληφθούν, εν καιρώ, σχετικά με το σύνολο του κοινοτικού κεκτημένου για θέματα καταναλωτικού δικαίου, ακόμη και υπό την τελευταία, περιληπτική, μορφή που υπέβαλε η Επιτροπή ⁽¹⁰⁾.

3.1.7 Η ΕΟΚΕ συνιστά, επίσης, να επανεξεταστεί ενδεχομένως η νομική μορφή του κοινοτικού μέσου που θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί σε μελλοντική αναθεώρηση της οδηγίας, δεδομένου ότι εκτιμά ότι συγκεντρώνονται ίσως οι προϋποθέσεις ώστε οι κυριότερες ρυθμίσεις για το ζήτημα αυτό να είναι προτιμότερο να γίνουν μέσω κανονισμού ⁽¹¹⁾, προκειμένου να διαφυλαχθεί ο κυριότερος στόχος του νομοθετήματος — η αποκατάσταση της ισορροπίας και της ισοτιμίας των μερών, όπως υποτίθεται ότι συμβαίνει κατά τις εμπορικές συναλλαγές κατά τις οποίες τα μέρη είναι αυτοπροσώπως παρόντα σε εμπορικό κατάστημα.

3.2 Ειδικές παρατηρήσεις

3.2.1 Οι παρατηρήσεις και σχόλια που διατυπώνει η Επιτροπή για την οδηγία είναι δύο ειδών:

⁽⁷⁾ «EC Consumer Law Compendium — Comparative Analysis», Δρ. Hans Schulte-Nolke, Δρ. Christian Twigg-Flesner και Δρ. Martin Ebers, 12 Δεκεμβρίου 2006, Πανεπιστήμιο Bielefeld (κατόπιν παραγγελίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής βάσει της σύμβασης παροχής υπηρεσιών αριθ. 17.020100/04/389299: «Annotated Compendium including a comparative analysis of the Community consumer acquis»).

⁽⁸⁾ COM(2006) 744 τελικό της 8.2.2007, σχετικά με το οποίο έχει ήδη συσταθεί ομάδα μελέτης της ΕΟΚΕ για την προετοιμασία της αντίστοιχης γνωμοδότησης, με εισηγητή τον κ. ADAMS.

⁽⁹⁾ Του οποίου ένα μέρος της πλέον πρόσφατης και έγκριτης θεωρίας αμφισβητεί και την ίδια την ανάγκη ύπαρξης (βλ. «The need for a European Contract Law — Empirical and Legal Perspectives», JAN SMITS, Europa Law Publishing, Groningen, 2005).

⁽¹⁰⁾ Πράγματι, από τις αρχικές 22 κοινοτικές νομοθετικές πράξεις που είχε εντοπίσει η Επιτροπή το Μάιο του 2003, το πεδίο περιορίστηκε τώρα σε 8 και μόνον οδηγίες ...

⁽¹¹⁾ Η επιλογή του κανονισμού θα επέτρεπε να ξεπεραστούν οι διάφορες καταστάσεις που αναφέρει η Επιτροπή, όπου η οδηγία για τις εξ αποστάσεως πωλήσεις δεν μεταφέρθηκε, ή η μεταφορά της δεν ήταν ορθή. Για παράδειγμα, όσον αφορά το άρθρο 4, παρ. 2, σχετικά με την αρχή της καλής πίστης, το άρθρο 6, ως προς τις προθεσμίες για την επιστροφή των καταβληθέντων ποσών σε περίπτωση άσκησης του δικαιώματος υπαναχώρησης και ως προς τις περιπτώσεις εξαιρέσεων από το δικαίωμα υπαναχώρησης. Σε έναν τέτοιο κανονισμό θα μπορούσαν να περιλαμβάνονται, κυρίως, ζητήματα όπως αυτά που σχετίζονται με τον ορισμό των εννοιών, με το καθ' ύλην και το προσωπικό πεδίο εφαρμογής και τις αντίστοιχες εξαιρέσεις, με τη δομή, το περιεχόμενο, το πεδίο και τη στιγμή της παροχής των πληροφοριών, με την άσκηση του δικαιώματος υπαναχώρησης και τις συνέπειές της, με την εκτέλεση της σύμβασης και τους τρόπους πληρωμής, καθώς και με τις ειδικά εφαρμοστέες αρχές της καλής πίστης κατά τις εμπορικές συναλλαγές.

α) σχετικά με τη διατύπωση και τη δομή της·

β) σχετικά με την εφαρμογή της.

A) Ζητήματα διατύπωσης και δομής

3.2.2 Όσον αφορά τα ζητήματα διατύπωσης και δομής της οδηγίας, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή ως προς τα ακόλουθα:

α) ορισμένες έννοιες και ορισμοί πρέπει να αναθεωρηθούν ώστε να διευκρινιστεί καλύτερα το νόημά τους ⁽¹²⁾·

β) οι προθεσμίες και οι τρόποι παροχής της εκ των προτέρων πληροφόρησης πρέπει να διατυπωθούν καλύτερα, ώστε να αποφεύγονται αποκλίνουσες ερμηνείες·

γ) εναρμόνιση ορισμένων μηχανισμών με την οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές ⁽¹³⁾·

δ) ενίσχυση της πληροφόρησης σχετικά με τις τιμές στις υπηρεσίες πρόσδετου τέλους·

ε) αναγκαιότητα αρτιότερου χαρακτηρισμού, κατηγοριοποίησης και ορισμού της φύσης της προθεσμίας υπαναχώρησης («cool down»), όσον αφορά την διττή λειτουργία της ως «μεθόδου εποπτείας της συμβατικής βούλησης για εξασφάλιση της πλήρους συναίνεσης του καταναλωτή» και ως «επιβολής κυρώσεως για μη τήρηση των διατυπώσεων που ο προμηθευτής οφείλει να εξασφαλίζει προκειμένου να ανταποκρίνεται στην υποχρέωση πληροφόρησης» ⁽¹⁴⁾, σε σύγκριση με τις παρεμφερείς, αλλά διαφορετικές από νομική άποψη, έννοιες του «δικαιώματος σκέψης» («warm up»), του δικαιώματος ανάκλησης και του δικαιώματος καταγγελίας·

στ) ομοίως, επιβάλλεται να εναρμονιστεί η προαναφερόμενη προθεσμία, ο τρόπος υπολογισμού της, οι συνέπειες -κυρίως οι οικονομικές- από την άσκηση του δικαιώματος αυτού (επιστροφή χρημάτων, επιστροφή των αγαθών κλπ.), το νομικό ελάττωμα που προκύπτει όταν στην σύμβαση αποκλείεται, ρητά ή σιωπηρά, το δικαίωμα υπαναχώρησης, και οι εξαιρέσεις από τον κανόνα ⁽¹⁵⁾·

⁽¹²⁾ Για παράδειγμα, οι έννοιες «σύστημα πωλήσεων», «φορέας μέσου επικοινωνίας», «δικαιώματα επί ακινήτων», με ιδιαίτερη έμφαση στις έννοιες «χρονομεριστική μίσθωση», «συχνές και τακτικές παραδόσεις», «υπηρεσία μεταφοράς», συμπεριλαμβανομένης της μίσθωσης αυτοκινήτου, «συγκεκριμένες περιστάσεις», «μόνιμο υπόθεμα» κλπ.

⁽¹³⁾ Οδηγία 2005/29/ΕΚ της 11ης Μαΐου 2005, ΕΕ L 149 της 11.6.2006· γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ: ΕΕ C 108 της 30.4.2004.

⁽¹⁴⁾ Βλ. Cristine AMATO, «Per un diritto europeo dei contratti con i consumatori», σ. 329, Gruffé Editore, Μιλάνο, 2003 (Σ.Τ.Μ.: ελεύθερη μετάφραση).

⁽¹⁵⁾ Είναι σημαντικό να υπενθυμιστεί ότι το Συμβούλιο, όταν υιοθέτησε την οδηγία 97/7/ΕΚ, εξέδωσε δήλωση με την οποία καλούσε την Επιτροπή να εξετάσει τη δυνατότητα εναρμόνισης της μεθόδου υπολογισμού της περιόδου μελέτης που προβλέπεται στις οδηγίες για την προστασία των καταναλωτών.

ζ) ανάγκη επανεξέτασης, ειδικότερα, της εξαίρεσης των «πλειστηριασμών», λαμβάνοντας υπόψη όχι μόνο το γεγονός ότι η ίδια η έκφραση, στις διάφορες γλωσσικές αποδόσεις και εθνικές νομικές παραδόσεις, καλύπτει έννοιες που ποικίλουν από νομική άποψη ⁽¹⁶⁾, αλλά και το γεγονός ότι οι «πλειστηριασμοί» που διεξάγονται μέσω Διαδικτύου θέτουν ειδικά προβλήματα που δεν ήταν γνωστά όταν καταρτίστηκε η οδηγία ⁽¹⁷⁾.

3.2.3 Η ΕΟΚΕ, όμως, διαφωνεί με την Επιτροπή ως προς τα εξής:

α) τον εξ αρχής αποκλεισμό των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών από μια ενιαία οδηγία για τις εξ αποστάσεως πωλήσεις ⁽¹⁸⁾.

β) το κατά πόσον είναι σκόπιμη η διατήρηση της διάκρισης μεταξύ των οδηγιών για τις εξ αποστάσεως πωλήσεις και της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο, δεδομένου ότι το περιεχόμενό τους εν μέρει επικαλύπτεται και ότι, σε διάφορες σημαντικές πτυχές του νομικού καθεστώτος που θεσπίζουν, δίδονται αντιφατικές λύσεις για πραγματικές καταστάσεις εντελώς όμοιες ⁽¹⁹⁾, γεγονός που μπορεί να εξηγηθεί μόνο λόγω της διαφορετικής «εσωτερικής» προέλευσης των νομοθετικών κειμένων ή της έλλειψης του δέοντος συντονισμού μεταξύ των υπηρεσιών.

3.2.4 Η ΕΟΚΕ συνιστά, επίσης, στην Επιτροπή να προσπαθήσει να απλουστεύσει και να καταστήσει πιο εύκολα προσπελάσιμο και κατανοητό το σύνολο των διατάξεων που αφορούν τις εξ αποστάσεως πωλήσεις και που βρίσκονται διάσπαρτες σε διάφορες πράξεις.

B) Ζητήματα εφαρμογής

3.2.5 Όσον αφορά την εφαρμογή της οδηγίας, και σύμφωνα με τα όσα γνωρίζει σχετικά με κάποιες εμπειρίες σε ορισμένα κράτη μέλη, η ΕΟΚΕ συμφωνεί και υποστηρίζει την Επιτροπή ως προς τις περισσότερες από τις παρατηρήσεις της, πιστεύει όμως ότι πρέπει να διεξαχθεί ενδελεχέστερο έργο ώστε να διαθέτουμε μια πλήρη και εξαντλητική εικόνα, και όχι μόνον αποσπασματική, των καταστάσεων απόκλισης/ασυμβατότητας της μεταφοράς/ερμηνείας της οδηγίας στο σύνολο των κρατών μελών.

Ως εκ τούτου, ζητά από την Επιτροπή, κατόπιν ανάλυσης των απαντήσεων στο ερωτηματολόγιο, να διεξάγει την εν λόγω μελέτη και να καταστήσει γνωστά τα αποτελέσματα που θα αντλήσει.

⁽¹⁶⁾ Για παράδειγμα, η έννοια «leilão» στην πορτογαλική νομική τάξη δεν συμπίπτει, από νομική άποψη, με τις έννοιες «vente aux enchères», «auction», ή «vendita all'asta», της γαλλικής, αγγλοσαξονικής ή ιταλικής νομικής τάξης αντίστοιχα.

⁽¹⁷⁾ Βλ. λόγω της μεγάλης σημασίας του, το άρθρο του Καθ. Gerard SPINDLER, του Πανεπιστημίου του Göttingen, «Internet Auctions versus Consumer Protection: The Case of the Distant Selling Directive», στο *German Law Journal*, 2005 τόμος 06 αριθ. 3, σσ. 725 κ.ε.

⁽¹⁸⁾ Όπως, εξάλλου, ήδη διατυπώθηκε στη γνωμοδότηση για την πρόταση σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών (γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ που δημοσιεύτηκε στην ΕΕ C 169/43 της 16.6.1999), με εισήγητή τον κ. Manuel ΑΤΑΪΔΕ FERREIRA, και όπως ήταν και η άποψη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, και στις δύο αναγνώσεις.

⁽¹⁹⁾ Οδηγία 2000/31/ΕΚ της 8ης Ιουνίου 2000 (ΕΕ L 178 της 17.7.2000): εξάλλου, αυτή ήταν η γνώμη που διατύπωσε ήδη η ΕΟΚΕ στη γνωμοδότηση σχετικά με την οδηγία (ΕΕ C 169/36 της 16.6.1999), με εισήγητή τον κ. Harald GLATZ.

Επιπροσθέτως, η Επιτροπή δεν παρέσχε ακόμη στατιστικά στοιχεία βάσει των οποίων να μπορεί να εκτιμηθεί η σχετική σημασία των εξ αποστάσεως πωλήσεων σε καταναλωτές στο σύνολο των διασυνοριακών συναλλαγών, ούτε ο όγκος τους σε σύγκριση με τις συναλλαγές με καταναλωτές στο εκάστοτε κράτος μέλος. Τα πλέον πρόσφατα δεδομένα του Ευρωβαρομέτρου ⁽²⁰⁾ δεν μπορούν να προσφέρουν τέτοιου είδους στοιχεία με την δέουσα αντικειμενικότητα, ενώ τα στοιχεία αυτά αποδεικνύονται αναγκαία προκειμένου να σταθμιστούν τα κριτήρια συμπεριληψής και να αξιολογηθεί κατά πόσον είναι ορθές οι εξαίρεσεις που προβλέπονται στην οδηγία.

3.2.6 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για την τοποθέτηση της Επιτροπής, η οποία, από τη μία πλευρά, διαπιστώνει διάφορα προβλήματα σε επίπεδο μεταφοράς της οδηγίας αλλά, από την άλλη πλευρά, εκφράζει αμφιβολίες ως προς τη σημασία τους για την εμπιστοσύνη των καταναλωτών, και δηλώνει ότι δεν προτίθεται να προβεί σε τροποποιήσεις ούτε και αναγγέλλει πιο δραστικά μέτρα σχετικά με τα προβλήματα μεταφοράς.

3.2.7 Κατά πρώτον, όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 1997/7/ΕΚ, η ίδια η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι οι προβλεπόμενες εξαιρέσεις μεταφέρθηκαν κατά διαφορετικό τρόπο στα διάφορα κράτη μέλη και ότι επιβάλλεται να επανεξεταστούν ορισμένες από τις εξαιρέσεις αυτές. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ προτρέπει την Επιτροπή να αναλάβει πιο συγκεκριμένες πρωτοβουλίες στον τομέα αυτόν.

3.2.8 Όσον αφορά, τώρα, τις συνέπειες από τη χρήση της «ρήτρας στοιχειώδους προστασίας», η ΕΟΚΕ δεν συμφωνεί με την Επιτροπή ότι όλες οι καταστάσεις στις οποίες αναφέρεται αποτελούν απόρροια στρεβλής χρήσης της ρήτρας του άρθρου 14.

3.2.8.1 Η ΕΟΚΕ πιστεύει, αντίθετα, ότι το σύνολο των αποκλίσεων που διαπιστώνονται, και που όντως υφίστανται, δεν οφείλονται σε μη δέουσα χρήση της ρήτρας στοιχειώδους προστασίας, αλλά μάλλον σε ατέλειες που ήδη έχουν επισημανθεί όσον αφορά τον σχεδιασμό, τη διατύπωση και τη μεταφορά/μετάφραση της οδηγίας.

3.2.8.2 Πράγματι, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η ρήτρα στοιχειώδους προστασίας, καθώς παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να προχωρήσουν πέρα από τις κοινοτικές διατάξεις σε οδηγίες ελάχιστης εναρμόνισης -πάντοτε σε συμφωνία με τη Συνθήκη, όπως ορίζει το άρθρο 153-, συνιστά ένα θετικό μέσον για την υψηλή προστασία των καταναλωτών, βάσει του οποίου μπορούν να συνυπολογιστούν οι πολιτισμικές, κοινωνικές και νομικές ιδιαιτερότητες του εκάστοτε εθνικού συστήματος.

3.2.8.3 Ωστόσο, υπό τον όρο ότι θα εξασφαλίζεται όντως υψηλότερο επίπεδο προστασίας των καταναλωτών, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της πλήρους εναρμόνισης ορισμένων τομέων της νομοθεσίας, κατά προτίμηση μάλιστα με την θέσπιση κανονισμού, ως εγγύηση για την ομοιομορφία, πράγμα που θα μπορούσε να εφαρμοστεί για την παρούσα οδηγία.

⁽²⁰⁾ Βλ. Special Eurobarometer 252, «Consumer protection in the Internal Market», Σεπτέμβριος 2006, κατόπιν αιτήματος της ΓΔ SANCO και με το συντονισμό της ΓΔ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ. Από τα στοιχεία αυτά, ωστόσο, μπορούν να αντληθούν ορισμένες ενδείξεις σχετικά με τις γενικές τάσεις των προανατολισμένων των καταναλωτών έναντι των κοινοτικών εξελίξεων σε θέματα υλοποίησης της εσωτερικής αγοράς.

Γ) Ζητήματα που έχουν παραλειφθεί

3.2.9 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι υφίστανται και άλλα ζητήματα που θα έπρεπε ενδεχομένως να επανεξεταστούν, σε περίπτωση αναθεώρησης της οδηγίας, και που δεν αναφέρονται στην ανακοίνωση.

3.2.10 Τα ζητήματα αυτά είναι, ειδικότερα, τα εξής:

- α) η σκοπιμότητα αναθεώρησης της οδηγίας για την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, ταυτόχρονα και σε αντιπαραβολή με την παρούσα οδηγία — η ΕΟΚΕ εκφράζει εδώ την ρητή διαφωνία της με το περιεχόμενο της ανακοίνωσης της Επιτροπής της 6.4.2006 (COM(2006) 161 τελικό).
- β) η διατήρηση του «αποκλειστικού» χαρακτήρα της χρήσης των μέσων επικοινωνίας εξ αποστάσεως, αντί της έννοιας της χρήσης «κατά κύριο λόγο» (άρθρο 2, παρ. 1).
- γ) η νομική φύση της πρότασης διαπραγμάτευσης ως πρόσκλησης για αγορά και ο καθοριστικός χαρακτήρας των όρων και των χαρακτηριστικών της ως συστατικών στοιχείων του αντικείμενου της ίδιας της σύμβασης αγοραπωλησίας.
- δ) ολόκληρο το καθεστώς του «βάρους της αποδείξεως», το οποίο η οδηγία δεν ρυθμίζει καθόλου ή ρυθμίζει κατά τρόπο μη ικανοποιητικό, παραπέμποντας στις γενικές αρχές του δικαίου των κρατών μελών, τις οποίες και επιβάλλει στις συμβάσεις με τους καταναλωτές, εκτός εάν κάνουν χρήση του μηχανισμού αντιστροφής του βάρους της αποδείξεως, που προβλέπεται στο άρθρο 11, παρ. 3.
- ε) η διατήρηση των σχέσεων με «καταναλωτές» -ακόμη και ανεξάρτητα από τη συζήτηση για τη διόρθωση του ορισμού της έννοιας, με τον οποίο διαφωνεί- ως αποκλειστικού στόχου της οδηγίας, δεδομένου ότι το ζήτημα σχετίζεται, γενικά, με συγκεκριμένο είδος πωλήσεων, που παρουσιάζει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, και όχι αποκλειστικά με τον αποδέκτη τους, όπως, εξάλλου, ορθά ορίζεται στην οδηγία για το «ηλεκτρονικό εμπόριο».
- στ) η διασαφήνιση των εκφράσεων «μέσο επικοινωνίας εξ αποστάσεως» και «οργανωμένο σύστημα πωλήσεων ή παροχής υπηρεσιών εξ αποστάσεως» και η ανάγκη πιο ενδεδειγμένου προβληματισμού όσον αφορά τη δικαιολόγηση της διατήρησης του κριτηρίου αυτού και των λόγων που νομιμοποιούν την εξαίρεση της ιδιαίτερης προστασίας των καταναλωτών που συνάπτουν συμβάσεις εξ αποστάσεως με όποιον χρησιμοποιεί αυτά τα μέσα περιστασιακά.
- ζ) η διατήρηση της εξαίρεσης από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας των οργανωμένων ταξιδιών και των συμβάσεων χρονομεριστικής μίσθωσης καθώς και της εξ αποστάσεως πώλησης προϊόντων διατροφής, η οποία δεν φαίνεται να δικαιολογείται.
- η) η μη συμπερίληψη της εξυπηρέτησης μετά την πώληση και των εμπορικών εγγυήσεων στον κατάλογο των πληροφοριών που πρέπει να παρέχονται εκ των προτέρων στους καταναλωτές, η οποία πρέπει να επανεξεταστεί σε συμφωνία με την οδηγία για τις εγγυήσεις ⁽²¹⁾.
- θ) το καθεστώς του δικαιώματος χρήσεως ή καρπώσεως, της υποχρέωσης φύλαξης και συντήρησης, και του κινδύνου απώλειας ή φθοράς του αγαθού, κατά το διάστημα της προθεσμίας υπαναχώρησης και της μεταφοράς του, είτε από τον προμηθευτή προς τον καταναλωτή είτε αντιστρόφως, σε περίπτωση επιστροφής, ανεξάρτητα από τον λόγο της επιστροφής (υπαναχώρηση ή μη συμβατότητα/ελάττωμα/βλάβη), σε συνάρτηση με το καθεστώς που απορρέει από την οδηγία για τις εγγυήσεις.
- ι) το ζήτημα της γλώσσας των συμβάσεων, που δεν πρέπει να εξακολουθήσει να επαφίεται «στην αρμοδιότητα των κρατών μελών» (αιτιολογική σκέψη 8).
- ια) ο ορισμός του τι νοείται ως «εργάσιμη ημέρα» στο κοινοτικό δίκαιο, καθοριστικής σημασίας για τον ομοιόμορφο υπολογισμό των προθεσμιών, ιδίως στις διασυνοριακές πωλήσεις ή η απλή μετατροπή όλων των προθεσμιών σε συνεχείς ημερολογιακές ημέρες.
- ιβ) η φύση της κοινοποίησης της άσκησης του δικαιώματος υπαναχώρησης -εάν, δηλαδή, πρέπει να απαιτείται ή όχι απόδειξη παραλαβής της κοινοποίησης-, με τις αντίστοιχες νομικές συνέπειες.
- ιγ) η πρόληψη των κινδύνων μη εκτέλεσης της σύμβασης και το καθεστώς σε περίπτωση μη έγκαιρης ή πλημμελούς εκτέλεσης των υποχρεώσεων παράδοσης των αγαθών ή παροχής των υπηρεσιών ⁽²²⁾.
- ιδ) η διατήρηση της εξαίρεσης των αγαθών που κατασκευάζονται σύμφωνα με τις προδιαγραφές του καταναλωτή.
- ιε) η ανάγκη να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην εξέταση του όλο και συχνότερου φαινομένου της διαπραγμάτευσης μέσω τηλεφώνου ή μέσω κινητού τηλεφώνου (m-commerce), με εξέταση του ενδεχόμενου θύσπισης γενικευμένου καθεστώτος «opt-in» για την προστασία από τις ανεπιθύμητες προτάσεις.

⁽²¹⁾ Οδηγία 1999/44/ΕΚ της 25ης Μαΐου 1999 (ΕΕ L 171 της 7.7.1999). Η ΕΟΚΕ, στη γνωμοδότησή της για την πρόταση οδηγίας για τις εξ αποστάσεως πωλήσεις, είχε ήδη αναφέρει ότι θα πρέπει να παρέχεται στους καταναλωτές ενημέρωση σχετικά με την ύπαρξη εγγυήσεων, κυρίως σε περίπτωση μη εκτέλεσης ή καθυστερημένης εκτέλεσης της σύμβασης.

⁽²²⁾ Η ΕΟΚΕ έχει ήδη διατυπώσει τη θέση της ως προς το ζήτημα αυτό στη γνωμοδότηση για την οδηγία για τις εξ αποστάσεως πωλήσεις, όπου επεσήμανε στην Επιτροπή την ανάγκη να επιβεβαιωθεί η διαφύλαξη των οικονομικών συμφερόντων και η πρόληψη κινδύνων προερχομένων από την μη εκτέλεση της σύμβασης, για παράδειγμα με την θέσπιση κυρώσεων. Η ΕΟΚΕ πρότεινε, επίσης, να συσταθεί από τις επιχειρήσεις του κλάδου ταμείο εγγυήσεων για την κάλυψη τέτοιων καταστάσεων.

- ιστ) η αναφορά, στο καθεστώς της οδηγίας, στα ζητήματα που αφορούν την παραποίηση και την πιστοποίηση αγαθών, καθώς και την προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων, που καθίσταται ιδιαίτερα επισφαλής στις εξ αποστάσεως πωλήσεις·
- ιζ) η επέκταση των υποχρεώσεων πληροφόρησης σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, με ιδιαίτερη έμφαση στις πλέον ευπαθείς ομάδες καταναλωτών, όπως οι ανήλικοι, οι ηλικιωμένοι ή τα άτομα με ειδικές ανάγκες, κατ' αναλογίαν προς τα όσα προβλέπονται στην οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές·

- ιη) η ανάγκη πρόβλεψης ενός αποτελεσματικού και επαρκώς αποτρεπτικού συστήματος κυρώσεων για την παράβαση των υποχρεώσεων που προβλέπει η οδηγία.

3.2.11 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η δέουσα εξέταση των ζητημάτων αυτών έχει καθοριστική σημασία για την επίτευξη του στόχου στον οποίο αποβλέπει η οδηγία, δηλαδή την εγγύηση ότι οι καταναλωτές αγαθών και υπηρεσιών βάσει εξ αποστάσεως συναλλαγής θα διαθέτουν το ίδιο επίπεδο προστασίας με αυτό που δικαίως εξασφαλίζεται κατά τις συμβάσεις που συνάπτονται με αυτοπρόσωπη παρουσία των μερών.

Βρυξέλλες, 30 Μαΐου 2007.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 78/855/ΕΟΚ του Συμβουλίου περί των συγχωνεύσεων των ανωνύμων εταιριών και της οδηγίας 82/891/ΕΟΚ για τη διάσπαση των ανωνύμων εταιριών όσον αφορά την απαίτηση για τη σύνταξη έκθεσης από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα σε περίπτωση συγχώνευσης ή διάσπασης»

COM(2007) 91 τελικό — 2007/0035 (COD)

(2007/C 175/08)

Στις 29 Μαρτίου 2007, και σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 3 Μαΐου 2007, με βάση εισηγητική έκθεση της μόνης εισηγήτριας κυρίας **SÁNCHEZ MIGUEL**.

Κατά την 436η σύνοδο ολομέλειας, της 30ής και 31ης Μαΐου 2007 (συνεδρίαση της 30ής Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την παρούσα γνωμοδότηση με 143 ψήφους υπέρ, 26 ψήφους κατά και 12 αποχές.

1. Εισαγωγή

1.1 Η πρόταση τροποποίησης που υποβάλλει η Επιτροπή σχετικά με τη ρύθμιση των συγχωνεύσεων και διασπάσεων των ανωνύμων εταιριών εντάσσεται στο πλαίσιο του προγράμματος εκσυγχρονισμού του εταιρικού δικαίου και ενίσχυσης της εταιρικής διακυβέρνησης στην ΕΕ⁽¹⁾. Σ' αυτό προβλεπόταν πρόγραμμα δράσης που συμπληρώνει βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα μια εις βάθος τροποποίηση της νομοθεσίας, η οποία προχωρεί πέρα από την ολοκλήρωση των προτάσεων οδηγιών που εκκρεμούσαν.

1.2 Επιπλέον, σε γενικότερο επίπεδο, στο παράρτημα III του προγράμματος δράσης για τη μείωση του διοικητικού φόρτου στην ΕΕ⁽²⁾, προσδιορίζονται δέκα συγκεκριμένες προτάσεις για ανάληψη άμεσης δράσης με στόχο τη μείωση απαιτήσεων μικρότερης σημασίας που να μην επηρεάζουν το επίπεδο προστασίας του κανόνα δικαίου. Αυτός είναι ο στόχος της υπό εξέταση πρότασης,

δεδομένου ότι περιορίζεται στην παραίτηση από την απαίτηση έκθεσης εμπειρογνώμονα σχετικά με τα σχέδια όρων συγχώνευσης ή διάσπασης, εάν το αποφασίσουν από κοινού «όλοι» οι μέτοχοι.

1.3 Πρέπει να επισημανθεί, καθόσον αποτελεί προηγούμενο, ότι η οδηγία 2005/56/ΕΚ για τις διασυννοριακές συγχωνεύσεις κεφαλαιουχικών εταιριών⁽³⁾, στο άρθρο 8, παρ. 4, θεσπίζει ότι δεν απαιτείται εξέταση του κοινού σχεδίου διασυννοριακής συγχώνευσης από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες εάν όλοι οι εταίροι συμφωνούν συναφώς. Στο ίδιο πλαίσιο, η τελευταία τροποποίηση της οδηγίας 77/91/ΕΟΚ σχετικά με τη σύσταση της ανωνύμου εταιρείας και τη διατήρηση και τις μεταβολές του κεφαλαίου της⁽⁴⁾ εισάγει δύο νέα άρθρα, 10α και 10β, στα οποία προβλέπεται η εξαίρεση από την απαίτηση έκθεσης εμπειρογνώμονων για τις εισφορές σε είδος, όταν συντρέχουν ορισμένες περιστάσεις οι οποίες εγγυώνται την πραγματική αξία των παρεχόμενων ως εισφορά περιουσιακών στοιχείων.

⁽¹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο COM(2003) 284 τελικό.

⁽²⁾ COM(2007) 23 τελικό.

⁽³⁾ ΕΕ L 310 της 25.11.2005, σελ. 1.

⁽⁴⁾ Οδηγία 2006/68/ΕΚ, ΕΕ L 264 της 25.9.2006, σελ. 32.

2. Κύρια σημεία της πρότασης

2.1 Σκοπός της παρούσας τροποποίησης των οδηγιών για τη συγχώνευση και για τη διάσπαση των ανωνύμων εταιριών είναι η εναρμόνιση του περιεχομένου τους με το περιεχόμενο της οδηγίας για τις διασυνοριακές συγχωνεύσεις, σε ό,τι αφορά την παρέμβαση εμπειρογνομόνων στη σύνταξη της έκθεσης σχετικά με το σχέδιο συγχώνευσης ή διάσπασης, υπό τον όρο να συμφωνήσουν όλοι οι μέτοχοι και κάτοχοι άλλων τίτλων που παρέχουν το δικαίωμα ψήφου.

3. Παρατηρήσεις σχετικά με την πρόταση

3.1 Η ΕΟΚΕ παρακολουθεί με ενδιαφέρον τη διαδικασία της απλοποίησης και, όλως ιδιαίτερως, της μείωσης του διοικητικού φόρτου των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. Σε αυτή ακριβώς την κατεύθυνση θεωρούμε ότι τοποθετείται το περιεχόμενο της παρούσας πρότασης, η οποία παρέχει ιδιαίτερες εγγυήσεις στους μετόχους, δεδομένου ότι απαιτείται η ομοφωνία όλων τους προκειμένου να μην καταρτισθεί η έκθεση εμπειρογνομόνων σχετικά με τα σχέδια συγχώνευσης ή διάσπασης.

3.2 Ωστόσο, επισημαίνουμε τα προβλήματα που υφίστανται, ιδιαίτερα στις συγχωνεύσεις των μεγάλων εταιριών, λόγω του ευρέος φάσματος που καλύπτουν οι μέτοχοι, οι οποίοι στην πλειοψηφία τους είναι επενδυτές. Η έλλειψη άμεσης διαχείρισης των μετοχών μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να μην προστατεύονται τα δικαιώματα των μειοψηφούντων μετόχων, οι οποίοι, εξάλλου, δεσμεύονται από τις συμφωνίες που υιοθετούν οι φορείς διαχείρισης των τίτλων. Παρότι είναι γεγονός ότι οι ισχύοντες κανόνες παρέχουν το δικαίωμα ένστασης και διαχωρισμού σε περίπτωση διαφωνίας με τα οικονομικά αποτελέσματα των εν λόγω πράξεων, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την ανταλλαγή μετοχών, η άσκηση του δικαιώματος αυτού θα δυσχερανθεί σε σημαντικό βαθμό από την έλλειψη της έκθεσης εμπειρογνομόνων σχετικά με το σχέδιο συγχώνευσης.

3.3 Υπό την ίδια έννοια, φρονούμε ότι στερούνται προστασίας οι πιστωτές και οι εργαζόμενοι των εταιριών, λόγω της άγνοιας που μπορεί να προκύψει από την απουσία μιας αντικειμενικής αξιολόγησης υπό την ευθύνη των εμπειρογνομόνων. Σχετικά με τους πιστωτές, τους αναγνωρίζεται το δικαίωμα να προβάλουν αντιρρήσεις, από τη στιγμή που θα δημοσιευθούν οι ανακοινώσεις συγχώνευσης, υπό τον όρο ότι δεν διαθέτουν κατάλληλες εγγυήσεις για τις πιστώσεις τους. Πρέπει, όμως, να ληφθεί υπόψη ότι, τόσο στην οδηγία για τις συγχωνεύσεις όσο και στην οδηγία για τη διάσπαση, δεν ρυθμίζεται κανένα δικαίωμα για τους εργαζομένους, ενώ στην οδηγία για τις διασυνοριακές συγχωνεύσεις τους παρέχεται δικαίωμα συμμετοχής, βάσει του άρθρου 16, πράγμα που εξασφαλίζει καλύτερο αποτέλεσμα μέσω ορισμένων κατάλληλων διαύλων πληροφόρησης.

3.4 Απαραίτητη προϋπόθεση για την αποτελεσματικότητα ενός κανόνα είναι να διασφαλίζει τα δικαιώματα όλων των ενδιαφερόμενων μερών των νομικών πράξεων, στην προκειμένη περίπτωση των

συγχωνεύσεων και διασπάσεων, δεδομένου ότι, καθώς αυτές είναι πολύπλοκες, πρέπει να παρέχονται τα μέσα που θα εξασφαλίζουν τη διαφάνειά τους και δεν θα προκαλούν διενέξεις μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων. Η κατάργηση της έκθεσης εμπειρογνομόνων ύστερα από απόφαση όλων των μετόχων θα έπρεπε να πραγματοποιείται υπό τις προϋποθέσεις που θεσπίζονται για το σκοπό αυτό στο άρθρο 10α της οδηγίας 2006/68/ΕΚ, δηλαδή όταν πρόκειται για περιουσιακά στοιχεία που συνίστανται σε κινητές αξίες, σε μέσα χρηματαγοράς ή σε περιουσιακά στοιχεία τα οποία έχουν αποτιμηθεί πρόσφατα από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες, δεδομένου ότι η αξία είναι τότε εξακριβώσιμη και συμφωνεί με τους υφιστάμενους κανόνες.

4. Συμπεράσματα

4.1 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η πρόταση τροποποίησης των οδηγιών σχετικά με τη συγχώνευση και τη διάσπαση των ανωνύμων εταιριών εντάσσεται στα πλαίσια του προσανατολισμού προς τη μείωση του διοικητικού φόρτου των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. Ωστόσο, δεν πρέπει να λησμονούμε ότι οι νομικές πράξεις αυτού του τύπου πραγματοποιούνται, με τη μεγαλύτερη συχνότητα, στις μεγάλες κεφαλαιουχικές εταιρίες, στις οποίες συνυπάρχουν μέτοχοι-διαχειριστές και μέτοχοι-επενδυτές, τα συμφέροντα των οποίων διαφέρουν. Οι μέτοχοι-επενδυτές επιζητούν τη μεγαλύτερη δυνατή απόδοση από την ανταλλαγή των μετοχών τους.

4.2 Στα πλαίσια της μεταρρύθμισης πρέπει να επιδιώκεται το γενικό συμφέρον όλων των ενδιαφερομένων μερών των εν λόγω νομικών πράξεων. Στην προκειμένη περίπτωση, οι αποτιμήσεις των εμπειρογνομόνων εξασφάλιζαν τη μεγαλύτερη διαφάνεια και αξιοπιστία των προσφορών που περιλαμβάνονταν στα σχέδια συγχώνευσης ή διάσπασης, δεδομένου ότι τις πραγματοποιούσαν υπό την ευθύνη τους, και επομένως καθόριζαν αντικειμενικά κριτήρια σε ό,τι αφορά το περιεχόμενό τους.

4.3 Φρονούμε επίσης, ότι ο βασικός κανόνας για την παρέμβαση των εμπειρογνομόνων περιλαμβάνεται στα άρθρα 10, 10α και 10β της 2ης οδηγίας, σύμφωνα με την οποία απαραίτητη προϋπόθεση για τη μη σύνταξη έκθεσης εμπειρογνομόνων είναι η ύπαρξη επιβεβαιώσιμων αξιών σε πρόσφατες ημερομηνίες.

4.4 Από την άλλη πλευρά, φρονούμε ότι θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη το περιεχόμενο της 10ης οδηγίας, όχι μόνο επειδή δημοσιεύθηκε πρόσφατα, αλλά και επειδή ανταποκρίνεται περισσότερο στα νέα κριτήρια για την προστασία των συμφερόντων βάσει των κανόνων του εταιρικού δικαίου, καθώς λαμβάνει υπόψη όχι μόνο τους μετόχους και τους πιστωτές αλλά και τους εργαζομένους που αποτελούν τμήμα της διάρθρωσης της επιχείρησης. Υπό την έννοια αυτή, θεωρούμε αναγκαίο να διευρυνθεί το περιεχόμενο της πρότασης σύμφωνα με το κείμενο του άρθρου 16 της λόγω οδηγίας, δεδομένου ότι αντιστοιχεί περισσότερο στο πνεύμα της εναρμόνισης των εθνικών κανόνων σε ό,τι αφορά τις συγχωνεύσεις ή διασπάσεις.

Βρυξέλλες, 30 Μαΐου 2007.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

της γνωμοδότησης της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι ακόλουθες προτάσεις τροπολογιών, οι οποίες τέθηκαν σε ψηφοφορία ως σύνολο, απορρίφθηκαν κατά τις συζητήσεις, έλαβαν όμως τουλάχιστον ένα τέταρτο των εκτελεσμένων ψήφων.

1) Να διαγραφεί το σημείο 3.2:

3.2 Ωστόσο, επισημαίνουμε τα προβλήματα που υφίστανται, ιδιαίτερα στις συγχωνεύσεις των μεγάλων εταιριών, λόγω του ευρέος φάσματος που καλύπτουν οι μέτοχοι, οι οποίοι στην πλειοψηφία τους είναι επενδυτές. Η έλλειψη άμεσης διαχείρισης των μετόχων μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να μην προστατεύονται τα δικαιώματα των μειοψηφούντων μετόχων, οι οποίοι, εξάλλου, δεσμεύονται από τις συμφωνίες που υιοθετούν οι φορείς διαχείρισης των τίτλων. Παρότι είναι γεγονός ότι οι ισχύοντες κανόνες παρέχουν το δικαίωμα ένστασης και διαχωρισμού σε περίπτωση διαφωνίας με τα οικονομικά αποτελέσματα των εν λόγω πράξεων, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την ανταλλαγή μετοχών, η άσκηση του δικαιώματος αυτού θα δυσχεραίνει σε σημαντικό βαθμό από την έλλειψη της έκθεσης εμπειρογνομόνων σχετικά με το σχέδιο συγχώνευσης

Αιτιολογία:

Σκοπός της παρούσας τροποποίησης των οδηγιών για τη συγχώνευση και για τη διάσπαση των ανωνύμων εταιριών είναι η εναρμόνιση του περιεχομένου τους με το περιεχόμενο της οδηγίας για τις διασυννοιακές συγχωνεύσεις, σε ό,τι αφορά την παρέμβαση εμπειρογνομόνων στη σύνταξη της έκθεσης σχετικά με το σχέδιο συγχώνευσης ή διάσπασης, υπό τον όρο να συμφωνήσουν όλοι οι μέτοχοι και κάτοχοι άλλων τίτλων που διαθέτουν δικαιώμα ψήφου. Η πρόταση απλοποίησης των διαδικασιών συμβάλλει στην προώθηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, χωρίς ωστόσο να περιορίζεται η προστασία που έχει αναγνωριστεί στους μειοψηφούντες μετόχους και στους πιστωτές της εταιρίας.

Εφόσον οι αποφάσεις λαμβάνονται ομόφωνα, τα προβλήματα που αναφέρονται στο σημείο 3.2 δεν υφίστανται. Οι οργανισμοί διαχείρισης των τίτλων επιλέγονται από τους μετόχους για να υπερασπιστούν ακριβώς τα συμφέροντά τους. Συνεπώς, το πρόβλημα λήψης απόφασης που έρχεται σε αντίθεση με τα συμφέροντα των μειοψηφούντων μετόχων δεν τίθεται διότι προβλέπεται η σύμφωνη γνώμη τους.

2) Να διαγραφεί το σημείο 3.3:

3.3 Υπό την ίδια έννοια, φρονούμε ότι στερούνται προστασίας οι πιστωτές και οι εργαζόμενοι των εταιριών, λόγω της άγνοιας που μπορεί να προκύψει από την απουσία μιας αντικειμενικής αξιολόγησης υπό την ευθύνη των εμπειρογνομόνων. Σχετικά με τους πιστωτές, τους αναγνωρίζεται το δικαίωμα να προβάλλουν αντιρρήσεις, από τη στιγμή που θα δημοσιευθούν οι ανακοινώσεις συγχώνευσης, υπό τον όρο ότι δεν διαθέτουν κατάλληλες εγγυήσεις για τις πιστώσεις τους. Πρέπει, όμως, να ληφθεί υπόψη ότι, τόσο στην οδηγία για τις συγχωνεύσεις όσο και στην οδηγία για τη διάσπαση, δεν ρυθμίζεται κανένα δικαίωμα για τους εργαζομένους, ενώ στην οδηγία για τις διασυννοιακές συγχωνεύσεις τους παρέχεται δικαίωμα συμμετοχής, βάσει του άρθρου 16, πράγμα που εξασφαλίζει καλύτερο αποτέλεσμα μέσω ορισμένων κατάλληλων διαύλων πληροφόρησης.

Αιτιολογία:

Σχετικά με το σημείο 3.3, πρέπει να τονιστεί ότι τόσο η συγχώνευση όσο και η διάσπαση είναι ειδικά προβλήματα των εταιριών. Οι πιστωτές διαθέτουν το αμετάκλητο και αναγνωρισμένο δικαίωμα να προβάλλουν αντιρρήσεις μόλις δημοσιευτεί η προσφορά ή το σχέδιο συγχώνευσης. Στη ρύθμιση που προτείνει η Επιτροπή δεν γίνεται αναφορά στην κατάργηση του δικαιώματος αυτού αλλά στην απλοποίηση των διαδικασιών. Όσον αφορά τα δικαιώματα των εργαζομένων, το γεγονός ότι υπάρχει ή όχι ένα σχέδιο ή μια εκτίμηση που πραγματοποιείται με την ευθύνη των εμπειρογνομόνων δεν επιφέρει καμιά αλλαγή στην κατάστασή τους. Εξάλλου, το ποσό που απαιτείται για την εκπόνηση έκθεσης πραγματογνωμοσύνης -ποσό αρκετά σεβαστό- παραμένει διαθέσιμο για τη χρηματοδότηση μιας ενδεχόμενης βελτίωσης των συνθηκών εργασίας και των μισθών των εργαζομένων.

3) Να διαγραφεί το σημείο 3.4:

3.4 Απαραίτητη προϋπόθεση για την αποτελεσματικότητα ενός κανόνα είναι να διασφαλίζει τα δικαιώματα όλων των ενδιαφερόμενων μερών των νομικών πράξεων, στην προκειμένη περίπτωση των συγχωνεύσεων και διασπάσεων, δεδομένου ότι, καθώς αυτές είναι πολύπλοκες, πρέπει να παρέχονται τα μέσα που θα εξασφαλίζουν τη διαφάνεια τους και δεν θα προκαλούν διενέξεις μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων. Η κατάργηση της έκθεσης εμπειρογνομόνων ύστερα από απόφαση όλων των μετόχων θα έπρεπε να πραγματοποιείται υπό τις προϋποθέσεις που θεσπίζονται για το σκοπό αυτό στο άρθρο 10α της οδηγίας 2006/68/ΕΚ, δηλαδή όταν πρόκειται για περιουσιακά στοιχεία που συνίστανται σε κινητές αξίες, σε μέσα χρηματαγοράς ή σε περιουσιακά στοιχεία τα οποία έχουν αποτιμηθεί πρόσφατα από ανεξάρτητους εμπειρογνομόνες, δεδομένου ότι η αξία είναι τότε εξακριβώσιμη και συμφωνεί με τους υφιστάμενους κανόνες.

Αιτιολογία:

Το σημείο 3.4 του σχεδίου γνωμοδότησης αναφέρεται στο άρθρο 10α της οδηγίας 2006/68/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 6ης Σεπτεμβρίου 2006 που τροποποιεί την οδηγία 77/91/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με τη σύσταση της ανωνύμου εταιρείας και τη διατήρηση και τις μεταβολές του κεφαλαίου της. Το άρθρο αυτό δεν εφαρμόζεται εν προκειμένω και δεν έχει τροποποιηθεί από την πρόταση οδηγίας. Το άρθρο 10α της οδηγίας 2006/68/ΕΚ ρυθμίζει την κατάσταση που προηγείται της αποτίμησης της εύλογης αξίας από ανεξάρτητο και αναγνωρισμένο εμπειρογνώμονα, και τη δυνατότητα μεταγενέστερης αναπροσαρμογής της αξίας με πρωτοβουλία και ευθύνη του διοικητικού οργάνου ή της διευθύνσεως. Ελλείψει αυτής της αναπροσαρμογής, αναγνωρίζεται στους μειωηφούντες μετόχους που κατέχουν συνολικό ποσοστό τουλάχιστον 5 % του καλυφθέντος κεφαλαίου της εταιρείας το δικαίωμα να ζητήσουν αποτίμηση από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα. Δεδομένου ότι η ρύθμιση αναφέρεται σε μια ιδιαίτερα σπάνια κατάσταση αλλά σαφώς καθορισμένη, δηλαδή στην ομοφωνία όλων των μετόχων, δεν τίθεται το πρόβλημα δημιουργίας συγκρούσεων μεταξύ των διαφόρων μερών όπως περιγράφεται στο σημείο 3.4 του σχεδίου γνωμοδότησης.

4) Να τροποποιηθεί ως εξής το σημείο 4.1:

~~4.1 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η πρόταση τροποποίησης των οδηγιών σχετικά με τη συγχώνευση και τη διάσπαση των ανωνύμων εταιριών εντάσσεται στα πλαίσια του προανατολισμού προς τη μείωση του διοικητικού φόρτου των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και, επομένως, επικροτεί τη ρύθμιση. Ωστόσο, δεν πρέπει να λησμονούμε ότι οι νομικές πράξεις αυτού του τύπου πραγματοποιούνται, με τη μεγαλύτερη συχνότητα, στις μεγάλες κεφαλαιουχικές εταιρείες, στις οποίες συνυπάρχουν μέτοχοι διαχειριστές και μέτοχοι επενδυτές, τα συμφέροντα των οποίων διαφέρουν. Οι μέτοχοι επενδυτές επιζητούν τη μεγαλύτερη δυνατή απόδοση από την ανταλλαγή των μετοχών τους.~~

Αιτιολογία:

Θα δοθεί προφορικά.

5) Να διαγραφεί το σημείο 4.2:

~~4.2 Στα πλαίσια της μεταρρύθμισης πρέπει να επιδιώκεται το γενικό συμφέρον όλων των ενδιαφερομένων μερών των εν λόγω νομικών πράξεων. Στην προκειμένη περίπτωση, οι αποτιμήσεις των εμπειρογνομόνων εξασφάλιζαν τη μεγαλύτερη διαφάνεια και αξιοπιστία των προσφορών που περιλαμβάνονταν στα σχέδια συγχώνευσης ή διάσπασης, δεδομένου ότι τις πραγματοποιούσαν υπό την ευθύνη τους, και επομένως καθόριζαν αντικειμενικά κριτήρια σε ό,τι αφορά το περιεχόμενό τους.~~

Αιτιολογία:

Προτείνεται να διαγραφούν τα σημεία 4.2, 4.3 και 4.4 για τους ίδιους λόγους που διατυπώθηκαν υπέρ της διαγραφής των σημείων 3.2, 3.3 και 3.4.

6) Να διαγραφεί το σημείο 4.3:

~~4.3 Φρονούμε επίσης, ότι ο βασικός κανόνας για την παρέμβαση των εμπειρογνομόνων περιλαμβάνεται στα άρθρα 10, 10α και 10β της 2ης οδηγίας, σύμφωνα με την οποία απαραίτητη προϋπόθεση για τη μη σύνταξη έκθεσης εμπειρογνομόνων είναι η ύπαρξη επιβεβαιώσιμων αξιών σε πρόσφατες ημερομηνίες.~~

Αιτιολογία

Προτείνεται να διαγραφούν τα σημεία 4.2, 4.3 και 4.4 βάσει των επιχειρημάτων που προβλήθηκαν για τη διαγραφή των σημείων 3.2, 3.3 και 3.4.

7) Να διαγραφεί το σημείο 4.4:

~~4.4 Από την άλλη πλευρά, φρονούμε ότι θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη το περιεχόμενο της 10ης οδηγίας, όχι μόνο επειδή δημοσιεύθηκε πρόσφατα, αλλά και επειδή ανταποκρίνεται περισσότερο στα νέα κριτήρια για την προστασία των συμφερόντων βάσει των κανόνων του εταιρικού δικαίου, δεδομένου ότι λαμβάνει υπόψη όχι μόνο τους μετόχους και τους πιστωτές αλλά και τους εργαζομένους που αποτελούν τμήμα της διάρθρωσης της επιχείρησης. Υπό την έννοια αυτή, θεωρούμε αναγκαίο να διευρυνθεί το περιεχόμενο της πρότασης σύμφωνα με το κείμενο του άρθρου 16 της 2ης οδηγίας, δεδομένου ότι αντιστοιχεί περισσότερο στο νόημα της εναρμόνισης των εθνικών κανόνων σε ό,τι αφορά τις συγχωνεύσεις ή διασπάσεις.~~

Αιτιολογία

Προτείνεται να διαγραφούν τα σημεία 4.2, 4.3 και 4.4 βάσει των επιχειρημάτων που προβλήθηκαν για τη διαγραφή των σημείων 3.2, 3.3 και 3.4.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 44

Ψήφοι κατά: 104

Αποχές: 28

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού αριθ. 11 περί καταργήσεως των διακρίσεων στον τομέα των τιμών και όρων μεταφοράς κατ' εφαρμογή του άρθρου 79 παράγραφος 3 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 852/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την υγιεινή των τροφίμων»

COM(2007) 90 τελικό — 2007/0037 (COD)

(2007/C 175/09)

Στις 11 Μαΐου 2007, και σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την ανωτέρω πρόταση.

Το Προεδρείο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ανέθεσε στο ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση» την προετοιμασία των σχετικών εργασιών.

Λόγω του επείγοντα χαρακτήρα των εργασιών, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε, κατά την 436η σύνοδο ολομέλειας της 30ής και 31ης Μαΐου 2007 (συνεδρίαση της 30ής Μαΐου 2007), να ορίσει γενικό εισηγητή τον κ. ΓΚΟΦΑ και υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η πρόταση που περιήλθε στην ΕΟΚΕ αφορά την τροποποίηση δύο κανονισμών. Αφενός του κανονισμού αριθ. 11 περί καταργήσεως των διακρίσεων στον τομέα των τιμών και όρων μεταφοράς κατ' εφαρμογή του άρθρου 79 παράγραφος 3 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 852/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την υγιεινή των τροφίμων.

1.2 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εκτιμώντας τις κοινοτικές πολιτικές για την βελτίωση της νομοθεσίας, θεωρεί ότι είναι ιδιαίτερης σημασίας και αναγκαία η μείωση του διοικητικού φόρτου για τις επιχειρήσεις από την υφιστάμενη νομοθεσία ως ζωτικό στοιχείο για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την επίτευξη των στόχων της ατζέντας της Λισαβόνας. Σε αυτό βέβαια συνδράμει η ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με θέμα «Στρατηγική επισκόπηση του προγράμματος για τη βελτίωση της νομοθεσίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση» και η ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με θέμα «Πρόγραμμα δράσης για τη μείωση του διοικητικού φόρτου στην Ευρωπαϊκή Ένωση».

1.3 Η πρώτη τροποποίηση αφορά τον κανονισμό αριθ. 11, ο οποίος βέβαια είναι ιδιαίτερα παλαιός και αναφέρεται στην κατάργηση των διακρίσεων στον τομέα των τιμών και όρων μεταφοράς κατ' εφαρμογή του άρθρου 79 παράγραφος 3 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την κατάργηση της υποχρέωσης για την παροχή πληροφοριών σχετικά με δρομολόγια, αποστάσεις, τιμές και άλλους όρους μεταφοράς και δυνατότητα χρήσης φορτωτικών για την παροχή πληροφοριών σχετικά με τις υπόλοιπες απαιτήσεις που σχετίζονται με το τρέχον έγγραφο μεταφοράς, διότι μειώνει τον περιττό διοικητικό φόρτο, ενώ εξασφαλίζει το ίδιο επίπεδο βασικών πληροφοριών.

1.4 Η ΕΟΚΕ συνεπώς συμφωνεί με την τροποποίηση του κανονισμού αρ. 11, και ειδικότερα με την διαγραφή του άρθρου 5, όπως και με την τροποποίηση του άρθρου 6, με διαγραφή στην παράγραφο 1 της πέμπτης και έκτης περίπτωσης. Επίσης με την τροποποίηση το άρθρου 6 της παραγράφου 2 στην οποία διαγράφεται το τρίτο εδάφιο, αλλά και της παραγράφου 3 η οποία αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο: «Εάν τα ήδη χρησιμοποιούμενα έγγραφα, όπως οι φορτωτικές ή άλλο έγγραφο μεταφοράς, περιέχουν όλες τις ενδείξεις που καθορίζονται στην παράγραφο 1 και, σε συνδυασμό με το σύστημα καταγραφής και λογιστικής του μεταφορέα, καθιστούν δυνατό τον πλήρη έλεγχο των τιμών και των όρων μεταφοράς κατά τρόπο που να είναι δυνατή η κατάργηση ή η αποφυγή των διακρίσεων που αναφέρονται στο άρθρο 75 παράγραφος 1 της Συνθήκης, οι μεταφορείς απαλλάσσονται από την υποχρέωση να δημιουργήσουν νέα έγγραφα».

1.5 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την τροποποίηση του κανονισμού αρ.852/2004 ώστε να προβλεφθεί η εξαίρεση των εν λόγω επιχειρήσεων από την απαίτηση του άρθρου 5 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 852/2004, δεδομένου ότι αυτές πρέπει να συμμορφώνονται με όλες τις άλλες απαιτήσεις προαναφερόμενου κανονισμού. Σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 852/2004 όλες οι επιχειρήσεις οι οποίες είναι κυρίως μικρές επιχειρήσεις που πωλούν τα προϊόντα τους απευθείας στον τελικό καταναλωτή, όπως αρτοποιεία, κρεοπωλεία, παντοπωλεία, πάγκοι σε λαϊκές αγορές, εστιατόρια και μπαρ, που είναι πολύ μικρές επιχειρήσεις με την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ της 6ης Μαΐου 2003 σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων τροφίμων σχεδιάζουν, εφαρμόζουν και διατηρούν πάγια διαδικασία ή διαδικασίες βάσει των αρχών της ανάλυσης κινδύνων και κρίσιμων σημείων ελέγχου (HACCP).

1.6 Η ΕΟΚΕ παρόλα αυτά θεωρεί ότι η εξαίρεση των παραπάνω επιχειρήσεων που πωλούν τα προϊόντα τους απευθείας στον τελικό καταναλωτή, όπως αρτοποιεία, κρεοπωλεία, παντοπωλεία, εστιατόρια και μπαρ, πρέπει να επεκταθεί και στο επίπεδο των μικρών επιχειρήσεων όπως αυτές ορίζονται με την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ της 6ης Μαΐου 2003 σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων τροφίμων.

1.7 Η επέκταση αυτή βέβαια θα πρέπει να λάβει ενδεχομένως δύο παραμέτρους με την τροποποίηση του άρθρου 5 του κανονισμού 852, προσθέτοντας και τις μικρές επιχειρήσεις, στις οποίες βέβαια ο αριθμός των ατόμων φτάνει ως περιορισμός χαρακτηρισμού τα 50 άτομα, υψηλός για εξαίρεση από το HACCP, ή εφόσον τις συμπεριλάβουμε να δημιουργήσουμε ειδικότερη αναφορά και περιορισμούς για τις επιχειρήσεις εστίασης.

1.8 Πρώτη παράμετρος θα μπορούσε να είναι η εφαρμογή της αυστηρής τήρησης των οδηγιών υγιεινής, των ειδικών απαιτήσεων υγιεινής όπως περιγράφονται στο άρθρο 4 του κανονισμού 852/2004, και της εκπαίδευσης του προσωπικού, τα οποία είναι αρκετά για να διασφαλίσουν την υγιεινή των παραγόμενων τροφίμων και παράλληλα να διευκολύνουν τις επιχειρήσεις στις νομικές τους υποχρεώσεις.

1.9 Δεύτερη παράμετρος πάνω στην ίδια κατεύθυνση της εξαίρεσης των μικρών επιχειρήσεων εστίασης, οι οποίες βέβαια από ορισμού έχουν λιγότερους από πενήντα εργαζόμενους, θα μπορούσε να είναι συμπληρωματικά ότι, ειδικότερα για αυτές τις επιχειρήσεις δεν θα πρέπει να ξεπερνά ο αριθμός των ατόμων που εργάζονται στην παρασκευή των προϊόντων τους (Εργαστήριο-Κουζίνα) τα 10 άτομα ανά βάρδια εργασίας. Η επιχείρηση θα είναι υποχρεωμένη να δηλώνει εκ των προτέρων σε πίνακα τα ονόματα των εργαζομένων που εργάζονται στην παρασκευή.

1.10 Με την εισαγωγή της παραπάνω διαχωριστικής αλλά και διευκρινιστικής έννοιας ικανοποιούμε την συνθήκη του 2003/361/EK αλλά ειδικότερα για τις επιχειρήσεις εστίασης, όπως αρτοποιεία, κρεπωλεία, παντοπωλεία, εστιατόρια και μπαρ, θέτουμε τους περιορισμούς της παραγωγής και της βάρδιας ώστε να ικανοποιήσουμε και της αναγκαίες συνθήκες διαφύλαξης και διασφάλισης της δημόσιας υγείας.

2. Εισαγωγή

2.1 Η επιτροπή καλεί την ΕΟΚΕ να γνωμοδοτήσει επί της τροποποίησης δυο κανονισμών. Του κανονισμού αριθ. 11 περί καταργήσεως των διακρίσεων στον τομέα των τιμών και όρων μεταφοράς κατ' εφαρμογή του άρθρου 79 παράγραφος 3 της συνθήκης περί ίδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 852/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την υγιεινή των τροφίμων.

2.2 Όσον αφορά τον κανονισμό αριθ. 11 περί καταργήσεως των διακρίσεων στον τομέα των τιμών και όρων μεταφοράς κατ' εφαρμογή του άρθρου 79 παράγραφος 3 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας. Εξετάζεται το ενδεχόμενο να διαγραφούν οι παρωχημένες απαιτήσεις και να τροποποιηθούν ορισμένες απαιτήσεις για να ελαχιστοποιηθεί ο διοικητικός φόρτος για τις επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα, το άρθρο 5 ζητούσε από τις επιχειρήσεις μεταφορών (όπως και από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών) να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τα τιμολόγια, τις τιμές και τους όρους μεταφοράς πριν από την 1η Ιουλίου 1961. Σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1 του κανονισμού απαιτείται ένα έγγραφο μεταφοράς που να περιέχει διάφορες πληροφορίες σχετικά με τον αποστολέα, το είδος των μεταφερόμενων εμπορευμάτων, τον τόπο προέλευσης και τον προορισμό των εμπορευμάτων καθώς και το δρομολόγιο ή την απόσταση που θα διανυθεί για τη μεταφορά τους, συμπεριλαμβανομένων των σημείων διέλευσης των

συνόρων, όπου είναι αναγκαίο. Τα τελευταία αυτά στοιχεία, δεν είναι πλέον αναγκαία για την επίτευξη των στόχων του κανονισμού και συνεπώς μπορούν να διαγραφούν. Βάσει της τρίτης πρότασης του άρθρου 6 παράγραφος 2 του κανονισμού ο μεταφορέας πρέπει να διατηρεί αντίγραφο με τα πλήρη και τελικά έξοδα μεταφοράς καθώς και κάθε άλλη επιβάρυνση ή έκπτωση που μπορεί να επηρεάζουν τις τιμές και τους όρους μεταφοράς. Η πρόταση αυτή μπορεί να διαγραφεί, διότι σήμερα οι πληροφορίες αυτές είναι διαθέσιμες μέσα από τα λογιστικά συστήματα. Το άρθρο 6 παράγραφος 3 πρέπει να περιέχει σαφή αναφορά στις φορτωτικές οι οποίες είναι πολύ καλά γνωστές και χρησιμοποιούνται συχνά στις εσωτερικές μεταφορές. Η αναφορά αυτή βελτιώνει την ασφάλεια δικαίου για τις επιχειρήσεις μεταφορών διότι αποσαφηνίζει ότι αρκούν οι φορτωτικές εφόσον περιέχουν όλα τα στοιχεία που απαιτούνται από το άρθρο 6 παράγραφος 1.

2.3 Μία άλλη ενέργεια για ταχεία υλοποίηση αφορά τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 852/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την υγιεινή των τροφίμων. Σκοπός είναι να εξαιρεθούν οι πολύ μικρές επιχειρήσεις τροφίμων που είναι σε θέση να ελέγξουν την υγιεινή των τροφίμων, εφόσον εκπληρώνουν τις άλλες υποχρεώσεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 852/2004, από την υποχρέωση να σχεδιάζουν, να εφαρμόζουν και να διατηρούν πάγια διαδικασία ή διαδικασίες βάσει των αρχών HACCP. Η εξαίρεση αυτή ισχύει για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις οι οποίες πωλούν άμεσα τρόφιμα στον τελικό καταναλωτή.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί στην τροποποίηση του κανονισμού αριθ. 11 περί καταργήσεως των διακρίσεων στον τομέα των τιμών και όρων μεταφοράς κατ' εφαρμογή του άρθρου 79 παράγραφος 3 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας σύμφωνα με την οποία εξετάζεται το ενδεχόμενο να διαγραφούν οι παρωχημένες απαιτήσεις και να τροποποιηθούν ορισμένες απαιτήσεις για να ελαχιστοποιηθεί ο διοικητικός φόρτος για τις επιχειρήσεις.

3.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι στην τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 852/2004, είναι αναγκαίο να ληφθούν υπόψη και οι μικρές επιχειρήσεις με την έννοια της σύστασης 2003/361/EK της 6ης Μαΐου 2003. Η εφαρμογή επιπέδου ελαστικότητας είναι αναγκαία για αυτές τις επιχειρήσεις όπως αυτό έχει αποδειχθεί από την πράξη.

3.3 Πρέπει να αναγνωριστεί ότι όπως σε πολύ μικρές επιχειρήσεις έτσι και σε ορισμένες μικρές επιχειρήσεις δεν είναι δυνατόν να καθορίζονται κριτήρια HACCP αλλά μόνο κρίσιμα σημεία ελέγχου CCP, ακριβώς εξαιτίας του γεγονότος ότι είναι δύσκολη η τήρηση εγγράφων η οποία και επιβαρύνει υπερβολικά τις επιχειρήσεις αυτές.

3.4 Η εφαρμογή με τη έννοια της σύστασης 2003/361/EK, συμπεριλαμβάνει και χαρακτηρίζει επιχειρήσεις ως πολύ μικρές οι οποίες απασχολούν συνολικό αριθμό εργαζομένων μικρότερο από 10, αλλά με τζίρο επίσης μικρότερο των 2 εκατομμυρίων Ευρώ. Ο χαρακτηρισμός αυτός βεβαίως θα μπορούσε να είναι σωστός όσον αφορά τον αριθμό των εργαζομένων για επιχειρήσεις σε ορισμένα κράτη μέλη, παρόλα αυτά όμως ο τζίρος των 2 εκατ. Ευρώ είναι αναλογικά υπερβολικός για τον αντίστοιχο αριθμό εργαζομένων, στα αντίστοιχα κράτη μέλη της ΕΕ.

3.5 Επίσης στο χαρακτηρισμό σύμφωνα με τον 2003/361 ΕΚ, δεν γίνεται διαχωρισμός των επιχειρήσεων, αν δηλαδή αυτές είναι επιχειρήσεις εστίασης ή εμπορικές, τουλάχιστον για το αριθμό των ατόμων, διότι για τις εμπορικές επιχειρήσεις ειδικότερα προστέθηκε το κριτήριο των 2 εκ ευρώ διότι μία εμπορική επιχείρηση με 3 μόλις άτομα τουλάχιστον σε ορισμένα κράτη μέλη μπορεί να ξεπεράσει τα 1,5 εκ. ευρώ. Η αδυναμία της παράληψης διορθώθηκε μόνο για το ορισμένο κλάδο επιχειρήσεων. Είναι λοιπόν λογικό τουλάχιστον για την παρούσα γνωμοδότηση να ληφθεί υπόψιν ότι επιχειρήσεις εστίασης που λειτουργούν σε διαφορετικά κράτη μέλη δεν θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι είναι πολύ μικρές μόνο όταν έχουν κάτω από δέκα εργαζόμενους αλλά παρόλα αυτά είναι και στα 2 εκ. Ευρώ. Υπάρχουν κράτη μέλη που στις επιχειρήσεις εστίασης εργάζονται 2 βάρδιες, με αποτέλεσμα το προσωπικό να ξεπερνά κατά πολύ τα 10 άτομα, και φυσικά ο τζίρος να υπολείπεται κατά πολύ τα 500 χιλ ευρώ.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η αναφορά στον 2003/361 για τον χαρακτηρισμό των επιχειρήσεων ειδικά στην περίπτωση εφαρμογής του HACCP της παρούσας γνωμοδότησης πρέπει να εφαρμοστεί με διαφορετική προσέγγιση.

4.2 Η επέκταση αυτή βέβαια θα πρέπει να λάβει ενδεχομένως δύο παραμέτρους με την τροποποίηση του άρθρου 5 του κανονισμού 852, προσθέτοντας και τις μικρές επιχειρήσεις, στις οποίες βέβαια ο αριθμός των ατόμων φτάνει ως περιορισμός χαρακτηρισμού τα 50 άτομα, υψηλός για εξαίρεση από το HACCP, ή εφόσον τις συμπεριλάβουμε να δημιουργήσουμε ειδικότερη αναφορά και περιορισμούς για τις επιχειρήσεις εστίασης.

4.3 Πρώτη παράμετρος θα μπορούσε να είναι η εφαρμογή της αυστηρής τήρησης των οδηγιών υγιεινής, των ειδικών απαιτήσεων υγιεινής όπως περιγράφονται στο άρθρο 4 του κανονισμού 852/2004, και της εκπαίδευσης του προσωπικού, τα οποία είναι αρκετά για να διασφαλίσουν την υγιεινή των παραγόμενων τροφίμων και παράλληλα να διευκολύνουν τις επιχειρήσεις στις νομικές τους υποχρεώσεις.

4.4 Δεύτερη παράμετρος πάνω στην ίδια κατεύθυνση της εξαίρεσης των μικρών επιχειρήσεων εστίασης, οι οποίες βέβαια από

ορισμού έχουν λιγότερους από πενήντα εργαζόμενους, θα μπορούσε να είναι συμπληρωματικά ότι, ειδικότερα για αυτές τις επιχειρήσεις όπως αρτοποιεία, κρεοπωλεία, παντοπωλεία, πάγκοι σε λαϊκές αγορές, εστιατόρια και μπαρ, δεν θα πρέπει να ξεπερνά ο αριθμός των ατόμων που εργάζονται στην παρασκευή των προϊόντων τους τα 10 άτομα ανά βάρδια εργασίας. Η επιχείρηση θα είναι υποχρεωμένη να δηλώνει εκ των προτέρων σε πίνακα τα ονόματα των εργαζομένων που εργάζονται στην παρασκευή.

4.5 Με την εισαγωγή της παραπάνω διαχωριστικής αλλά και διευκρινιστικής έννοιας ικανοποιούμε την συνθήκη του 2003/361/ΕΚ αλλά ειδικότερα για τις επιχειρήσεις εστίασης θέτουμε τους περιορισμούς της παραγωγής και της βάρδιας ώστε να ικανοποιήσουμε και της αναγκαίες συνθήκες διαφύλαξης και διασφάλισης της δημόσιας υγείας.

4.6 Ειδικότερα, στο άρθρο 5 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 852/2004 πρέπει σύμφωνα με την άποψη της ΕΟΚΕ να προστεθεί η ακόλουθη πρόταση:

4.6.1 «Υπό την επιφύλαξη των άλλων απαιτήσεων του κανονισμού, η παράγραφος 1 δύναται να τροποποιηθεί έτσι ώστε, να συμπεριληφθούν της εξαίρεσης εφαρμογής HACCP και οι μικρές επιχειρήσεις εστίασης, αρτοποιεία, κρεοπωλεία, παντοπωλεία, πάγκοι σε λαϊκές αγορές, εστιατόρια και μπαρ, κατά την έννοια της διευκρινιστικής συνθήκης του 2003/361/ΕΚ, εφόσον υπάρχει και ικανοποιείται η συνθήκη της αυστηρής τήρησης των οδηγιών υγιεινής, των ειδικών απαιτήσεων υγιεινής όπως περιγράφονται στο άρθρο 4 του κανονισμού 852/2004, και της εκπαίδευσης του προσωπικού, τα οποία είναι αρκετά για να διασφαλίσουν την υγιεινή των παραγόμενων τροφίμων και παράλληλα να διευκολύνουν τις επιχειρήσεις στις νομικές τους υποχρεώσεις. Αναγκαία προϋπόθεση είναι η διασφάλιση της δημόσιας υγείας»

4.6.2 «Επίσης θα πρέπει να τηρείται η προϋπόθεση ότι για την εξαίρεση των μικρών επιχειρήσεων εστίασης, αρτοποιεία, κρεοπωλεία, παντοπωλεία, πάγκοι σε λαϊκές αγορές, εστιατόρια και μπαρ, οι οποίες βέβαια από ορισμού έχουν λιγότερους από πενήντα εργαζόμενους, συμπληρωματικά και ειδικότερα για αυτές δεν πρέπει να ξεπερνά ο αριθμός των ατόμων που εργάζονται στην παρασκευή (εργαστήριο-κουζίνα) των προϊόντων τους τα 10 άτομα ανά βάρδια εργασίας».

Βρυξέλλες, 30 Μαΐου 2007.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την εγκατάσταση των διατάξεων φωτισμού και φωτεινής σηματοδότησεως των γεωργικών ή δασικών ελκυστήρων με τροχούς»

COM(2007) 192 τελικό — 2007/0066 (COD)

(2007/C 175/10)

Στις 11 Μαΐου 2007, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την ανωτέρω πρόταση.

Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η πρόταση είναι απολύτως ικανοποιητική και δεν χρήζει περαιτέρω σχολίων εκ μέρους της. Συνεπώς, κατά τη 436η σύνοδο ολομέλειάς της, που έλαβε χώρα στις 30 και 31 Μαΐου 2007 (συνεδρίαση της 30ής Μαΐου 2007), αποφάσισε με 162 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 8 αποχές, να εκφέρει θετική γνωμοδότηση για το κείμενο που προτείνεται.

Βρυξέλλες, 30 Μαΐου 2007.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις εξαγωγές και εισαγωγές επικίνδυνων χημικών προϊόντων»

COM(2006) 745 τελικό — 2006/0246 (COD)

(2007/C 175/11)

Στις 21 Δεκεμβρίου 2006, το Συμβούλιο αποφάσισε, σύμφωνα με τα άρθρα 133 και 175 (1) της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 8 Μαΐου 2007, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. PEZZINI.

Κατά την 436η σύνοδο ολομέλειάς της, της 30ής και 31ης Μαΐου 2007 (συνεδρίαση της 30ής Μαΐου 2007) η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 148 ψήφους υπέρ, 2 ψήφους κατά και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έχει ανέκαθεν υποστηρίξει τον ενεργό ρόλο που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει διαδραματίσει στην υλοποίηση και εφαρμογή, αφενός, της Σύμβασης του Ρότερνταμ σχετικά με τη διαδικασία ΣΜΕ (συναίνεση μετά από ενημέρωση) όσον αφορά ορισμένα επικίνδυνα χημικά προϊόντα και φυτοφάρμακα στο διεθνές εμπόριο και, αφετέρου, της Σύμβασης της Στοκχόλμης περί έμμοων οργανικών ρύπων (POP).

1.2 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι είναι αναγκαία η υιοθέτηση εκ μέρους της Επιτροπής μιας εναρμονισμένης προσέγγισης του θέματος, με στόχο τη βελτίωση της προστασίας της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος στις χώρες εισαγωγής, ειδικότερα στις αναπτυσσόμενες χώρες, καθώς και ότι είναι αναγκαίο να προβλεφθούν ευέλι-

κτοι, σαφείς και διάφανοι μηχανισμοί οι οποίοι να βασίζονται σε εύχρηστες και ομοιόμορφες διαδικασίες ώστε να εξασφαλίζεται, χωρίς καθυστερήσεις και επιβαρύνσεις, η κατάλληλη ενημέρωση των χωρών που εισάγουν επικίνδυνες χημικές ουσίες.

1.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι πιο αυστηρές διατάξεις που προέβλεπε ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 304/2003, τον οποίο το Δικαστήριο ακύρωσε λόγω εσφαλμένης νομικής βάσης, και οι οποίες επαναλαμβάνονται στην παρούσα νέα πρόταση κανονισμού, αποτελούν στοιχείο πρώτιστης σημασίας για την γενική ασφάλεια και για τη διαχείριση των επικίνδυνων χημικών προϊόντων.

1.4 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την πρόθεση της Επιτροπής να επωφεληθεί της διόρθωσης της νομικής βάσης του κανονισμού προκειμένου να αυξήσει την αποτελεσματικότητα της κοινοτικής

νομοθεσίας και την νομική ασφάλεια, σε άμεσο συσχετισμό με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1907/2006, ο οποίος ρυθμίζει τα χημικά προϊόντα (REACH) και ο οποίος θα τεθεί σε ισχύ τον Ιούνιο του 2007.

1.5 Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, η νέα νομοθεσία θα πρέπει να προβλέπει, αφενός, την σύνταξη οδηγιών εφαρμογής και ενημερωτικού υλικού και, αφετέρου, την διοργάνωση επιμορφωτικών δράσεων με βάση τα κοινοτικά προτύπα, οι οποίες να προορίζονται κυρίως για τους υπαλλήλους των τελωνειακών υπηρεσιών, με τη συμμετοχή αρμοδίων από τις υπηρεσίες της Επιτροπής και ιδιαίτερα από το Κοινο Κέντρο Ερευνών (ΚΚΕρ).

1.5.1 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία της χρήσης της μητρικής γλώσσας της χώρας εισαγωγής στην ετικέτα και στα τεχνικά δελτία.

1.6 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί πλήρως να προβλέπεται η δυνατότητα πραγματοποίησης εξαγωγών σε προσωρινή βάση, ενώ συνεχίζονται οι διαδικασίες για την εξασφάλιση της ρητής συναίνεσης.

1.7 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι καθοριστικής σημασίας στοιχείο για την αποτελεσματική, σωστή και διαφανή εφαρμογή των προτεινόμενων μηχανισμών είναι τα συστήματα τελωνειακού ελέγχου και η πλήρης συνεργασία των τελωνειακών αρχών με τις ορισθείσες εθνικές αρχές για την εφαρμογή του κανονισμού.

1.8 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει πώς οι προτεινόμενες βελτιώσεις στη συνδυασμένη ονοματολογία και η ανάπτυξη μιας ειδικής έκδοσης της βάσης δεδομένων EDIXIM ειδικά για τις τελωνειακές αρχές, πρέπει αναγκαστικά να συμπληρωθούν με συστηματικές και εναρμονισμένες ενημερωτικές και εκπαιδευτικές παρεμβάσεις στο κοινοτικό επίπεδο.

1.8.1 Για τον λόγο αυτό η ΕΟΚΕ θεωρεί εντελώς ανεπαρκείς τους χρηματοδοτικούς και ανθρώπινους πόρους που έχουν στη διάθεσή τους οι υπηρεσίες της Επιτροπής, και ιδίως το ΚΚΕρ, οι οποίοι θα έπρεπε να εξασφαλίζουν:

- την κατάρτιση εναρμονισμένων ενημερωτικών και εκπαιδευτικών δελτίων και οδηγιών για τις διάφορες κατηγορίες χρηστών·
- την ορθότητα των τεχνικών δελτίων δεδομένων ασφαλείας για τους ενδιάμεσους και τους τελικούς χρήστες και ιδίως για τους εργαζόμενους·
- τον διάλογο με τις υπηρεσίες παροχής τεχνικής βοήθειας στις χώρες εισαγωγής, ειδικότερα στις αναπτυσσόμενες χώρες και στις χώρες με οικονομία σε μεταβατικό στάδιο·
- την αύξηση της συνειδητοποίησης, στην κοινωνία των πολιτών, των υφιστάμενων κινδύνων και την ενημέρωση ως προς τους τρόπους πρόληψής τους.

2. Αιτιολογία

2.1 Η ΕΟΚΕ είχε, την δεδομένη στιγμή ⁽¹⁾, ταχθεί υπέρ του σκοπού και των μηχανισμών που προέβλεπε η Σύμβαση του Ρότερνταμ ⁽²⁾, η οποία θέσπιζε τη διαδικασία συναίνεσης μετά από ενημέρωση (ΣΜΕ) για τις εισαγωγές και εξαγωγές επικίνδυνων χημικών προϊόντων, βελτιώνοντας εν τω μεταξύ την πρόσβαση στις πληροφορίες και παρέχοντας τεχνική βοήθεια στις αναπτυσσόμενες χώρες.

2.2 Η ΕΟΚΕ είχε συμφωνήσει με τη θέση των κρατών μελών, σύμφωνα με την οποία «είναι σκόπιμο να γίνει υπέρβαση των διατάξεων της Σύμβασης, προκειμένου να βοηθηθούν πλήρως οι αναπτυσσόμενες χώρες» ⁽³⁾.

2.3 Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 304/2003 που διέπει τις εξαγωγές και εισαγωγές επικίνδυνων χημικών προϊόντων, ο οποίος υιοθετήθηκε στις 18 Ιανουαρίου 2003 και άρχισε να ισχύει στις 7 Μαρτίου του ίδιου χρόνου, είχε πράγματι ως κύριο στόχο την εφαρμογή της Σύμβασης του Ρότερνταμ όσον αφορά τη διαδικασία της συναίνεσης μετά από ενημέρωση (ΣΜΕ) για ορισμένα επικίνδυνα χημικά προϊόντα και φυτοφάρμακα στο διεθνές εμπόριο.

2.3.1 Ωστόσο ο εν λόγω κανονισμός περιελάμβανε ορισμένες διατάξεις που υπερέβαιναν τις απαιτήσεις της Σύμβασης.

2.4 Ο κανονισμός αυτός προβλέπει, ειδικότερα, ότι ο εξαγωγέας ενός χημικού προϊόντος που περιλαμβάνεται στον κατάλογο του κανονισμού, προτού προβεί στην πρώτη εξαγωγή του προϊόντος, υποβάλλει γνωστοποίηση στην ορισθείσα εθνική αρχή. Αφού ελεγχθεί ότι η γνωστοποίηση είναι πλήρης, διαβιβάζεται στην Επιτροπή, η οποία την καταχωρίζει στη βάση δεδομένων EDEXIM ως γνωστοποίηση κοινοτικής εξαγωγής, με τη διευκρίνιση του προϊόντος και της χώρας εισαγωγής.

2.5 Αντιστοίχως, στην περίπτωση κοινοτικής εισαγωγής ενός χημικού προϊόντος προερχόμενου από τρίτη χώρα, η Επιτροπή λαμβάνει τη σχετική γνωστοποίηση εξαγωγής, δηλώνει ότι την έλαβε και την καταχωρίζει στη βάση δεδομένων EDEXIM.

2.6 Γενικότερα, η Επιτροπή έχει αναλάβει να εξασφαλίσει την αποτελεσματική εφαρμογή του κανονισμού και οφείλει συνεπώς να διαχειρίζεται τις γνωστοποιήσεις εξαγωγής και εισαγωγής.

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 20.6.2002 με θέμα την Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με τις εισαγωγές και εξαγωγές επικίνδυνων χημικών προϊόντων, ΕΕ C 241 της 7.10.2002, σελ 50.

⁽²⁾ Η σύμβαση του Ρότερνταμ που υπεγράφη τον Σεπτέμβριο 1998 και άρχισε να ισχύει στις 24 Φεβρουαρίου 2004, διέπει τις εισαγωγές και εξαγωγές επικίνδυνων χημικών προϊόντων και φυτοφαρμάκων και βασίζεται στη βασική αρχή της συναίνεσης μετά από ενημέρωση (την αποκαλούμενη διαδικασία ΣΜΕ), την οποία πρέπει να εφαρμόζει ο εισαγωγέας ενός χημικού προϊόντος. Σήμερα, σύμφωνα με τη Σύμβαση, στη διαδικασία ΣΜΕ υπόκεινται περισσότερα από 30 χημικά προϊόντα.

⁽³⁾ Βλ. τη γνωμοδότηση της υποσημείωσης 1.

2.7 Σήμερα η κοινοτική διαδικασία γνωστοποίησης εφαρμόζεται σε περίπου 130 χημικά προϊόντα και ομάδες προϊόντων/ουσιών που απαριθμούνται στο παράρτημα I, μέρος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 304/2003 ⁽⁴⁾.

2.8 Τέλος, προβλέπονται σαφείς υποχρεώσεις σχετικά με τη συσκευασία και την επισήμανση.

2.9 Ο κανονισμός ΕΚ/304/2003 προβλέπει επίσης ένα καθεστώς κυρώσεων σε περίπτωση παράβασης και διευκρινίζει ότι οι κυρώσεις αυτές πρέπει να είναι «αποτελεσματικές, ανάλογες και αποτρεπτικές» και να καθορίζονται από τα κράτη μέλη.

2.9.1 Επίσης, στις 18 Δεκεμβρίου 2006 υιοθετήθηκε ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την καταχώριση, την αξιολόγηση, την αδειοδότηση και τους περιορισμούς των χημικών προϊόντων (REACH), ο οποίος θα τεθεί σε ισχύ την 1η Ιουνίου 2007 ⁽⁵⁾.

2.10 Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, στις αποφάσεις που εξέδωσε σχετικά με τις Υποθέσεις C-94/03 και C-178/03 (αμφότερες της 10ης Ιανουαρίου 2006), όρισε ότι νομική βάση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 304/2003 όφειλαν να είναι τα άρθρα 133 και 175 της Συνθήκης, και όχι μόνο το άρθρο 175, και ότι συνεπώς ο κανονισμός αυτός είναι άκυρος. Ωστόσο, το Δικαστήριο αποφάσισε να διατηρηθούν τα αποτελέσματα του Κανονισμού μέχρις ότου εκδοθεί, εντός εύλογης προθεσμίας, νέος κανονισμός, στηριζόμενος στις ενδεδειγμένες νομικές βάσεις.

2.11 Στην έκθεση για την περίοδο 2003-2005 ⁽⁶⁾, που υποβλήθηκε στις 30 Νοεμβρίου 2006 και εκπονήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 21 του κανονισμού (ΕΚ) αρ. 304/2003, εξετάστηκαν οι ακόλουθες πτυχές:

- η κατάσταση από την άποψη της εφαρμογής του κανονισμού·
- τα προβλήματα που εμφανίστηκαν κατά τις διάφορες φάσεις της διαδικασίας εφαρμογής·
- οι τροποποιήσεις που απαιτήθηκαν για την αύξηση της αποτελεσματικότητας του κανονισμού.

2.12 Σήμερα όλα τα κράτη μέλη διαθέτουν την αναγκαία νομοθεσία και τα απαιτούμενα διοικητικά συστήματα για την εφαρμογή και την διασφάλιση της τήρησης του κανονισμού: μέχρι σήμερα έχουν πραγματοποιηθεί 2 273 γνωστοποιήσεις εξαγωγής (εκ των οποίων, ποσοστό μεγαλύτερο του 80 % προήλθε από τη Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ολλανδία, την Γαλλία και την Ισπανία) και ο αριθμός των χωρών εισαγωγής από 70 που ήταν το 2003, ανήλθε σε 101 το 2005.

2.13 Οι τελωνειακοί έλεγχοι αποτελούν το αδύνατο σημείο του συστήματος: είναι συνεπώς απαραίτητη μία πιο εντατική συνεργασία μεταξύ των ορισθεισών εθνικών αρχών και των τελωνειακών υπηρεσιών, με τακτικές ανταλλαγές πληροφοριών και με μεγαλύτερη σαφήνεια στις διατάξεις, ειδικότερα δε όσον αφορά τις ειδικές υποχρεώσεις των εξαγωγέων και την εφαρμογή καλύτερων μέσων ελέγχου για τη συνδυασμένη ονοματολογία και το κοινοτικό δασμολόγιο TARIC.

⁽⁴⁾ Ο οποίος τροποποιήθηκε στη συνέχεια από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 777/2006 της Επιτροπής.

⁽⁵⁾ Βλ. ITACA, αριθ. 3 (Δεκέμβριος 2006) σελ. 8 — ROMA, Sergio Gigli.

⁽⁶⁾ Βλ. COM(2006) 747, της 30ής Νοεμβρίου 2006.

2.14 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την ανάγκη εναρμονισμένης προσέγγισης εκ μέρους της Επιτροπής, με στόχο την προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος στις χώρες εισαγωγής, ιδίως δε στις αναπτυσσόμενες χώρες, καθώς και με την ανάγκη χρησιμοποίησης ευέλικτων, σαφών και διάφανων μηχανισμών, βασισμένων σε εύχρηστες και ομοιόμορφες διαδικασίες ώστε να εξασφαλίζεται, χωρίς καθυστερήσεις και επιβαρύνσεις, η κατάλληλη ενημέρωση των χωρών εισαγωγής σχετικά με τις κοινοτικές εξαγωγές επικίνδυνων χημικών προϊόντων και ουσιών.

3. Η πρόταση της Επιτροπής

3.1 Πέρα από τη διευθέτηση του θέματος των νομικών βάσεων, που είχε οδηγήσει στην ακύρωση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 304/2003, η πρόταση της Επιτροπής για έναν νέο κανονισμό προβλέπει, σε σχέση με το παρελθόν, τροποποιήσεις όπως:

- νέες νομικές βάσεις·
- νέους ορισμούς — είναι απαραίτητη η επέκταση του ορισμού του «εξαγωγέα» και η διόρθωση της έννοιας του «παρασκευασματος»·
- μία νέα διαδικασία συναίνεσης μετά από ενημέρωση·
- την ενίσχυση και αύξηση των τελωνειακών ελέγχων·
- νέους κανόνες επιτροπολογίας ⁽⁷⁾.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ επιβεβαιώνει την πλήρη υποστήριξή της στις κοινοτικές στρατηγικές υπέρ της βιώσιμης ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένου του ειλεοντικού πλαισίου SAICM ⁽⁸⁾, και τονίζει ότι είναι απαραίτητη η υιοθέτηση μιας προληπτικής προσέγγισης για τη διαχείριση των χημικών προϊόντων προκειμένου να προληφθούν πιθανές αρνητικές συνέπειες για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον, όπως επανειλημμένα ⁽⁹⁾ είχε την ευκαιρία να επαναλάβει στις διάφορες γνωμοδοτήσεις της για την εφαρμογή της νομοθεσίας REACH.

4.2 Είναι με βάση το πνεύμα αυτό που η ΕΟΚΕ είχε υποστηρίξει την εισαγωγή του συστήματος REACH, και ειδικότερα την ανάθεση ευθυνών στις επιχειρήσεις παραγωγής, εισαγωγής και χρήσης των ουσιών αυτών όσον αφορά την κοινοποίηση των πληροφοριών για τις χημικές ουσίες με σκοπό την καταχώριση και την πρώτη αξιολόγηση του κινδύνου: αυτός μάλιστα είναι ο λόγος για τον οποίο η ΕΟΚΕ θεώρησε θετική τη θέσπιση ενός ευρωπαϊκού συστήματος καταχώρισης και ενός κοινοτικού οργανισμού διαχείρισής του ⁽¹⁰⁾.

4.2.1 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή, στο πλαίσιο των ανακοινώσεων που προβλέπονται από τις ειδικές διατάξεις για τα επικίνδυνα χημικά προϊόντα, να επανεξετάσει τον κατάλογο των προϊόντων που είναι επικίνδυνα για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον, και να τα αντικαταστήσει με λιγότερο επικίνδυνα προϊόντα και παρασκευάσματα, εφόσον η τεχνολογική έρευνα και καινοτομία έχουν δοκιμάσει και προωθήσει συγκεκριμένες εναλλακτικές λύσεις.

⁽⁷⁾ Βλ. απόφαση 1999/468/ΕΚ, η οποία τροποποιήθηκε τον Ιούλιο του 2006.

⁽⁸⁾ SAICM: Στρατηγική προσέγγιση για τη διεθνή διαχείριση των χημικών προϊόντων.

⁽⁹⁾ Βλ. τις γνωμοδοτήσεις CESE 524/2004 και 850/2005 που ρυθμίζουν τις χημικές ουσίες (REACH). ΕΕ C 112 της 30.4.2004 και ΕΕ C 294 της 25.11.2005.

⁽¹⁰⁾ Βλ. τη γνωμοδότηση CESE 524/2004, σημείο 3.1. ΕΕ C 112 της 30.4.2004.

4.3 Η ΕΟΚΕ έχει ανέκαθεν υποστηρίξει τον ενεργό ρόλο που έχει διαδραματίσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά την υλοποίηση και εφαρμογή της Σύμβασης του Ρότερνταμ σχετικά με τη διαδικασία ΣΜΕ (συναινέση μετά από ενημέρωση) όσον αφορά ορισμένα επικίνδυνα χημικά προϊόντα και φυτοφάρμακα στο διεθνές εμπόριο, καθώς και της Σύμβασης της Στοκχόλμης περί έμμοων οργανικών ρύπων (ΡΟΡ), με στόχο την εξάλειψη της παραγωγής και χρήσης συγκεκριμένων χημικών προϊόντων, μεταξύ των οποίων και 9 τύπων φυτοφαρμάκων. Εξάλλου, για το θέμα αυτό η ΕΟΚΕ είχε πρόσφατα την ευκαιρία να εκφράσει τη γνώμη της ⁽¹¹⁾.

4.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι πιο αυστηρές διατάξεις που προέβλεπε ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 304/2003, τον οποίο ακύρωσε το Δικαστήριο λόγω εσφαλμένης νομικής βάσης, οι οποίες επαναλαμβάνονται στην παρούσα νέα πρόταση κανονισμού ⁽¹²⁾, αποτελούν στοιχείο πρώτιστης σημασίας για την γενική ασφάλεια και για τη διαχείριση των επικίνδυνων χημικών προϊόντων.

4.5 Η ΕΟΚΕ κρίνει επίσης σκόπιμο να τροποποιηθούν οι κανονιστικές διατάξεις προκειμένου να καλυφθούν τα λειτουργικά κενά και οι δυσκολίες εφαρμογής που προέκυψαν από την έκθεση για την περίοδο 2003-2005.

4.6 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί συνεπώς με την πρόθεση της Επιτροπής να εκμεταλλευτεί τη διόρθωση της νομικής βάσης του κανονισμού σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου (ζήτημα για το οποίο έχει ήδη εκφράσει τη γνώμη της ⁽¹³⁾), προκειμένου να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα της κοινοτικής νομοθεσίας και να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη σαφήνεια, διαφάνεια και νομική ασφάλεια τόσο για τον εξαγωγέα όσο και τον εισαγωγέα.

4.7 Η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμο να εξασφαλιστούν νομική ασφάλεια, ομοφωνία και διαφάνεια στη νέα προτεινόμενη κοινοτική νομοθεσία με τη βελτίωση των ορισμών «εξαγωγέας», «παρασκευάσμα» και «χημικό προϊόν που υπόκειται στη διαδικασία ΣΜΕ».

4.8 Για να συμβάλει στη διαδικασία απλοποίησης, μείωσης της γραφειοκρατίας και βελτίωσης του χρονοδιαγράμματος, η ΕΟΚΕ συμφωνεί πλήρως να προβλεφθεί η δυνατότητα πραγματοποίησης εξαγωγών σε προσωρινή βάση, ενώ συνεχίζονται οι διαδικασίες για την εξασφάλιση της ρητής συναίνεσης, όπως και η δυνατότητα παρέκκλισης από την υποχρέωση συναίνεσης στην περίπτωση εξαγωγής χημικών προϊόντων σε χώρες του ΟΟΣΑ.

4.9 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει επίσης τη σημασία του γεγονότος ότι η υποβολή αιτήσεων συναίνεσης και περιοδικής επανεξέτασής της θα πραγματοποιείται μέσω της Επιτροπής, ώστε να αποφεύγονται τυχόν ανώφελες επικαλύψεις και επαναλήψεις, καθώς και παρανοήσεις και αβεβαιότητες στις χώρες εισαγωγής. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι οικονομικοί και ανθρωπίνι πόροι που διαθέτουν οι υπηρεσίες της Επιτροπής, και ιδίως το ΚΚΕρ, θα πρέπει να μπορούν να είναι σε θέση να εξασφαλίζουν την κατάρτιση εναρμονισμένων ενημερωτικών και εκπαιδευτικών φυλλαδίων, οδηγών και δελτίων δεδομένων ασφαλείας για τις διάφορες κατηγορίες χρηστών, καθώς και να διεξάγουν διάλογο με τις χώρες εισαγωγής, ειδικότερα τις αναπτυσσόμενες, ώστε να εντοπίζονται και να αποσαφηνίζονται τα προβλήματα που έχουν σχέση με τις γνωστοποιήσεις εξαγωγών-εισαγωγών.

4.9.1 Η ΕΟΚΕ, λόγω της σοβαρότητας των ατυχημάτων από επικίνδυνες χημικές ουσίες στον χώρο εργασίας και λαμβανομένων υπόψη των διεθνών συμβάσεων της ΔΟΕ που έχουν συναφθεί στον συγκεκριμένο τομέα ⁽¹⁴⁾, επαναλαμβάνει τη σημασία της διατύπωσης στη μητρική γλώσσα της χώρας εισαγωγής των πληροφοριών που υπάρχουν στην επισήμανση και στα τεχνικά δελτία δεδομένων ασφαλείας, και τούτο προς όφελος των ενδιάμεσων και των τελικών καταναλωτών, και ιδίως όσων εργάζονται στη γεωργία και στις ΜΜΕ.

4.10 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι καθοριστικής σημασίας για την αποτελεσματική, σωστή και διαφανή λειτουργία των προτεινόμενων μηχανισμών είναι τα συστήματα τελωνειακού ελέγχου και η πλήρης συνεργασία των τελωνειακών αρχών με τις ορισθείσες εθνικές αρχές (ΟΕΑ) για την εφαρμογή του κανονισμού. Οι προτεινόμενες βελτιώσεις στη συνδυασμένη ονοματολογία με «σήματα προειδοποίησης» και η ανάπτυξη μιας ειδικής έκδοσης της βάσης δεδομένων EDIXIM, ειδικά για τις τελωνειακές αρχές, πρέπει να συμπληρωθούν με συστηματικές και εναρμονισμένες ενημερωτικές και εκπαιδευτικές παρεμβάσεις στο κοινοτικό επίπεδο.

4.11 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η νέα νομοθεσία θα πρέπει να προβλέπει τόσο τη σύνταξη οδηγών εφαρμογής και ενημερωτικών φυλλαδίων, όσο και παρεμβάσεις κατάρτισης, με βάση τα κοινοτικά πρότυπα, ιδιαίτερα μάλιστα για τα νέα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 30 Μαΐου 2007.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

⁽¹¹⁾ Βλ. γνωμοδότηση NAT/331, CESE 23/2007. EE C 93 της 27.4.2007.

⁽¹²⁾ Σύμφωνα με τις κοινοτικές διατάξεις, η εξαγωγή χημικού προϊόντος/παρασιτοκτόνου που έχει απαγορευθεί ή υπόκειται σε αυστηρό περιορισμό στην ΕΕ, καθώς και των συστατικών που περιέχει, πρέπει να συνοδεύεται από γνωστοποίηση εξαγωγής, καθώς και από τη ρητή συναίνεση του εισαγωγέα. Τούτο ισχύει για τα προϊόντα που πληρούν τις απαιτήσεις για να αποτελούν αντικείμενο γνωστοποίησης ΣΜΕ, ακόμη και εάν δεν εντάσσονται στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης και δεν αποτελούν μέρος των προϊόντων που υπόκεινται στη διαδικασία ΣΜΕ.

⁽¹³⁾ Βλ. την υποσημείωση 1, σημείο 5.10.

⁽¹⁴⁾ Βλ. τα άρθρα 7 και 8 της Διεθνούς Σύμβασης της ΔΟΕ αρ. 170 του 1990 σχετικά με την ασφάλεια της χρήσης χημικών προϊόντων και τα άρθρα 9, 10 και 22 της Διεθνούς Σύμβασης της ΔΟΕ αρ. 174 του 1993 για την πρόληψη των βιομηχανικών ατυχημάτων μεγάλης εκτάσεως.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη διάθεση στην αγορά φυτοπροστατευτικών προϊόντων»

COM (2006) 388 τελικό — 2006/0136 COD

(2007/C 175/12)

Στις 15 Σεπτεμβρίου 2006, και σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 37 παράγραφος 2 και του Άρθρου 152 παράγραφος 4 στοιχείο β) της Συνθήκης ΕΚ, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με αντικείμενο την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον», το οποίο έχει επιφορτιστεί με τις προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Μαΐου 2007 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Oorschot.

Κατά την 436η σύνοδο ολομέλειας της 30ής και 31ης Μαΐου 2007 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 2007), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 65 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Σύνοψη των συμπερασμάτων και συστάσεις

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επιδοκιμάζει την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη θέσπιση νέου κανονισμού σχετικά με τη διάθεση φυτοπροστατευτικών προϊόντων στην αγορά (μυκητοκτόνα, εντομοκτόνα, ζιζανιοκτόνα και άλλα, προοριζόμενα για τη γεωργία και την κηπευτική).

1.2 Παράλληλα με τη διάθεση καλής ποιότητας και ασφαλών φυτοπροστατευτικών προϊόντων στην αγορά, ύψιστη προτεραιότητα αποδίδεται και στην βιώσιμη και ασφαλή χρήση αυτών των προϊόντων. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι, ταυτοχρόνως με το υπόψη σχέδιο κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέθεσε και σχέδιο οδηγίας σχετικά με τη χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

1.3 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι στις αιτιολογικές σκέψεις του σχεδίου δίδεται μεγάλη έμφαση στην πρόληψη και στον περιορισμό των αρνητικών επιπτώσεων των φυτοπροστατευτικών προϊόντων στον άνθρωπο και στο περιβάλλον. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ουσιώδες θέμα την πρόληψη των αρνητικών επιπτώσεων των φυτοπροστατευτικών προϊόντων στο περιβάλλον και στον άνθρωπο. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι σε μια βιώσιμη προοπτική πρέπει να λαμβάνονται εξίσου υπόψη και τα οικονομικά συμφέροντα. Σήμερα, παράλληλα με το διαρκώς αυξανόμενο ενδιαφέρον για προϊόντα βιολογικής γεωργίας (οργανική καλλιέργεια), η ευρεία πλειονότητα των καταναλωτών ενδιαφέρονται κυρίως για προϊόντα καλής ποιότητας, διαθέσιμα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και σε προστιτή τιμή. Απόλυτη προϋπόθεση στο πλαίσιο αυτό αποτελεί η ασφάλεια του προϊόντος για τον καταναλωτή. Αυτό απαιτεί την καταβολή έντονων προσπαθειών στην αλυσίδα οικονομικών αριθμητικών στοιχείων της γεωργικής παραγωγής. Στη βάση αυτή η επαρκής διαθεσιμότητα καλής ποιότητας και ασφαλών φυτοπροστατευτικών προϊόντων έχει ζωτική σημασία.

1.4 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για την εισαγωγή κριτηρίων έγκρισης των φυτοπροστατευτικών προϊόντων με βάση τις εγγενείς ιδιότητες των δραστικών ουσιών και για τις σχετικές συνέπειες στην καινοτομία η οποία στοχεύει στην ανάπτυξη νέων βελτιωμένων προϊόντων. Αν τηρηθεί άκαμπτη προσέγγιση, είναι δυνατόν να μην εγκριθεί κάποια ουσία η οποία δεν πληροί ένα κριτήριο ενώ η χρήση της συνεπάγεται βελτίωση όσον αφορά όλα τα άλλα κριτήρια. Η ΕΟΚΕ προτείνει εκτίμηση επικινδυνότητας όπου

να λαμβάνονται περισσότερο υπόψη η χρήση στην πράξη και η έκθεση.

1.5 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η πρόταση για έγκριση κατά ζώνες και η αμοιβαία αναγνώριση αποτελούν το πρώτο βήμα προς την πλήρη εναρμόνιση των εγκρίσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η ΕΟΚΕ προτείνει να καταστεί δυνατή η αμοιβαία αναγνώριση εγκρίσεων και μεταξύ των ζωνών, στην περίπτωση (όμορων) χωρών με όμοιες συνθήκες από άποψη κλίματος και γεωργίας.

1.6 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την ιδέα της συγκριτικής αξιολόγησης φυτοπροστατευτικών προϊόντων που περιέχουν ουσίες των οποίων προβλέπεται η υποκατάσταση. Επί πλέον, η ΕΟΚΕ προτείνει μικρότερη συχνότητα διενέργειας εκτιμήσεων και εφαρμογή του κανονικού χρονικού διαστήματος για την προστασία δεδομένων που αφορούν τις ουσίες αυτές ώστε να διατηρηθεί οπωσδήποτε κάποια προθυμία για βιομηχανικές επενδύσεις στις ουσίες αυτές και να αποφευχθούν έτσι δυσχερείς καταστάσεις σε επίπεδο γεωπονικής.

1.7 Κατά την ΕΟΚΕ, το σχέδιο δεν προβλέπει επαρκή κίνητρα σχετικά με την έγκριση φυτοπροστατευτικών προϊόντων για χρήσεις δευτερεύουσας σημασίας. Σαν μέτρα βελτίωσης η ΕΟΚΕ προτείνει τα ακόλουθα δύο. Κατά πρώτον να τεθεί σε εφαρμογή ένα σύστημα όπου στον πρώτο αιτούντα θα παρέχεται προστασία δεδομένων μεγαλύτερης διάρκειας στο βαθμό που καλύπτονται περισσότερες χρήσεις δευτερεύουσας σημασίας και κατά δεύτερον ζητεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διευκολύνει την κατάρτιση ενημερωμένου καταλόγου υπόψη των κρατών μελών όπου θα περιέχονται όλες οι επιτρεπόμενες (δευτερεύουσας σημασίας) χρήσεις.

2. Εισαγωγή

2.1 Γενικές παρατηρήσεις

2.1.1 Τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα χρησιμοποιούνται για να προστατεύονται και να διατηρούνται υγιείς οι καλλιέργειες. Παρέχουν στους καλλιεργητές τη δυνατότητα να αυξάνουν την απόδοση με μεγαλύτερη ευελιξία. Έτσι εξασφαλίζεται αξιοπιστή παραγωγή προϊόντων (τροφίμων) οικονομικώς προσιτών και ασφαλών, επιτοπίως.

2.1.2 Η ευρεία πλειονότητα των καταναλωτών στην Ευρώπη γίνονται διαρκώς απαιτητικότεροι όσον αφορά την ποιότητα των τροφίμων που καταναλίσκουν και τη διαθεσιμότητα σε όλη τη διάρκεια του έτους, με απόλυτο και αυτονόητο όρο ότι τα τρόφιμα είναι ασφαλή. Το γεγονός αυτό θέτει τις αλυσίδες γεωργικής παραγωγής ενώπιον σημαντικών προκλήσεων. Για να είναι δυνατή η απόκριση στις συγκεκριμένες απαιτήσεις αυτής της μεγάλης ομάδας καταναλωτών, πρέπει να υπάρχει επαρκώς ευρεία δέσμη φυτοπροστατευτικών προϊόντων τα οποία να είναι καλής ποιότητας και ασφαλή.

2.1.3 Όμως η χρήση φυτοπροστατευτικών προϊόντων είναι δυνατόν να έχει δυσμενείς επιπτώσεις στα αγροοικοσυστήματα, να παρουσιάζει κινδύνους για την υγεία των χρηστών, να επηρεάζει την ποιότητα των τροφίμων με αρνητικές συνέπειες για την υγεία των καταναλωτών, ιδιαίτερος όταν στα τρόφιμα παραμένουν επιβλαβή κατάλοιπα φυτοπροστατευτικών προϊόντων όταν τα προϊόντα αυτά δεν χρησιμοποιούνται κατά τα προβλεπόμενα (χρήση όχι σύμφωνη προς την ορθή πρακτική).

2.2 Κανονιστικό πλαίσιο

2.2.1 Το σχέδιο κανονισμού περιλαμβάνει την αντικατάσταση της υφιστάμενης οδηγίας 91/414/ΕΟΚ σχετικά με τη διάθεση στην αγορά φυτοπροστατευτικών προϊόντων, της οποίας στόχος είναι η πρόληψη των κινδύνων εν τη γενέσει τους, με εξαιρετικής πληρότητας διαδικασία εκτίμησης επικινδυνότητας για κάθε δραστική ουσία και για τα προϊόντα στα οποία περιέχεται η ουσία αυτή, πριν οι ουσίες και τα προϊόντα αυτά διατεθούν στην αγορά ή καταστεί δυνατό να χρησιμοποιηθούν.

2.2.2 Επίσης το σχέδιο περιλαμβάνει την κατάργηση της υφιστάμενης οδηγίας 79/117/ΕΟΚ, περί απαγορεύσεως της θέσεως σε κυκλοφορία και της χρησιμοποίησεως φυτοφαρμακευτικών προϊόντων που περιέχουν ορισμένες δραστικές ουσίες.

2.2.3 Το κοινοτικό κανονιστικό πλαίσιο για τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα περιλαμβάνει και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 396/2005 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα ανώτατα όρια καταλοίπων φυτοφαρμάκων μέσα ή πάνω στα τρόφιμα και τις ζωοτροφές φυτικής και ζωικής προέλευσης και για την τροποποίηση της οδηγίας 91/414/ΕΟΚ του Συμβουλίου, η οποία ορίζει μέγιστες περιεκτικότητες καταλοίπων (ΜΠΚ) για δραστικές ουσίες σε γεωργικά προϊόντα.

2.2.4 Το σχέδιο κανονισμού συνοδεύεται από σχέδιο οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον καθορισμό πλαισίου κοινοτικής δράσης με σκοπό την επίτευξη αειφόρου χρήσης των φυτοφαρμάκων (COM(2006) 373 τελικό). Ο στόχος είναι η θέσπιση κανόνων για τη χρήση και τη διανομή φυτοφαρμάκων εφόσον οι φάσεις αυτές δεν προβλέπονται στην υπό εξέταση πρόταση κανονισμού.

2.3 Ιστορικό της πρότασης

2.3.1 Σε συνέχεια της αξιολόγησης της οδηγίας 91/414/ΕΟΚ από την Επιτροπή το έτος 2001, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ζήτησαν την επανεξέτασή της ώστε:

- να καθοριστούν κριτήρια έγκρισης δραστικών ουσιών,
- να ενισχυθούν τα κριτήρια για την έγκριση ουσιών με υψηλή επικινδυνότητα,
- να εισαχθεί απλουστευμένη διαδικασία για ουσίες με χαμηλή επικινδυνότητα,
- να εισαχθούν οι έννοιες της συγκριτικής αξιολόγησης και της υποκατάστασης,
- να βελτιωθεί η αμοιβαία αναγνώριση με τη δημιουργία ζωνών έγκρισης για φυτοπροστατευτικά προϊόντα.

2.3.2 Μετά από πενταετείς εντατικές διαβουλεύσεις με όλους τους ενδιαφερόμενους και εκτίμηση των επιπτώσεων, τον Ιούλιο του 2006 η Επιτροπή υπέβαλε πρότασή της με αντικείμενο την αναθεώρηση της οδηγίας 91/414/ΕΟΚ. Με μέλημα την απλούστευση και την περαιτέρω εναρμόνιση της νομοθεσίας των κρατών μελών της ΕΕ, η Επιτροπή αποφάσισε να αντικαταστήσει την οδηγία με κανονισμό.

2.4 Σύνοψη περιλήψης της πρότασης

2.4.1 Σε επίπεδο ΕΕ, από τη μόνιμη επιτροπή για την τροφική αλυσίδα και την υγεία των ζώων καταρτίστηκε θετικός κατάλογος δραστικών ουσιών. Η έγκριση των δραστικών ουσιών πραγματοποιείται λαμβανόμενης υπόψη δέσμης σαφών κριτηρίων, με τα οποία επιδιώκεται υψηλό επίπεδο προστασίας για τον άνθρωπο, τα ζώα και το περιβάλλον.

2.4.2 Κατά την εκτίμηση των δραστικών ουσιών πρέπει να εντοπιστεί τουλάχιστον μια ασφαλής εφαρμογή για το χρήστη και για τους καταναλωτές ενώ δεν επιτρέπεται καμία μη αποδεκτή επίπτωση στο περιβάλλον. Καθορίζονται σαφείς ημερομηνίες για τις διάφορες φάσεις της αξιολόγησης και της διαδικασίας λήψης απόφασης σχετικά με την έγκριση των δραστικών ουσιών.

2.4.3 Τα κράτη μέλη παραμένουν τα ίδια υπεύθυνα όσον αφορά την εθνική έγκριση φυτοπροστατευτικών προϊόντων, για τα οποία πρέπει να λαμβάνεται σαν βάση ο κατάλογος εγκεκριμένων δραστικών ουσιών.

2.4.4 Εφόσον απαιτείται, κατά την εξέταση φακέλων για έγκριση σε εθνικό επίπεδο τα κράτη μέλη πρέπει να εφαρμόζουν εναρμονισμένα κριτήρια και να λαμβάνουν υπόψη τις συγκεκριμένες περιστάσεις στην επικράτειά τους.

2.4.5 Για ουσίες με χαμηλή και με συνήθη επικινδυνότητα η Επιτροπή εισάγει ένα σύστημα «έγκρισης ανά ζώνη» που προβλέπει την υποχρεωτική αμοιβαία αναγνώριση εγκρίσεων φυτοπροστατευτικών προϊόντων. Στο πλαίσιο της εν λόγω «έγκρισης ανά ζώνη», εντός κάποιας από τις τρεις προτεινόμενες κλιματικές ζώνες (η Επιτροπή διαιρεί την ΕΕ σε τρεις ζώνες) ένα κράτος μέλος προβαίνει σε εκτίμηση για την εθνική έγκριση προϊόντος και το προϊόν πρέπει να θεωρείται εγκεκριμένο μόνο στα κράτη μέλη, όπου ο παραγωγός του προϊόντος έχει υποβάλει αίτηση για αμοιβαία αναγνώριση της έγκρισης.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η σημασία των φυτοπροστατευτικών προϊόντων για τον εφοδιασμό της ΕΕ με τρόφιμα υψηλής ποιότητας

3.1.1 Στο προοίμιο της οδηγίας παρατίθεται το σκεπτικό που οδήγησε σε πρόταση κανονισμού. Στην πρόταση πρέπει να αναφερθεί ρητά η σημασία της επαρκούς διαθεσιμότητας φυτοπροστατευτικών προϊόντων για τον ασφαλή εφοδιασμό του απαιτητικού ευρωπαϊού καταναλωτή με τρόφιμα ασφαλή και υψηλής ποιότητας.

3.2 Προσωρινές εγκρίσεις που έχουν χορηγηθεί υπό όρους

3.2.1 Η οδηγία δεν προβλέπει τη δυνατότητα των κρατών μελών να χορηγούν προσωρινές εγκρίσεις σε εθνικό επίπεδο. Αυτό μπορεί να έχει ως συνέπεια την καθυστέρηση εισαγωγής στην αγορά νέων και βελτιωμένων ουσιών σε σχέση με την υφιστάμενη κατάσταση. Η Επιτροπή επιχειρεί να αντιμετωπίσει το θέμα αυτό με βραχύτερες προθεσμίες έτσι ώστε να καταστεί ταχύτερη η καταχώρηση νέων ουσιών στο θετικό κατάλογο.

3.2.2 Η ΕΟΚΕ προτείνει να προβλεφτεί στον κανονισμό και η δυνατότητα χορήγησης προσωρινής έγκρισης σε εθνικό επίπεδο για περιπτώσεις στις οποίες οι ταχθείσες προθεσμίες δεν έχουν τηρηθεί λόγω καθυστερήσεων οφειλόμενων στη διοίκηση και εφόσον ικανοποιείται η υποχρέωση που τίθεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 396/2005 σχετικά με τα ανώτατα όρια καταλοίπων φυτοφαρμάκων.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Εκτίμηση επικινδυνότητας στην εφαρμογή των όρων έγκρισης δραστικών ουσιών

4.1.1 Παραπέμποντας στο Παράρτημα II, το Άρθρο 4 της πρότασης διαλαμβάνει τα κριτήρια έγκρισης για δραστικές ουσίες. Με αυστηρή εφαρμογή των κριτηρίων αυτών είναι μπορεί να μην είναι δυνατή η έγκριση κάποιων δραστικών ουσιών απλώς με βάση μια και μόνο ιδιότητα, εφόσον πρέπει να πληρούνται πάντοτε όλες οι απαιτήσεις.

4.1.2 Η εφαρμογή κριτηρίων έγκρισης για φυτοπροστατευτικά προϊόντα βασιζόμενων μόνο στις εγγενείς ιδιότητες των δραστικών συστατικών των προϊόντων χωρίς να λαμβάνονται υπόψη η χρήση και η έκθεση σε πρακτικό επίπεδο αποβαίνει σε βάρος της αρχής να λαμβάνονται αποφάσεις με βάση την εκτίμηση επικινδυνότητας. Αυτό θα έχει ως συνέπεια την προοδευτική εξαφάνιση από την αγορά κάποιων υφιστάμενων προϊόντων/χρήσεων που ενδέχεται να είναι απαραίτητα όταν διαγράφεται η ανάγκη διαθεσιμότητας κανού συνόλου προϊόντων.

4.1.3 Έτσι, το Άρθρο 4 αποτελεί κώλυμα για την θέση στην αγορά καινοτόμων προϊόντων τα οποία, αν και ως προς όλα τα κριτήρια εμφανίζουν βελτίωση, δεν πληρούν τις απαιτήσεις ενός μόνο κριτηρίου. Η ΕΟΚΕ δεν είναι σύμφωνη με την προσέγγιση αυτή η οποία θεωρεί ότι επιβραδύνει χωρίς λόγο την καινοτομία για την ανάπτυξη νέων, βελτιωμένων ουσιών. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ τα εγγενή κριτήρια έγκρισης πρέπει να εφαρμόζονται μόνον για τον προσδιορισμό των υποψηφίων προς υποκατάσταση προϊόντων και

όχι για την εκ των προτέρων απόρριψη προϊόντων χωρίς διεξοδική αξιολόγηση.

4.2 Διεύρυνση της εφαρμογής κατά ζώνες και της αμοιβαίας αναγνώρισης

4.2.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το σύστημα της ανά ζώνες εφαρμογής και αμοιβαίας αναγνώρισης αποτελεί σημαντικό βήμα προς ένα πλήρες εναρμονισμένο ευρωπαϊκό σύστημα για την θέση φυτοπροστατευτικών προϊόντων στην αγορά.

4.2.2 Με την υιοθέτηση της υποχρεωτικής αμοιβαίας αναγνώρισης των εγκρίσεων σε κράτη μέλη της ίδιας ζώνης, παράλληλα προς την κανονική εγκριτική διαδικασία σε εθνικό επίπεδο, αποφεύγεται η άσκοπη επανάληψη εργασιών στα κράτη μέλη ενώ καθίσταται ταχύτερα διαθέσιμα φυτοπροστατευτικά προϊόντα καινοτόμα και φιλικά προς το περιβάλλον.

4.2.3 Η ΕΟΚΕ συνιστά να καταστεί η αμοιβαία αναγνώριση εγκρίσεων δυνατή μεταξύ των ζωνών όταν πρόκειται για γειτονικές χώρες με συγκρίσιμες συνθήκες παραγωγής.

4.2.4 Για τη χρησιμοποίηση σε θερμοκήπια ή μετά τη συγκομιδή, η Επιτροπή συνιστά προσέγγιση που προβλέπει υποχρεωτική αμοιβαία αναγνώριση από όλα τα κράτη μέλη σε κάθε ζώνη (Άρθρο 39). Κατά την ΕΟΚΕ στο καθεστώς αυτό πρέπει να υπάγεται και η αγωγή σπόρων προς σπορά, που αποτελεί σημαντικό πυλώνα της ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας (ΟΦΠ).

4.3 Προσαρμογή της συγκριτικής αξιολόγησης

4.3.1 Για φυτοπροστατευτικά προϊόντα που βασίζονται σε ουσίες πιο κρίσιμου χαρακτήρα (υποψήφιες προς υποκατάσταση), το κράτος μέλος οφείλει να διενεργεί συγκριτική αξιολόγηση εντός τετραετίας μετά την έγκριση (Άρθρο 48). Σκοπός της αξιολόγησης αυτής θα είναι να βρεθεί κάποιο εναλλακτικό προϊόν ώστε να καταστεί δυνατή η αντικατάσταση του περισσότερο επιβλαβούς προϊόντος, εκτός αν το τελευταίο παραμένει αναγκαίο για την προστασία της καλλιέργειας σε περίπτωση που εκδηλωθεί ανθεκτικότητα.

4.3.2 Σύμφωνα με την άποψη της ΕΟΚΕ, η αξιολόγηση ανά τετραετία καθώς και η επί οκταετία τήρηση της εμπιστευτικότητας των φακέλων για ουσίες υποψήφιες προς υποκατάσταση δεν προσφέρουν στη βιομηχανία επαρκή ασφάλεια ενώ αναμένεται πως θα έχουν σαν αποτέλεσμα την πρόωπη απόσυρση των προϊόντων αυτών από την αγορά με αναμενόμενες αρνητικές συνέπειες για την επαρκή διαθεσιμότητα προϊόντων σε περιπτώσεις ανθεκτικότητας και για χρήσεις δευτερεύουσας σημασίας.

4.3.3 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ μειωμένης συχνότητας αξιολόγησης και υπέρ εφαρμογής της κανονικής περιόδου προστασίας δεδομένων για ουσίες υποψήφιες προς υποκατάσταση ώστε να διατηρηθεί κάποια προθυμία εκ μέρους της βιομηχανίας για επενδύσεις στις ουσίες αυτές και έτσι να αποφευχθούν δυσχερείς καταστάσεις σε επίπεδο γεωπονικής και άλλες δυσκολίες στην αλυσίδα οικονομικών αριθμητικών στοιχείων με επιπτώσεις στον καταναλωτή.

4.4 Ανεπαρκή κίνητρα για χρήσεις δευτερεύουσας σημασίας

4.4.1 Το Άρθρο 49 προσφέρει, μεταξύ των άλλων στους επαγγελματίες χρήστες και στις επαγγελματικές οργανώσεις, τη δυνατότητα να ζητούν επέκταση της έγκρισης φυτοπροστατευτικού προϊόντος για χρήσεις δευτερεύουσας σημασίας. Επίσης, το άρθρο αυτό ζητεί από τα κράτη μέλη να τηρούν ενημερωμένο κατάλογο των χρήσεων δευτερεύουσας σημασίας.

4.4.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί το άρθρο αυτό αλλά διαπιστώνει ότι τα κίνητρα που προβλέπει δεν είναι επαρκή ώστε οι κάτοχοι εγκρίσεων να εργαστούν για την επέκταση χρήσεων δευτερεύουσας σημασίας.

4.4.3 Η ΕΟΚΕ προτείνει την επιβράβευση των κατόχων εγκρίσεων με την χορήγηση παράτασης της περιόδου προστασίας των δεδομένων στις περιπτώσεις στις οποίες είναι οι πρώτοι που ζητούν, μετά τη χορήγηση της έγκρισης, περισσότερες από μία επεκτάσεις για χρήσεις δευτερεύουσας σημασίας.

4.4.4 Η ΕΟΚΕ προτείνει να αναληφθούν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή οι αναγκαίες ενέργειες για την τήρηση σε κεντρικό επίπεδο καταλόγου χρήσεων δευτερεύουσας σημασίας, διαδέξιμου στα κράτη μέλη, αντί του καταλόγου σε επίπεδο κρατών μελών όπως ορίζεται στο Άρθρο 49 παράγραφος 6.

4.5 Παροχή πληροφοριών

4.5.1 Ο κανονισμός προβλέπει την ενδεχόμενη υποχρέωση ενημέρωσης, πριν από τη χρήση του προϊόντος, γειτόνων οι οποίοι έχουν ζητήσει να ενημερώνονται σχετικά και που μπορεί να εκτεθούν στο νέφος ψεκασμού (Άρθρο 30).

4.5.2 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η διαφάνεια όσον αφορά τη χρήση φυτοφαρμακευτικών προϊόντων αποτελεί πολύ θετικό στοιχείο αλλά η προτεινόμενη υποχρέωση παροχής πληροφοριών υποσκάπτει την εμπιστοσύνη στη νομοθεσία στην οποία βασίζεται η κυκλοφορία φυτοπροστατευτικών προϊόντων στην αγορά. Σημειώνεται ότι πρόκειται για χρήση προϊόντων που κρίθηκαν ασφαλή και η υποχρέωση παροχής πληροφοριών αφήνει να νοηθεί το αντίθετο.

4.5.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι στην εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού δεν λαμβάνεται υπόψη η εξασφάλιση αμοιβαίας κατανόησης μεταξύ χρηστών και γειτόνων ενώ είναι δυνατή η διάταξη της κοινωνικής συνοχής στις αγροτικές περιοχές καθώς με την υποχρέωση της παροχής πληροφοριών είναι δυνατόν να δημιουργηθεί η εντύπωση ότι χρησιμοποιούνται προϊόντα όχι ασφαλή. Συνεπώς η διάταξη αυτή αποβαίνει αντιπαραγωγική.

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 2007.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ ώστε να ενταχθούν οι αεροπορικές δραστηριότητες στο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας»

COM(2006) 818 τελικό — 2006/0304 (COD)

(2007/C 175/13)

Στις 8 Φεβρουαρίου 2007 το Συμβούλιο αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 175, παράγραφος 1 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Μαΐου 2007 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Adams.

Κατά την 436η σύνοδο ολομέλειάς της, της 30ής και 31ης Μαΐου 2007 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 50 ψήφους υπέρ, 8 κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την προτεινόμενη οδηγία, η οποία παρέχει μια προσεκτικά μελετημένη και πραγματιστική προσέγγιση του περιορισμού και της αντιστάθμισης του ραγδαία αυξανόμενου όγκου των αερίων του θερμοκηπίου που εκπέμπονται από τον κλάδο των αεροπορικών μεταφορών.

1.2 Με την ένταξη των αερομεταφορών στο ευρωπαϊκό Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπής (ΣΕΔΕ) ενισχύεται δυναμικά το ίδιο

το σύστημα και παγιώνεται περισσότερο ως το κατ' εξοχήν υπόδειγμα για την αντιμετώπιση των εκπομπών CO₂ σε παγκόσμιο επίπεδο.

1.3 Η πρόταση είναι ρεαλιστική. Αναγνωρίζει τη δύναμη των πολιτικών, οικονομικών και καταναλωτικών πιέσεων για τη συνεχιζόμενη ανάπτυξη των αεροπορικών ταξιδιών και μεταφορών και

χρησιμοποιεί ταυτόχρονα τον αγορακεντρικό μηχανισμό του ΣΕΔΕ για την αντιστάθμιση μιας από τις σημαντικότερες επιβλαβείς εξωτερικές επιπτώσεις της βιομηχανίας των αερομεταφορών.

1.4 Η πρόταση έχει, ωστόσο, και τρωτά σημεία. Εξαρτάται άμεσα από το ΣΕΔΕ — ένα σύστημα που έχει επικριθεί από πολλούς ενδιαφερόμενους, που δεν έχει ακόμη αποδείξει την αξία του και που εξαρτάται, με τη σειρά του, από τη δίκαιη κατανομή των δικαιωμάτων εκπομπής CO₂, από το αν θα υπάρξουν εφευρετικές και καινοτόμοι επενδύσεις για τη μείωση των εκπομπών και από την εφαρμογή των εθνικών σχεδίων κατανομής από τα κράτη μέλη.

1.5 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη συμπερίληψη στο σύστημα όλων πτήσεων από και προς την Ευρώπη από το 2012, αλλά πιστεύει ότι του έτος έναρξης θα πρέπει να είναι το 2011, όπως συμβαίνει για τους κοινοτικούς φορείς εκμετάλλευσης.

1.6 Σημειώνεται ότι η οδηγία επιτρέπει την ένταξη στο σύστημα ευέλικτων «εξωτερικών» πιστωτικών μορίων από τους Μηχανισμούς Κοινής Εφαρμογής και Καθαρής Ανάπτυξης του Κιότο. Η υποστηρίξη πιστοποιημένων συστημάτων ανανεώσιμων ενεργειών, ενεργειακής αποδοτικότητας και μείωσης του CO₂ στις αναπτυσσόμενες χώρες είναι θετική, υπό τον όρο ότι θα διατηρηθεί ο αυστηρός έλεγχος των λογαριασμών.

1.7 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι πρόκειται για ένα περίπλοκο ζήτημα, αλλά αισθάνεται ότι η πρόταση είναι κάπως ασαφής και δεν παρουσιάζει ξεκάθαρα τα πλεονεκτήματά της. Απευθύνεται ποικιλοτρόπως και σε ποικίλα επίπεδα στο σύνολο της ΕΕ, στα επιμέρους κράτη μέλη, στους διάφορους βιομηχανικούς κλάδους και στο κοινό. Πρέπει να τονιστεί, ειδικότερα, το θετικό δυναμικό της οδηγίας να υποστηρίξει και να ενισχύσει το ΣΕΔΕ. Σημειώνεται, επίσης, ότι θα χρειαστεί ενεργητική συμπληρωματική υποστήριξη και από άλλες υπηρεσίες της Επιτροπής και ιδιαίτερα από τις ΓΔ «Μεταφορές και Ενέργεια» και «Έρευνα».

1.8 Η ΕΟΚΕ προβαίνει, συνεπώς, στις ακόλουθες συστάσεις:

1.8.1 Η ένταξη της αεροπορίας στο ΣΕΔΕ θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί ως ευκαιρία για αναθεώρηση του συστήματος, διόρθωση των υπαρχόντων σφαλμάτων και ενίσχυση των ασθενών του σημείου, ώστε να μπορέσει να αναπτυχθεί μια πραγματική και αποτελεσματική αγορά εκπομπών CO₂ — στοιχείο καθοριστικό για την υποστήριξη της δέσμευσης της ΕΕ να επιτύχει μείωση του CO₂ κατά 20 % μέχρι το 2020.

1.8.2 Το προτεινόμενο ανώτατο όριο εκπομπών θα πρέπει να μειωθεί, ώστε να αναγκαστεί ο κλάδος των αερομεταφορών να προβεί σε προσαρμογή ανάλογη με των άλλων κλάδων που υπάγονται ήδη στο ΣΕΔΕ.

1.8.3 Η προτεινόμενη δωρεάν κατανομή δικαιωμάτων στους φορείς εκμετάλλευσης θα πρέπει να καταργηθεί ή να μειωθεί σημαντικά και να καθιερωθεί η διάθεση όλων ή της πλειονότητας των δικαιωμάτων με πλειστηριασμό.

1.8.4 Θα πρέπει να εφαρμοστεί ένα κοινό όριο για την αγορά μορίων από έργα των Μηχανισμών Κοινής Εφαρμογής και Καθαρής Ανάπτυξης, για να εξασφαλιστεί ότι μεγάλο ποσοστό των μειώσεων εκπομπών συντελείται εντός της ΕΕ.

1.8.5 Θα πρέπει να μελετηθεί και να σχεδιαστεί εκ των προτέρων πώς θα παρουσιαστούν στο κοινό οι συνέπειες της οδηγίας. Κατ' αυτόν τον τρόπο, όχι μόνο θα αυξηθεί ακόμη περισσότερο η επίγνωση του αντικτύπου των αεροπορικών μεταφορών στην αλλαγή του κλίματος, αλλά αναμένεται ότι θα ενθαρρυνθεί και η μεγαλύτερη διαφάνεια σε σχέση με τις οικονομικές επιπτώσεις του συστήματος για τους πελάτες και τους φορείς εκμετάλλευσης και θα ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος ευκαιριακής κερδοσκοπίας.

1.8.6 Θα πρέπει να ζητηθεί από τα κράτη μέλη να αντισταθμίζουν οικειοθελώς τις εκπομπές των πτήσεων για τη μεταφορά αρχηγών κρατών, αρχηγών κυβερνήσεων και υπουργών, οι οποίες πραγματοποιούνται κυρίως από στρατιωτικές μονάδες και επί του παρόντος εξαιρούνται για διοικητικούς λόγους, ώστε να δώσουν το καλό παράδειγμα.

1.8.7 Θα πρέπει να δοθεί επίσης πολύ υψηλή προτεραιότητα στις συμπληρωματικές εργασίες για τα μέτρα μείωσης του CO₂ που δεν εμπίπτουν στο ΣΕΔΕ. Στα μέτρα αυτά συγκαταλέγονται η άρση των νομικών εμποδίων για φορολογικά και κανονιστικά μέτρα (ιδίως σε σχέση με τα αεροπορικά καύσιμα), ο περιορισμός των εκπομπών οξειδίων του αζώτου, η βελτίωση της διαχείρισης της εναέριας κυκλοφορίας και οι έρευνες για πιο αποτελεσματικούς κινητήρες και δομές των αεροσκαφών.

2. Εισαγωγή

2.1 Η αεροπορία ήταν και παραμένει αναπόσπαστο και σημαντικό τμήμα της διεκπεραιούμενης παγκόσμιας οικονομίας. Αποτελεί, από πολλές απόψεις, παράδειγμα επιτυχημένου τομέα. Από το 1960 μέχρι σήμερα, έχει μέσο ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης 9 %, 2,4 φορές μεγαλύτερο από τον ρυθμό ανάπτυξης του παγκόσμιου ΑΕγχΠ. Η ανάπτυξη αυτή συνεχίζεται και, αν συνεχιστούν οι σημερινές τάσεις, οι αεροπορικές μεταφορές θα διπλασιαστούν μέχρι το 2020.

2.2 Η επιτυχία αυτή αναπόφευκτα δημιούργησε διάφορα προβλήματα, όπως η ανάπτυξη και ο τοπικός αντίκτυπος των αεροδρομίων, αλλά στο πλαίσιο της αλλαγής του κλίματος η προσοχή εστιάζεται όλο και περισσότερο στη συμβολή των αερίων του θερμοκηπίου και άλλων εκπομπών της αεροπορίας στην αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη. Ο κλάδος της αεροπορίας, ως τομέας υπηρεσιών, συμβάλλει στην οικονομική προστιθέμενη αξία της ΕΕ κατά περίπου 0,6 %, αλλά στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου της κατά 3,4 %. Οι εκπομπές της αεροπορίας στην ΕΕ αυξήθηκαν κατά 87 % από το 1990, ενώ οι συνολικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου στην ΕΕ από όλες τις πηγές μειώθηκαν κατά 3 % κατά την ίδια περίοδο.

2.3 Οι διεθνείς πτήσεις απαλλάσσονται ιστορικά από τη φορολόγηση των καυσίμων και δεν καλύπτονται από τους στόχους του πρωτοκόλλου του Κιότο. Λαμβάνοντας υπόψη τη μεγάλη διάρκεια ζωής των αεροσκαφών και τις δυνατότητες για ακόμη μεγαλύτερη τεχνική και επιχειρησιακή αποδοτικότητα, η ανάπτυξη των αεροπορικών μεταφορών σημαίνει ότι οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από αυτόν τον κλάδο θα συνεχίσουν να αυξάνονται, υπονομεύοντας τις προσπάθειες που γίνονται σε άλλους κλάδους, όπου σημειώνονται μειώσεις. Αν και η αεροπορία έχει γνωρίσει, γενικά, σημαντικές βελτιώσεις όσον αφορά τη ρύθμιση, τον συντονισμό και την εφαρμογή των κανόνων σε θέματα ασφάλειας και προστασίας, στάθηκε δύσκολο να επιτευχθεί διεθνής συμφωνία για τα περιβαλλοντικά θέματα, πράγμα που ενδέχεται να έχει επίδραση και στα εμπορικά συμφέροντα.

2.4 Η Επιτροπή αναζητά εδώ και αρκετό καιρό κάποιον τρόπο να ενθαρρύνει ή να επιβάλει τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Το 2005 υιοθέτησε μια ανακοίνωση με τίτλο *Περιορισμός του αντίκτυπου των αερομεταφορών στην αλλαγή του κλίματος* (1). Τον Απρίλιο του 2006, η ΕΟΚΕ, στη γνωμοδότησή της για την ανακοίνωση αυτή (2), κατέληξε στο συμπέρασμα ότι χρειαζόταν περισσότερα μέτρα πολιτικού χαρακτήρα για να περιοριστεί ο αντίκτυπος των αερομεταφορών στην αλλαγή του κλίματος και συνιστούσε, μεταξύ άλλων, να συμπεριληφθούν οι αερομεταφορές στο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής της ΕΕ. Παρόμοιες θέσεις έλαβαν και το Συμβούλιο των Υπουργών Περιβάλλοντος, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η Επιτροπή προτείνει τώρα μία οδηγία -η οποία αποτελεί αντικείμενο της παρούσας γνωμοδότησης- με την οποία οι αεροπορικές δραστηριότητες εντάσσονται στο κοινοτικό σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου.

3. Σύνοψη της προτεινόμενης οδηγίας

3.1 Στην εισαγωγή της προτεινόμενης οδηγίας αναφέρεται ότι η αύξηση των εκπομπών των αερομεταφορών ενδέχεται, μέχρι το 2012, να εξουδετερώσει περισσότερο από το ένα τέταρτο της συμβολής της ΕΕ στα περιβαλλοντικά οφέλη που επιτεύχθηκαν βάσει του πρωτοκόλλου του Κιότο. Η σύναψη διεθνούς συμφωνίας για την ανάληψη σχετικής δράσης αποδεικνύεται δύσκολη, αλλά η προτεινόμενη οδηγία έχει σκοπό να παράσχει ένα υπόδειγμα για τη δράση σε παγκόσμιο επίπεδο και είναι η μόνη πρωτοβουλία που παρέχει αυτή τη δυνατότητα.

3.2 Η παρούσα πρόταση τροποποιεί την οδηγία 2003/87/ΕΚ σχετικά με το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας, προκειμένου να ενταχθούν στο κοινοτικό σύστημα και οι αερομεταφορές. Μία εκτίμηση επιπτώσεων που συνοδεύει την πρόταση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, παρόλο που η εμπορία εκπομπών είναι η πιο αποτελεσματική λύση για τον περιορισμό του κλιματικού αντίκτυπου των αερομεταφορών, τα μέτρα θα επηρεάσουν «ελάχιστα την προβλεπόμενη αύξηση της ζήτησης» και, συνεπώς, τον όγκο των εκπομπών (3). Πρέπει, συνεπώς, να γίνει κατανοητό ότι αυτή η πρόταση δεν αποσκοπεί στον περιορισμό της αύξησης των αερομεταφορών αυτών καθαυτών, αλλά στην εξασφάλιση ότι μερικές από τις επιβλαβείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις τους θα αντισταθμιστούν με δράσεις κυρίως σε άλλους οικονομικούς κλάδους.

(1) COM(2005) 459 τελικό, 27.9.2005.

(2) NAT/299 Περιορισμός του αντίκτυπου των αερομεταφορών στην αλλαγή του κλίματος.

(3) Σύνοψη της εκτίμησης των επιπτώσεων, σημείο 5.3.1.

3.3 Το ισχύον Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπής (ΣΕΔΕ) της ΕΕ (4) καλύπτει περίπου 12.000 βιομηχανικές εγκαταστάσεις εντάσεως ενέργειας, οι οποίες ευθύνονται για το 50 % των συνολικών εκπομπών CO₂ της ΕΕ. Σύμφωνα με την πρόταση, οι αεροπορικές εταιρείες θα λαμβάνουν εμπορεύσιμα δικαιώματα εκπομπής ορισμένων επιπέδων CO₂ κάθε χρόνο με συνολικό ανώτατο όριο, το οποίο θα προσδιοριστεί με βάση το μέσο ετήσιο επίπεδο εκπομπών από τον κλάδο των αερομεταφορών κατά την τριετία 2004-2006. Οι φορείς εκμετάλλευσης αεροσκαφών μπορούν να πωλούν τα πλεονασματικά ή να αγοράζουν συμπληρωματικά δικαιώματα στην αγορά του ΣΕΔΕ, π.χ. από βιομηχανικές εγκαταστάσεις που μείωσαν τις εκπομπές τους ή από έργα καθαρής ενέργειας σε τρίτες χώρες βάσει των μηχανισμών του πρωτοκόλλου του Κιότο.

3.4 Η προτεινόμενη οδηγία θα καλύπτει τις εκπομπές από τις ενδοκοινοτικές πτήσεις από το 2011 και τις εκπομπές από όλες τις πτήσεις προς και από κοινοτικούς αερολιμένες από το 2012. Θα καλύπτει τους φορείς εκμετάλλευσης αεροσκαφών τόσο της ΕΕ όσο και τρίτων χωρών. Υπολογίζεται ότι μέχρι το 2020 η πρόταση ενδέχεται να προσθίσει από 1,8 έως 9 ευρώ στο κόστος ενός εισιτηρίου μετ' επιστροφής εντός της Ευρώπης και περισσότερο όταν πρόκειται για πτήσεις μεγάλων αποστάσεων, π.χ. 8-40 ευρώ για ένα εισιτήριο μετ' επιστροφής για τη Νέα Υόρκη. Η πολύ περιορισμένη επίδραση μιας τέτοιας επιβάρυνσης στον ελαστικό όσον αφορά τις τιμές τομέα των αερομεταφορών είναι ο λόγος για τον οποίο θεωρείται ότι το σύστημα έχει ελάχιστο αντίκτυπο στην ανάπτυξή τους.

3.5 Θα πρέπει να σημειωθεί πως η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η υπαγωγή των αεροπορικών μεταφορών στο ΣΕΔΕ είναι μόνο ένα από τα δυνατά μέτρα που χρειάζεται να ληφθούν σε διεθνές επίπεδο για την αντιμετώπιση του αυξανόμενου αντίκτυπου των εκπομπών των αερομεταφορών στο κλίμα. Συνιστά να υποβληθούν προτάσεις σχετικά με τις εκπομπές οξειδίου του αζώτου μετά από διεξοδική εκτίμηση των επιπτώσεων το 2008. Η Διεθνής Οργάνωση Πολιτικής Αεροπορίας (ΔΟΠΑ/ICAO) σκοπεύει επίσης να παρουσιάσει περαιτέρω προτάσεις στη Γενική της Συνέλευση τον Σεπτέμβριο του 2007, αν και οι ενδείξεις είναι ότι υπάρχουν αυξανόμενες πιέσεις να εξασθενήσει και να υπονομευθεί η πρωτοβουλία της ΕΕ.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι η ένταξη των αερομεταφορών στο ΣΕΔΕ είναι το πρώτο βήμα, σε διεθνές επίπεδο, για να υποχρεωθούν οι αερομεταφορές να πληρώσουν μέρος του περιβαλλοντικού κόστους που εξωτερικεύουν από τότε που πρωτοδημιουργήθηκαν. Η συμπερίληψη των μη κοινοτικών φορέων εκμετάλλευσης επικροτείται επίσης. Επιπροσθέτως, το προτεινόμενο σύστημα θα υποχρεώνει τα πιο ενεργοβόρα να χρησιμοποιούν περισσότερα κατανεμηθέντα δικαιώματα, παρέχοντας έτσι ένα μικρό κίνητρο να βελτιώσουν την τεχνική και την επιχειρησιακή τους αποδοτικότητα. Καθώς οι αεροπορικές εταιρείες χαμηλού κόστους έχουν κατά μέσο όρο 10 % υψηλότερο συντελεστή πλήρωσης από ό,τι οι «παραδοσιακές» εταιρείες, η πρόταση θα έχει επίσης ελαφρώς μικρότερη επίδραση στις πρώτες, ενώ θα ενθαρρύνει την πώληση των κενών θέσεων με έκπτωση από όλους τους αερομεταφορείς.

(4) Βλ. Παράρτημα I για μια σύντομη περιγραφή του ΣΕΔΕ.

4.2 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι τα μέτρα για τα αποδοτικότερα χαρακτηριστικά των πτήσεων, τα εναλλακτικά καύσιμα, τη βελτίωση του σχεδιασμού και τους υψηλότερους συντελεστές πλήρωσης θα έχουν όλα τους κάποια συμβολή στον περιορισμό της αύξησης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Παρόλα αυτά, τα περισσότερα από αυτά τα μέτρα εφαρμόζονται ενεργά στην αεροπορία από το 1990· και όμως, κατά την περίοδο αυτή οι εκπομπές και πάλι αυξήθηκαν κατά περισσότερο από 85 % — ποσοστό που εξακολουθεί να αυξάνεται λόγω των σημαντικών αυξήσεων των αριθμών των επιβατών και των μεταφερόμενων φορτίων.

4.3 Με την παρούσα οδηγία προτείνεται να αντιμετωπιστεί η αυξανόμενη συμβολή του τομέα των αερομεταφορών στην αλλαγή του κλίματος με την υπαγωγή του στο ΣΕΔΕ. Το ΣΕΔΕ αποτελεί τον μοναδικό διεθνή ρυθμιστικό και αντισταθμιστικό μηχανισμό για το CO₂ που λειτουργεί σε ευρεία κλίμακα με βάση τις δυνάμεις της αγοράς, αλλά γνώρισε και το ίδιο σημαντικά αρχικά προβλήματα στη δοκιμαστική του φάση, η οποία λήγει το 2007. Αυτό οφειλόταν εν μέρει στην εκχώρηση υπερβολικά πολλών δικαιωμάτων από τα κράτη μέλη. Για να εκπληρώσει το ΣΕΔΕ τον στόχο του ως μέσο της αγοράς και να μειώσει τις εκπομπές CO₂, είναι σημαντικό η Επιτροπή, με την υποστήριξη όλων των κρατών μελών, να προσδιορίσει και να εφαρμόσει με αποφασιστικότητα τις ποσοτώσεις των εκπομπών CO₂ και να εξασφαλίσει τη συμμόρφωση μαζί τους.

4.4 Στην πράξη, η ένταξη των αεροπορικών μεταφορών μπορεί να αποδειχθεί πολύ επωφελής για το ΣΕΔΕ. Οι αεροπορικές μεταφορές είναι λιγότερο ευαίσθητες στις μεταβολές των τιμών από ό,τι οι περισσότεροι κλάδοι βιομηχανικής κατεργασίας και ηλεκτροπαραγωγής, που ευθύνονται σήμερα για την πλειονότητα των εκπομπών CO₂. Καθώς η συμβολή των αερομεταφορών στις εκπομπές CO₂ (αναπόφευκτα) θα αυξηθεί, θα εισρεύσουν στο σύστημα ΣΕΔΕ σημαντικοί νέοι πόροι, με τους οποίους θα μπορέσουν να πραγματοποιηθούν επενδύσεις για περαιτέρω μειώσεις των εκπομπών σε άλλους τομείς. Παρότι οι ίδιες οι αερομεταφορές έχουν ίσως περιορισμένη ικανότητα να επιτύχουν τέτοιες μειώσεις, μπορούν να παράσχουν ένα δίαυλο για πόρους που θα επιτρέψουν να τις επιτύχουν άλλοι κλάδοι.

4.5 Για παράδειγμα, η Επιτροπή υπολογίζει ότι με την οδηγία θα επιτευχθούν καθαρές μειώσεις των αερίων του θερμοκηπίου κατά 183 εκατομμύρια μετρικούς τόνους CO₂ έως το 2020 σε σύγκριση με τη διατήρηση της υπάρχουσας κατάστασης. Η προβολή της τιμής του άνθρακα κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου είναι ανακριβής και εξαρτάται από την αστηρότητα του συστήματος κατανομής, αλλά αν ο αεροπορικός κλάδος αγόραζε 100 εκατομμύρια μετρικούς τόνους κατά την εν λόγω περίοδο με μέση τιμή 30 ευρώ, θα χορηγούσε 3 δισ. ευρώ για τη μείωση του CO₂.

4.6 Η ΕΟΚΕ ξεκίνησε το 2007 ένα ευρύ πρόγραμμα ενθάρρυνσης της δράσης και των βέλτιστων πρακτικών της κοινωνίας των πολιτών για την αλλαγή του κλίματος, ένα σημαντικό τμήμα του οποίου είναι η ελαχιστοποίηση των περαιτέρω συμβολών στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Αν και η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η πρόταση αυτή είναι, ρεαλιστικά μιλώντας, η καλύτερη δυνατή προσέγγιση της ένταξης των αερομεταφορών σε μια στρατηγική για τη μείωση του διοξειδίου του άνθρακα, οφείλει εντούτοις να επισφραμίσει ότι η προτεινόμενη οδηγία δεν κάνει ουσιαστικά τίποτα περισ-

σότερο από το να περιορίσει τη συνεχώς αυξανόμενη παραγωγή αερίων του θερμοκηπίου από τον τομέα των αερομεταφορών. Αυτό δημιουργεί ένα σημαντικό πρόβλημα «παρουσίας». Ο αεροπορικός κλάδος είναι ήδη η ταχύτερα αναπτυσσόμενη πηγή εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην Ευρώπη και η προτεινόμενη οδηγία του επιτρέπει να συνεχίσει να αναπτύσσεται, χωρίς να επιβάλλει όριο στις εκπομπές του. Το κοινό θα πρέπει να καταλάβει ότι η οδηγία μπορεί να δώσει το έναυσμα για σημαντικούς πόρους, οι οποίοι θα χρησιμοποιηθούν για αντισταθμιστική μείωση του CO₂.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1 Από την άποψη της επίτευξης του δεδηλωμένου στόχου της σημαντικής μείωσης των εκπομπών του κλάδου, η προτεινόμενη οδηγία είναι ορολογικά ανακριβής. Αφού οι αεροπορικές εταιρείες θα μπορούν να αγοράζουν δικαιώματα σε τιμές της «αγοράς» για να καλύπτουν τις εκπομπές πέραν του ανώτατου κατανεμηθέντος ορίου, ο αντίκτυπος στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από τον αεροπορικό κλάδο θα είναι ελάχιστος — όπως υπολογίζεται, πιθανώς καθαρή μείωση κατά 3 % έως το 2002 ή λιγότερο από την αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από την αεροπορία σε ένα μόνο έτος. Από τα αριθμητικά στοιχεία της ίδιας της Επιτροπής φαίνεται ότι η οριακή αύξηση του κόστους των εισιτηρίων θα έχει ελάχιστη επίδραση στη ζήτηση αεροπορικών ταξιδιών.

5.2 Προβλέποντας τη χορήγηση της μεγάλης πλειονότητας των αρχικών δικαιωμάτων στις αεροπορικές εταιρείες δωρεάν και επιτρέποντας τις συμπληρωματικές αγορές από το γενικό ΣΕΔΕ (ανοιχτό και όχι κλειστό σύστημα μόνο για τις αεροπορικές μεταφορές — ή ίσως για το σύνολο των μεταφορών), η Επιτροπή αποδέχεται την υπάρχουσα κατάσταση και κάνει ελάχιστα για να επηρεάσει τη συνεχιζόμενη και ραγδαία ανάπτυξη του αεροπορικού κλάδου και των εκπομπών του. Ωστόσο, η ουσία του προβλήματος είναι ότι ένας τέτοιος περιορισμός είναι επί του παρόντος πολιτικά και οικονομικά απαράδεκτος. Για να επιτευχθεί κάποια πρόοδος, η Επιτροπή έχει υπολογίσει ότι η ένταξη της αεροπορίας στο ΣΕΔΕ όχι μόνο θα δώσει την ώθηση για εσωτερική αποδοτικότητα με τη μείωση των εκπομπών CO₂, αλλά επίσης, με την αντισταθμιστική των αυξημένων εκπομπών CO₂ της αεροπορίας με μειώσεις σε άλλους τομείς, θα παράσχει στην αγορά πραγματικά κίνητρα και πόρους για νέες έρευνες και εφαρμογές για μειώσεις των εκπομπών CO₂ σε άλλους τομείς

5.3 Η Επιτροπή παρατηρεί ότι σε ένα «κλειστό» σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων -δηλ. εντός του αεροπορικού κλάδου μόνο- η τιμή του δικαιώματος θα ήταν 114-325 ευρώ αντί των υποτιθέμενων 30 ευρώ ανά τόνο. Με ένα τέτοιο κλειστό σύστημα οι τιμές των εισιτηρίων πιθανότατα θα αυξάνονταν κατά 8-30 ευρώ για μια πτήση χαμηλού κόστους. Αν και αυτός μπορεί να θεωρηθεί πιο ρεαλιστικός τρόπος περιορισμού της ζήτησης και ταυτόχρονα υποστήριξης της αποδοτικότερης χρήσης των καυσίμων και της έρευνας για την ελαχιστοποίηση των εκπομπών, είναι απίθανο να υποστηριχθεί σε επίπεδο ΕΕ, όπου φαίνεται πως υπάρχουν αποκλινούσες προτεραιότητες για τις μεταφορές. Ένα κλειστό σύστημα «μόνο για τις μεταφορές» θα καθιστούσε πιο πιθανή τη γενική συμφωνία.

5.4 Στην πρόταση οδηγίας η Επιτροπή αναγνώρισε, αλλά αποφάσισε να μην λάβει υπόψη την τεκμηριωμένη ανάλυση ότι οι εκπομπές των αεροσκαφών είναι δύο ως τέσσερις φορές πιο επιβλαβείς για το κλίμα από τις εκπομπές άλλων κλάδων⁽³⁾ (κυρίως επειδή οι περισσότερες εκπομπές συντελούνται στην ανώτερη ατμόσφαιρα και οφείλονται στις επιπτώσεις άλλων εκπομπών εκτός του διοξειδίου του άνθρακα, όπως οι «ουρές συμπύκνωσης» και τα οξείδια του αζώτου). Πρέπει να αναληφθεί συμπληρωματική δράση για τον περιορισμό ή την αντιστάθμιση των οξειδίων του αζώτου.

5.5 Οι αεροπορικές εταιρείες απολαύουν ήδη φοροαπαλλαγής για τα καύσιμα των αεροσκαφών και η δωρεάν κατανομή των αρχικών δικαιωμάτων εκπομπής θα αυξήσει ακόμη περισσότερο τα πλεονεκτήματα που τους χορηγεί το κράτος έναντι άλλων κλάδων των μεταφορών. Υπάρχει κίνδυνος οι φορείς εκμετάλλευσης να χρησιμοποιήσουν τη θέσπιση του συστήματος ΣΕΔΕ για να αυξήσουν γενικά τις τιμές τους. Η σαφής παρουσίαση από την Επιτροπή στο κοινό του πραγματικού οικονομικού αντικτύπου του συστήματος στο κόστος του κλάδου θα μπορούσε να περιορίσει την αδικαιολόγητη κερδοσκοπία.

5.6 Θα πρέπει να μελετηθεί περαιτέρω ο τρόπος παρουσίασης των «εξαιρέσεων» που προτείνονται στην οδηγία. Για παράδειγμα, η εξαίρεση των πτήσεων για τη μεταφορά αρχηγών κρατών, αρχηγών κυβερνήσεων ή υπουργών είναι ιδιαίτερα άστοχη — αυτή η ομάδα θα έπρεπε να δίνει το καλό παράδειγμα. Αν και υπάρχουν διοικητικοί λόγοι που επιβάλλουν την πρόβλεψη αυτής της εξαίρεσης (πτήσεις που πραγματοποιούνται κυρίως από στρατιωτικές μονάδες), θα πρέπει να ζητηθεί από τα κράτη μέλη να αντισταθμίζουν οικειοθελώς τις σχετικές εκπομπές, όπως έχουν ήδη αποφασίσει να κάνουν ορισμένα.

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 2007.

5.7 Καθώς η Επιτροπή επέλεξε ένα σύστημα ανοιχτό, βασισμένο στη συμπληρωματικότητα με τους άλλους βιομηχανικούς κλάδους, δεν φαίνεται να υπάρχουν σοβαροί λόγοι να μην ευθυγραμμιστεί περισσότερο η χρονολογία αναφοράς του συστήματος με την τρέχουσα δέσμευση της ΕΕ για την πρώτη φάση του πρωτοκόλλου του Κιότο (μείωση κατά 8 % μεταξύ 2008 και 2012 σε σχέση με τα επίπεδα του 1990) και με τις μελλοντικές της δεσμεύσεις (π.χ. μείωση κατά 30 % μέχρι το 2020 σε σχέση με τα επίπεδα του 1990). Η επιλογή του 2005 ως έτους αναφοράς παρέχει ήδη στον κλάδο μian «αφετηρία» που είναι ήδη σχεδόν 100 % υψηλότερη από το Κιότο. Φυσικά, δεδομένου ότι η αεροπορία είναι ο πρώτος κλάδος των μεταφορών που εντάσσεται στο ΣΕΔΕ, είναι δίκαιο να γίνει η κατανομή των αρχικών δικαιωμάτων σύμφωνα με τις ίδιες αρχές που καθιερώνονται στους κανόνες του ΣΕΔΕ.

5.8 Κατά πάσα πιθανότητα, η οδηγία δεν θα έχει καμία σημαντική επίδραση στην αναχαίτιση της αύξησης των συνολικών εκπομπών της αεροπορίας. Παρόλα αυτά, το γεγονός ότι μπορεί να σταθεροποιήσει τις καθαρές εκπομπές CO₂ μέσω του συστήματος εμπορίας και να εξασφαλίσει ταυτόχρονα πόρους για περαιτέρω μειώσεις δικαιολογεί σε μεγάλο βαθμό το κόστος και τη διοικητική πολυπλοκότητα της εφαρμογής της. Η προτεινόμενη οδηγία δεν παρέχει μόνο ένα περιβαλλοντικό «φύλλο συκής» στον αεροπορικό κλάδο — μπορεί να αυξήσει θετικά την ευαισθητοποίηση του κοινού, να προσφέρει σημαντικούς νέους πόρους για τη μείωση του διοξειδίου του άνθρακα και να παράσχει ένα μέσο για την εσωτερική και εξωτερική περιβαλλοντική κόστους που η αεροπορική βιομηχανία κατάφερε μέχρι σήμερα να αγνοεί.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

⁽³⁾ IPCC Summary for Policymakers 2007, The science of climate change (Σύνοψη της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Αλλαγή του Κλίματος για τους πολιτικούς υπευθύνους 2007, Η επισήμη της αλλαγής του κλίματος), <http://www.ipcc.ch/pub/sarsum1.htm>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

στη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ

Οι ακόλουθες τροπολογίες απορρίφθηκαν από την Ολομέλεια, παρότι συγκέντρωσαν πάνω από το 25 % των εκπεφρασμένων ψήφων:

Σημείο 1.8.2

Να τροποποιηθεί ως εξής:

- 1.8.2 Το προτεινόμενο ανώτατο όριο εκπομπών θα πρέπει να μειωθεί, ώστε να αναγκαστεί ο κλάδος των αερομεταφορών να προβεί σε προσαρμογή ανάλογη με των άλλων κλάδων που υπάγονται ήδη στο ΣΕΔΕ της ΕΕ.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ: 18

Κατά: 33

Αποχές: 9

Σημείο 1.8.3

Να τροποποιηθεί ως εξής:

- 1.8.3 Η προτεινόμενη δωρεάν κατανομή δικαιωμάτων στους φορείς εκμετάλλευσης θα πρέπει να καταργηθεί ή να μειωθεί σημαντικά και να καθιερωθεί η διάθεση όλων ή της πλειονότητας των δικαιωμάτων με πλειστηριασμό να καθοριστεί σύμφωνα με του κανόνες του κοινοτικού ΣΕΔΕ και τα έγγραφα προανατολισμού.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ: 13

Κατά: 24

Αποχές: 6

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Το 2005 η Ευρωπαϊκή Ένωση καθιέρωσε μια πανευρωπαϊκή αγορά εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα για τις σημαντικότερες βιομηχανίες που εκπέμπουν αέρια του θερμοκηπίου. Πρόκειται για τον πρόδρομο ενός παρόμοιου συστήματος που θα λειτουργεί βάσει του πρωτοκόλλου του Κιότο μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών του από το 2008. Το Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπής της ΕΕ (ΣΕΔΕ) έχει σκοπό να προετοιμάσει τα ευρωπαϊκά έθνη για το Κιότο.

Το σύστημα βασίζεται στην κατανομή δικαιωμάτων εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου, τα οποία ονομάζονται «δικαιώματα ΕΕ», σε ορισμένους βιομηχανικούς τομείς μέσω εθνικών σχεδίων κατανομής υπό την εποπτεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Τα δικαιώματα αυτά μπορούν να αποτελούν αντικείμενο εμπορίας. Η πρώτη φάση του ΣΕΔΕ καλύπτει την περίοδο 2005-2007, ενώ η δεύτερη φάση συμπίπτει με την πρώτη περίοδο δεσμεύσεων του πρωτοκόλλου του Κιότο (2008-2012).

Η πρώτη φάση του ΣΕΔΕ εφαρμόζεται σε 7 300 εταιρείες και 12 000 εγκαταστάσεις σε κλάδους της βαριάς βιομηχανίας της ΕΕ. Οι κλάδοι αυτοί περιλαμβάνουν: τις επιχειρήσεις παραγωγής ενέργειας, τα διυλιστήρια πετρελαίου, τη σιδηροχαλυβουργία, τη βιομηχανία χαρτοπολτού και χαρτιού και την παραγωγή τσιμέντου, υάλου, ασβέστου, οπτόπλινθων και κεραμικών.

Το ΣΕΔΕ επιβάλλει σε κάθε χώρα της ΕΕ ετήσιους στόχους για τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) και κάθε χώρα, με τη σειρά της, κατανέμει τα εθνικά της δικαιώματα σε εκείνες τις επιχειρήσεις των οποίων τα εργοστάσια και οι εγκαταστάσεις εκπέμπουν τις μεγαλύτερες ποσότητες CO₂: τις επιχειρήσεις παραγωγής ενέργειας, τους κατασκευαστές οικοδομικών υλικών και άλλες επιχειρήσεις της βαριάς βιομηχανίας.

Κάθε κοινοτικό δικαίωμα επιτρέπει στον κάτοχό του να εκπέμψει ένα τόνο διοξειδίου του άνθρακα. Οι εταιρείες που δεν χρησιμοποιούν όλα τα δικαιώματά τους, που εκπέμπουν δηλαδή λιγότερο CO₂ από ό,τι δικαιούνται, μπορούν να πωλήσουν τα πλεονάζοντα δικαιώματα. Οι εταιρείες που υπερβαίνουν τον στόχο τους όσον αφορά τις εκπομπές πρέπει να αντισταθμίσουν τις καθ' υπέρβαση εκπομπές αγοράζοντας δικαιώματα ή να καταβάλουν πρόστιμο 40 ευρώ για κάθε τόνο.

Για τη διαχείριση της εμπορίας δικαιωμάτων και την επαλήθευση των κατόχων τους, το ΣΕΔΕ επιβάλλει σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ να δημιουργήσουν ένα εθνικό μητρώο δικαιωμάτων εκπομπής με τους λογαριασμούς όλων των εταιρειών που περιλαμβάνονται στο σύστημα.

Λειτουργεί σχετική αγορά με μεσίτες και ηλεκτρονικές ανταλλαγές, όπου πραγματοποιούνται αγοραπωλησίες δικαιωμάτων σε καθημερινή βάση. Το κύριο αντικείμενο των αγοραπωλησιών είναι οι «προθεσμιακές πράξεις» επί δικαιωμάτων, δηλ. δικαιώματα που θα παραδοθούν σε μεταγενέστερη ημερομηνία. Οι μεταγενέστερες αυτές ημερομηνίες αντιστοιχούν στο τέλος του ημερολογιακού έτους που αφορούν τα δικαιώματα.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τη θέσπιση ειδικών κανόνων όσον αφορά τον τομέα των οπωροκηπευτικών και την τροποποίηση ορισμένων κανονισμών»

COM(2007) 17 τελικό — 2007/0012 (CNS)

(2007/C 175/14)

Στις 14 Φεβρουαρίου 2007, και σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 36 και 37 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 8 Μαΐου 2007 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ CAMPLI.

Κατά την 436η σύνοδο ολομέλειάς της, της 30ής και 31ης Μαΐου 2007 (συνεδρίαση της 30ής Μαΐου 2007), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι στόχοι της μεταρρύθμισης, εάν επιδιωχθούν στο σύνολό τους, θα συμβάλουν στην επίτευξη μιας συνεκτικής πολιτικής για την ανάπτυξη αυτού του σημαντικού, από οικονομική άποψη, τομέα για τη γεωργία, τη βιομηχανία και τον κλάδο τροφίμων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την επιβεβαίωση του κεντρικού ρόλου της οργάνωσης των παραγωγών στην Κοινή Οργάνωση Αγοράς του τομέα των οπωροκηπευτικών.

1.3 Η ΕΟΚΕ εκτιμά την συνολική χρηματοδότηση ως βασικό συστατικό μιας συνεκτικής πολιτικής ικανής να εξασφαλίσει την ανταγωνιστικότητα του ευρωπαϊκού τομέα των οπωροκηπευτικών· καλεί ωστόσο την Επιτροπή να μελετήσει πιο προσεκτικά τις οικονομικές συνέπειες των καινοτομιών που εισάγει όσο θετικές και αξιόπαινες αν είναι.

1.4 Πράγματι, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η εισαγωγή νέων και σημαντικών μέτρων στα επιχειρησιακά προγράμματα επιφέρει πραγματική μείωση των διαθέσιμων πόρων για τις επενδύσεις και την απασχόληση.

1.5 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη στρατηγική της Επιτροπής που αποσκοπεί στο να οδηγήσει έως το 2013 όλο τον πρώτο πυλώνα σε ένα ομοιογενές και ισορροπημένο σύνολο· για τον σκοπό αυτό καλεί την Επιτροπή να δρομολογήσει και στον τομέα των οπωροκηπευτικών μια κατάλληλη διαδικασία μετάβασης του συνόλου των φορέων του κλάδου στο νέο σύστημα και, παράλληλα, να παρέχει στους ευρωπαίους καταναλωτές την ασφάλεια μιας κατάλληλης ποιοτικής και ποσοτικής προσφοράς.

1.6 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πολιτική της Επιτροπής που αποσκοπεί στην προστασία του περιβάλλοντος· για τον σκοπό αυτό συνιστά ευέλικτα μέτρα που να πριμοδοτούν τις πρακτικές και τις κατευθύνσεις των διαφόρων φορέων. Όσον αφορά την προώθηση της κατανάλωσης οπωροκηπευτικών προϊόντων σε ειδικές κατηγορίες καταναλωτών συνιστά μια στρατηγική που να ενθαρρύνει περισσότερο τις οριζόντιες πολιτικές προώθησης.

1.7 Η ΕΟΚΕ συνιστά τη διατήρηση των προτύπων εμπορίας προς το συμφέρον των καταναλωτών, κυρίως δε όσων αφορούν την ασφάλεια της υγείας και την προέλευση των προϊόντων.

2. Σκέψεις και προτάσεις της Επιτροπής

2.1 Η Επιτροπή ανακοινώνει τους ακόλουθους στόχους:

— να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα του τομέα των οπωροκηπευτικών και ο προσανατολισμός του προς την αγορά δηλαδή, με άλλα λόγια, να συμβάλει στην επίτευξη βιώσιμης παραγωγής που θα είναι ανταγωνιστική στις αγορές τόσο της Κοινότητας όσο και του εξωτερικού,

— να περιοριστούν οι λόγω των κρίσεων διακυμάνσεις του εισοδήματος των παραγωγών οπωροκηπευτικών,

— να αυξηθεί η κατανάλωση οπωροκηπευτικών στην ΕΕ,

— να συνεχιστούν οι προσπάθειες που καταβάλλονται ήδη στον τομέα για τη διαφύλαξη και την προστασία του περιβάλλοντος,

— να απλουστευθεί και, στο μέτρο του δυνατού, να περιοριστεί ο διοικητικός φόρτος για όλους τους ενδιαφερόμενους.

2.2 Η διάρθρωση της μεταρρύθμισης βασίζεται σε τρεις θεμελιώδεις επιλογές:

— ουδετερότητα σε επίπεδο προϋπολογισμού,

— προσαρμογή της Κοινής Οργάνωσης Αγοράς (ΚΟΑ) στη μεταρρύθμιση της ΚΠΠ του 2003 και τους επόμενους κανονισμούς,

— εδραίωση της δομής της ΚΟΑ με την ενίσχυση των Οργανώσεων Παραγωγών (ΟΠ).

2.2.1 Η Επιτροπή δηλώνει ότι για τον καθορισμό των προαναφερόμενων στόχων της μεταρρύθμισης, ελήφθησαν υπόψη η συμβατότητά τους με τους κανόνες του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ), η συνεκτικότητά τους με την αναθεωρημένη ΚΠΠ, καθώς και η συμφωνία τους με τις δημοσιονομικές προοπτικές.

2.2.2 Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η παραγωγή οπωροκηπευτικών στην ΕΕ-27 αντιπροσωπεύει το 3,1 % του προϋπολογισμού της Κοινότητας και το 17 % της συνολικής γεωργικής παραγωγής της ΕΕ.

2.2.3 Εξάλλου οι πόροι που διατίθενται με την πρόταση μεταρρύθμισης στα νωπά οπωροκηπευτικά παραμένουν στο 4,1 % της αξίας της παραγωγής που διαδίδεται στο εμπόριο οι οργανώσεις παραγωγών, ενώ τα εθνικά ανώτατα όρια σχετικά με το μεταποιημένο προϊόν μεταφέρονται στην Ενιαία Ενίσχυση ανά Γεωργική Εκμετάλλευση (ΕΕΓΕ) σύμφωνα με την μέγιστη ιστορική τιμή κάθε χώρας για δε τα νέα κράτη μέλη τα όρια αυτά καθορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις των συνθηκών ένταξης.

2.2.4 Στις περιφέρειες στις οποίες η οργάνωση της παραγωγής είναι περιορισμένη, επιτρέπεται η χορήγηση πρόσθετης εθνικής χρηματοδοτικής συνδρομής.

2.2.5 Η συγχρηματοδότηση του επιχειρησιακού προγράμματος διατηρείται στο 50 %, εκτός ορισμένων ειδικών περιπτώσεων για τις οποίες φθάνει το 60 % (διακρατικές δράσεις, δράσεις που υλοποιούνται στο επίπεδο διεπαγγελματικής οργάνωσης, παραγωγή βιολογικών προϊόντων, παραγωγοί νέων κρατών μελών, συγχώνευση ΟΠ, εξόχως απόκεντρες περιφέρειες, περιοχές με λιγότερο από 20 % οργανωμένης παραγωγής).

2.2.6 Το 5 % της παραγωγής μπορεί να αποσυρθεί από την αγορά και να αποζημιωθεί από την Επιτροπή κατά 100 % όταν προορίζεται για φιλανθρωπικά έργα, φιλανθρωπικές οργανώσεις, σωφρονιστικά ιδρύματα, σχολεία, παιδικές κατασκηνώσεις, καθώς και νοσοκομεία και γηροκομεία.

2.2.7 Προβλέπεται η κατάργηση του άρθρου 51 του κανονισμού 1782/2003 και κατά συνέπεια η επιλεξιμότητα των εκτάσεων με οπωροκηπευτικά για την ΕΕΓΕ.

2.2.8 Τα κράτη μέλη καθορίζουν τα ποσά αναφοράς και τα αποδεκτά εκτάρια στο πλαίσιο του Καθεστώτος Ενιαίας Ενίσχυσης (ΚΕΕ), βάσει κατάλληλης αντιπροσωπευτικής περιόδου για την αγορά κάθε προϊόντος και κατάλληλων αντικειμενικών κριτηρίων που δεν εισάγουν διακρίσεις.

2.2.9 Η Επιτροπή προβλέπει ότι τουλάχιστον το 20 % της συνολικής δαπάνης κάθε ΟΠ πρέπει να διατίθεται σε δράσεις για γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα.

2.2.10 Με την πρόταση δεν θίγονται οι κανόνες που αφορούν το εξωτερικό εμπόριο· προτείνεται ωστόσο η κατάργηση των επιστροφών κατά την εξαγωγή.

2.2.11 Ένα μέρος της ρύθμισης του τομέα των οπωροκηπευτικών που προβλέπεται στην υπό εξέταση πρόταση υπήρχε ήδη στην πρόταση κανονισμού «Ενιαία ΚΟΑ» (που τώρα εξετάζεται από το Συμβούλιο).

2.2.12 Η Επιτροπή προβλέπει επίσης στην πρόταση μεταρρύθμισης μια μελλοντική αναθεώρηση των προτύπων εμπορίας που αφορούν ειδικότερα την ποιοτική κατηγορία, το βάρος, την ταξινόμηση, το μέγεθος, την συσκευασία, την αποθήκευση, τη μεταφορά, την παρουσίαση, την εμπορία και την επισήμανση. Η πρόταση της Επιτροπής επικυρώνει το θεμελιώδη ρόλο των Οργανώσεων Παραγωγών για τα νωπά οπωροκηπευτικά:

— με την τροποποίηση του καταλόγου των προϊόντων για τα οποία μπορεί να συσταθεί μία ΟΠ·

— με την ανάθεση στις ΟΠ της ευθύνης διαχείρισης των κρίσεων έως το ένα τρίτο των δαπανών του επιχειρησιακού προγράμματος·

— με την πρόβλεψη απευθείας πώλησης ενός ποσοστού της παραγωγής τους που καθορίζουν τα κράτη μέλη και το οποίο δεν μπορεί να είναι μικρότερο από το 10 %.

2.2.13 Η πρόταση αναγνωρίζει τις διεπαγγελματικές οργανώσεις και προβλέπει την επέκταση στους παραγωγούς, που δεν ανήκουν σε οργάνωση παραγωγών, των κανόνων που προβλέπονται για τα μέλη μιας ΟΠ αρκεί η ΟΠ αυτή να ελέγχει τουλάχιστον το 60 % της παραγωγής της ενδιαφερόμενης οικονομικής περιφέρειας.

2.2.14 Η Επιτροπή προβλέπει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να χαράξουν μια εθνική στρατηγική προκειμένου να καταστεί δυνατή η αξιολόγηση από τις ΟΠ των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

2.2.15 Στα επιμέρους επιχειρησιακά προγράμματα προτείνονται υποχρεωτικές δράσεις προώθησης υπέρ των νέων κάτω των 18 ετών.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι στόχοι της μεταρρύθμισης, εάν επιδιωχθούν στο σύνολό τους, θα συμβάλουν στην επίτευξη μιας συνεκτικής πολιτικής για την ανάπτυξη αυτού του σημαντικού, από οικονομική άποψη, τομέα για τη γεωργία, τη βιομηχανία και τον κλάδο τροφίμων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πράγματι η ίδια η Επιτροπή στην αιτιολογία της για τη μεταρρύθμιση υπογραμμίζει ότι: «από τα 9,7 εκατομμύρια των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της ΕΕ των 25, το 1,4 παράγει οπωροκηπευτικά. Ο τομέας αυτός καλύπτει το 3 % των καλλιεργούμενων εκτάσεων και παράγει το 17 % της αξίας της γεωργικής παραγωγής της ΕΕ. Ο τομέας δέχεται πιέσεις λόγω της υψηλής συγκέντρωσης των αλυσίδων λιανικού εμπορίου και του έντονου ανταγωνισμού που ασκείται από προϊόντα τρίτων χωρών (...). Ο τομέας των οπωροκηπευτικών απορροφά περίπου το 3,1 % του προϋπολογισμού της κοινής γεωργικής πολιτικής.»⁽¹⁾ Από την πλευρά της, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι ο τομέας των οπωροκηπευτικών -σε σχέση με την καλλιεργούμενη έκταση- είναι ο γεωργικός τομέας με το υψηλότερο ποσοστό απασχόλησης. Άλλωστε ο τομέας των οπωροκηπευτικών εντάσσεται σε ένα πλαίσιο διεθνούς ανταγωνισμού (διαπραγματεύσεις ΠΟΕ, μεσογειακή ζώνη ελεύθερων συναλλαγών το 2010) που θα επηρεάζει ολόένα και περισσότερο την εξέλιξη της παραγωγής οπωροκηπευτικών της Ευρώπης.

3.2 Εξάλλου το Ελεγκτικό Συνέδριο στην ειδική του έκθεση αριθ. 8/2006 με θέμα «Καλλιέργεια της επιτυχίας: Αποτελεσματικότητα της στήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα επιχειρησιακά προγράμματα των παραγωγών στον τομέα των οπωροκηπευτικών», όπου προβαίνει σε αυστηρή ανάλυση της λειτουργίας των οργανώσεων παραγωγών και στη διαπίστωση ότι πραγματοποιήθηκε «ένα σημαντικό βήμα προς τα εμπρός σε σχέση με την αρχική κατάσταση», προτείνει τη βελτίωση του ελέγχου της αποτελεσματικότητας της ενίσχυσης και ζητά «την καλύτερη στοχοθέτηση της πολιτικής» για την ενίσχυση των ΟΠ.

(1) Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής — Προς μια μεταρρύθμιση των κοινών οργανώσεων αγορών στον τομέα των νωπών και μεταποιημένων οπωροκηπευτικών — Συνοπτική έκθεση της ανάλυσης επιπτώσεων.

3.3 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει την απόσταση που χωρίζει τους στόχους που έχουν αναγγελθεί από τη χρηματοδότηση — βασικό στοιχείο μιας συνεκτικής πολιτικής — που διατίθεται για την εφαρμογή τους, γεγονός που επιβεβαιώνει την έλλειψη ισορροπίας της ΚΓΠ έναντι της μεσογειακής παραγωγής.

Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι η Επιτροπή έχει διατυπώσει τις προτάσεις της μέσα σε ένα συγκεκριμένο δημοσιονομικό πλαίσιο που δεν έχει αυξηθεί. Επισημαίνει επίσης ότι με την κατάργηση των αποσύρσεων από την αγορά και των επιστροφών κατά την εξαγωγή η Επιτροπή αυξάνει τους πόρους που ενδεχομένως διατεθούν σε μελλοντικά επιχειρησιακά προγράμματα. Όμως οι πόροι αυτοί κινδυνεύουν να μην χρησιμοποιηθούν και να μην επενδυθούν από πιο αποτελεσματικές ΟΠ.

3.4 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει επίσης ότι η πρόταση εισάγει στα επιχειρησιακά προγράμματα, αφενός, νέα μέτρα μεγάλης πολιτικής και οικονομικής αξίας (διαχείριση των κρίσεων της αγοράς, περιβαλλοντική πολιτική, προώθηση της κατανάλωσης) και, αφετέρου, αυξάνει τη συγχρηματοδότηση (έως 60 %) ορισμένων μέτρων που θεωρούνται στρατηγικής σημασίας.

Αυτή η καινοτόμος πολιτική, σε συνδυασμό με την παράταση του ορίου της κοινοτικής οικονομικής ενίσχυσης σε επιχειρησιακά προγράμματα στο 4,1 % της αξίας της παραγωγής που διαθέτουν στο εμπόριο οι ΟΠ, συμβάλλει στην πραγματικότητα στη μείωση των πόρων που διατίθενται για επενδύσεις.

3.5 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει επίσης ότι η εισαγωγή της πλήρους αποσύνδεσης των ενισχύσεων για τα μεταποιημένα προϊόντα ενδέχεται προφανώς να σημαίνει μείωση της αξίας της παραγωγής που διατίθεται στο εμπόριο και κατά συνέπεια τη μείωση των συνολικών οικονομικών πόρων σε σύγκριση με την υφιστάμενη κατάσταση.

3.6 Για όλους αυτούς τους λόγους, η ΕΟΚΕ θεωρεί συνεπώς ότι είναι απαραίτητο να εισαχθούν τουλάχιστον τρεις διορθώσεις, στα πλαίσια της αρχής της «πραγματικής» ουδετερότητας σε επίπεδο προϋπολογισμού:

- μη καταχώρηση της διαχείρισης των κρίσεων της αγοράς στο εσωτερικό του επιχειρησιακού προγράμματος της ΟΠ·
- παρέκκλιση του ορίου του 4,1 %, όταν οι δράσεις συγχρηματοδοτούνται κατά 60 %, ώστε να μπορέσει η ήδη αναγνωρισμένη ΟΠ να συνεχίσει το έργο της για την εκ νέου εξισορρόπηση της «εμπορικής ισχύος των μεγάλων λιανοπωλητών» (?),
- συμπερίληψη των κοινών δράσεων δύο ή περισσότερων ΟΠ μεταξύ εκείνων που χρηματοδοτούνται από την Κοινότητα κατά 60 %, έτσι ώστε να προωθηθεί η συνεργασία των οργανώσεων αυτών και η συγκέντρωση της προσφοράς.

3.7 Εξάλλου, η ΕΟΚΕ λαμβάνει υπό σημείωση την πρόταση της Επιτροπής να αναθέσει τη διαχείριση των κρίσεων στις ΟΠ και καλεί την Επιτροπή να θεσπίσει σαφή κριτήρια για τη διαχείριση των κρίσεων ώστε τα μέσα που προβλέπονται για αυτόν τον σκοπό να μπορούν να χρησιμοποιηθούν από όλους τους παραγωγούς με τρόπο που να καθιστά αποτελεσματική μια πιθανή παρέμβαση σε

περίπτωση εκτάκτου ανάγκης και να επιτρέπει την πραγματική αποκατάσταση των αγορών.

3.8 Η ΕΟΚΕ γνωρίζει ότι η Επιτροπή έχει επανειλημμένα δηλώσει τη μακροπρόθεσμη στρατηγική της με στόχο να επαναφέρει έως το 2013 όλες τις ΚΟΑ στο καθεστώς ΕΕΓΕ. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει, σύμφωνα με όλες τις μεταρρυθμίσεις που έχουν πραγματοποιηθεί έως τώρα, ότι πρέπει να θεωρηθεί πιθανή και σκόπιμη μία κατάλληλη μεταβατική περίοδος, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων κλάδων κάθε κράτους μέλους και των διαφόρων προϊόντων. Η ΕΟΚΕ φοβάται πράγματι τις συνέπειες μιας εσπευσμένης προσέγγισης που θα αποδιοργανώσει την απασχόληση και τη βιομηχανία μεταποίησης, η οποία πρέπει να αντιμετωπίσει μία σύνθετη στρατηγική αναδιάρθρωσης — που θα περιλαμβάνει ενδεχομένως κλεισιμο εγκαταστάσεων — για την οποία η πρόταση μεταρρύθμισης δεν προβλέπει ειδικά συνοδευτικά μέτρα.

3.9 Επιπλέον η ΕΟΚΕ λαμβάνει γνώση ότι η Επιτροπή για λόγους συμμόρφωσης με τον ΠΟΕ θεωρεί απαραίτητη την διαγραφή του άρθρου 51 του κανονισμού ΕΚ/1782/2003. Το ενδεχόμενο αυτό προσθέτει έναν επιπλέον λόγο ανταγωνισμού στο εσωτερικό του τομέα μεταξύ παραδοσιακών καλλιεργητών οπωροκηπευτικών και πιθανών νέων παραγωγών. Προκειμένου να αποφευχθούν τεχνητές στρεβλώσεις στην εισοδηματική δυναμική του τομέα, η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο -για μια μεταβατική περίοδο- να έχουν τα κράτη μέλη τη δυνατότητα να διατηρήσουν επιλεκτικά την ισχύ του άρθρου 51 για ορισμένα ευαίσθητα προϊόντα, ή να προβλέψουν νέα δικαιώματα για τους καλλιεργητές οπωροκηπευτικών που δεν παρήγαγαν ευαίσθητα προϊόντα κατά το παρελθόν.

3.10 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η Επιτροπή, στο πλαίσιο των συναλλαγών με τρίτες χώρες, προτείνει την κατάργηση των επιστροφών κατά την εξαγωγή στον τομέα αυτό, και επισημαίνει ότι τούτο εντάσσεται στο πλαίσιο μιας γενικής ανομοιογενούς και μη συνεκτικής πολιτικής μεταξύ των διαφόρων τομέων της γεωργίας της ΕΕ. Καλεί την Επιτροπή να αποφύγει οποιαδήποτε εμπορική παραχώρηση που θα εξέθετε σε κίνδυνο την αρχή της κοινοτικής προτίμησης και της συνιστά να εξασφαλίσει αυστηρή διαχείριση των δασμολογικών ποσοστώσεων και να διατηρήσει την ειδική ρήτρα διασφάλισης· και τούτο επειδή θεωρεί ότι η ΕΕ είναι ο μεγαλύτερος εισαγωγέας οπωροκηπευτικών στον κόσμο, ότι πάνω από το 70 % των εισαγωγών της προέρχεται από χώρες που απολαύουν προτιμιακών εμπορικών συμφωνιών και ότι ο κλάδος συμπεριλαμβάνει τα αποκαλούμενα ευαίσθητα προϊόντα.

3.11 Η ΕΟΚΕ, αν και συμφωνεί με τον στόχο της απλούστευσης, θεωρεί ότι η διατήρηση των προτύπων εμπορίας αποτελεί θεμελιώδες μέσο τόσο για την εξασφάλιση των καταναλωτών, κυρίως όσον αφορά την ασφάλεια και την προέλευση του προϊόντος, όσο και για τον σημαντικό ρόλο των προτύπων αυτών στη ρύθμιση της αγοράς. Για τον σκοπό αυτό, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία που έχει να εισαγάγει η ΕΕ την ανιχνευσιμότητα, ως βασικό μέτρο για τη διαχείριση του κινδύνου της δημόσιας υγείας και των φυτών, στους κανόνες που διέπουν το διεθνές εμπόριο.

(?) ΕΕ C 255 της 14.10.2005, σελ. 44, Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ 381/2005 — Ο κλάδος των μεγάλων λιανοπωλητών — τάσεις και αντίκτυπος σε αγρότες και καταναλωτές.

3.12 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει επίσης ότι είναι αναγκαίο η Ευρωπαϊκή Ένωση να προωθήσει, σε διεθνές επίπεδο, την εισαγωγή και την αναγνώριση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών προτύπων για τους εργαζόμενους που απασχολούνται στις παραγωγικές διαδικασίες.

3.13 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πολιτική της Επιτροπής που αποσκοπεί στην ενεργό προστασία του περιβάλλοντος. Για τον σκοπό αυτό η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι αντί για τον καθορισμό σταθερών δεσμευτικών ορίων και παραμέτρων είναι προτιμότερη μια μεθοδολογία προοδευτικής συγχρηματοδότησης, με βάση ένα ελάχιστο υποχρεωτικό όριο και σκοπό την προμείωση των επιχειρησιακών προγραμμάτων που προσανατολίζονται προς τους στόχους αυτούς.

3.14 Όσον αφορά την προώθηση της κατανάλωσης των οπωροκηπευτικών προϊόντων σε ειδικές κατηγορίες καταναλωτών, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τη σημασία που αποδίδει η Επιτροπή στον στόχο αυτό και συνεπώς την καλεί να χαράξει μια ειδική στρατηγική προώθησης στο πλαίσιο της οριζόντιας πολιτικής προώθησης. Εκφράζει αντιθέτως αμφιβολίες όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των υποχρεωτικών προωθητικών δράσεων, που αναπόφευκτα θα είναι περιορισμένων διαστάσεων, στο εσωτερικό των επιχειρησιακών προγραμμάτων.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι η πρόταση της Επιτροπής δεν επιλύει το πρόβλημα των παραγωγών ερυθρών φρούτων για μεταποίηση στην ΕΕ. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι θα ήταν χρήσιμο να δημιουργηθεί ένα σύστημα άμεσης στήριξης των παραγωγών του τομέα των ερυθρών φρούτων για μεταποίηση, όπως συμβαίνει με τα άλλα οπωροκηπευτικά που προορίζονται για μεταποίηση (π.χ. τα αποξηραμένα φρούτα).

4.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την εισαγωγή των αρτυματικών φυτών μεταξύ των προϊόντων για τα οποία μπορεί να συσταθεί μία ΟΠ και καλεί την Επιτροπή να ελέγξει αν ο κατάλογος που καθορίζεται στην πρότασή της ανταποκρίνεται στις ανάγκες όλων των περιοχών της Ε.Ε.

4.3 Η ΕΟΚΕ με βάση ανάλογες παρελθούσες εμπειρίες στη διανομή για φιλανθρωπικούς σκοπούς, εφιστά την προσοχή της

Επιτροπής στην αναγκαιότητα να προβλεφθούν ευέλικτοι και αποτελεσματικοί κανόνες εφαρμογής.

4.4 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εξετάσει επίσης και τη μη διατροφική χρήση μεταξύ των χρήσεων που λαμβάνονται υπόψη στα μέτρα που αφορούν τη δωρεάν διανομή.

4.5 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να μελετήσει τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι παραγωγοί των νέων κρατών μελών κατά τη συγχρηματοδότηση της διαχείρισης των κρίσεων.

4.6 Η ΕΟΚΕ κρίνει αντιφατική, σε σχέση με τους στόχους της μεταρρύθμισης, την πρόβλεψη ενός ελαχίστου ορίου διάθεσης στην αγορά απευθείας από τον παραγωγό και προτείνει να διατηρηθεί η διατύπωση του προηγούμενου κανονισμού.

4.7 Η ΕΟΚΕ δεν είναι αντίθετη στο να προβλεφθεί η χάραξη μιας εθνικής στρατηγικής από τα κράτη μέλη σε ό,τι αφορά τα επιχειρησιακά προγράμματα, ακόμη και για τη χρήση και την αξιολόγηση των ήδη υφιστάμενων δημόσιων δομών· επισημαίνει όμως ότι αυτή η εθνική στρατηγική πρέπει να είναι προαιρετική για το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος και δεν θα πρέπει να αφορά την επανέκδοση των καταλόγων των θετικών εθνικών δράσεων.

4.8 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να υπάρξει αντίθεση μεταξύ της κοινοτικής πολιτικής που έχει σκοπό να ενθαρρύνει την συγκέντρωση της προσφοράς, μέσω π.χ. της συγχώνευσης ΟΠ, και των ενεργειών των κοινοτικών ή εθνικών αρχών για την προάσπιση του ανταγωνισμού. Για το λόγο αυτό ζητά να λαμβάνονται υπόψη οι ακριβείς διαστάσεις της ευρωπαϊκής αγοράς οπωροκηπευτικών κατά την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού.

4.9 Η ΕΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή να προβεί στη σύσταση ενός κοινοτικού παρατηρητηρίου τιμών και εμπορικών πρακτικών που θα συμβάλει, κατά τη γνώμη της, στη βελτίωση της διαφάνειας της αγοράς προς όφελος όλων των φορέων.

4.10 Η ΕΟΚΕ, θεωρώντας ότι η πρόταση μεταρρύθμισης επιβεβαιώνει την αυτόνομη Κοινή Οργάνωση Αγοράς για τον τομέα αυτό, καλεί την Επιτροπή να μην εισαγάγει στον κανονισμό σχετικά με την αποκαλούμενη Ενιαία ΚΟΑ επιπλέον ειδικούς κανόνες για τα οπωροκηπευτικά.

Βρυξέλλες, 30 Μαΐου 2007.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/66/ΕΚ σχετικά με τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές και τα απόβλητα ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών, όσον αφορά τις εκτελεστικές αρμοδιότητες της Επιτροπής»

COM(2007) 93 τελικό — 2007/0036 (COD)

(2007/C 175/15)

Στις 19 Απριλίου 2007, και σύμφωνα με το άρθρο 175, παράγραφος 1 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Δεδομένου ότι έχει ήδη εκφέρει γνώμη επί του θέματος στη γνωμοδότησή της που υιοθέτησε στις 28 Απριλίου 2004 ⁽¹⁾, κατά την 436η σύνοδο της ολομέλειάς της, που έλαβε χώρα στις 30 και 31 Μαΐου 2007 (συνεδρίαση της 30ής Μαΐου 2007), η ΕΟΚΕ αποφάσισε με 159 ψήφους υπέρ, 11 ψήφους κατά και χωρίς αποχές να μην καταρτίσει εκ νέου γνωμοδότηση επί του εν λόγω θέματος, αλλά να παραπέμψει στη θέση που υποστηρίζει στο προαναφερόμενο έγγραφο.

Βρυξέλλες 30 Μαΐου 2007.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

⁽¹⁾ 2003/0282 ΕΕ C 117 της 30.4.2004

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Οι προκλήσεις και οι ευκαιρίες της ΕΕ στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης»

(2007/C 175/16)

Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της Γερμανικής Προεδρίας της ΕΕ, ο κ. Michael GLOS, Υπουργός Οικονομίας και Τεχνολογίας της ομοσπονδιακής κυβέρνησης της Γερμανίας, ζήτησε από την ΕΟΚΕ, με επιστολή του της 26ης Σεπτεμβρίου 2006, να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα «Οι προκλήσεις και οι ευκαιρίες της ΕΕ στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης».

Το ειδικευμένο τμήμα «Εξωτερικές σχέσεις», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 4 Μαΐου 2007, με βάση την έκθεση των κ.κ. Henri MALOSSE και Staffan NILSSON.

Κατά την 436η σύνοδο ολομέλειάς της, της 30ής και 31ης Μαΐου 2007 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 2007), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Περίληψη

Ενώπιον της παγκοσμιοποίησης, μια κοινή στρατηγική

Η ΕΕ μπορεί να θεωρηθεί ως ένα εργαστήριο ενός παγκοσμιοποιημένου κόσμου. Κατασκευάστηκε με βάση ένα δημοκρατικό πρότυπο χωρίς ηγεμονικές φιλοδοξίες, με σεβασμό για τη διαφορετικότητα των πολιτισμών και την ποικιλία απόψεων και με επιδίωξη την διασφάλιση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και το άνοιγμα των κοινωνιών. Όμως, ακόμη και αν η νέα παγκόσμια τάξη δεν θα είναι κατ' εικόνα της ΕΕ, η τελευταία πρέπει, αφενός, να υπερασπιστεί τις αρχές και τις αξίες της και, αφετέρου, να καταβάλει προσπάθειες υπέρ της καθιέρωσης μιας παγκόσμιας διακυβέρνησης που θα εμπνέεται από τα βασικά κεκτημένα του ευρωπαϊκού οικοδομή-

ματος. Η ΕΕ είναι αξιόπιστη όταν προωθεί τις αρχές της και προβάλλει το δικό της πρότυπο ολοκλήρωσης χωρίς έπαυση ή ηγεμονικές φιλοδοξίες. Εάν η ΕΕ δεν έχει να προβάλει οράματα ή μια κοινή στρατηγική απέναντι στις προκλήσεις και στις ευκαιρίες της παγκοσμιοποίησης, τότε οι ευρωπαϊκοί λαοί μπορεί να αισθανθούν εγκαταλελειμμένοι και να διερωτηθούν για τη χρησιμότητα της Ευρώπης.

1.1 Ένα «πλανητικό κράτος δικαίου»

Πρώτον, η Ένωση πρέπει να συμβάλει με ακόμη μεγαλύτερες προσπάθειες στην δημιουργία ενός «κράτους δικαίου» το οποίο θα λαμβάνει υπόψη τις διάφορες εκφάνσεις της πραγματικότητας,

χωρίς να τις υποτιμά, αλλά και χωρίς να φείδεται προσπαθειών προκειμένου να σημειωθεί πρόοδος με όλα τα μέσα για μια παγκοσμιοποίηση με σεβασμό για τον άνθρωπο, η οποία θα βασίζεται στην πολυμέρεια και όχι μόνο στο συσχετισμό δυνάμεων, στα θεμελιώδη δικαιώματα του ατόμου (ιδίως στα εργασιακά δικαιώματα και στις συνθήκες εργασίας), σε μία υπεύθυνη διαχείριση της φυσικής μας κληρονομιάς, σε μία μεγαλύτερη διαφάνεια των χρηματοπιστωτικών αγορών, σε ένα υψηλό επίπεδο υγείας και ασφάλειας των τροφίμων για όλους τους πληθυσμούς (ιδίως τους πιο ευάλωτους), στην πολιτιστική και γλωσσική ποικιλομορφία, στην ανταλλαγή και τη διάδοση των γνώσεων για όλους.

1.2 Η ΕΕ δίνει το παράδειγμα προς μίμηση

Δεύτερον, η ΕΕ μπορεί και οφείλει να ευνοήσει τις περιφερειακές ολοκληρώσεις. Διαπιστώνεται ότι, εκτός από ελάχιστες περιπτώσεις, οι περισσότερες χώρες του πλανήτη έχουν ξεκινήσει διάφορες διαδικασίες προσέγγισης, οι οποίες αρχίζουν από την απλή θεματική συνεργασία και προχωρούν μέχρι πραγματικές διαδικασίες ολοκλήρωσης αντιστοιχώντας με εκείνες της ΕΕ. Η παγκοσμιοποίηση θα ήταν χωρίς αμφιβολία πιο εύκολο να ρυθμιστεί εάν η ΕΕ επιτύχανε να μιμηθούν ολοένα περισσότεροι το παράδειγμά της και εάν ολοένα περισσότερα συνεκτικά περιφερειακά σύνολα — που και αυτά θα βασιζόνταν στην πολυφωνία, στο σεβασμό των διαφορών και στην πρακτική της συναίνεσης — καθιέρωναν έναν διάλογο αντί να παραμένουν στη λογική της σχέσης δυνάμεων. Η περιφερειακή ολοκλήρωση αποτελεί ασφαλώς, μία από τις μελλοντικές λύσεις για τις πιο ευάλωτες περιφέρειες του κόσμου για τις οποίες η στενότητα των αγορών αποτελεί ένα ανυπέβλητο μειονέκτημα και των οποίων η φωνή δεν μπορεί σήμερα, να ακουστεί.

1.3 Ένα ισορροπημένο και υπεύθυνο εμπορικό άνοιγμα

Όσον αφορά τις διεθνείς εμπορικές σχέσεις, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι διμερείς προσεγγίσεις δεν είναι χρήσιμες παρά μόνο εάν είναι συμπληρωματικές της πολυμερούς προσέγγισης του ΠΟΕ. Η ΕΟΚΕ συνιστά την επίτευξη περαιτέρω προόδου στον τομέα της πρόσβασης στις αγορές, την τήρηση της αρχής της αμοιβαιότητας, την λήψη μέτρων για την άρση των εμπορικών φραγμών και την πάταξη των παράνομων πρακτικών. Η ΕΟΚΕ προτείνει την έναρξη διαλόγου για τις άλλες πτυχές της παγκόσμιας διακυβέρνησης που έχουν αντίκτυπο στο εμπόριο (κοινωνικά και περιβαλλοντικά κυρίως πρότυπα). Η ΕΕ οφείλει επίσης να συμβάλει στην προώθηση μιας στρατηγικής χωρίς αποκλεισμούς, ώστε να ωφεληθούν όλες οι αναπτυσσόμενες χώρες, ιδίως στην Αφρική, από την διαδικασία της παγκοσμιοποίησης.

Σε επίπεδο ΕΕ, η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι πρέπει να αξιολογείται ορθώς ο αντίκτυπος κάθε νέας εμπορικής παραχώρησης, να γίνεται καλύτερη χρήση των μέσων εμπορικής άμυνας — με στόχο ιδιαίτερα την προάσπιση των συμφερόντων των κατασκευαστών της ΕΕ — και να προωθούνται κοινές δράσεις στις εξωτερικές αγορές. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση πρέπει να χρησιμοποιείται ως στρατηγικό μέσο ανασυγκρότησης υπέρ των ατόμων και των περιφερειών που υφίστανται τις συνέπειες της παγκοσμιοποίησης και να τα τροφοδοτείται επαρκώς με εθνικά κεφάλαια.

1.4 Να επιταχύνουμε το βήμα προς την ολοκλήρωση διατηρώντας την πολιτισμική ποικιλομορφία

Όσο περισσότερο συνεκτική και ολοκληρωμένη είναι η Ευρώπη, τόσο περισσότερο πειστική θα είναι και θα είναι σε θέση να αποτελέσει την κινητήρια δύναμη που θα προωθήσει μία πολυπολική και υπεύθυνη παγκόσμια διακυβέρνηση. Η παγκοσμιοποίηση σήμερα μπορεί να αποτελέσει μία ευκαιρία για τη διαδικασία της ευρω-

παϊκής ολοκλήρωσης, διότι μας υποχρεώνει να επιταχύνουμε το βήμα. Σήμερα ξεκινάει ένας δρόμος ταχύτητας. Καινοτομία, διάδοση των γνώσεων σε όλους και εκδημοκρατισμός μπορεί να αποτελέσουν τα κλειδιά της επιτυχίας. Πρέπει επιτέλους να ολοκληρωθεί πραγματικά η εσωτερική αγορά, να διευκολυνθεί η πρόσβαση στα εκπαιδευτικά και ερευνητικά δίκτυα και να χαραχθούν νέες κοινές πολιτικές, ιδίως στους τομείς της ενέργειας, του περιβάλλοντος και της έρευνας.

1.5 Να καταστεί η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών φορέας προαγωγής μιας παγκοσμιοποίησης με ανθρώπινο πρόσωπο

Η ΕΕ οφείλει η ίδια να αναθέσει σημαντικότερο ρόλο στους πολίτες της και να τους ζητήσει τη συμμετοχή τους, συγχρόνως δε να στηρίξει το διάλογο μεταξύ των πολιτισμών σε παγκόσμιο επίπεδο. Η προσφυγή, στο πλαίσιο αυτό, στην οργανωμένη κοινωνία των πολιτών, στις οργανώσεις της και στα όργανά της — όπως η ΕΟΚΕ — αποτελεί μια λύση που δεν έχει διερευνηθεί επαρκώς μέχρι σήμερα. Το θέμα της παγκοσμιοποίησης αποκτά ιδιαίτερη σημασία, διότι πέραν των κρατών, διαπιστώνεται σαφώς ότι σήμερα οι διεθνείς σχέσεις αποτελούν υπόθεση και των μέσων μαζικής ενημέρωσης, των κοινωνικών εταιρών, των επιχειρήσεων, της επιστημονικής και πολιτιστικής κοινότητας, των ενώσεων και όλων των άλλων δυνάμεων της κοινωνίας των πολιτών.

2. Αντιμέτωπη των προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης με την υιοθέτηση μιας εξίσου σφαιρικής προσέγγισης

2.1 Από τις απαρχές του, το ευρωπαϊκό οικοδόμημα αναπτύχθηκε με βάση την έννοια του ανοίγματος. Με τη βαθμιαία άρση των εσωτερικών συνόρων, η ΕΕ μπόρεσε να δημιουργήσει μια μεγάλη εσωτερική αγορά, να εκσυγχρονίσει την οικονομία της, να αναπτύξει τις υποδομές της και να καταταγεί μεταξύ των ηγετικών παραγόντων στο διεθνές εμπόριο.

2.2 Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση είναι πολύ περισσότερο από μια εσωτερική αγορά. Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει πλέον κοινούς κανόνες, δική της έννομη και δικαιοδοτική τάξη, έναν Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων και κοινές πολιτικές. Πρέπει, επίσης, να γίνει ειδική αναφορά στην πολιτική της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, φορέα της αρχής της αλληλεγγύης μεταξύ των χωρών και των περιφερειών, η οποία στοχεύει στη μείωση των διαφορών που υφίστανται από την άποψη της ανάπτυξης, οι οποίες έχουν αυξηθεί μετά τις τελευταίες διευρύνσεις.

2.3 Σήμερα, η πρόκληση της παγκοσμιοποίησης τίθεται σε πλαίσιο και σε συνθήκες πολύ διαφορετικές, που χαρακτηρίζονται κυρίως από μια διστακτική παγκόσμια διακυβέρνηση, από ηγεμονικές τάσεις, από αυξανόμενες εντάσεις μεταξύ αναπτυσσόμενων χωρών και αναδυόμενων οικονομιών. Αυτές οι παγκόσμιες ανισορροπίες αποτελούν ένα αληθινά νέο δεδομένο για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

2.4 Αρχικά, το ευρωπαϊκό σχέδιο δεν ήταν καθόλου «ευρωκεντρικό». Οι εμπνευστές των πρώτων συνθηκών φαντάζονταν ήδη ότι οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες θα μπορούσαν όντως να υποδεχθούν όλους τους λαούς της Ευρώπης, μετά την απελευθέρωσή τους από τις διάφορες δικτατορίες, και να χρησιμοποιηθούν ως πρότυπο για μια νέα παγκόσμια τάξη που θα βασιζόταν στο κράτος δικαίου, στο άνοιγμα και στην εμπιστοσύνη.

2.5 Η παγκοσμιοποίηση παρουσιάζει, συνεπώς, πολλές αναλογίες με τα θετικά αποτελέσματα που έχουν ήδη σημειωθεί στις ευρωπαϊκές χώρες χάρη στο αμοιβαίο άνοιγμα τους, όπως η αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων και των οικονομιών κλίμακας, καθώς και η δυνατότητα άντλησης οφελών από τις νέες δυναμικές ανάπτυξης και τις νέες αγορές.

2.6 Ωστόσο η παγκοσμιοποίηση θέτει επίσης πολλές πρωτόγνωρες προκλήσεις που απαιτούν απαντήσεις και προσαρμογές συχνά εξαιρετικά πολύπλοκες, με πολλές ιδίως δυσκολίες και ανισότητες όσον αφορά την πρόσβαση στις αγορές, προκλήσεις όπως η διαρροή εγκεφάλων και η διατήρηση της πολυγλωσσίας και την πολιτισμικής ποικιλομορφίας, οι μεταναστεύσεις, οι μεγάλες διαφορές στις συνθήκες εργασίας και παραγωγής, η διεθνοποίηση του κεφαλαίου και των χρηματοπιστωτικών αγορών που έχει λάβει πρωτοφανείς διαστάσεις, η ευθραυστοποίηση των κοινωνικών κεκτημένων στις ανεπτυγμένες χώρες λόγω της έκθεσής τους στον διεθνή ανταγωνισμό και, τέλος, οι μεγάλες προκλήσεις σε όρους προστασίας του περιβάλλοντος, υγείας και ασφάλειας.

2.7 Η παγκοσμιοποίηση δεν παράγει παντού τα ίδια αποτελέσματα· εάν ευνοεί την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη σε ορισμένα μέρη του κόσμου, την καθιστά εύθραυστη σε άλλα: βλ., π.χ., την περίπτωση των ανεπτυγμένων περιφερειών που υπόκεινται πιο ισχυρό ανταγωνισμό, τις χώρες θύματα της υποανάπτυξης, τα προβλήματα των οποίων παραμένουν άλυτα.

2.8 Για την αντιμετώπιση των εν λόγω προκλήσεων, η ΕΕ οφείλει να αποδείξει ότι είναι σε θέση να επωφεληθεί της παγκοσμιοποίησης και ότι δεν την υφίσταται απλώς. Οφείλει, αφενός, να αξιοποιήσει όλες τις ευκαιρίες και, αφετέρου, να προσδιορίσει με ποιο τρόπο η παγκοσμιοποίηση επηρεάζει τις περιφέρειες, τους επιμέρους τομείς και τις διάφορες κατηγορίες του πληθυσμού, προκειμένου να καθορίσει και να εξετάσει — από κοινού με τα κράτη μέλη, τους κοινωνικούς εταίρους και τους λοιπούς φορείς της κοινωνίας των πολιτών — ποιές συγκεκριμένα είναι οι δράσεις θα επιτρέψουν την πραγματοποίηση των αναγκαίων προσαρμογών.

2.9 Η προσέγγιση των προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης δεν μπορεί να είναι αποκλειστικά οικονομικής φύσεως. Τα πολιτικά, κοινωνικά, περιβαλλοντικά ζητήματα, αλλά και τα πολιτιστικά, αλληλεπικαλύπτονται. Η απάντηση της ΕΕ πρέπει συνεπώς να καλύπτει όλους αυτούς τους τομείς, διότι αλλιώς υπάρχει κίνδυνος να μην είναι τεκμηριωμένη και να μην διαθέτει την απαραίτητη πειθώ.

2.10 Η προσέγγιση της περιφερειακής ολοκλήρωσης που χαρακτηρίζει την ΕΕ της επιτρέπει να ομιλεί εξ ονόματος των κρατών μελών της στον ΠΟΕ. Υπάρχουν και άλλα παραδείγματα περιφερειακής ολοκλήρωσης στον κόσμο, όμως δεν έχουν φθάσει σε αντίστοιχο επίπεδο με αυτό της Ευρώπης. Έτσι, με εξαίρεση την CARICOM, στην οποία συμμετέχουν οι χώρες της Καραϊβικής, οι εν λόγω περιφερειακές οντότητες δεν επιδεικνύουν αλληλέγγυα συμπεριφορά στον ΠΟΕ. Μία παγκόσμια διακυβέρνηση καλύτερα δομημένη και πιο αποτελεσματική θα κέρδιζε, παρόλα αυτά, πολλά από μια τέτοια εξέλιξη.

2.11 Διαπιστώνεται ότι, στην ΕΕ, ο τρόπος με τον οποίο γίνεται αντιληπτή η παγκοσμιοποίηση ποικίλλει ανάλογα με την κατηγορία του πληθυσμού και το κράτος μέλος. Η διαφοροποίηση αυτή μπορεί να αποτελέσει πηγή πλούτου, όμως η επιτάχυνση και ο πολλαπλασιασμός των προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης απαιτούν σήμερα μια κοινή στρατηγική και συγκεκριμένες προτάσεις.

3. Υιοθέτηση πιο αποτελεσματικών διεθνών κανόνων προκειμένου να προωθηθεί μια «παγκοσμιοποίηση με ανθρώπινο πρόσωπο»

3.1 Οι αρχές που προωθούνται με το ευρωπαϊκό σχέδιο (κυρίως, η ποικιλομορφία και η συλλογικότητα, το κράτος δικαίου, η επικου-

ρικότητα, η ισορροπία μεταξύ οικονομικής, κοινωνικής, και βιώσιμης ανάπτυξης) δεν είναι σήμερα αρκετά διαδεδομένες στη διεθνή σκηνή.

3.2 Οι διακρατικές σχέσεις δεν μπορούν, από μόνες τους, να καλύψουν το σύνολο των φαινομένων της παγκοσμιοποίησης, στα οποία περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, οι μεταναστευτικές μετακινήσεις, οι χρηματοοικονομικές ροές, οι διάφορες μορφές ρύπανσης και οι κλιματικές ζημιές, τα κυκλώματα πληροφόρησης κυρίως με το Διαδίκτυο. Πέραν των κρατών, οι πολυεθνικές επιχειρήσεις, οι χρηματοπιστωτικές αγορές, τα μαζικά μέσα ενημέρωσης, η επιστημονική κοινότητα, η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών με τα όργανα της, οι κοινωνικοί εταίροι, οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί (ΜΚΟ), καθώς και πολλοί άλλοι φορείς είναι, κατά κάποιο τρόπο, επίσης παγκοσμιοποιημένοι.

3.3 Είναι σημαντικό, συνεπώς, να συνεχίσει η ΕΕ να ενεργεί με μεγαλύτερη αποφασιστικότητα υπέρ μιας παγκόσμιας διακυβέρνησης, συμβάλλοντας:

- στην επανέναρξη της διαδικασίας της Ντόχα στον ΠΟΕ, για ένα μεγαλύτερο εμπορικό άνοιγμα το οποίο όμως θα συνοδεύεται από ρυθμίσεις που θα επιτρέψουν πιο ισορροπημένες και πιο δίκαιες συναλλαγές·
- στην ανάπτυξη και την αποτελεσματική εφαρμογή άλλων διεθνών ρυθμίσεων όπως είναι οι συμβάσεις του ΔΟΕ (για το δίκαιο εργασίας), οι συμβάσεις της UNESCO στον πολιτιστικό τομέα (όσον αφορά τη ποικιλομορφία), το πρωτόκολλο του Κιότο στον τομέα του περιβάλλοντος, οι αποφάσεις του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας (ΔΟΑΕ) στον τομέα της ενέργειας, οι συμβάσεις της Παγκόσμιας Οργάνωσης Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ΠΟΠΙ) στον τομέα της πνευματικής ιδιοκτησίας, του ΠΟΥ στον τομέα της υγείας, του Οργανισμού Βιομηχανικής Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (ΟΒΑΗΕ) στον τομέα της βιομηχανικής συνεργασίας, καθώς και άλλων ρυθμίσεων·
- στον συντονισμό των διάφορων μέσων παγκόσμιας διακυβέρνησης υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών, με τρόπο που να διαμορφώνονται «κατευθυντήριες γραμμές» κρατους δικαίου με μηχανισμούς ρύθμισης και δικαιοδοσίας που να θεμελιώνονται στο σεβασμό του πλουραλισμού.

3.4 Με την προοπτική αυτή, θα πρέπει, ειδικότερα στο επίπεδο των κανόνων του διεθνούς εμπορίου:

- να οριστικοποιηθεί η συμφωνία του ΠΟΕ «Συμφωνία Εμπορικών Διευκολύνσεων» προκειμένου να καθιερωθούν πρότυπα όσον αφορά τους κανόνες και τις τελωνειακές διαδικασίες, την απλούστευση και τον περιορισμό των διαδικασιών — συγκεκριμένα να δημιουργηθεί ένα σύστημα ενιαίας θυρίδας («Single Window») — την προώθηση αποτελεσματικών και διαφανών κανόνων και τη χρήση των μέσων πληροφορικής·

- να ενοποιηθούν η υιοθέτηση, η εφαρμογή και η τήρηση των υγειονομικών και φυτοϋγειονομικών μέτρων και των συμφωνιών υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας (ΥΦΠ) του ΠΟΕ (υγειονομική προστασία των προϊόντων διατροφής, υγεία των ζώων και διαφύλαξη των φυτών), καθώς και η προστασία και η καλή διαβίωση των ζώων·

- να καταπολεμηθεί αποτελεσματικότερα η άνευ αδειας αναπαραγωγή και παραποίηση έργων, που επιφέρουν τεράστιες και ολοένα μεγαλύτερες ζημιές στις ευρωπαϊκές παραγωγές, κυρίως με την κατάρτιση μιας πραγματικής στρατηγικής για την αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, μέσω της συμφωνίας TRIPS·
- να συνδεθεί η πρόοδος που έχει σημειωθεί στον τομέα του εμπορίου με το σεβασμό των κοινωνικών, δεοντολογικών και περιβαλλοντικών κανόνων·
- να προβλεφθούν δράσεις για την ανάπτυξη των ικανοτήτων στις χώρες με αναδυόμενη οικονομία (κυρίως την Κίνα και την Ινδία) και στις αναπτυσσόμενες χώρες, στους εν λόγω τομείς.

3.5 Άλλες ρυθμίσεις

3.5.1 Ακόμη και στην περίπτωση που θα σημειωνόταν σημαντική πρόοδος σε όλα τα εμπορικά ζητήματα, δεν θα ήταν αρκετή για την κάλυψη των προϋποθέσεων που απαιτούνται για την επίτευξη μιας πραγματικά «αειφόρου ανάπτυξης», στόχος ο οποίος έχει παρόλα αυτά αναγνωριστεί ρητώς από τον ΠΟΕ στην ατζέντα που καταρτίστηκε στη Ντόχα. Για να προσεγγίσει κανείς ένα παρόμοιο στόχο, είναι απαραίτητες και άλλες ρυθμίσεις, θέμα ως προς το οποίο η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να διαδραματίσει, επίσης, το ρόλο κινητήριου μοχλού. Οι ρυθμίσεις αυτές συνδέονται κυρίως με τις προκλήσεις που τίθενται στον τομέα του περιβάλλοντος, της ασφάλειας, των θεμελιωδών δικαιωμάτων, των συνθηκών εργασίας και της πολιτισμικής ποικιλομορφίας.

3.5.2 Μια ουσιαστική απαίτηση αφορά την προστασία του περιβάλλοντος ενόπιον των αυξανόμενων απειλών (προστασία του περιβάλλοντος διαβίωσης, των ειδών, καταπολέμηση των αποτελεσμάτων του φαινομένου του θερμοκηπίου και των διαφόρων μορφών ρύπανσης, κλπ.). Η πρόκληση αυτή, που παραβιάζει εξ ορισμού όλα τα όρια, συνδέεται άρρηκτα με την έννοια της παγκοσμιοποίησης. Θα πρέπει να αποτελέσει αυτοτελές μέρος των εμπορικών διαπραγματεύσεων και να λαμβάνεται υπόψη εγκάρσια στις διάφορες διαπραγματεύσεις. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να δώσει πρωταρχική προτεραιότητα στην εν λόγω απαίτηση:

- αναλαμβάνοντας πρωτοβουλία για την ανανέωση της συμφωνίας του Κιότο σχετικά με τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου με στόχο την συμμετοχή σε αυτήν όλων των χωρών του πλανήτη, ώστε να περιορισθεί η αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη (η έκθεση της διακυβερνητικής ομάδας εμπειρογνομόνων για τις κλιματικές μεταβολές [ΔΕΚΑ], που έχει συσταθεί σε διεθνές επίπεδο, ενέκρινε το στόχο της ΕΕ)·
- αναπτύσσοντας, επίσης, κοινό ερευνητικό έργο και δράσεις ανάπτυξης περιβαλλοντικών τεχνολογιών που να επιτρέπουν την προσφορά, ενόψει των νέων παγκόσμιων αναγκών, μιας πρώτης τάξεως τεχνολογίας με τη μορφή διαδικασιών, προϊόντων και υπηρεσιών που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για πολλούς τομείς (π.χ. γεωργία και αγροτικές περιοχές, νερό και ενέργεια, βιομηχανία και ανακύκλωση, στέγη και πολεοδομία, κλπ).

3.5.3 Οι ανάγκες σε ασφάλεια απέκτησαν περισσότερη και ποικίλη σημασία. Αναφέρουμε σχετικά την προστασία της υγείας (ιδίως έναντι των πανδημιών), την καταπολέμηση της εγκληματικότητας, την πυρηνική επαγρύπνηση, την προστασία των ανταλλαγών δεδομένων πληροφορικής, την ποιότητα των προϊόντων και ιδίως τη

διατροφή. Η παγκοσμιοποίηση σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να ταυτιστεί με αύξηση της ανασφάλειας. Πρέπει, συνεπώς, να βρεθούν αποτελεσματικοί κανόνες που να εξασφαλίζουν ένα ασφαλέστερο πλαίσιο, τόσο για την αύξηση των συναλλαγών, όσο και για τις θεμελιώδεις υποχρεώσεις των κρατών και για τις συνθήκες διαβίωσης. Η σχετική πρόοδος πρέπει να συνοδεύεται από μία βελτίωση των πρακτικών διακυβέρνησης και να συμβαδίζει με την καταπολέμηση της διαφθοράς και παντός είδους απειλών.

3.5.4 Η κοινωνική διάσταση της παγκοσμιοποίησης, και ιδίως τα πρότυπα εργασίας που βασίζονται στις συμβάσεις της ΔΟΕ⁽¹⁾ πρέπει να εφαρμόζονται αποτελεσματικά σε ολόκληρο τον κόσμο. Μέσω των εννοιών της αξιοπρεπούς εργασίας αλλά και του δικαίου και θεμιτού εμπορίου, η Ευρωπαϊκή Ένωση, σε συνεργασία με την ΔΟΕ, μπορεί να καταρτίσει μια βάση αρχών και ορθών πρακτικών. Πρέπει να τεθεί το ζήτημα της αποτελεσματικής εφαρμογής των συμβάσεων της ΔΟΕ, όπως, ενδεχομένως, και της καθιέρωσης σχετικής δικαιοδοσίας.

3.5.5 Στις αναπτυσσόμενες χώρες ανελήφθησαν πολλές ιδιαίτερα ενθαρρυντικές κοινωνικές πρωτοβουλίες από μη κρατικούς φορείς, επιχειρήσεις και κοινωνικούς εταίρους. Πρόκειται, π.χ., για πολιτικές που ανεπύχθησαν από πολλές ευρωπαϊκές επιχειρήσεις με βάση κατευθυντήριες αρχές που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο του ΟΟΣΑ και των κοινωνικών κανόνων της ΔΟΕ. Αξίζει ιδιαίτερα να αναφερθούν οι πρωτοβουλίες που έλαβαν μη κυβερνητικοί φορείς στον τομέα της απασχόλησης, της κατάρτισης, της υγείας και των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας, στις οποίες περιλαμβάνονται και πρωτοβουλίες που ελήφθησαν στο πλαίσιο του κοινωνικού περιφερειακού διαλόγου παραβλέποντας τα εθνικά σύνορα. Πρέπει να ενισχυθεί η υποστήριξη που η Ευρωπαϊκή Ένωση χορηγεί σε παρόμοιες πρωτοβουλίες, με αφετηρία τις πρωτοβουλίες των χωρών ΑΚΕ. Η βοήθεια της ΕΕ θα έπρεπε επίσης να εξαρτάται περισσότερο από παρόμοια προγράμματα που ευνοούν τη δραστήρια συμμετοχή των φορέων της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων κυρίως των προγραμμάτων περιφερειακής κλίμακας.

3.5.6 Ενόπιον της αυξανόμενης διεθνοποίησης των χρηματοπιστωτικών αγορών, η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να ενεργεί με μια μόνον φωνή προκειμένου να καταστήσει το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) ένα αληθινό όργανο σταθεροποίησης. Οι χώρες της ζώνης ευρώ πρέπει να αποφασίσουν την ενοποίηση της συμμετοχής τους στο ΔΝΤ, πράγμα που θα ενισχύσει το κύρος της Ευρώπης. Παράλληλα, η ΕΕ οφείλει να προωθήσει, εμπνεόμενη από τις συμβάσεις του ΟΟΣΑ, μια παγκόσμια διακυβέρνηση στον τομέα της καταπολέμησης της νομιμοποίησης των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και των απατών.

3.5.7 Το θέμα της εκπαίδευσης και της ανταλλαγής γνώσεων είναι θεμελιώδες ενόψει μιας παγκόσμιας διακυβέρνησης προς όφελος των λαών. Πρέπει να αναπτυχθούν προγράμματα της UNESCO και να ενισχυθούν δίκτυα που να επιτρέπουν τη διάδοση της τεχνολογίας και των γνώσεων στους πολλούς, με το μέλημα του πλουραλισμού και στο πλαίσιο ενός διαπολιτισμικού διαλόγου. Η προσέγγιση της ΕΕ για μια καλύτερη παγκόσμια διακυβέρνηση πρέπει να λάβει υπόψη το θέμα της πολιτιστικής ποικιλομορφίας και της πολυγλωσσίας, ισχυρά πλεονεκτήματα της Ευρώπης, τα οποία όμως σήμερα απειλούνται.

(1) Συμβάσεις της ΔΟΕ: Σύμβαση αριθ. 87 σχετικά με την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και την προστασία του δικαιώματος του συνεταιρίζεσθαι, Σύμβαση αριθ. 98 για την εφαρμογή των αρχών του δικαιώματος οργανώσεως και συλλογικής διαπραγμάτευσης, Σύμβαση αριθ. 29 για την αναγκαστική εργασία, Σύμβαση αριθ. 105 για την κατάργηση της αναγκαστικής εργασίας, Σύμβαση αριθ. 138 για το ελάχιστο όριο ηλικίας, Σύμβαση αριθ. 182 για την απαγόρευση των χειρότερων μορφών εργασίας των παιδιών, Σύμβαση αριθ. 100 για την ίση αμοιβή, Σύμβαση αριθ. 111 για την εξάλειψη των διακρίσεων (στην απασχόληση και όσον αφορά το επάγγελμα).

3.5.8 Τέλος, όσον αφορά τα θεμελιώδη δικαιώματα, η ΕΕ οφείλει να αναλάβει κοινή δράση προκειμένου να καταστήσει πιο αποτελεσματικές τις διατάξεις της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου των Ηνωμένων Εθνών και να επεκτείνει τον ρόλο του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου ώστε να γίνεται σεβαστή η πολιτισμική πολυμορφία.

3.6 Η πρωτοτυπία της συμβολής της Ευρωπαϊκής Ένωσης

3.6.1 Ενόψει μιας ενισχυμένης παγκόσμιας διακυβέρνησης, η ΕΕ μπορεί επίσης να αξιοποιήσει την εμπειρία της σε τομείς που θα μπορούσαν να θεωρηθούν κλειδιά προκειμένου να μπορέσει η παγκοσμιοποιημένη διακυβέρνηση να γίνει ευρύτερα αποδεκτή:

- στον τομέα της επικουρικότητας, αρχή η οποία καθιστά δυνατή την απόδοση ευθυνών στο κατάλληλο επίπεδο, με αποτέλεσμα τα κράτη μέλη, οι περιφέρειες και οι παράγοντες της κοινωνίας των πολιτών να διαθέτουν πραγματικά περιθώρια ελιγμών·
- στον τομέα της πρακτικής της διαχείρισης μιας περίπλοκης Ένωσης, η οποία προϋποθέτει την εφαρμογή διαδικασιών διαφορετικών ταχυτήτων και τον σεβασμό της ποικιλομορφίας των πολιτισμών·
- στον τομέα της διαβούλευσης και της συμμετοχής των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

3.6.2 Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει συνεπώς, οποτεδήποτε αυτό είναι δυνατό, να ευνοεί μία περιφερειακή προσέγγιση στις πολιτικές, οικονομικές και εμπορικές σχέσεις της με τους εταίρους της, όπως έχει ήδη κάνει στην περίπτωση των χωρών ΑΚΕ. Μία παρόμοια ανάπτυξη των αμοιβαίων σχέσεων μεταξύ της ΕΕ και των άλλων περιφερειακών οντοτήτων, πράγμα που ενθαρρύνει την άμιλλα και το αμοιβαίο άνοιγμα, θα ωφελούσε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, ενώ θα συμπλήρωνε και θα ενίσχυε, χωρίς αμφιβολία αποφασιστικά το πολυμερές πλαίσιο του ΠΟΕ.

4. Ανάπτυξη εκ μέρους της ΕΕ μιας κοινής στρατηγικής στον τομέα του διεθνούς εμπορίου

4.1 Προσέγγιση πολυμερής ή διμερής;

Ο προβληματισμός αυτός παρουσιάζεται στην ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της 4ης Οκτωβρίου 2006, με τίτλο «Η Ευρώπη στον κόσμο: η συμμετοχή της στον παγκόσμιο ανταγωνισμό».

4.1.1 Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο ΠΟΕ όσον αφορά την επίτευξη προόδου στην ατζέντα της Ντόχα, αλλά και οι περιορισμοί της ίδιας της ατζέντας αυτής, πρέπει να ωθήσουν την Ευρωπαϊκή Ένωση να αναλάβει νέες πρωτοβουλίες. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τη σύσταση την οποία διατύπωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην ανακοίνωση της του Οκτωβρίου 2006, να χαραχθεί μια νέα εμπορική στρατηγική που να στηρίζεται τόσο τις διμερείς όσο και τις πολυμερείς προσεγγίσεις.

4.1.2 Η πολυμερής προσέγγιση των προβλημάτων που συνδέονται με την παγκοσμιοποίηση είναι η πλέον ευκαία διότι αποτελεί την καλύτερη εγγύηση για ισόρροπα και βιώσιμα αποτελέσματα. Η ΕΟΚΕ επιβεβαιώνει από κοινού με την Επιτροπή την στήριξή της στα εγγενή πλεονεκτήματα της πολυμερούς προσέγγισης και του ΠΟΕ. Ο στόχος παραμένει ο ίδιος, δηλαδή να οδηγηθεί σε αίσιο τέλος η ατζέντα της Ντόχα σε ένα συνολικό πλαίσιο που θα δεσμεύει τις συμμετέχουσες χώρες να τηρούν τους κοινούς κανόνες.

4.1.3 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι είναι ανάγκη να παισιωθούν καλύτερα οι προτάσεις της Επιτροπής με βάση τις οποίες, λόγω των δυσκολιών που εξακολουθούν να παρουσιάζονται στις διαπραγματεύσεις που διεξάγονται στο πλαίσιο του ΠΟΕ, η ΕΕ πρέπει τώρα να εξετάσει εμπειριστικώς και άλλες συμπληρωματικές προσεγγίσεις, διμερούς ιδίως χαρακτήρα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση χρειάζεται κυρίως να εμβαθύνει τις συνομιλίες με τις χώρες με αναδυόμενη οικονομία που γνωρίζουν ισχυρή ανάπτυξη (Κίνα, Ινδία, Σύνδεσμος κρατών Asean, χώρες Mercosur, Χώρες του Κόλπου), να ενισχύσει τις στρατηγικές σχέσεις της με τις γειτονικές της οικονομίες (Ρωσία, Ουκρανία, Μολδαβία και χώρες της Μεσογείου) και, τέλος, να επιτύχει τον εκσυγχρονισμό των σχέσεών της με τις χώρες ΑΚΕ (Αφρική, Καραϊβική, Ειρηνικός) μέσω περιφερειακών συμφωνιών οικονομικής συνεργασίας που σήμερα βρίσκονται στο στάδιο των διαπραγματεύσεων.

4.1.4 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι μια ανασυγκρότηση της διεθνούς στρατηγικής της ΕΕ με βάση διμερείς προσεγγίσεις δεν θα μπορέσει να υποκαταστήσει την πολυμερή προσέγγιση, η οποία πρέπει να παραμείνει ο βασικός στόχος καθώς είναι σύμφωνος με τις ευρωπαϊκές αρχές.

4.1.5 Πρέπει να δοθεί προσοχή όχι μόνο στην συμβατότητα των εν λόγω προσεγγίσεων με τις δεσμεύσεις του ΠΟΕ, τις οποίες ορθώς υπενθυμίζει η Επιτροπή, αλλά επίσης:

- να μην παρεμποδιστούν οι ευκαιρίες επίτευξης προόδου στις πολυμερείς διαπραγματεύσεις·
- να διευκολυνθούν μάλιστα οι ευκαιρίες αυτές, με τη βοήθεια διεξοδικών συζητήσεων και της προσέγγισης των θέσεων που προκύπτουν από τις διμερείς προσεγγίσεις.

4.1.6 Κάθε διμερής προσέγγιση της ΕΕ πρέπει, συνεπώς, να συμπληρώνει απλώς την πολυμερή προσέγγιση, με στόχο:

- είτε να προετοιμάζει το έδαφος των πολυμερών διαπραγματεύσεων, προβάλλοντας κυρίως τα σημαντικότερα θέματα για την ΕΕ (τα άλυτα θέματα της Ντόχα, τις εμπορικές πρακτικές, την αντιμετώπιση του προβλήματος της παραποίησης, τις δημόσιες συμβάσεις, κλπ)·
- είτε να συμβάλλει στην επίτευξη προόδου σε διμερές επίπεδο όσον αφορά τους άλλους τομείς της παγκόσμιας διακυβέρνησης: τον πολιτικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό τομέα και τους τομείς της πολιτιστικής πολιτικής και της ενέργειας.

4.1.7 Πολλές διευκρινίσεις και προσαρμογές συνεχίζουν να είναι αναγκαίες, όσον αφορά κυρίως τους όρους εφαρμογής των κριτηρίων και τις πολιτικές που πρέπει να ακολουθηθούν έναντι ορισμένων χωρών, και ειδικότερα έναντι της Κίνας, της Κορέας, της Ινδίας ή της Ρωσίας.

4.2 Αξιοποίηση των σχέσεων γειτονίας και των προνομακίων σχέσεων

4.2.1 Οι γειτονικές χώρες (κυρίως η Ρωσία, η Ουκρανία, η Λευκορωσία, η Μολδαβία και οι χώρες της Μεσογείου) θα πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο ιδιαίτερης προσοχής, μέσω της ανάπτυξης προνομακίων εταιρικών σχέσεων που θα εντάσσονται στο πλαίσιο μιας συνεκτικής στρατηγικής καλής γειτονίας και κοινών συμφερόντων.

4.2.2 Στο πλαίσιο του υπερατλαντικού διαλόγου, η ΕΕ και οι ΗΠΑ πρέπει να σημειώσουν πρόοδο με στόχο την προσέγγιση των απόψεών τους για την παγκοσμιοποίηση ώστε να εξασφαλίσουν ένα πλαίσιο σταθερότητας στη συνεργασία και τις συναλλαγές τους.

4.2.3 Η ΕΕ πρέπει επίσης να συνεχίσει να προωθηθεί, μέσω των διμερών επαφών της, την ανάπτυξη περιφερειακών ολοκληρώσεων στις άλλες ηπείρους (βλ. χώρες ΑΚΕ, Mercosur, ASEAN, κλπ), πράγμα που θα επιτρέψει την καλύτερη διάρθρωση και εξισορρόπηση των διεθνών συναλλαγών και θα διευκολύνει την πρόοδο των συνομιλιών στον ΠΟΕ. Η εμπειρία που αποκτήθηκε από την ολοκλήρωση της ΕΕ, πέραν της ιδιαιτερότητας της, πρέπει να συνεχίσει πράγματι να εμπνέει και να στηρίζει άλλες περιφερειακές προσεγγίσεις που είναι απαραίτητες για κάθε βιώσιμη και διαρθρωμένη παγκοσμιοποίηση. Η προσέγγιση αυτή ισχύει ιδίως για τις αναπτυσσόμενες χώρες, όπως είναι οι χώρες ΑΚΕ. Οι διαπραγματεύσεις για τη σύναψη Συμφωνιών Οικονομικής Εταιρικής Σχέσης (ΣΟΕΣ) πρέπει να συνοδεύονται από διαδικασίες περιφερειακής ολοκλήρωσης, οι οποίες αποτελούν χωρίς αμφιβολία παράγοντες καθοριστικής σημασίας προκειμένου οι αναπτυσσόμενες χώρες να μην ζημιωθούν από τη παγκοσμιοποίηση. Το θετικό παράδειγμα της CARICOM είναι πράγματι ιδιαίτερα ενδεικτικό και φορέας ελπίδας. Η ΕΕ οφείλει να υποστηρίξει, αφενός, τις διοικητικές ικανότητες περιφερειακής ολοκλήρωσης και, αφετέρου, την οργάνωση σε ομάδες των παραγόντων της κοινωνίας των πολιτών.

4.2.4 Μπορεί κανείς να διδαχθεί τόσο από τις ορθές όσο και από τις εσφαλμένες πρακτικές άλλων χωρών ή περιφερειακών οντοτήτων. Η ΕΕ πρέπει να συνεχίσει να προωθεί και να ευνοεί τις περιφερειακές οντότητες που, με διαφορετικούς ρυθμούς και διαφορετικούς προσανατολισμούς η καθεμιά, ακολουθούν κατεύθυνση παρόμοια με εκείνη της ΕΕ: Mercosur, Asean, κλπ.

4.2.5 Σύμφωνα με την εν λόγω διμερή προσέγγιση, ο ρόλος και η δράση των φορέων της κοινωνίας των πολιτών δεν μπορεί να υποτιμηθεί. Η συμμετοχή της ΕΟΚΕ στο διάλογο της κοινωνίας των πολιτών που η Επιτροπή έχει καθιερώσει για την παρακολούθηση των διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο του ΠΟΕ, καθώς και οι δραστηριότητες που η ΕΟΚΕ έχει αναλάβει μέσω των διαφόρων διαρθρώσεων που έχει διαμορφώσει, καθιστούν με τον τρόπο αυτό σαφή τη στρατηγική τους σπουδαιότητα και πρέπει να τύχουν ευρύτερης αναγνώρισης και προβολής.

4.3 Μια πιο υπεύθυνη ελευθέρωση του εμπορίου

4.3.1 Πρέπει επίσης να διασφαλισθεί ότι οι αναλύσεις του αντίκτυπου, των πλεονεκτημάτων, των περιορισμών και των παραχωρήσεων που συνεπάγεται κάθε συμφωνία, θα λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις οικονομικές και τις κοινωνικές συνέπειες, κυρίως σε τομεακό επίπεδο (συμπεριλαμβανομένης της γεωργίας και των βιομηχανιών υψηλής έντασης εργατικού δυναμικού). Οι αναλύσεις αυτές, οι οποίες πραγματοποιούνται με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο πλαίσιο κάθε νέας σειράς διαπραγματεύσεων, θα πρέπει να προβλέπουν μεγαλύτερη συμμετοχή τοπικών εμπειρογνομόνων και εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών. Θα πρέπει επίσης να εξεταστεί εμπεριστατωμένα η στρατηγική διαχείρισης κινδύνων, στην οποία η Επιτροπή αναφέρεται στην ανακοίνωσή της.

4.3.2 Η ΕΟΚΕ εκφράστηκε θετικά υπέρ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση. Θεωρεί ότι πρέπει να χρησιμοποιηθεί ως στρατηγικό μέσο για τη συνδρομή των πληθυσμών και των περιφερειών που υφίστανται τις συνέπειες της παγκοσμιοποίησης. Ακόμη και εάν απλώς συμπληρώνει τις εθνικές χρηματοδοτήσεις, ο ρόλος του πρέπει να είναι εμφανής και να επιτυγχάνει κρίσιμη χρηματοδοτική μάζα. Η ΕΟΚΕ εμμένει στην άποψή της ότι το Ταμείο αυτό, όπως συμβαίνει με το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, πρέπει να το διαχειρίζεται τριμελής επιτροπή στην οποία να συμμετέχουν οι κοινωνικοί εταίροι.

4.3.3 Στο πλαίσιο αυτό, ο γεωργικός τομέας πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο ειδικής προσοχής. Πέραν της καθαρής γεωργικής παραγωγής, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και ο τομέας της γεωργικής βιομηχανίας ο οποίος αντιπροσωπεύει το 14 % της ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας και 4 εκατ. θέσεις εργασίας. Για να καταστεί δυνατή η επίτευξη συμφωνίας στον ΠΟΕ, από το 2003 μεταρρυθμίστηκε ριζικά η Κοινή Γεωργική Πολιτική, πράγμα που είχε ως αποτέλεσμα τεράστιες θυσίες για τους επαγγελματίες του τομέα. Μια μελλοντική συμφωνία στον ΠΟΕ θα πρέπει συνεπώς να επιτύχει την αμοιβαιότητα όσον αφορά την πρόσβαση στις αγορές και αντίστοιχη και σημαντική μείωση των επιδοτήσεων που παρέχονται στους αμερικανούς παραγωγούς.

4.4 Κοινές δράσεις στις αγορές των τρίτων χωρών

4.4.1 Τα κράτη μέλη θα πρέπει να δώσουν μεγαλύτερη έμφαση στην υιοθέτηση στόχων και μέσων που θα επιτρέψουν την ανάπτυξη μιας πραγματικά κοινής στρατηγικής όσον αφορά την πρόσβαση στις διεθνείς αγορές με σκοπό την κάλυψη τριών κυρίως ελλείψεων:

4.4.2 Πρώτον, τα συστήματα ασφάλισης των εξαγωγικών πιστώσεων παραμένουν κυρίως εθνικά, παρά την πολιτική, οικονομική και χρηματοπιστωτική και — στο πλαίσιο του ευρώ — νομισματική ολοκλήρωση της Ευρώπης. Η ΕΕ πρέπει να στηρίξει τους εθνικούς αυτούς μηχανισμούς ώστε να τους συντονίσει και να τους εναρμονίσει προς όφελος όλων των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, κυρίως δε των ΜΜΕ.

4.4.3 Δεύτερον, οι μεγάλοι μας εμπορικοί εταίροι δέχονται επισκέψεις, ο καθένας με τη σειρά του, εμπορικών αποστολών, κυρίως εθνικών, που ανταγωνίζονται μεταξύ τους. Δεν τίθεται θέμα αμοιβαϊότητας των διμερών αυτών προσεγγίσεων, που συχνά στηρίζονται στην ύπαρξη ιστορικών σχέσεων, αλλά συμπλήρωσής τους — όποτε αυτό κρίνεται δικαιολογημένο από οικονομική άποψη — και αξιοποίησής τους με τη βοήθεια ευρωπαϊκών αποστολών προβολής συγκεκριμένων τομέων οι οποίες ενισχύουν την κοινή μας ταυτότητα.

4.4.4 Τρίτον, τα μέσα εμπορικής άμυνας (κυρίως το αντιντάμπινγκ) πρέπει να γίνουν περισσότερο γνωστά και να χρησιμοποιούνται καλύτερα χάρη σε σημαντικότερα μέσα που θα πρέπει να προβλεφθούν σχετικά.

5. Να στηριχθούμε σε μια ενισχυμένη ολοκλήρωση προκειμένου η παγκοσμιοποίηση να αποτελέσει ευκαιρία για τους λαούς της Ευρώπης

Η ΕΕ πρέπει να αντιμετωπίσει τους κινδύνους της παγκοσμιοποίησης στηριζόμενη στην οικονομική της ολοκλήρωση, στην αλληλεγγύη και στη διαρκή αναζήτηση μιας καλύτερης παραγωγικότητας, στοιχία τα οποία βρίσκονται στο επίκεντρο της ευρωπαϊκής στρατηγικής της Λισσαβώνας. Μόνο μια ενισχυμένη ΕΕ θα είναι σε θέση να βαρύνει στην πλάστιγγα της παγκοσμιοποίησης απέναντι στις εμπορικές δυνάμεις ηπειρωτικού μεγέθους.

5.1 Ενίσχυση της ελκυστικότητας της Ευρώπης

5.1.1 Καταρχάς, πρέπει να είμαστε ικανοί να στηριχθούμε σε μια εσωτερική αγορά αρκετά ολοκληρωμένη, αποτελεσματική και αποδοτική. Θα ήταν μάταιο να ζητηθεί από τους διεθνείς εταίρους μας να προβούν σε παραχωρήσεις οι οποίες δεν θα ήταν επ' ουδενί αποδεκτές στα κράτη μέλη της ΕΕ. Βρισκόμαστε ακόμη στην αρχή.

5.1.2 Πολλά παλαιά εμπόδια δεν έχουν αρθεί και οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις δεν έχουν αποκτήσει τα μέσα που θα τους επέτρεπαν να αισθάνονται «ευρωπαϊκές». Οι υπηρεσίες, οι οποίες αντιπροσωπεύουν τα 2/3 του ΑΕγχΠ, παραμένουν σε μεγάλο βαθμό αποκλεισμένες από τις εθνικές αγορές των άλλων κρατών μελών. Όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις των κρατών μελών — είτε πρόκειται για προμήθειες, υπηρεσίες και έργα, είτε για τον τομέα της άμυνας — οι πλέον πρόσφατες σοβαρές μελέτες που πραγματοποιήθηκαν στον εν λόγω τομέα, οι οποίες δεν έχουν αναθεωρηθεί τα τελευταία δέκα χρόνια, αναφέρουν ότι ποσοστό μεγαλύτερο του 90 % των εν λόγω δημόσιων συμβάσεων του δημοσίου τομέα ανατίθεται πάντοτε σε εθνικούς προμηθευτές.

5.1.3 Πρέπει να δοθεί προσοχή προκειμένου να μην απειληθεί το «κοινοτικό κεκτημένο» από ένα στείρο ανταγωνισμό μεταξύ των κρατών μελών: από ντάμπινγκ, επιδοτήσεις, την πολιτική «εθνικών πρωταθλητών», νέους φραγμούς και εμπόδια. Η ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής βιομηχανικής πολιτικής, συμπεριλαμβανομένου του αμυντικού τομέα, θα συμβάλει σημαντικά στην ενίσχυση της οικονομικής και τεχνολογικής θέσης της ΕΕ στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης. Είναι εξάλλου απαραίτητο να ενισχυθεί η κοινοτική πολιτική ανταγωνισμού και να διασφαλιστεί ένα διαφανές φορολογικό και κοινωνικό πλαίσιο στην ΕΕ για να καταπολεμηθούν το φαινόμενο της διπλής φορολόγησης, οι πλέον κραυγαλέες περιπτώσεις στρέβλωσης του ανταγωνισμού και οι απάτες όσον αφορά τον ενδοκοινοτικό φόρο προστιθέμενης αξίας.

5.1.4 Η ανεπάρκεια υποδομών πραγματικά ευρωπαϊκών διαστάσεων (στις μεταφορές, τις νέες τεχνολογίες, τεχνολογικά πάρκα, ερευνητικά κέντρα, κλπ) δυσχεραίνουν σήμερα τις δυνατότητες της Ευρώπης να προσφέρει καλύτερες ευκαιρίες επενδύσεων σε μία αγορά που εξακολουθεί να είναι η πρώτη στον κόσμο.

5.2 Ανάπτυξη των ικανοτήτων και της κατάρτισης των Ευρωπαίων με σκοπό τη δημιουργία μιας καινοτόμου κοινωνίας που να επιτρέπει την πρόσβαση όλων στη γνώση

5.2.1 Η Ευρώπη είναι φτωχή σε πρώτες ύλες και δεν μπορεί να ανταγωνιστεί τον υπόλοιπο κόσμο ακολουθώντας πολιτικές κοινωνικού, περιβαλλοντικού ή φορολογικού ντάμπινγκ. Ούτε μπορεί να καταστεί η «υπεραγορά του κόσμου» και να αφήσει στην Ασία το ρόλο του «εργοστασίου του κόσμου». Το μέλλον της εξαρτάται κυρίως από την ικανότητά της να καινοτομεί και να αναπτύσσει επιχειρηματική δραστηριότητα, από τα ταλέντα των γυναικών και των ανδρών που την κατοικούν. Η μακροπρόθεσμη επένδυση στη μάθηση καθ' όλη τη διάρκεια του βίου αποτελεί το κλειδί μιας αρμονικής ανάπτυξης. Συνεπώς, είναι σημαντικό να ευνοούνται, όχι μόνον οι πρωτοβουλίες στον τομέα της κατάρτισης και της εκπαίδευσης, αλλά και η εκούσια κινητικότητα στην ΕΕ με ευρωπαϊκή και διεθνή διάσταση (και στο εσωτερικό των δημοσίων υπηρεσιών), η οποία διευκολύνεται με την πολυγλωσσία και υποστηρίζεται με προγράμματα σταδιοδρομίας.

5.2.2 Η Ευρώπη είναι ακόμη πολύ κατακερματισμένη. Η ΕΟΚΕ συνηγορεί υπέρ της υιοθέτησης προγραμμάτων μεγάλης εμβέλειας, με σκοπό την αποτελεσματική ανάπτυξη της πολυγλωσσίας στο σχολείο, την ενθάρρυνση της κινητικότητας των νέων (συμπεριλαμβανομένων των μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, των μαθητευόμενων και των νεαρών εργαζόμενων), την ίδρυση ευρωπαϊκών πανεπιστημίων, την καθιέρωση ευρωπαϊκών περιόδων μάθησης καθ' όλη τη διάρκεια του βίου, την θέσπιση ενός κοινού πλαισίου για την αναγνώριση όλων των τύπων τίτλων σπουδών, κ.ά.

5.2.3 Αξίζει συνεπώς να αναληφθεί στην Ευρώπη μια ευρεία ευρωπαϊκή πρωτοβουλία στον τομέα της εκπαίδευσης, της επαγγελματικής κατάρτισης και της διάδοσης των γνώσεων. Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στα άτομα που κατοικούν σε περιφέρειες που πλήττονται από τις αναδιάρθρωσεις και τις μετεγκαταστάσεις επιχει-

ρήσεων και, κατ' επέκταση, να προβλεφθούν δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης και νέες θέσεις εργασίας στις περιφέρειες αυτές.

5.3 Διασφάλιση πραγματικών μέσων για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης

5.3.1 Η πρόκληση της παγκοσμιοποίησης επιβάλλει στην ΕΕ να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων της και των υπηρεσιών της. Τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης είναι τόσο σημαντικά όσο και διαφορετικά. Προκειμένου να διατηρήσει την ηγετική της θέση στις παγκόσμιες συναλλαγές, η Ένωση πρέπει κυρίως να ενισχύσει όλες τις θέσεις της, τόσο στο επίπεδο των προϊόντων και των υπηρεσιών υψηλής ποιότητας — τα οποία αντιπροσωπεύουν το 1/2 των εξαγωγών της και το 1/3 της παγκόσμιας ζήτησης — όσο και στο επίπεδο άλλων τύπων προϊόντων και υπηρεσιών που ανταποκρίνονται στις προσδοκίες των πληθυσμών.

5.3.2 Η υιοθέτηση μιας ευρωπαϊκής πολιτικής υποστήριξης της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας πρέπει να αποτελέσει, μαζί με την εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση και την διάδοση των γνώσεων, σημαντική προτεραιότητα κατά τα προσεχή χρόνια, στο πλαίσιο της νέας, μετά τη Λισαβόνα, ευρωπαϊκής στρατηγικής. Στους τομείς αυτούς, η ΕΟΚΕ προτείνει να καταρτιστεί ένας χάρτης πορείας στον οποίο να περιλαμβάνονται οι δράσεις των κρατών μελών και της ΕΕ, οι δημόσιες χρηματοδοτήσεις και οι ιδιωτικές συμβολές.

5.3.3 Μολονότι δεν υπάρχει πλέον χρόνος να δοθεί στην ΕΕ ένας καλύτερος προϋπολογισμός για την περίοδο 2007-2013, δεν απομένει παρά να γίνει όσο το δυνατόν καλύτερη χρήση του ήδη υπάρχοντος, ιδίως δε:

— να διασφαλισθεί η αποτελεσματική χρηματοδότηση των διερωπαϊκών δικτύων προτεραιότητας, με τη συνδρομή δημοσίων/ιδιωτικών συμπράξεων·

— να αυξηθούν οι δυνατότητες χορήγησης δανείων και εγγυήσεων εκ μέρους της ΕΕ και να αναπτυχθεί μια πιο καινοτόμος οργάνωση των χρηματοδοτήσεων όσον αφορά τα Διαρθρωτικά Ταμεία τα οποία αυτή τη στιγμή περιορίζονται στην χορήγηση απλών επιδοτήσεων.

5.3.4 Σήμερα, ένα μεγάλο πλεονέκτημα της Ευρώπης είναι το ευρώ, το οποίο όχι μόνο έγινε το ενιαίο νόμισμα 13 κρατών μελών της ΕΕ, αλλά αποτελεί και μεγάλο διεθνές αποθεματικό νόμισμα και μέσο συναλλαγών. Το ευρώ προσφέρει πλέον σε όλο και περισσότερες χώρες στον κόσμο μια αξιόπιστη και χρήσιμη εναλλακτική λύση απέναντι στο δολάριο. Διευκολύνει τη σύναψη εμπορικών συμβάσεων εκ μέρους ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και τη χρηματοπιστωτική ασφάλεια των συμβάσεων αυτών. Ενισχύει την αίσθηση, τόσο στο εσωτερικό της ΕΕ όσο και στο εξωτερικό, μιας Ευρώπης ενωμένης. Εκείνο ωστόσο που απουσιάζει, όσον αφορά το ευρώ, είναι ένα πραγματικό κέντρο λήψης αποφάσεων οικονομικής πολιτικής. Η έλλειψη του εμποδίζει να γίνουν αισθητά σήμερα τα θετικά αποτελέσματα που θα μπορούσε κανείς να προσδοκά στον τομέα αυτό.

5.3.5 Οι κοινές πολιτικές είναι αυτές στις οποίες βασίζεται η συνοχή της ΕΕ. Μολονότι ο άνθρακας και ο χάλυβας δεν θεωρούνται πλέον οι ακρογωνιαίοι λίθοι της συνοχής, εν τούτοις οι οικονομικοί και κοινωνικοί φορείς τάσσονται δυναμικά υπέρ της ανάληψης εκ μέρους της ΕΕ περισσότερων αρμοδιοτήτων στους τομείς της ενεργειακής πολιτικής (διατήρηση των πόρων, εξασφάλιση του εφοδιασμού, νέες επενδύσεις σε μη ρυπογόνες πηγές ενέργειας, ενεργειακή απόδοση και εξοικονόμηση ενέργειας) και της προστασίας του περιβάλλοντος. Οι δύο αυτοί τομείς απαιτούν όντως μεγαλύτερη παρέμβαση της Ευρώπης με τη βοήθεια πραγματικά κοινών πολιτικών.

5.3.6 Η Ένωση πρέπει να αποκτήσει μια πιο σφαιρική και συνεκτική πολιτική στον τομέα της μετανάστευσης, μέσω συντονισμένων πολιτικών ένταξης και υποδοχής που να είναι συμβατές με τα όσα προβλέπουν ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ και οι συμβάσεις της Γενεύης για το δικαίωμα του ασύλου, ενώ θα πρέπει να αναλάβει κοινή δράση για την καταπολέμηση της οργανωμένης λαθραίας μετανάστευσης. Η ΕΕ θα πρέπει επίσης να ενθαρρύνει πιο δυναμικά τη δημιουργία θέσεων υψηλής ειδίκευσης στις αναπτυσσόμενες χώρες μέσω μιας πολιτικής εταιρικών σχέσεων και προώθησης των περιφερειακών ολοκληρώσεων, πράγμα που θα προσφέρει στους κατοίκους των περιοχών αυτών νέες προοπτικές κινητικότητας, προσωπικής βελτίωσης και ανταλλαγών.

5.4 Για μία παγκοσμιοποίηση με ανθρώπινο πρόσωπο

5.4.1 Απέναντι στις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης, η ΕΕ μπορεί να κινητοποιήσει εκ νέου τους ευρωπαίους πολίτες γύρω από το σχέδιο ολοκλήρωσης που έχει χαράξει.

5.4.2 Γενικότερα, η ΕΟΚΕ εμμένει στην άποψη της ότι είναι ανάγκη οι κοινωνικοί εταίροι και οι διάφοροι αντιπροσωπευτικοί φορείς της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών να συμμετέχουν πλήρως στη νέα σφαιρική προσέγγιση που προτείνει, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης. Πρέπει να απαιτηθεί περισσότερη διαφάνεια από το Συμβούλιο και την Επιτροπή, ακόμη και στον τομέα των εμπορικών διαπραγματεύσεων. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί ιδιαίτερα να συμμετάσχει, με τους εταίρους της της κοινωνίας των πολιτών των τρίτων χωρών, στις πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί σχετικά τόσο σε πολυμερές όσο και σε διμερές επίπεδο.

5.4.3 Πιο συγκεκριμένα, η ΕΟΚΕ προτείνει να συμμετέχουν οι κοινωνικοί εταίροι και άλλοι φορείς της κοινωνίας των πολιτών:

- στις ευρωπαϊκές εκστρατείες πληροφόρησης και ανταλλαγής απόψεων που διεξάγονται σε συνεργασία με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών με θέμα τους κινδύνους της παγκοσμιοποίησης·
- στις τακτικές συναντήσεις ενημέρωσης και διαβούλευσης για την νέα διεθνή στρατηγική που εξετάζεται από την Επιτροπή και το Συμβούλιο, όπως αυτές που είχαν διοργανωθεί από την ΕΟΚΕ για την Ευρωπαϊκή Συνέλευση·
- στις αναλύσεις αντίκτυπου όπου εξετάζονται οι οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες των νέων εμπορικών συμφωνιών, καθώς και στη διαχείριση των Ταμείων προσαρμογής στην παγκοσμιοποίηση·

- στην παρακολούθηση των διμερών διαπραγματεύσεων με τις περιφερειακές οντότητες με αντικείμενο, π.χ., τις Συμφωνίες Οικονομικής Εταιρικής Σχέσης (ΣΟΕΣ) με τις περιφέρειες των χωρών ΑΚΕ, στις οποίες η ΕΟΚΕ μπορεί να προσφέρει την εμπειρογνωμοσύνη της καθώς και εκείνη των εταίρων της της κοινωνίας των πολιτών των τρίτων χωρών·
- στις διάφορες πολιτικές που απαιτούνται για να ενισχυθούν οι πολιτικές της ΕΕ (ενιαία αγορά, στρατηγικές συνεργασίας, συνοχής, ευρώ, κλπ.)·
- στην υποστήριξη της ανάπτυξης ενός αποτελεσματικού κοινωνικού διαλόγου όσον αφορά τις διάφορες πτυχές των προσαρμογών και μεταρρυθμίσεων που απαιτούνται στην ΕΕ γενικά και στις επιμέρους χώρες και περιφέρειες της, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που πρέπει να πραγματοποιηθούν σε διασυνοριακή κλίμακα.

5.4.4 Η ΕΟΚΕ συνηγορεί υπέρ μιας ευρωπαϊκής οργάνωσης των διαφόρων καθηκόντων στον τομέα των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, η οποία να υπερβαίνει την απλή συνεργασία και να προβλέπει την ολοκλήρωση των μέσων στους τομείς της οικονομικής ασφάλειας, της πολιτικής και περιβαλλοντικής προστασίας, της τελωνειακής επιτήρησης των εξωτερικών συνόρων, καθώς και των αστυνομικών δυνάμεων και της άμυνας, αντί η έννοια των υπηρεσιών αυτών να παγιδύεται μέσα στα εθνικά «τείχη» που από τη φύση τους αντιτίθενται στην επίτευξη περαιτέρω προόδου στο ευρωπαϊκό επίπεδο.

5.4.5 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει, επίσης, μια πιο συμμετοχική προσέγγιση της ενιαίας αγοράς, ενθαρρύνοντας τις συνεταιριστικές πρωτοβουλίες, τον κοινωνικό διάλογο, την κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων, την κοινωνικοεπαγγελματική αυτορρύθμιση και συρρύθμιση (κυρίως για τις υπηρεσίες, το εμπόριο, τις χρηματοπιστωτικές αγορές, το περιβάλλον, την ενέργεια, τις κοινωνικές πτυχές, τα δικαιώματα των καταναλωτών).

5.4.6 Οι φορείς της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών έχουν και αυτοί έναν άμεσο, αυτόνομο ρόλο να διαδραματίσουν αναπτύσσοντας σχέσεις με τους ομολόγους τους των χωρών και των περιφερειακών οντοτήτων που είναι εμπορικοί εταίροι της ΕΕ.

5.4.7 Η επίτευξη μιας παγκοσμιοποίησης με ανθρώπινο πρόσωπο όπως και της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης είναι ζήτημα που αφορά τους πολίτες και την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών. Εάν ενημερώνονται καλύτερα, η γνώμη τους λαμβάνεται υπόψη και συμμετέχουν συστηματικά στις σχετικές διαδικασίες, οι λαοί θα ταυτισθούν με μια στρατηγική που θα έχουν οι ίδιοι διαμορφώσει και την οποία θα μπορούν να θεωρούν δική τους υπόθεση.

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 2007.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πράσινη Βίβλος — Έκσυγχρονισμός της εργατικής νομοθεσίας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του 21ου αιώνα»

COM(2006) 708 τελικό

(2007/C 175/17)

Στις 22 Νοεμβρίου 2006, η Επιτροπή αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με το θέμα «Πράσινη Βίβλος — Έκσυγχρονισμός της εργατικής νομοθεσίας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του 21ου αιώνα».

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 2 Μαΐου 2007, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Retureau.

Κατά την 43η σύνοδο ολομέλειάς της, της 30ής και 31ης Μαΐου 2007 (συνεδρίαση της 30ής Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 140 ψήφους υπέρ, 82 κατά και 4 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1 Στόχος της Πράσινης Βίβλου για τον εκσυγχρονισμό της εργατικής νομοθεσίας είναι:

- Να προσδιορίσει τις βασικές προκλήσεις που αντικατοπτρίζουν ένα σαφές χάσμα μεταξύ του υφισταμένου νομικού και συμβατικού πλαισίου και της πραγματικότητας της αγοράς εργασίας. Η έμφαση δίδεται περισσότερο στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής της εργατικής νομοθεσίας παρά στη συλλογική εργατική νομοθεσία.
- Να ξεκινήσει μια συζήτηση για να εξεταστεί πώς θα μπορούσε η εργατική νομοθεσία να συμβάλει στην προώθηση της ευελιξίας με ασφάλεια στην απασχόληση, ανεξάρτητα από τη μορφή της σύμβασης, με απώτερο στόχο τη δημιουργία απασχόλησης και τη μείωση της ανεργίας.
- Να τονώσει τον διάλογο σχετικά με τον τρόπο που οι διάφορες συμβατικές σχέσεις, σε συνδυασμό με τα δικαιώματα απασχόλησης που ισχύουν για όλους τους εργαζομένους, θα μπορούσαν να ωφελήσουν τόσο τους εργαζόμενους όσο και τις επιχειρήσεις, διευκολύνοντας τις μεταβάσεις από το ένα στάδιο στο άλλο στην αγορά εργασίας, ενθαρρύνοντας τη διά βίου μάθηση και αναπτύσσοντας τη δημιουργικότητα του εργατικού δυναμικού στο σύνολό του.
- Να συμβάλει στον στόχο της «βελτίωσης της νομοθεσίας» ενθαρρύνοντας τον εκσυγχρονισμό της εργατικής νομοθεσίας, χωρίς να αγνοεί το συνολικό κόστος και όφελός της και ειδικότερα τα προβλήματα που ενδέχεται να συναντούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

1.2 Στο πλαίσιο αυτό, η Πράσινη Βίβλος πραγματεύεται διάφορους τομείς όπως, για παράδειγμα, τις τριμερείς σχέσεις εργασίας, την περίπτωση των απασχολούμενων για ίδιο λογαριασμό οι οποίοι, όμως, στην πράξη εξαρτώνται οικονομικά από την επιχείρηση που τους απασχολεί, την αναθεώρηση της οδηγίας για τον χρόνο εργασίας και το σοβαρό θέμα της αδήλωτης εργασίας.

1.3 Όσον αφορά τις δυνατές κατευθύνσεις του εκσυγχρονισμού της εργατικής νομοθεσίας για τις οποίες η ΕΕ μπορεί να αναλάβει συμπληρωματική δράση παράλληλα με τη δράση των κρατών μελών, η Πράσινη Βίβλος βασίζεται στην ιδέα ότι η παραδοσιακή σύμβαση εργασίας (σύμβαση πλήρους απασχόλησης και αορίστου χρόνου) και η προστασία που την περιβάλλει μπορεί να αποδειχθούν ακατάλληλες για πολλούς εργοδότες και εργαζόμενους, δυσχεραίνοντας την ταχεία προσαρμογή των επιχειρήσεων και τις εξελίξεις της αγοράς, με κίνδυνο να αποτελέσουν εμπόδιο στη δημιουργία

νέων θέσεων απασχόλησης· γι' αυτό, θα πρέπει να προταθεί η αναθεώρησή τους.

1.4 Η Επιτροπή εξαγγέλλει στην Πράσινη Βίβλο ότι, παράλληλα με το θέμα των προσωπικών συμβάσεων εργασίας, προετοιμάζει συζήτηση, η οποία θα συμβάλει σε μια ανακοίνωση σχετικά με την ευελιξία και την ασφάλεια και θα δημοσιευθεί τον Ιούνιο του 2007 με σκοπό την ανάπτυξη της έννοιας αυτής, που ήδη υπάρχει σε πολλά κράτη μέλη και που, σύμφωνα με όσα γνωρίζουμε, συνδυάζει την εσωτερική και εξωτερική ευελιξία των εργαζομένων με μια ασφάλεια, για το εύρος και τη χρηματοδότηση της οποίας όμως δεν γνωρίζουμε πολλά σήμερα. Συνεπώς, η συζήτηση θα συνεχιστεί κατά το δεύτερο εξάμηνο με ευρύτερη θεματική, στην οποία θα πρέπει να εξεταστούν χωρίς αμφιβολία τα στοιχεία της ευελιξίας που έχουν ήδη αποκτηθεί διαμέσου της νομοθεσίας ή των συλλογικών διαπραγματεύσεων, καθώς και η χρηματοδότηση της ευελιξίας αυτής, χωρίς να εστιαστεί η προσοχή σε συγκεκριμένο πρότυπο.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υποδέχεται με ενδιαφέρον την πρωτοβουλία της Επιτροπής να δώσει το έναυσμα για προβληματισμό σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο το εργατικό δίκαιο συνάδει με τους στόχους της στρατηγικής της Λισαβόνας, οι οποίοι συνδυάζουν την επιδίωξη βιώσιμης ανάπτυξης, με θέσεις απασχόλησης όχι μόνο περισσότερες, αλλά και καλύτερες, με την κοινωνική συνοχή και τη βιώσιμη οικονομική μεγέθυνση. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι αυτή η διαδικασία διαβούλευσης εκτυλίσσεται σύμφωνα με ένα πιεστικό χρονοδιάγραμμα, χωρίς μια σειρά προπαρασκευαστικών εργασιών.

2.2 Η έκθεση Wim Kok τον Νοέμβριο του 2003 υπογράμμισε ότι: «Πρέπει να προωθηθεί η ευελιξία της αγοράς εργασίας, σε συνδυασμό με την ασφάλεια, κυρίως με τη βελτίωση της οργάνωσης της εργασίας και την αύξηση της ελκυστικότητας -τόσο για τους εργαζόμενους όσο και για τους εργοδότες- των τυπικών και των άτυπων σχέσεων εργασίας, προκειμένου να αποτραπεί η δημιουργία μιας αγοράς εργασίας δύο ταχυτήτων. Η έννοια της ασφάλειας της απασχόλησης πρέπει να εκσυγχρονισθεί και να διευρυνθεί, προκειμένου όχι μόνο να καλύπτει την προστασία της απασχόλησης, αλλά και να κινητοποιήσει την ικανότητα των εργαζομένων να παραμένουν οικονομικά ενεργοί και να προοδεύουν. Προέχει επίσης η δημιουργία όσο το δυνατόν περισσότερων θέσεων απασχόλησης και η βελτίωση της παραγωγικότητας μέσω, αφενός, της μείωσης των εμποδίων στη δημιουργία νέων επιχειρήσεων και, αφετέρου, της προώθησης μιας καλύτερης πρόβλεψης και μιας καλύτερης διαχείρισης των αναδιαρθρώσεων».

2.3 Πρέπει να υπενθυμιστούν όλα τα στοιχεία των συμπερασμάτων της Task Force που ενέκρινε το Συμβούλιο, διότι μας δίνουν μια πληρέστερη εικόνα των μεταρρυθμίσεων της αγοράς εργασίας που έχουν στόχο να δώσουν απόκριση στην αναθεωρημένη στρατηγική της Λισαβόνας, κάτι που δεν γίνεται με την Πράσινη Βίβλο της Επιτροπής, η οποία εστιάζεται αποκλειστικά στα σημεία που σχετίζονται με τις προσωπικές συμβάσεις εργασίας. Πράγματι, η Πράσινη Βίβλος αναφέρεται αποσπασματικά μόνο στα στοιχεία που αναφέρονται στην έκθεση Wim Kok και δεν ασχολείται με το ζήτημα του «πιο ασφαλούς περιβάλλοντος» της ατζέντας για την κοινωνική πολιτική.

2.4 Μια περιορισμένη προέγγιση μπορεί να προκαλέσει απώλεια της εμπιστοσύνης των ευρωπαίων πολιτών, οι οποίοι είναι ήδη ολοένα και πιο επιφυλακτικοί αναφορικά με την ατζέντα κοινωνικής πολιτικής. Η Επιτροπή θεωρεί σκόπιμο να εξεταστεί το ενδεχόμενο αναθεώρησης του βαθμού ευελιξίας που προβλέπεται στις παραδοσιακές συμβάσεις (συμβάσεις πλήρους απασχόλησης και αορίστου χρόνου) σε ό,τι αφορά τις προθεσμίες προειδοποίησης, το κόστος και τη διαδικασία των ατομικών ή ομαδικών απολύσεων ή ακόμα τον ορισμό της «καταχρηστικής απόλυσης», τη στιγμή που τα στοιχεία αυτά αποτελούσαν ανέκαθεν τον ακρογωνιαίο λίθο της επαγγελματικής ασφάλειας των εργαζομένων.

2.5 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για την υποδήλωση ότι το εργατικό δικαίο είναι επί του παρόντος ασυμβίβαστο με την αναθεωρημένη στρατηγική της Λισαβόνας, διότι εμποδίζει την απασχόληση, και ότι το εργατικό δικαίο αδυνατεί, στην παρούσα κατάσταση, να εγγυηθεί μια ικανοποιητική προσαρμοστικότητα στις επιχειρήσεις και στους εργαζόμενους.

2.6 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι η στρατηγική που καθορίστηκε το 2000 δεν πέτυχε όλους τους στόχους της. Θεωρεί, ωστόσο, ότι πρέπει να επιδειχθεί σύνεση στις αναλύσεις των αιτιών αυτής της κατάστασης και να μην εστιαστούν τα πάντα στην εργατική νομοθεσία. Η αναθεωρημένη στρατηγική της Λισαβόνας οφείλει να έχει ως στόχο το να καταστεί η Ευρώπη πιο ανταγωνιστική, αλλά, επίσης, ικανή να διασφαλίσει πλήρη απασχόληση σε μια κοινωνία περισσότερο προσανατολισμένη προς την τήρηση της ισορροπίας μεταξύ της οικογενειακής και της επαγγελματικής ζωής, καλύτερα προσαρμοσμένη στις επιλογές σταδιοδρομίας, επενδύοντας στην προσαρμοστικότητα των ατόμων και καταπολεμώντας τον κοινωνικό αποκλεισμό. Ο εκσυγχρονισμός της εργατικής νομοθεσίας είναι μόνο ένα μέσον μεταξύ άλλων για την επίτευξη των στόχων αυτών.

2.7 Η ΕΟΚΕ λοιπόν προτιμάται, προτού εκφέρει γνώμη σχετικά με τις κατευθύνσεις προς τις οποίες πρέπει να κινηθεί ο εκσυγχρονισμός της εργατικής νομοθεσίας στην Ευρώπη, να επαναφέρει στο φως μια σειρά σκέψεις και πρωτοβουλίες που προέρχονται από την ίδια την Επιτροπή, όπως η έκθεση που εκπόνησε ο καθηγητής Surriot, στην οποία δεν γίνονται πολλές αναφορές στο πλαίσιο αυτό, ή π.χ. τα συμπεράσματα του Συμβουλίου «Απασχόληση, Κοινωνική Πολιτική, Υγεία και Καταναλωτές» της 30ής Νοεμβρίου και 1ης Δεκεμβρίου 2006 με θέμα «Αξιοπρεπής εργασία για όλους». Στόχος της μελέτης αυτής ήταν μια εκτενής και εποικοδομητική έρευνα σχετικά με το μέλλον της απασχόλησης και της εργατικής νομοθεσίας σε κοινοτικό, διαπολιτισμικό και διεπιστημονικό πλαίσιο, όμως δεν φαίνεται να εμπνεύσθηκε αρκετά από αυτήν η Πράσινη Βίβλος.

2.8 Τι είδους πίνακα ή απολογισμό μπορούμε άραγε να καταρτίσουμε βάσει των δημοσιοποιημένων στατιστικών για την απόδοση του προστατευτικού πλαισίου του εργατικού δικαίου, λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη τον στόχο των «περισσότερων και καλύτερων θέσεων απασχόλησης».

2.9 Η τελική έκθεση της ομάδας Surriot επεσήμανε μια σειρά ζητήματα, τα οποία συγκεντρώνουν τις ορθές ερωτήσεις σχετικά με την εξέλιξη των εργασιακών σχέσεων, όπως, μεταξύ άλλων, ο εκσυγχρονισμός του ανταγωνισμού και των οικονομικών δραστηριοτήτων, οι επιπτώσεις των αντιλήψεων και των συνηθειών των καταναλωτών, η ελευθέρωση των αγορών, οι τεχνολογικές αλλαγές, το γεγονός ότι οι ίδιοι οι εργαζόμενοι αλλάζουν και γίνονται περισσότερο μορφωμένοι και καταρτισμένοι, πιο αυτόνομοι και κινητικοί, πιο ατομικιστές, χωρίς να παραλείπει η έκθεση τις νεότερες πρακτικές των επιχειρήσεων στο θέμα της διαχείρισης του ανθρώπινου δυναμικού, της αμοιβής των εργαζομένων, των απαιτήσεων της πολυλειτουργικότητας ή της ευελιξίας του χρόνου εργασίας. Η έκθεση Surriot πραγματεύτηκε το θέμα της ευελιξίας και της ασφάλειας, καθώς και το ιδιαίτερα σημαντικό θέμα της επαγγελματικής μετάβασης, εξαγγέλλοντας το «τέλος του προτύπου της γραμμικής επαγγελματικής σταδιοδρομίας».

2.10 Από το πλήθος των δημοκρατικών απαιτήσεων που το κοινωνικό δικαίο ενσωμάτωσε στο κοινωνικοοικονομικό πεδίο, η ομάδα Surriot έδωσε ιδιαίτερη προσοχή σε τέσσερα σημεία, τα οποία εξακολουθούν να είναι επίκαιρα στη συζήτηση που προκάλεσε η Πράσινη Βίβλος (*).

Έτσι:

— Η απαίτηση ισότητας, με την προβληματική της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και γενικότερα της μεταχείρισης χωρίς διακρίσεις, παραμένει επίκαιρη, διότι υπό αυτό ακριβώς το φως μπορούμε να εξεύρουμε καλύτερα τη λύση στα προβλήματα της αβεβαιότητας της απασχόλησης και της αγοράς εργασίας των δύο ταχυτήτων.

— Η απαίτηση της ελευθερίας, η οποία επιβάλλει την προστασία των εργαζομένων από την εξάρτηση, αποτελεί απάντηση στα θέματα της συγκεκριμένης εργασίας, της ψευδούς απασχόλησης για ίδιο λογαριασμό, και της αδήλωτης εργασίας.

— Η απαίτηση της προσωπικής ασφάλειας εξακολουθεί να αποτελεί απόκριση στην αύξηση της κοινωνικής αβεβαιότητας υπό την ευρύτερη έννοια που αισθάνονται οι εργαζόμενοι ή οι δικαιούχοι κοινωνικών παροχών.

— Τα συλλογικά δικαιώματα συγκεκριμενοποιούνται με τη συμμετοχή των εργαζομένων στο νόημα της εργασίας, στον απόλυτο σκοπό της, καθώς και στην οικονομική ανάπτυξη.

2.11 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η Επιτροπή έπρεπε να θέσει τη συζήτηση σχετικά με τον εκσυγχρονισμό της εργατικής νομοθεσίας και την προστασία που συνήθως παρέχεται μαζί με τη σύμβαση εργασίας (όπως π.χ. υγεία και ασφάλεια, εργατικά ατυχήματα, διαχείριση του χρόνου εργασίας, άδειες μετ' αποδοχών κλπ.) εμπνεύμενη από τις παλαιότερες απαιτήσεις.

2.12 Η Πράσινη Βίβλος προβάλλει το έλλειμμα που παρατηρείται στα περισσότερα κράτη μεταξύ του υφιστάμενου νομοθετικού και συμβατικού πλαισίου και της σημερινής πραγματικότητας στον κόσμο της εργασίας, όπως αυτή διαμορφώθηκε σε σχετικά σύντομο διάστημα, από τα τέλη της δεκαετίας του 1980/αρχές δεκαετίας του 1990 και μετά. Ωστόσο, σε κανένα σημείο δεν αναφέρεται ο προστατευτικός και χειραφετικός ρόλος που διαδραμάτισε ιστορικά η εργατική νομοθεσία, ούτε ο ρόλος των συλλογικών διαπραγματεύσεων με τις ιδιαιτερότητές τους που συνδέονται με τις πολιτισμικές, κοινωνικές, οικονομικές και νομικές προσεγγίσεις των διαφόρων κρατών μελών.

(*) Au delà de l'emploi, εκδόσεις Flammarion 1999, σελ. 294 κ. ε.

2.13 Η διατήρηση μιας ισορροπίας μεταξύ των δύο πλευρών αποτελεί αντικείμενο όχι μόνο της εργατικής νομοθεσίας, αλλά και του κοινωνικού διαλόγου.

2.14 Οποιοσδήποτε συλλογισμός που θα θεωρούσε μια προστατευτική εργατική νομοθεσία εμπόδιο στην ανάπτυξη και την απασχόληση θα αποτελούσε περιοριστική οπτική, με την οποία η εργατική νομοθεσία θα καταντούσε απλό εργαλείο πολιτικής της αγοράς εργασίας ή οικονομική μεταβλητή.

2.15 Επειδή οι εργαζόμενοι εξαρτώνται πάντοτε από τους εργοδότες, πρέπει να επισημανθεί εκ νέου ο θεμελιώδης προστατευτικός και χειραφετικός ρόλος της εργατικής νομοθεσίας. Θα πρέπει να διασφαλιστεί καλύτερα η εφαρμογή της, προκειμένου να αποτραπεί η άσκηση πίεσης στους εργαζομένους, με συνεκτίμηση των νέων προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης και της δημογραφικής γήρανσης. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο έναντι των κρατών μελών.

2.16 Το 2000, η Επιτροπή δρομολόγησε μια πρωτοβουλία, η οποία έπρεπε να καταλήξει σε συζητήσεις σχετικά με την ανάγκη αξιολόγησης των βασικών στοιχείων του νομοθετικού καθεστώτος και των συλλογικών συμβάσεων, προκειμένου να διασφαλισθεί ότι ανταποκρίνονται σε μία σύγχρονη οργάνωση, όπως επίσης σε μία βελτίωση των σχέσεων εργασίας.

2.17 Αυτή η πρωτοβουλία βελτίωσης δεν συνεχίστηκε, παρά το γεγονός ότι, όπως εξυπακούεται, θα έπρεπε να ολοκληρωθεί, προκειμένου να υλοποιηθεί ο στόχος του εκσυγχρονισμού και της βελτίωσης των συνθηκών εργασίας, ένα θέμα το οποίο επανέφερε μετά από πολλά έτη η παρούσα Επιτροπή, από άλλη όμως άποψη.

2.18 Η ΕΟΚΕ οφείλει να επισημάνει διάφορα σημαντικά κενά, τα οποία αποδυναμώνουν σημαντικά το σκεπτικό και τις προοπτικές που προβάλλονται στην Πράσινη Βίβλο. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ τονίζει ορισμένα σημεία, τα οποία δυστυχώς δεν έχουν εμβυθυνθεί ή δεν έχουν τονιστεί:

- η μέριμνα για αποτελεσματική οικονομική μεγέθυνση δεν είναι ασυμβίβαστη με την κοινωνική διάσταση της ευρωπαϊκής οικονομίας και της ανάπτυξης της·
- το εργατικό δικαίωμα δεν συνίσταται μόνο σε ατομικές συμβάσεις εργασίας, αλλά και στη συλλογική εργατική νομοθεσία·
- η έννοια της αξιοπρεπούς εργασίας, η οποία απορρέει από τις δεσμεύσεις της συνεργασίας της ΕΕ και της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) και τις θετικές προσπάθειες που κατέβαλαν τα κράτη μέλη και οι υποψήφιοι για ένταξη χώρας τον Ιούνιο του 2006, κατά την υιοθέτηση της σύστασης αριθ. 198 της ΔΟΕ, η οποία θέτει ορθούς ορισμούς και λειτουργικές αρχές προκειμένου να αρθούν οι αβεβαιότητες όσον αφορά την ύπαρξη μιας σχέσης εργασίας και να διασφαλιστεί, έτσι, ο θεμιτός ανταγωνισμός και η αποτελεσματική προστασία των εργαζομένων στα πλαίσια μιας σχέσης εργασίας, δεν πρέπει να παραμείνει απλό ευχολόγιο ⁽²⁾.

⁽²⁾ Η Ομάδα των Εργοδοτών δεν υποστήριξε την υιοθέτηση της Σύστασης αριθ. 198 της ΔΟΕ σχετικά με την εργασιακή σχέση.

— οι κοινωνικοί εταίροι, τόσο στο εθνικό όσο και στο ευρωπαϊκό επίπεδο, έχουν ήδη συμβάλει, μέσω των συλλογικών τους συμφωνιών και συμβάσεων, στην ασφάλεια των νέων μορφών συμβάσεων εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των άτυπων, επιδεικνύοντας έτσι την ικανότητά τους να προσαρμόζουν την εργασιακή σχέση στη νέα πραγματικότητα, όπως επίσης να βρίσκουν συστήματα ευελιξίας τα οποία συνοδεύονται από κατάλληλα εχέγγυα ασφαλείας·

— ο κοινωνικός διάλογος είναι μέσο συρρύθμισης και, κατά συνέπεια, πρέπει να προωθηθεί και να καταστεί αποτελεσματικότερος, ώστε να πλαισιώσει καλύτερα την ευελιξία της σύμβασης εργασίας·

— η ασφάλεια στην εργασιακή σχέση αποτελεί προϋπόθεση της προόδου της παραγωγικότητας, διότι η αβεβαιότητα δεν δημιουργεί περισσότερες θέσεις απασχόλησης. Η κινητικότητα και η ευελιξία μπορούν να οδηγήσουν σε αυξημένη παραγωγικότητα και ασφάλεια, οι τροποποιήσεις της εργατικής νομοθεσίας, όμως, δεν πρέπει να έχουν ως αποτέλεσμα τον πολλαπλασιασμό των φτωχών εργαζομένων·

— η απάντηση δεν βρίσκεται σε ένα σκεπτικό που θέτει τους εργαζόμενους σε αντιπαράθεση και τους καταλογίζει την ευθύνη να βρουν λύση στο πρόβλημα της ανεργίας και στο χάσμα μεταξύ της κατάρτισης και της ζήτησης δεξιοτήτων·

— ο νέος τύπος ευέλικτης πρότυπης σύμβασης εργασίας, που προτείνεται για να αντιμετωπιστεί η υποτιθέμενη διαμάχη μεταξύ «εσωτερικών» και «εξωτερικών» εργαζομένων, δεν μπορεί να καταλογίσει στους εργαζόμενους την ευθύνη για τους συμβιβασμούς που πρέπει να κάνουν προκειμένου να εξέλθουν από τη δυαδικότητα της αγοράς εργασίας· επιπλέον, η σύμβαση αυτή, εάν ποτέ δει το φως, δεν θα εξαλείψει κανένα από τα πραγματικά εμπόδια στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

2.19 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι είναι πλέον καιρός να διενεργηθεί μια πλήρης και σοβαρή ανάλυση, η οποία θα βασίζεται κυρίως:

— σε έναν απολογισμό των νομικών καθεστώτων που ισχύουν στα κράτη μέλη σχετικά με την παρεχόμενη από αυτά προστασία, τους στόχους τους, την αποτελεσματικότητά τους, την πρόσβαση σε δικαστικά ή εξωδικαστικά όργανα και διαδικασίες επίλυσης των διαφορών,

— στη συμβολή του κοινωνικού διαλόγου κατά την προσέγγιση του εκσυγχρονισμού και της βελτίωσης της εργατικής νομοθεσίας, της αξιοπρεπούς εργασίας, της καταπολέμησης της αδήλωτης εργασίας, καθώς και στο θέμα της λειτουργίας της αγοράς εργασίας και της οργάνωσης της εργασίας στις επιχειρήσεις στο κατάλληλο επίπεδο (ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό, επιχειρήσεις και ομάδες, ανάλογα με την περίπτωση),

— στον συνυπολογισμό των δημοσίων υπηρεσιών και του ενεργού ρόλου που διαδραματίζουν οι αποτελεσματικές και ποιοτικές δημόσιες υπηρεσίες στην απασχόληση και στην ανάπτυξη,

- στη συνεκτίμηση της διαχείρισης των επιχειρήσεων, της συμμετοχής των εργαζομένων και των μηχανισμών ελέγχου και προειδοποίησης των αντιπροσωπευτικών οργάνων των εργαζομένων (κυρίως στους κόλπους των επιτροπών επιχειρήσεων), κατά την προσαρμογή στις μεταλλαγές και στις αναδιρθρώσεις,
- στον αναγνωρισμένο ρόλο των πραγματικών εργαζομένων για ίδιο λογαριασμό, ο ρόλος των οποίων είναι πρωταρχικός για την προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος και της δημιουργίας μικρομεσαίων επιχειρήσεων, μεταξύ των άλλων και στην κοινωνική οικονομία, και στην καθιέρωση κατάλληλης προστασίας για τους οικονομικά εξαρτημένους εργαζόμενους, με αναγνώριση της ιδιαίτερης κατάστασης ορισμένων εργαζομένων για ίδιο λογαριασμό (π.χ. εκείνων που εργάζονται στις απευθείας πωλήσεις),
- στην προώθηση της σύστασης της ΔΟΕ του 2006 σχετικά με την εργασιακή σχέση (αριθ. 198),
- στην εκτίμηση των επιπτώσεων της αδήλωτης εργασίας με βάση τα μέσα καταπολέμησης της πρακτικής αυτής διαμέσου ενός καλύτερου συντονισμού των αρμοδίων διοικήσεων (μιας κοινωνικής Ευροπόλ·)
- στον αντίκτυπο των μεταναστευτικών ροών, που απαιτούν καλύτερο συντονισμό,
- στις λύσεις αμοιβαίου οφέλους (win-win), δηλαδή καλή χρήση της ευελιξίας σε σχέση με τις ανάγκες των επιχειρήσεων και τις ανάγκες και τα αιτήματα των εργαζομένων, οι οποίοι μπορούν έτσι να ρυθμίζουν οι ίδιοι τη ζωή τους,
- στον προβληματισμό και τις πρωτοβουλίες σε σχέση με την αρχική και συνεχή εκπαίδευση και κατάρτιση π.χ. των εργαζομένων, είτε οικονομικά ενεργών είτε απειλούμενων από τις αναδιρθρώσεις μετά από περιόδους διακοπής της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας για προσωπικούς λόγους, καθώς και στη διασφάλιση των επαγγελματικών σταδιοδρομιών αντί να στηριζόμαστε σε ορισμένες προτάσεις μια υποθετικής «ενιαίας σύμβασης».

2.20 Το πρόγραμμα δράσης της γερμανικής Προεδρίας, η επανεμφάνιση της έννοιας της «ποιότητας» της εργασίας στα πλαίσια της άτυπης συνάντησης των Υπουργών Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων τον Ιανουάριο του 2007, καθώς και η πρόσφατη επιστολή 9 Υπουργών Απασχόλησης με θέμα «Νέα ώθηση στην κοινωνική Ευρώπη», της οποίας το παράρτημα περιελάμβανε κυρίως προτάσεις για τις πολιτικές της απασχόλησης και της ευελιξίας με ασφάλεια, ανοίγουν προοπτικές, αφενός, για μια σοβαρή και σε βάθος ανάλυση, την οποία επιθυμεί η ΕΟΚΕ και, αφετέρου, για την αναθέρμανση της κοινωνικής διάστασης του ευρωπαϊκού οικοδομήματος.

3. Ειδικές παρατηρήσεις: απαντήσεις ή σχόλια σχετικά με τις ερωτήσεις που θέτει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή

3.1 Ποιες θεωρείτε ότι πρέπει να είναι οι προτεραιότητες ενός σοβαρού προγράμματος μεταρρύθμισης της εργατικής νομοθεσίας;

3.1.1 Η εργατική νομοθεσία δεν απώλεσε τη ζωτικότητά της ως προστατευτικό δικαίο, τόσο αναφορικά με τους εργαζόμενους όσο και με τους εργοδότες. Όσον αφορά τους πρώτους, διασφαλίζει μια δίκαιη βάση για την κατάρτιση μιας σύμβασης εργασίας η οποία έχει συνταχθεί σύμφωνα με το νόμο και η οποία εξισορροπεί τα

δικαιώματα και τις υποχρεώσεις, λαμβανομένων υπόψη των εξουσιών διεύθυνσης και διακυβέρνησης του εργοδότη για τον οποίο εργάζονται. Όσον αφορά τους δεύτερους, προσφέρει μια ιδιαίτερα σημαντική νομική ασφάλεια, δεδομένου ότι τα διάφορα είδη προτύπων συμβάσεων συντάσσονται σαφώς και οι βασικές τους ρήτρες ορίζονται ή πλαισιώνονται ανάλογα με την περίπτωση, συμπεριλαμβανομένης της περίπτωσης της μονομερούς καταγγελίας. Εξάλλου, σχετικά με την αστική ευθύνη, για παράδειγμα, η εργατική νομοθεσία παρέχει επίσης στους εργαζόμενους και στους εργοδότες εγγυήσεις και νομική ασφάλεια από απόψεως αποζημίωσης και αναγνώρισης ενδεχόμενων αναπηριών για τους εργαζόμενους και περιορισμού της αστικής αντικειμενικής ευθύνης, εφόσον έχουν τηρηθεί οι κανόνες ασφαλείας, για τον εργοδότη. Οι συλλογικές διαπραγματεύσεις και τα συμβουλευτικά όργανα συμβάλλουν στην ανάπτυξη καλών εργασιακών σχέσεων και, εάν απαιτείται, στην εξεύρεση καταλλήλων λύσεων σε περίπτωση διαφορών.

3.1.2 Όσον αφορά τις αλλαγές που είναι επιθυμητές κατά προτεραιότητα, η εργατική νομοθεσία θα πρέπει, στο πλαίσιο των ιδιαίτερων νόμων και πρακτικών κάθε κράτους μέλους, να πλαισιώνει τις νέες ευέλικτες μορφές συμβάσεων που αναπτύσσονται προκειμένου να συνεχίσει, υπό τις νέες συνθήκες, τον προστατευτικό ρόλο και τον ρόλο εξισορρόπησης της εργασίας και εγγύησης της νομικής ασφάλειας σε περίπτωση αιτιολογημένης απόλυσης, εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας. Εξάλλου, η σύγχρονη εργατική νομοθεσία θα πρέπει να βοηθά τους εργαζόμενους να αποκτούν δικαιώματα επαγγελματικής εξέλιξης καθ' όλη τη διάρκεια της οικονομικά ενεργής ζωής τους, ώστε να μπορούν να εναλλάσσουν τη διά βίου κατάρτιση, τις διάφορες μορφές συμβάσεων που ανταποκρίνονται εκάστοτε στις προσωπικές τους ανάγκες συνδυασμού της επαγγελματικής και της προσωπικής ζωής, προαγωγής ή επαγγελματικού αναπροσανατολισμού κλπ., ενώ οι εργοδότες θα ωφεληθούν επίσης, μακροπρόθεσμα, από την εργασία των ικανοποιημένων εργαζομένων.

3.1.3 Οι μεταρρυθμίσεις της εργατικής νομοθεσίας πρέπει να περιέχουν θετικές δράσεις υπέρ των πιο αποκλεισμένων από την αγορά εργασίας. Έτσι, χωρίς ωστόσο να δημιουργούνται θέσεις προσωρινής απασχόλησης, οι μεταρρυθμίσεις αυτές πρέπει να συμβάλουν στην ανεύρεση οδών που θα οδηγήσουν στην αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένων της παροχής υποστήριξης για την πρόσβαση στη διά βίου μάθηση και των πρωτοβουλιών της κοινωνικής οικονομίας που προβλέπουν την εργασιακή ένταξη.

3.1.4 Πρέπει, επίσης, να πλαισιωθούν καλύτερα οι τριμερείς σχέσεις εργασίας, προκειμένου να διευκρινιστούν καλύτερα τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις όλων των ενδιαφερομένων μερών, επίσης από απόψεως αστικής ή ποινικής ευθύνης. Οι εργαζόμενοι που εξαρτώνται οικονομικά από ένα βασικό εργοδότη, στον οποίο υπάγονται πραγματικά κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, πρέπει επίσης να απολαμβάνουν κατάλληλης προστασίας, ιδίως όσον αφορά τα εργατικά ατυχήματα, τις επαγγελματικές ασθένειες και την κοινωνική προστασία. Οποιαδήποτε αλλαγή στις ρυθμίσεις για αυτόν τον τομέα θα πρέπει, ωστόσο, να γίνει με μεγάλη προσοχή και με συνυπολογισμό της ιδιαίτερης κατάστασης των διάφορων οικονομικά εξαρτημένων ομάδων εργαζομένων για ίδιο λογαριασμό (π.χ. εκείνων που εργάζονται στις απευθείας πωλήσεις), ώστε να εξασφαλιστεί ότι δεν θα χάσουν την πηγή του εισοδήματός τους, ούτε τη δυνατότητα να εκτελούν δραστηριότητες που ανταποκρίνονται στις προσδοκίες τους.

3.1.5 Εξάλλου, η καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας και η τυπική ρύθμιση των εργασιακών σχέσεων σε ένα νομικό πλαίσιο είναι απαραίτητες. Πρέπει να ενισχυθούν οι επιθεωρήσεις εργασίας, για να διασφαλιστεί γενικότερα η αποτελεσματικότητα των εφαρμοστέων νομικών ή συμβατικών διατάξεων.

3.1.6 Η σύσταση αριθ. 198 της ΔΟΕ σχετικά με τις εργασιακές σχέσεις, που υιοθετήθηκε από την Διεθνή Διάσκεψη Εργασίας τον Ιούνιο του 2006, αποτελεί σημαντική πηγή έμπνευσης για τα κράτη μέλη για την προσαρμογή της εργατικής νομοθεσίας στις τεχνολογικές, οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις που μεταλλάσσουν σε βάθος την παραγωγή, τις υπηρεσίες, και τις διεθνείς συναλλαγές εδώ και περισσότερο από είκοσι χρόνια (*).

3.2 Μπορεί η προσαρμογή του εργατικού δικαίου και των συλλογικών συμβάσεων να συμβάλει στη βελτίωση της ευελιξίας και στην ασφάλεια της απασχόλησης, καθώς και στη μείωση του κατακερματισμού της αγοράς εργασίας; Εάν ναι, πώς;

3.2.1 Η πείρα καταδεικνύει ότι, χωρίς κατάλληλη ρύθμιση, ο πολλαπλασιασμός των ευέλικτων συμβάσεων αυξάνει τον κατακερματισμό της αγοράς και εντείνει την αβεβαιότητα, για παράδειγμα από απόψεως χαμηλότερων εισοδημάτων στις συντηθέστερες συμβάσεις (εργασία μερικής απασχόλησης), γεγονός το οποίο δεν συμβάλλει στην ικανοποιητική αντιμετώπιση των βασικών αναγκών, ή από απόψεως χαμηλότερης κοινωνικής προστασίας (κατώφλι των επιδομάτων ανεργίας, επικουρική συνταξιοδότηση, συνεχής επαγγελματική κατάρτιση). Πρέπει να ληφθεί υπόψη, επίσης, το μήκος της εργάσιμης ημέρας, διότι σε περίπτωση κατάτμησης της μερικής ή πλήρους απασχόλησης στη διάρκεια της ημέρας, οι εργαζόμενοι δεν διαθέτουν, στην πράξη, ελεύθερο χρόνο για την προσωπική τους ζωή.

3.2.2 Η πείρα καταδεικνύει, επίσης, ότι οι συντηθέστερες συμβάσεις (συμβάσεις ορισμένου χρόνου και μερικής απασχόλησης) προσφέρονται συχνά σε άτομα που θα επιθυμούσαν μάλλον εργασία πλήρους απασχόλησης. Αν και αυτές οι συμβάσεις μπορεί να αποτελούν μία καλή αρχή για τον περαιτέρω επαγγελματικό βίο των νέων και μία εξαιρετική ευκαιρία για το συνδυασμό εργασίας και οικογενειακού βίου για τις γυναίκες ή σπουδών και εργασίας, δεν αποτελούν πάντοτε αντικείμενο ελεύθερης επιλογής. Οι ηλικιωμένοι δύσκολα βρίσκουν απασχόληση, έστω και ορισμένου χρόνου. Ο κατακερματισμός της αγοράς δεν οφείλεται στους εργαζόμενους. Είναι αποτέλεσμα της επιλογής των εργοδοτών, οι οποίοι, σε τελευταία ανάλυση, αποφασίζουν μονομερώς το είδος σύμβασης που προσφέρουν. Η εργατική νομοθεσία πρέπει να αποβλέπει στην αποτροπή των διακρίσεων κατά των νέων, των γυναικών και των ηλικιωμένων όσον αφορά την πρόσβαση στην αγορά εργασίας και την αμοιβή.

3.2.3 Για να επιλεγεί η ευελιξία χωρίς διακρίσεις, για προσφερθεί περισσότερη βεβαιότητα, για να μπορούν οι εργαζόμενοι να οργανώνουν τη ζωή τους αυτόνομα (νέοι με συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου που είναι υποχρεωμένοι να κατοικούν με τους γονείς τους λόγω των υψηλών ενοικίων, μονογονεϊκές οικογένειες όπου ο γονιός εργάζεται βάσει σύμβασης ορισμένου χρόνου που δεν έχει επλήξει, που συχνά γίνονται έτσι φτωχοί εργαζόμενοι), απαιτούνται βαθιές μεταρρυθμίσεις της εργατικής νομοθεσίας με την έννοια της απάντησης που δόθηκε στην πρώτη ερώτηση, κατά προτεραιότητα διαμέσου του κοινωνικού διαλόγου, τριμερούς ή διμερούς, ανάλογα με τη χώρα και στο κατάλληλο επίπεδο.

(*) Η Ομάδα των Εργοδοτών δεν υποστήριξε την υιοθέτηση της Σύστασης αριθ. 198 του ΔΟΕ σχετικά με την εργασιακή σχέση.

3.3 Οι υφιστάμενες ρυθμίσεις, είτε υπό τη μορφή νόμου είτε υπό τη μορφή συλλογικών συμβάσεων, εμποδίζουν ή ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις και τους εργαζομένους να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες για να αυξήσουν την παραγωγικότητα και να προσαρμοστούν στις νέες τεχνολογίες και τις μεταλλαγές που συνδέονται με το διεθνή ανταγωνισμό; Πώς μπορούν να γίνουν βελτιώσεις στην ποιότητα των ρυθμίσεων που διέπουν τις ΜΜΕ και να διατηρηθούν παράλληλα οι στόχοι τους;

3.3.1 Η ΕΟΚΕ δεν μπορεί να απαντήσει για τα 27 κράτη μέλη. Ωστόσο, διατυπώνει ορισμένες ειδικές παρατηρήσεις. Για να αντιμετωπιστεί ο ανταγωνισμός, στις περισσότερες περιπτώσεις απαιτείται καινοτομία και ποιότητα.

3.3.2 Οι πραγματικοί παράγοντες της παραγωγικότητας είναι οι δεξιότητες των εργαζομένων και, συνεπώς η κατάρτιση και η πείρα, καθώς και η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, που εξαρτώνται από τις επενδύσεις στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την έρευνα και ανάπτυξη, τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα (τα τελευταία αυτά στοιχεία λείπουν ουσιαστικά στην Ευρώπη).

3.3.3 Συνεπώς, οι ρυθμίσεις (νομικές ή συμβατικές ως πλαίσιο δράσης των κοινωνικών εταίρων για την κατάρτιση) πρέπει να στοχεύουν στη συνέχιση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και της προσαρμογής στις νέες τεχνολογίες στο πλαίσιο της εργασίας ή της επαγγελματικής σταδιοδρομίας και να καλύπτουν ισότιμα τις διάφορες κατηγορίες των εργαζομένων. Η επιχείρηση που θέλει να καταρτίσει και να κρατήσει το προσωπικό της θα καταβάλει μια προσπάθεια, στην οποία θα συμμετάσχουν οι δημόσιες αρχές ή οι αρμόδιοι φορείς. Σε αντάλλαγμα η επιχείρηση θα αποκτήσει ένα συγκριτικό πλεονέκτημα και οι εργαζόμενοι περισσότερες ευκαιρίες απασχόλησης. Η νομοθεσία μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση των δεξιοτήτων και των προσόντων διοργανώνοντας ή διευκολύνοντας τη χρηματοδότηση και τις εκπαιδευτικές διαρθρώσεις ή διευκρινίζοντας τα δικαιώματα στην κατάρτιση (άδειες κατάρτισης, αποταμίευση χρόνου) στο πλαίσιο της επαγγελματικής σταδιοδρομίας (κατά τη διάρκεια διαδοχικών συμβάσεων και εργοδοτών), σύμφωνα με τις πρακτικές και την ισχύουσα ή προς θέσπιση νομοθεσία, και τις συλλογικές διαπραγματεύσεις (*).

3.3.4 Η ανάληψη των προσπαθειών για τη βελτίωση των προσόντων και της κατάρτισης από τα αλληλοβοηθητικά ταμεία πιθανόν να μπορεί να ενθαρρυνθεί από τη νομοθεσία και τις τοπικές επενδύσεις όσον αφορά τις ΜΜΕ, π.χ., για την κατανομή του κόστους στον χώρο, λόγω της αδυναμίας των εργαζομένων σε πολύ μικρές επιχειρήσεις και των εργαζομένων για ίδιο λογαριασμό να διοργανώσουν και να χρηματοδοτούν καταρτίσεις μιας ορισμένης διάρκειας πέραν της απόκτησης εμπειρίας κατά την εργασία.

3.3.5 Ωστόσο, η εργατική νομοθεσία μπορεί να καλύψει ένα μικρό μέρος (συνεχής κατάρτιση, συμμετοχή των εργαζομένων) των στοιχείων που είναι απαραίτητα για την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και την προσαρμογή στις βιομηχανικές και κοινωνικές μεταλλαγές. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση, η έρευνα, τα κεφάλαια κινδύνου, τα «εκκολαπήτσια» νέων επιχειρήσεων και οι πόλοι καινοτομίας μπορούν, επίσης, να διαδραματίσουν ένα ρόλο στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής και συντονισμένης πολιτικής σε περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

(*) Βλ. ΟΟΣΑ, PISA 2003 και PISA 2006 σχετικά με την αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών συστημάτων. Οι σκανδιναβικές χώρες βρίσκονται υψηλά στην κατάταξη, ενώ η Φινλανδία κατέχει την πρώτη θέση.

3.4 Πώς θα μπορούσε η πρόσληψη με μόνιμες και προσωρινές συμβάσεις να διευκολυνθεί, είτε με νόμο είτε με συλλογική σύμβαση, ώστε να αυξηθεί η ευελιξία των συμβάσεων αυτών εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα κατάλληλα επίπεδα ασφάλειας της απασχόλησης και κοινωνικής προστασίας για όλους;

3.4.1 Μια παρόμοια προσέγγιση δεν μπορεί να γίνει εύκολα αποδεκτή, εάν η ευελιξία αφορά περισσότερες ή πιο ανασφαλείς μορφές απασχόλησης. Ως ευελιξία με ασφάλεια ορίστηκε η δυνατότητα συνδυασμού διάφορων μορφών ευελιξίας στην αγορά εργασίας και ασφάλειας, έτσι ώστε να ενισχυθεί με ισορροπημένο τρόπο η ικανότητα προσαρμογής των εργαζομένων και των επιχειρήσεων και να τους παρέχεται ταυτόχρονα προστασία από κινδύνους. Συνεπώς, η ευελιξία με ασφάλεια είναι στην ουσία μια εξισορρόπηση μεταξύ της εξωτερικής ευελιξίας και του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Όσο πιο ευέλικτη είναι η σύμβαση τόσο λιγότερη είναι η βεβαιότητα της απασχόλησης και τόσο ισχυρότερη πρέπει να είναι η προστασία (κοινωνική προστασία, ασφαλή επαγγελματική εξέλιξη ή επαγγελματική ασφάλεια καθ' όλη τη διάρκεια του ενεργού βίου) ⁽⁹⁾.

3.4.2 Η ερώτηση υποδηλώνει ότι η ευελιξία δημιουργεί απασχόληση. Δεν υπάρχει απόδειξη για το αληθές του ισχυρισμού αυτού. Η ασφάλεια εξαρτάται περισσότερο από το κοινωνικό δίκαιο, πράγμα που δεν πραγματεύεται η Πράσινη Βίβλος.

3.5 Θα ήταν χρήσιμο να μελετηθεί το ενδεχόμενο ενός συνδυασμού μιας πιο ευέλικτης νομοθεσίας για την προστασία της απασχόλησης και ενός συστήματος καλώς σχεδιασμένης βοήθειας για τους ανέργους, τόσο υπό τη μορφή αντιστάθμισης εισοδήματος (δηλαδή παθητικές πολιτικές αγορών εργασίας) όσο και υπό τη μορφή ενεργητικών πολιτικών αγορών εργασίας;

3.5.1 Μια πραγματικά σωστά σχεδιασμένη υποστήριξη των ανέργων θα πρέπει οπωσδήποτε, ανεξάρτητα από το επίπεδο «προστασίας» της απασχόλησης, να περιλαμβάνει μαθήματα επιμόρφωσης σοβαρού περιεχομένου και αξιόπιστη μετεκπαίδευση. Θα πρέπει, επιπλέον, να περιλαμβάνει προσαρμοσμένη υποστήριξη των επιχειρήσεων που είναι διαθέσιμες να προσλάβουν άτομα που βρίσκονται στο περιθώριο της αγοράς εργασίας (μακροχρόνιοι άνεργοι κλπ.). Η εφαρμογή «ενεργητικών πολιτικών αγορών εργασίας» δεν σημαίνει υποχρέωση αποδοχής οποιασδήποτε προσφοράς, ακόμη και όταν πρόκειται για εργασία με χαμηλότερο επίπεδο ειδικότητας και αμοιβής, με κίνδυνο της απώλειας κάθε επιδόματος.

3.5.2 Οι λύσεις διαφέρουν στα επιμέρους κράτη μέλη ανάλογα με την ιστορία τους, την κοινωνική κατάσταση ή τον ρόλο που διαδραματίζουν οι συλλογικές διαπραγματεύσεις. Η επικουρικότητα έχει ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο του δικαίου εργασίας ακόμη και όσον αφορά την υλοποίηση των ευρωπαϊκών οδηγιών, ανεξάρτητα από το αν οι οδηγίες αυτές είναι αποτέλεσμα ευρωπαϊκής συμφωνίας-πλαίσου ή κοινοτικής πρωτοβουλίας. Είναι βέβαιο ότι το ευρωπαϊκό επίπεδο οφείλει να αναλάβει τις ευθύνες του, να ενθαρρύνει τη διεξαγωγή διαπραγματεύσεων, να υποβάλει συγκεκριμένες προτάσεις στους τομείς της αρμοδιότητάς του και να μην συγχέει τη «βελτίωση της νομοθεσίας» με την «απορρύθμιση».

⁽⁹⁾ Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό να υπομνησθεί ότι στην Ευρώπη το 78 % των συμβάσεων εργασίας είναι συμβάσεις πλήρους απασχόλησης και αορίστου διάρκειας ενώ το 18,4 % των εργαζομένων εργάζεται σε μερική απασχόληση με συμβάσεις αορίστου διάρκειας. Οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου αφορούν περίπου το 14,5 % των εργαζομένων της ΕΕ, ενώ το 2 % των θέσεων εργασίας στην ΕΕ-27 είναι προσωρινές θέσεις εργασίας. Εντούτοις, άνω του 60 % των νέων συμβάσεων εργασίας είναι ευέλικτες συμβάσεις.

3.6 Ποιο ρόλο θα μπορούσε να διαδραματίσει η νομοθεσία ή/και οι συλλογικές συμβάσεις που αποτελούν αντικείμενο διαπραγματεύσεων μεταξύ των κοινωνικών εταίρων στην προαγωγή της πρόσβασης στην κατάρτιση και στις μεταβάσεις μεταξύ διαφόρων μορφών συμβάσεων για την κινητικότητα προς τα επάνω καθ' όλη τη διάρκεια μιας πλήρως δραστήριας επαγγελματικής ζωής;

3.6.1 Η διασφάλιση συνεχούς επιμόρφωσης και δυνατοτήτων αλλαγής επαγγέλματος προϋποθέτει την ύπαρξη στέρεων και αμετάβλητων νομοθετικών βάσεων. Ο σχετικός ρόλος της νομοθεσίας και των συλλογικών συμβάσεων θα διαφέρουν στα επιμέρους κράτη μέλη ανάλογα με τα ισχύοντα «πρότυπα», τις νομικές και κοινωνικές συνθήκες και τη δύναμη των επαγγελματικών οργανώσεων, όπως διαφέρουν και οι παραδόσεις και οι πρακτικές λόγω της διαφορετικής κοινωνικής ιστορίας και της δυνατότητας που διαθέτουν ή δεν διαθέτουν οι κοινωνικοί εταίροι να διασφαλίζουν σε μακροπρόθεσμη βάση τους συμβιβασμούς που επέτυχαν. Αυτό σημαίνει δημιουργία ενός πραγματικού καθεστώτος προστασίας των εργαζομένων.

3.6.2 Το σύστημα που πρέπει να θεσπισθεί εγγράφεται στις συμβάσεις εργασίας και πρέπει να εφαρμόζεται τόσο από τα ιδρύματα που είναι αρμόδια για την υποστήριξη κατά την μεταβατική περίοδο και την οικονομική ενίσχυση (η μορφή της χρηματοδότησης θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο διαπραγματεύσεων ή συζήτησης) όσο και από τους δημόσιους, συλλογικούς ή συνεταιριστικούς φορείς επαγγελματικής κατάρτισης ή τα συστήματα επαγγελματικής κατάρτισης που λειτουργούν στις επιχειρήσεις (επιχείρηση παροχής κατάρτισης) με αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων που αποκτώνται κατ' αυτόν τον τρόπο.

3.6.3 Στο πεδίο αυτό, η εργατική νομοθεσία θα μπορούσε να συμβάλει αποτελεσματικά στην επίτευξη των στόχων της Λισσαβώνας, τόσο όσον αφορά την κοινωνία της γνώσης όσο και όσον αφορά την επίτευξη ενός επιπέδου ασφάλειας που να επιτρέπει την οργάνωση της προσωπικής ζωής και την πραγματοποίηση σχεδίων για το μέλλον, με αποτέλεσμα να βελτιώνεται άμεσα η παραγωγικότητα και η ποιότητα της εργασίας.

3.7 Απαιτείται μεγαλύτερη σαφήνεια στους νομικούς ορισμούς των κρατών μελών για την απασχόληση και την αυτοαπασχόληση με σκοπό να διευκολυνθούν οι καλές πίστεις μεταβάσεις από την απασχόληση στην αυτοαπασχόληση και αντίθετα;

3.7.1 Μπορεί ασφαλώς να αρχίσει σχετικός προβληματισμός με βάση επαρκώς εμπεριστατωμένες συγκριτικές μελέτες, αλλά η ερώτηση αυτή μοιάζει κατά βάση θεωρητική, δεδομένου ότι δεν έχει τεθεί προς το παρόν στην ημερήσια διάταξη το θέμα της εναρμόνισης της εργατικής νομοθεσίας ή της κοινωνικής προστασίας. Υπάρχουν ήδη εθνικοί ορισμοί και αντίστοιχες νομολογίες που ήδη εφαρμόζονται και είναι σκόπιμο να διατηρηθούν, διότι πρόκειται σε τελική ανάλυση για την «summa divisio» μεταξύ της εργατικής νομοθεσίας και του αστικού (εμπορικού) δικαίου.

3.8 Υπάρχει ανάγκη για μια «βάση δικαιωμάτων» που να αφορά τις συνθήκες εργασίας όλων των εργαζομένων ανεξάρτητα από τη μορφή της σύμβασης εργασίας τους; Ποιος, κατά την άποψή σας, θα ήταν ο αντικτυπος αυτών των ελάχιστων απαιτήσεων στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και στην προστασία των εργαζομένων;

3.8.1 Τα πάντα εξαρτώνται από το τι περιλαμβάνει αυτή η «βάση δικαιωμάτων» που αφορά τις συνθήκες εργασίας όλων των εργαζομένων. Εάν πρόκειται για θέματα όπως η διάρκεια της εργασίας, η διάρθρωση των ωραρίων ή οι αμοιβές, αυτά ορίζονται από τη μορφή της σύμβασης και από τις εφαρμοστέες διατάξεις γενικά.

3.8.2 Εάν πρόκειται για δικαιώματα συμμετοχής, για τις θεμελιώδεις ελευθερίες, για την αρχή της ισότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων, για το δικαίωμα στην προστασία έναντι των απρόβλεπτων συμβάντων (ατυχήματα, ασθένειες, ανεργία, κλπ.), είναι προφανές ότι είναι, από τη φύση τους, ανεξάρτητα από τη σύμβαση εργασίας, δεδομένου ότι πρόκειται για θεμελιώδη δικαιώματα. Αποκλείεται απολύτως να γίνει δεκτός ο χαρακτηρισμός τους ως «ελάχιστων υποχρεώσεων» και να συζητηθεί η «ευελιξία» τους.

3.9 Νομίζετε ότι οι ευθύνες των διαφόρων μερών στο πλαίσιο πολλαπλών σχέσεων εργασίας πρέπει να διευκρινίζονται, έτσι ώστε να καθορίζεται ποιος είναι υπεύθυνος για τη συμμόρφωση προς την εργατική νομοθεσία; Θα μπορούσε η επικουρική ευθύνη να είναι αποτελεσματικός και εφικτός τρόπος για την καθιέρωση αυτής της ευθύνης στην περίπτωση των υπεργοληπτών; Εάν όχι, βλέπετε άλλους τρόπους για την εξασφάλιση επαρκούς προστασίας των εργαζομένων στις «τριμερείς σχέσεις»;

3.9.1 Η εργατική νομοθεσία βασίζεται σε μια κοινωνική δημόσια τάξη που επιβάλλεται σε όλα τα μέρη. Οι αναθέτοντες πρέπει να διαθέτουν κάποια ελεγκτική ή εποπτική εξουσία επί των υπεργοληπτών τους και να έχουν την πρόνοια να περιλαμβάνουν ορισμένες αρχές (τήρηση των ισχυόντων κοινωνικών και τεχνικών κανόνων) στις συμβάσεις, εάν δεν θέλουν να βρεθούν χωρίς τη θέλησή τους συνυπάιτοι παραβάσεων του εργατικού δικαίου ή άλλων εθνικών κανόνων που ισχύουν για το εργοτάξιο ή τον χώρο εργασίας.

3.9.2 Η καλύτερη λύση για την προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων, οι οποίοι ενδέχεται να συναντούν μεγάλες δυσκολίες να υποστηρίξουν τα δικαιώματά τους σε περίπτωση που η έδρα του υπεργολήπτη βρίσκεται σε άλλη χώρα, ενδεχομένως τρίτη, ενώ εργάζονται σε έργο του αναθέτοντα ο οποίος διασφαλίζει και τη διεύθυνση, φαίνεται ότι είναι η αλληλέγγυα ευθύνη με δυνατότητα του αναθέτοντα να στρέφεται κατά των παραβατών εργοληπτών. Αυτός ο κανόνας της αλληλεγγύης για τις συνθήκες εργασίας και την εξασφάλιση της καταβολής των μισθών πρέπει να εφαρμόζεται είτε ο αναθέτων είναι πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου είτε πρόσωπο δημοσίου δικαίου είτε μικτή οντότητα.

3.9.3 Πρέπει να βελτιωθεί η προστασία των υπαλλήλων που εργάζονται στο εξωτερικό. Οι υπεργολήπτες από άλλο κράτος μέλος θα πρέπει να καταβάλλουν εισφορές στα ταμεία ή στους οργανισμούς εγγυήσεως των απαιτήσεων των μισθωτών σε περίπτωση αδυναμίας του εργοδότη. Τα κράτη μέλη πρέπει επίσης να λάβουν νομοθετικά μέτρα για την κάλυψη ενδεχόμενου επαναπατριισμού των εργαζομένων ως μέρος των υποχρεώσεων του αναθέτοντα σε περίπτωση αδυναμίας εκπλήρωσης των υποχρεώσεων του υπεργολήπτη του.

3.9.4 Ένα από τα ιδιαίτερα προβλήματα των τριμερών σχέσεων εργασίας, και μάλιστα ένθετο, είναι ο μεγάλος κίνδυνος, για τους υπαλλήλους/εργαζόμενους, της αδυναμίας κάλυψης ενός κενού στην αλυσίδα παραγωγής και η διασπορά των ευθυνών. Στην περίπτωση εργαζομένων σε αλλοδαπούς εργολήπτες, μόνο μια προβλεπόμενη από τον νόμο αλληλέγγυα ευθύνη του αναθέτοντα και οποιουδήποτε από τους εργολήπτες παρέχει στον εργαζόμενο επαρκή προστασία για τον σεβασμό των δικαιωμάτων του, την αμοιβή της εκτελεσθείσας εργασίας και την καταβολή των κοινωνικών εισφορών. Τα συστήματα κατάλληλων εθνικών εγγυήσεων, που δημιουργήθηκαν με βάση την οδηγία για την προστασία των απαιτήσεων των μισθωτών σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργο-

δότη, θα πρέπει να είναι αρκετά αποτελεσματικά και να επεκτείνονται ακόμη και στις επιχειρήσεις τρίτων χωρών, εάν το εθνικό τους σύστημα εγγυήσεων είναι ανεπαρκές ή ανύπαρκτο· στην περίπτωση αυτή η αλληλέγγυα ευθύνη του αναθέτοντα θα μειωνόταν αναλογικά. Επιπλέον, στην εθνική νομοθεσία πρέπει να προβλέπεται μηχανισμός που θα επιτρέπει τη χρήση μέρους των πληρωμών του αναθέτοντα στους αλλοδαπούς υπεργολήπτες ως συμβολή σε ένα μηχανισμό εγγυήσεως της κάλυψης των υποχρεώσεων των τελευταίων έναντι των εργαζομένων τους, σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη (*).

3.10 Υπάρχει ανάγκη να διευκρινιστεί το καθεστώς απασχόλησης των εργαζομένων μέσω εταιρείας προσωρινής απασχόλησης;

3.10.1 Η έλλειψη κοινοτικού νομικού πλαισίου δημιουργεί κίνδυνο καταχρήσεων όπως π.χ. καταστρατήγησης της νομοθεσίας σχετικά με την προσωρινή απόσπαση εργαζομένων. Είναι σκόπιμο να επιζητηθεί ενεργά στο Συμβούλιο συναίνεση, που θα επιτρέψει τη ρύθμιση των δραστηριοτήτων των εταιρειών προσωρινής απασχόλησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

3.11 Πώς μπορούν οι ελάχιστες απαιτήσεις όσον αφορά την οργάνωση του χρόνου εργασίας να τροποποιηθούν, έτσι ώστε να παρέχουν μεγαλύτερη ευελιξία τόσο για τους εργοδότες όσο και τους εργαζομένους, εξασφαλίζοντας παράλληλα ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων; Ποιες πτυχές της οργάνωσης του χρόνου εργασίας πρέπει να εξεταστούν ως θέμα προτεραιότητας από την Κοινότητα;

3.11.1 Η ισχύουσα οδηγία του 1993, με την επιφύλαξη της ενσωμάτωσης της νομολογίας του ΔΕΚ προσφέρει ένα προστατευτικό πλαίσιο, το οποίο μπορεί να προσαρμοστεί, να συμπληρωθεί ή να αναπτυχθεί περαιτέρω σε εθνικό επίπεδο, εάν τούτο απαιτείται, ιδίως διαμέσου συλλογικών διαπραγματεύσεων σε διάφορα επίπεδα.

3.11.2 Η ερώτηση αναγνωρίζει σιωπηρά τη σχέση ανάμεσα στη διάρκεια/το εύρος των ωραρίων εργασίας και τον κίνδυνο εμφάνισης ατυχημάτων ή προβλημάτων υγείας. Πράγματι, υφίσταται τέτοια σχέση και η μείωση του πραγματικού χρόνου εργασίας μπορεί μακροπρόθεσμα να συντελέσει στη βελτίωση της υγείας των εργαζομένων, μειώνοντας ιδίως το άγχος και τη μόνιμη κόπωση, και ταυτόχρονα να διευκολύνει τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

3.12 Πώς μπορούν τα δικαιώματα απασχόλησης των εργαζομένων που ασκούν δραστηριότητες σε διακρατικό πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένων ιδιαίτερα των διαμεθωριακών εργαζομένων, να εξασφαλιστούν σε όλη την Κοινότητα; Κρίνεται ότι υπάρχει ανάγκη για συγκλίνοντες ορισμούς του «εργαζομένου» στις οδηγίες ΕΕ, έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι οι εργαζόμενοι αυτοί μπορούν να ασκήσουν τα δικαιώματά τους απασχόλησης ανεξάρτητα από το κράτος μέλος στο οποίο εργάζονται; Ή πιστεύετε ότι τα κράτη μέλη πρέπει να διατηρήσουν διακριτική ευχέρεια ως προς αυτό το θέμα;

3.12.1 Παραπέμπουμε στην απάντηση της ερώτησης 1 και στη σύσταση αριθ. 198 της ΔΟΕ. Λόγω των υφιστάμενων αποκλίσεων, ο ορισμός πρέπει να παραμείνει αρμοδιότητα των κρατών μελών, δεδομένου ότι αφορά όχι μόνο τις συμβάσεις εργασίας, αλλά και την εφαρμογή του κοινωνικού δικαίου (ορισμός των δικαιούχων, των προϋποθέσεων πρόσβασης στις παροχές).

(* Βλ. οδηγία 80/987/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 20ής Οκτωβρίου 1980 περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την προστασία των μισθωτών σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη (ΕΕ L 283 της 28.10.1980, σ. 23).

3.12.2 Δεν φαίνεται να υφίσταται πραγματικό πρόβλημα λόγω των ευρωπαϊκών οδηγιών, οι οποίες καθορίζουν ποια πρόσωπα καλύπτονται ανάλογα με τη φύση της νομοθεσίας. Μια εμπειριστική μελέτη σχετικά με το ζήτημα θα ήταν ασφαλώς αναγκαία, προτού να εξεταστεί, εφόσον συντρέχει λόγος, το ενδεχόμενο μεταβολών.

3.13 Νομίζετε ότι είναι απαραίτητο να ενισχυθεί η διοικητική συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών για τη μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητάς τους στην επιβολή της κοινοτικής εργατικής νομοθεσίας; Νομίζετε ότι οι κοινωνικοί εταίροι μπορούν να διαδραματίσουν ρόλο σ' αυτή τη συνεργασία;

3.13.1 Ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων είναι απολύτως αναγκαίος, στο πλαίσιο του κοινωνικού διαλόγου και στο πνεύμα των Συνθηκών και του Χάρτη, για τον έλεγχο της εφαρμογής και της τήρησης της κοινοτικής εργατικής νομοθεσίας.

3.14 Νομίζετε ότι απαιτούνται περαιτέρω πρωτοβουλίες σε επίπεδο ΕΕ έτσι ώστε να υποστηριχθούν τα κράτη μέλη να καταπολεμήσουν την αδήλωτη εργασία;

3.14.1 Ο ρόλος της Eurostat θα πρέπει να αναπτυχθεί, προκειμένου να γίνουν καλύτερα κατανοητά τα υπό εξέλιξη στις διάφορες χώρες φαινόμενα. Φαίνεται ότι ο ρόλος της άτυπης ή της αδήλωτης εργασίας υποτιμάται κατά την κατάρτιση των εθνικών ΑΕγχΠ. Εάν τα αίτια είναι κατά κύριο λόγο εγγενή της εκάστοτε ιδιαίτερης

εθνικής κατάστασης, όπως αφήνεται να εννοηθεί σε ορισμένες μελέτες, αυτό που θα πρέπει να υποστηριχθεί και να ενθαρρυνθεί ιδιαίτερα είναι η ίδια δράση των κρατών μελών.

3.14.2 Εντούτοις, δεδομένου ότι πρόκειται για φαινόμενα που δεν είναι πλήρως γνωστά, θα ήταν σκόπιμο να διασαφηνιστούν οι σχέσεις που συνδέουν αυτές τις μορφές εργασίας με την παραποίηση/απομίμηση, καθώς και η σημασία του ρόλου των εγκληματικών δικτύων στην αδήλωτη εργασία και οι σχέσεις με την παράνομη μετανάστευση. Κάτι τέτοιο θα δικαιολογούσε την ενεργό δικαστική συνεργασία στους κόλπους της Ένωσης και τον αυξημένο ρόλο της ΕΕ, δεδομένου ότι οι μορφές αυτές εργασίας επηρεάζουν, επιπλέον, την εσωτερική αγορά και τον ανταγωνισμό.

3.14.3 Οι κοινωνικοί εταίροι διαδραματίζουν καθοριστικής σημασίας ρόλο για την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας και τη μείωση της παραοικονομίας. Τα κοινοτικά μέτρα θα πρέπει να ενθαρρύνουν τους κοινωνικούς εταίρους των κρατών μελών να αναπτύξουν εθνικά και τομεακά σχέδια και να συνεργαστούν με τις αρχές για την επίλυση αυτών των προβλημάτων. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο οι κοινωνικοί εταίροι θα μπορούσαν να προβούν σε από κοινού ανάλυση και διάδοση των βέλτιστων πρακτικών των κρατών μελών.

3.14.4 Για την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας απαιτείται αποτελεσματική διασυννοιακή συνεργασία των αρχών των κρατών μελών, έλεγχος και ενημέρωση για τις κυρώσεις που επιβάλλονται σε όσους προσφέρουν ή δέχονται αδήλωτη εργασία.

Βρυξέλλες, 30 Μαΐου 2007.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι ακόλουθες τροπολογίες απερρίφθησαν κατά τη διάρκεια των συζητήσεων, έλαβαν όμως τουλάχιστον το 25 % των ψήφων:

Να αντικατασταθεί ολόκληρη η γνωμοδότηση με το παρακάτω κείμενο:

«Σήμερα η Ευρώπη αντιμετωπίζει σοβαρές προκλήσεις όπως, π.χ., μια οικονομία η οποία μεταβάλλεται από βιομηχανική σε μια οικονομία προσανατολισμένη προς τις υπηρεσίες και μια οικονομία η οποία βασίζεται στη γνώση, την παγκοσμιοποίηση, την ταχεία τεχνολογική πρόοδο, ένα γηράσκοντα πληθυσμό, μείωση της γεννητικότητας και μεταβολές στην κοινωνία και τις ανάγκες της.

Για να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις αυτές και για να διατηρηθεί το ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο απαιτείται — μεταξύ άλλων — εκσυγχρονισμός της εργατικής νομοθεσίας.

Κατά συνέπεια, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) επικροτεί την πράσινη βίβλο της Επιτροπής που ξεκινά μια δημόσια συζήτηση σχετικά με τον εκσυγχρονισμό της εργατικής νομοθεσίας. Οι συμβολές στην εν λόγω πράσινη βίβλο θα εμπλουτίσουν τη σχεδιαζόμενη ανακοίνωση της Επιτροπής για την ασφάλεια με ευελιξία. Η ισορροπία μεταξύ της ευελιξίας της απασχόλησης και της ασφάλειας θα πρέπει να ικανοποιήσει τις ανάγκες τόσο των εργαζομένων όσο και των επιχειρήσεων.

Ο εκσυγχρονισμός της εργατικής νομοθεσίας πρέπει να υποστηρίξει τους στόχους της στρατηγικής της Λισαβόνας οι οποίοι είναι ανάπτυξη, ανταγωνιστικότητα, περισσότερες και καλύτερες θέσεις απασχόλησης και καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού. Για να επιτευχθούν οι στόχοι αυτοί, η ΕΟΚΕ προτείνει τα εξής:

1. Η σημερινή ποικιλία συμβατικών μορφών απασχόλησης πρέπει να διατηρηθεί με τον όρο ότι θα θεσπιστεί ένα σταθερό νομικό πλαίσιο το οποίο θα λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες τόσο των εργαζομένων όσο και των επιχειρήσεων και, ειδικότερα, των ΜΜΕ. Το 78 % των συμβάσεων απασχόλησης είναι αορίστου χρόνου και πλήρους απασχόλησης. Ωστόσο, ο αριθμός των νέων συμβάσεων ευέλικτης απασχόλησης αυξάνει σε όλη την Ευρώπη. Οι συμβάσεις ευέλικτης εργασίας όπως οι συμβάσεις μερικής απασχόλησης και οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου μπορούν να συμβάλουν στη ανάπτυξη δεξιοτήτων οι οποίες δεν αποκτώνται σε σχολικό περιβάλλον και αυξάνουν τις πιθανότητες εξεύρεσης σύμβασης

πλήρους απασχόλησης. Οι συμβάσεις ευέλικτης εργασίας μπορούν να αποτελέσουν καλό σημείο έναρξης για την μετέπειτα επαγγελματική ζωή των νέων καθώς και εξαίρετη ευκαιρία για το συνδυασμό της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής και, κατά συνέπεια, μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία μιας αγοράς εργασίας χωρίς αποκλεισμούς. Η προστασία κατά των διακρίσεων είναι σημαντική για τους εν λόγω εργαζομένους δεδομένου ότι στηρίζεται σε ισχύουσες ευρωπαϊκές οδηγίες σχετικά με την εργασία μερικής απασχόλησης και τις συμβάσεις ορισμένου χρόνου οι οποίες βασίζονται σε συμφωνίες των ευρωπαίων κοινωνικών εταίρων.

2. Ο εκσυγχρονισμός της εργατικής νομοθεσίας πρέπει να πραγματοποιηθεί βασικά σε επίπεδο κρατών μελών. Δεδομένου ότι η εργατική νομοθεσία είναι απλώς ένα τμήμα της αρχής της ασφάλειας με ευελιξία, η κατάλληλη ισορροπία μεταξύ της ευελιξίας και της ασφάλειας πρέπει να οριστεί στο αντίστοιχο εθνικό πλαίσιο. Οι εθνικές μεταρρυθμίσεις πρέπει να συμπληρωθούν με ευρωπαϊκή δράση η οποία θα στοχεύει στην ευαισθητοποίηση διαμέσου του εντοπισμού και της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών.
3. Ο σημαντικός ρόλος των κοινωνικών εταίρων σε εθνικό και τομεακό επίπεδο καθώς και σε επίπεδο επιχείρησης για τον εκσυγχρονισμό της εργατικής νομοθεσίας και για την εξεύρεση της κατάλληλης ισορροπίας μεταξύ της ευελιξίας και της ασφάλειας πρέπει να υποστηριχθεί. Οι συλλογικές διαπραγματεύσεις πρέπει να βασίζονται στην αρχή της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων και θα ποικίλλουν σε συνάρτηση με την ιστορία και το κλίμα των εργατικών σχέσεων στα διάφορα κράτη μέλη.
4. Μια πιο ευέλικτη προστασία της απασχόλησης στο πλαίσιο των συμβάσεων εργασίας αορίστου χρόνου πρέπει να συνδυαστεί με ενεργές πολιτικές αγοράς εργασίας παρέχοντας εξατομικευμένη υποστήριξη των εργαζομένων που αναβαθμίζουν τις δεξιότητές τους σε συνάρτηση με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Το επίκεντρο θα πρέπει να είναι περισσότερο η ασφάλεια της απασχόλησης παρά η προστασία συγκεκριμένων θέσεων απασχόλησης. Η θετική δράση της κοινωνικής οικονομίας και των επιχειρήσεων πρέπει να υποστηριχθεί προκειμένου να ενταχθούν οι πλέον αποκλεισμένοι από την αγορά εργασίας. Η στενή συνεργασία των εργοδοτών, εργαζομένων, και του δημόσιου τομέα θα συμβάλει στον εντοπισμό των αναγκών σε κατάρτιση και στην από κοινού ανάληψη του οικονομικού κόστους. Προγράμματα κοινωνικής προστασίας, φιλικά προς την απασχόληση, υπέρ των εργαζομένων και των απασχολούμενων για ίδιο λογαριασμό θα μπορέσουν να συμβάλουν στη διευκόλυνση της μετάβασης μεταξύ διαφόρων μορφών εργασίας.
5. Η απασχόληση για ίδιο λογαριασμό συμβάλλει σημαντικά στο επιχειρηματικό πνεύμα, ένα τομέα στον οποίο η Ευρώπη υστερεί έναντι των ανταγωνιστών της διεθνώς και ο οποίος είναι και καλύτερος δείκτης του δυναμισμού μιας σύγχρονης οικονομίας. Ωστόσο, η οικονομικά εξηρημένη απασχόληση για ίδιο λογαριασμό πρέπει να διακριθεί από την κεκαλυμμένη απασχόληση για ίδιο λογαριασμό: η κεκαλυμμένη απασχόληση για ίδιο λογαριασμό πρέπει να έχει το αυτό επίπεδο κάλυψης όπως και η κάλυψη των μισθωτών όσον αφορά, π.χ., την κοινωνική ασφάλιση, την ασφάλεια, και την προστασία της απασχόλησης.
6. Η αδήλωτη εργασία στρεβλώνει τον ανταγωνισμό και καταστρέφει την οικονομική βάση των εθνικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης και των φορολογικών συστημάτων. Η αδήλωτη εργασία είναι πολύπλοκο φαινόμενο και τα αίτιά της είναι πολλαπλά. Η καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας απαιτεί ένα ορθό μίγμα πολιτικής, με προσαρμογή της εργατικής νομοθεσίας, απλούστευση των διοικητικών υποχρεώσεων, συνεπείς μισθολογικές πολιτικές, φορολογικά κίνητρα, βελτίωση των δημοσίων υποδομών και δημοσίων υπηρεσιών αλλά και αποτρεπτικές κυρώσεις. Συνεπώς, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οφείλει να αναλάβει την πρωτοβουλία για να συγκεντρώσει τις βέλτιστες πρακτικές και να διευκολύνει την διάδοσή τους μεταξύ των κρατών μελών προκειμένου να ενισχυθεί η καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας.»

Αιτιολογία

Θα αναπτυχθεί προφορικά.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ: 89

Κατά: 126

Αποχές: 7

Νέο σημείο 3.9.2

Να προστεθεί νέο σημείο.

«Σε γενικές γραμμές οι κανόνες δεν ασκούν καμία επιρροή στην συμμόρφωση των υπεργολάβων ως προς τις καθημερινές υποχρεώσεις τους έναντι των εργαζομένων και, επιπρόσθετα, δεν είναι σε θέση ούτε να γνωρίζουν, ούτε να επιρεάζουν την χρηματοοικονομική κατάσταση των υπεργολάβων· δεν είναι σε θέση επιπλέον να εκτιμούν κατά πόσον οι υπεργολάβοι μπορούν να τηρήσουν τις υποχρεώσεις τους έναντι των εργαζομένων. Ως εκ τούτου δεν μπορούν να αναλάβουν τον συνακόλουθο χρηματοοικονομικό κίνδυνο.»

Αιτιολογία

Το ερώτημα της Επιτροπής στην «Πράσινη Βίβλο» είναι γενικό και δεν ισχύει για τις διεθνικές σχέσεις. Γι' αυτό προτείνω να εισαχθεί ένα πρόσθετο σημείο, γενικής φύσης, μεταξύ των σημείων 3.9.1 και 3.9.2. Στην εν λόγω περίπτωση, το σημείο 3.9.2 που περιγράφει λεπτομερώς την εξαίρεση από τον γενικό κανόνα (διεθνικές σχέσεις) είναι χρήσιμο.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ: 75

Κατά: 122

Αποχές: 12

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση σύστασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων για τη διά βίου μάθηση»

COM(2006) 479 τελικό — 2006/0163 (COD)

(2007/C 175/18)

Στις 19 Οκτωβρίου 2006, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 2 Μαΐου 2007, με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Rodríguez García-Caro.

Κατά την 436η σύνοδο ολομέλειας, της 30ής και 31ης Μαΐου 2007 (συνεδρίαση της 30ής Μαΐου 2007), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 156 ψήφους υπέρ, μία κατά και μία αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα

1.1 Η ΕΟΚΕ κρίνει απαραίτητη την πρόταση για τη θέσπιση ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων για τη διά βίου μάθηση, δεδομένου ότι η δέουσα διαφάνεια ως προς τα επαγγελματικά προσόντα και τις ικανότητες εννοεί την κινητικότητα εντός της Ένωσης και διευκολύνει την πρόσβαση στην αγορά εργασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο κατά τρόπο τυποποιημένο και γενικευμένο, καθώς, με βάση το πλαίσιο αυτό, μπορούν να χρησιμοποιούνται σε ένα κράτος μέλος τα πιστοποιητικά που έχουν αποκτηθεί σε ένα άλλο. Ωστόσο, διακρίνει ορισμένες δυσκολίες στο προτεινόμενο πρότυπο, οι οποίες ενδέχεται να παρεμποδίσουν την εφαρμογή του και τις οποίες εκθέτει στην παρούσα γνωμοδότηση.

1.2 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι η νομική μορφή που επιλέχθηκε για την έγκριση της πρότασης είναι η σύσταση, η οποία, σύμφωνα με το άρθρο 249 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, δεν έχει δεσμευτικό χαρακτήρα.

1.3 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι απαιτείται περαιτέρω αποσαφήνιση και απλούστευση των περιγραφικών δεικτών του προτύπου, ιδίως όσον αφορά τα επαγγελματικά προσόντα, ώστε να είναι πιο ευνόητοι για τους πολίτες γενικά, για τις επιχειρήσεις και για τους ειδικούς. Η απλούστευση αυτή θα πρέπει να συνοδευθεί με ένα παράρτημα, που θα παρέχει στα κράτη μέλη ένα σημείο αναφοράς, στο οποίο θα μπορούν να στηριχθούν για να συμπληρώσουν τα εθνικά τους πλαίσια επαγγελματικών προσόντων, ούτως ώστε το όλο σύστημα αναφορών που επιχειρείται να σχεδιαστεί να διέπεται από συνεκτικότητα.

2. Εισαγωγή

2.1 Η πρόταση επί της οποίας γνωμοδοτεί η ΕΟΚΕ ανταποκρίνεται σε έναν από τους στόχους που απορρέουν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας του 2000. Στο πλαίσιο εκείνο, είχε συναχθεί το συμπέρασμα ότι, εάν βελτιωθεί η διαφάνεια ως προς τα επαγγελματικά προσόντα και προωθηθεί η διά βίου μάθηση, θα μπορέσουν να προσαρμοστούν τα ευρωπαϊκά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι που έθεσε το Συμβούλιο όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα, την ανάπτυξη, την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή στην Ευρώπη.

2.2 Το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώθηκε και από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης, το 2002. Το ψήφισμα του Συμβουλίου αυτού καλούσε τα κράτη μέλη να ενισχύσουν τη συνεργασία

και να χτίσουν γέφυρες μεταξύ της τυπικής, της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, ως αναγκαία προϋπόθεση για τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού χώρου της διά βίου μάθησης με βάση τα επιτεύγματα της διαδικασίας της Μπολόνια — όλα αυτά με τον απώτερο στόχο να καταστούν τα ευρωπαϊκά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης παγκόσμιο σημείο αναφοράς για την ποιότητα έως το 2010.

2.3 Την ίδια χρονιά, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Σεβίλλης κάλεσε την Επιτροπή να αναπτύξει, σε στενή συνεργασία με το ίδιο το Συμβούλιο και με τα κράτη μέλη, ένα πλαίσιο για την αναγνώριση των προσόντων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

2.4 Η ενδιάμεση έκθεση του Συμβουλίου και της Επιτροπής του 2004, σχετικά με την εκτέλεση του προγράμματος «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010», τόνιζε την ανάγκη δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων. Το Συμβούλιο της Κοπεγχάγης, που πραγματοποιήθηκε το φθινόπωρο του 2004, τόνισε επίσης ότι πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην ανάπτυξη ενός ανοιχτού και ευέλικτου ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων, το οποίο να στηρίζεται στη διαφάνεια και στην αμοιβαία αναγνώριση, και να αποτελέσει κοινό σημείο αναφοράς για θέματα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

2.5 Κατά τη σύνοδο των αρμόδιων για την τρίτοβάθμια εκπαίδευση υπουργών, που πραγματοποιήθηκε στο Μπέργκεν την άνοιξη του 2005 και όπου υιοθετήθηκε ευρωπαϊκό πλαίσιο για τα επαγγελματικά προσόντα στην τρίτοβάθμια εκπαίδευση, τονίστηκε η σημασία που έχει η εξασφάλιση συγκεκριμένης συμπληρωματικότητας μεταξύ του ευρωπαϊκού χώρου τρίτοβάθμιας εκπαίδευσης και του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων.

2.6 Στο πλαίσιο της αναθεώρησης της στρατηγικής της Λισσαβώνας, οι κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση για την περίοδο 2005-2008 υπογράμμισαν την ανάγκη να εξασφαλιστούν διόδοι πρόσβασης σε μια ευέλικτη μάθηση και να αυξηθούν οι ευκαιρίες για την κινητικότητα των σπουδαστών και των καταρτιζόμενων, με τη βελτίωση της διαφάνειας των επαγγελματικών προσόντων και την επικύρωση της μη τυπικής μάθησης σε όλη την Ευρώπη.

2.7 Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μαρτίου του 2005 είχε ζητήσει να θεσπιστεί ευρωπαϊκό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων εντός του 2006. Η απόφαση αυτή επικυρώθηκε από το Συμβούλιο του Μαρτίου του 2006.

2.8 Η υπό εξέταση πρόταση και, ειδικότερα, οι περιγραφικοί δείκτες που ορίζουν τα επίπεδα στο ευρωπαϊκό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων (ΕΠΕΠ) καταρτίστηκαν κατά τη διάρκεια μεθοδικής διαδικασίας διαβούλευσης, που διεξήχθη υπό την καθοδήγηση της Επιτροπής, με τη συνεργασία του CEDEFOP και της ομάδας παρακολούθησης της διαδικασίας της Μπολόνια, με βάση το έγγραφο εργασίας «Προς ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο προσόντων για την διά βίου εκπαίδευση»⁽¹⁾, στο οποίο συμμετείχαν οι 32 χώρες του προγράμματος εργασίας «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010», οι κοινωνικοί εταίροι, οι κλαδικές οργανώσεις, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και μη κυβερνητικές οργανώσεις, καθώς και μέσα από τις συζητήσεις του συνεδρίου της Βουδαπέστης του Φεβρουαρίου του 2006 και μέσα από το έργο που ανέπτυξαν οι ομάδες εμπειρογνομώνων και συμβούλων που συνέδραμαν την Επιτροπή.

2.9 Αφού μελετήθηκε ο αντίκτυπος του μέτρου σε συνάρτηση με τις διάφορες δυνατότητες υποβολής της πρότασης για τη θέσπιση του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων, επελέγη η μορφή της σύστασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

2.10 Στα τέλη του Σεπτεμβρίου του 2006, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υιοθέτησε έκθεση σχετικά με τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού πλαισίου προσόντων⁽²⁾.

3. Σύνοψη της πρότασης

3.1 Η πρόταση σύστασης περιλαμβάνει έναν μηχανισμό αναφοράς με βάση τον οποίο θα συγκρίνονται τα επίπεδα προσόντων των διαφόρων εθνικών συστημάτων προσόντων. Στηρίζεται σε μια σειρά οκτώ επιπέδων αναφοράς, τα οποία ορίζονται με βάση τα μαθησιακά αποτελέσματα και καλύπτουν τη γενική εκπαίδευση και την εκπαίδευση των ενηλίκων, την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η πρόταση περιλαμβάνει το κείμενο της σύστασης, διαφόρους ορισμούς και δύο παραρτήματα: το ένα με τους περιγραφικούς δείκτες που ορίζουν τα επίπεδα του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων και το άλλο με τις αρχές διασφάλισης της ποιότητας στην εκπαίδευση και την κατάρτιση.

3.2 Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο συνιστούν στα κράτη μέλη:

- Να χρησιμοποιούν το πλαίσιο αυτό ως εργαλείο αναφοράς για να συγκρίνουν τα επίπεδα προσόντων.
- Να συνδέσουν το εθνικό τους σύστημα προσόντων με το ευρωπαϊκό πλαίσιο έως το 2009 και να αναπτύξουν εθνικό πλαίσιο προσόντων.
- Να εξασφαλίσουν ότι, έως το 2011, όλα τα νέα επαγγελματικά προσόντα και τα έγγραφα «Europass» θα περιέχουν σαφή παραπομπή στο αντίστοιχο επίπεδο του ευρωπαϊκού πλαισίου.
- Να ακολουθούν προσέγγιση βασισμένη στα μαθησιακά αποτελέσματα για τον ορισμό και την περιγραφή των επαγγελματικών προσόντων.
- Να προωθήσουν την επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης.
- Να ορίσουν εθνικό κέντρο για την υποστήριξη και τον συντονισμό της σχέσης μεταξύ του εθνικού συστήματος επαγγελμα-

τικών προσόντων και του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων, στο οποίο θα ανατεθούν τα εξής:

- η συσχέτιση των επιπέδων μεταξύ του εθνικού συστήματος και του ευρωπαϊκού πλαισίου,
- η προώθηση και εφαρμογή των αρχών διασφάλισης της ποιότητας κατά τη συσχέτιση αυτή,
- η εξασφάλιση ότι η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται για τη συσχέτιση είναι διαφανής,
- η παροχή καθοδήγησης στους ενδιαφερόμενους φορείς και η εξασφάλιση της συμμετοχής τους.

3.3 Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο υποστηρίζουν την πρόθεση της Επιτροπής:

- Να υποστηρίξει τα κράτη μέλη και τους διεθνείς κλαδικούς οργανισμούς στη χρησιμοποίηση των επιπέδων αναφοράς και των αρχών του ΕΠΕΠ.
- Να συγκροτήσει συμβουλευτική ομάδα για το ΕΠΕΠ, με σκοπό να παρακολουθεί, να συντονίζει και να εξασφαλίζει την ποιότητα και τη συνολική συνοχή της διαδικασίας για τη συσχέτιση των συστημάτων επαγγελματικών προσόντων με το ΕΠΕΠ.
- Να παρακολουθήσει τα μέτρα που λαμβάνονται και, εντός προθεσμίας πέντε ετών, να υποβάλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την αποκτηθείσα πείρα και τις μελλοντικές συνέπειες.

3.4 Στο Παράρτημα I περιγράφονται τα οκτώ επίπεδα αναφοράς, σύμφωνα με τα εξατομικευμένα μαθησιακά αποτελέσματα, με βάση τι γνωρίζει, τι κατανοεί και τι είναι ικανός να πράξει όποιος έχει κατοχυρώσει το επίπεδο αυτό. Τα στοιχεία αυτά μεταφράζονται σε γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες με βάση τους περιγραφικούς δείκτες του κάθε επιπέδου.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση σύστασης που της υπεβλήθη για γνωμοδότηση, με την επιφύλαξη των παρατηρήσεων που εκτίθενται στο παρόν έγγραφο. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η δέουσα διαφάνεια των προσόντων και των ικανοτήτων ευνοεί την κινητικότητα εντός της Ένωσης και διευκολύνει την πρόσβαση στην αγορά εργασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο κατά τρόπο τυποποιημένο και γενικευμένο, καθώς παρέχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιούνται σε ένα κράτος μέλος τα πιστοποιητικά που έχουν αποκτηθεί σε ένα άλλο.

4.2 Στα συμπεράσματα της γνωμοδότησης της⁽³⁾ για την Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων⁽⁴⁾, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή είχε ταχθεί υπέρ της θέσπισης κοινών βάσεων που να καλύπτουν τον χώρο της αναγνώρισης προσόντων στο σύνολό του, δηλαδή την τριτοβάθμια εκπαίδευση, την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και την άτυπη και μη τυπική εκπαίδευση. Εκτιμούμε ότι με το ευρωπαϊκό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων πραγματοποιείται ένα σημαντικό βήμα εμπρός όσον αφορά την αναγνώριση και τη διαφάνεια των προσόντων.

⁽¹⁾ SEC(2005) 957.

⁽²⁾ A6-0248/2006 — Εισηγητής: ο κ. Mann.

⁽³⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 18.9.2002 για την «Αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων», εισηγητής: ο κ. Ehnmark, EE C 61 της 14.3.2003.

⁽⁴⁾ COM(2002) 119 τελικό.

4.3 Το ευρωπαϊκό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων, καθώς βασίζεται στα μαθησιακά αποτελέσματα, προβλέπεται ότι θα συμβάλει στη βελτίωση της αντιστοιχίας ανάμεσα στις ανάγκες της αγοράς εργασίας και στην προσφορά εκπαίδευσης και κατάρτισης και θα διευκολύνει την επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, ευνοώντας έτσι τη μεταφορά και τη χρήση των επαγγελματικών προσόντων μεταξύ διαφορετικών χωρών και συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης. Το σύνολο των αξιών αυτών αποτελεί, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, το πιο σημαντικό στοιχείο της πρωτοβουλίας, μαζί με την επίδραση που θα έχουν στην απασχόληση τα επίπεδα αναφοράς.

4.4 Το ευρωπαϊκό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων πρέπει να καλύπτει τις μαθησιακές ανάγκες των ατόμων, την επικύρωση των γνώσεων και των ικανοτήτων τους, την κοινωνική τους ένταξη, την απασχολησιμότητα και την ανάπτυξη και αξιοποίηση των ανθρωπίνων πόρων. Η επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης των ευρωπαίων εργαζομένων πρέπει να αποτελέσει μία από τις προτεραιότητες που θα διαπνέουν το ευρωπαϊκό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων.

4.5 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι το ευρωπαϊκό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων θα βοηθήσει να καταστούν τα ευρωπαϊκά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης σαφέστερα και πιο ευπρόσιτα στους πολίτες γενικά. Οι εργαζόμενοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι δυνητικοί εργοδότες τους πρέπει να διαθέτουν ένα πλαίσιο αναφοράς, με βάση το οποίο να μπορούν να συγκρίνουν τα προσόντα που έχει αποκτήσει κάποιος σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη με τα προσόντα αναφοράς που απαιτούνται σε άλλο κράτος μέλος όπου το άτομο αυτό επιθυμεί να μεταβεί για να εργασθεί. Από αυτή την άποψη, αξιολογούμε θετικά τη συμβολή που θα έχει η πρόταση στη σταδιακή άρση των εμποδίων που δυσχεραίνουν τη διακρατική κινητικότητα. Το ευρωπαϊκό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων θα πρέπει να χτίσει γέφυρες ανάμεσα στα διάφορα συστήματα κατάρτισης, διευκολύνοντας την κινητικότητα μεταξύ της επαγγελματικής κατάρτισης και της γενικής εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

4.6 Όσον αφορά τη νομική μορφή που δίδεται στο ευρωπαϊκό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων, η ΕΟΚΕ κατανοεί την ανάλυση στην οποία προβαίνει η Επιτροπή στο έγγραφο εκτίμησης αντικτύπου της πρότασης σύστασης^(*) και αναγνωρίζει ότι οι διαδοχικές συστάσεις στον τομέα της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της κινητικότητας υποστηρίχθηκαν, λιγότερο ή περισσότερο, από τα κράτη μέλη. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η σύσταση, καθώς δεν συνιστά δεσμευτική πράξη και, επομένως, δεν συνεπάγεται νομική υποχρέωση για τους αποδέκτες, ενδέχεται να αποτελέσει μηχανισμό βραχυπρόθεσμης εφαρμογής και να μην οδηγήσει μεσοπρόθεσμα στο επιδιωκόμενο αποτέλεσμα — πόσω μάλλον εάν η σύγκριση πρέπει να γίνεται με βάση ένα υποθετικό εθνικό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων του κάθε κράτους μέλους.

4.7 Επιπλέον, σύμφωνα με τα συμπεράσματα που εξήχθησαν στο συνέδριο της Βουδαπέστης τον Φεβρουάριο του 2006, πέντε χώρες της Ένωσης είχαν ήδη θεσπίσει εθνικό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων, ενώ οι υπόλοιπες είτε βρίσκονταν στο στάδιο της ανάπτυξης του είτε είχαν εκφράσει την πρόθεσή τους να το πράξουν ή τη θετική τους στάση έναντι του είτε ακόμη δεν επρόκειτο να αναπτύξουν εθνικό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων.

4.8 Με βάση την αρχική αυτή τοποθέτηση, μπορεί να συναχθεί ότι οι δυσκολίες για την ευδωσή του σχεδίου αυτού θα είναι ίσως

μεγάλες και ότι, χωρίς εθνικό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων, το ευρωπαϊκό πλαίσιο στερείται περιεχομένου, εφόσον, όπως σωστά αναφέρει η Επιτροπή στο έγγραφο της «Προς ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο προσόντων για τη διά βίου εκπαίδευση»^(*), από την οπτική του ΕΠΕΠ, η καλύτερη προσέγγιση θα ήταν να θεσπίσει η κάθε χώρα ένα εθνικό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων και να το συσχετίσει με το ευρωπαϊκό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων.

4.9 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην πραγματική επικύρωση και την αναγνώριση, μεταξύ χωρών και μεταξύ εκπαιδευτικών κλάδων, των διαφόρων ειδών επαγγελματικών προσόντων που σχετίζονται με το αποτέλεσμα της τυπικής, της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, μέσω της μεγαλύτερης διαφάνειας και της καλύτερης διασφάλισης της ποιότητας. Με την τοποθέτηση αυτή, η ΕΟΚΕ υιοθετεί, επί λέξει, το σημείο του ψηφίσματος του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2002 που αφορά τη διά βίου μάθηση^(*). Και, υιοθετώντας το, δεν μπορεί να λησμονεί ότι, στο ίδιο ψήφισμα, το Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να αναπτύξει πλαίσιο για την αναγνώριση των προσόντων στα πεδία της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης. Ως εκ τούτου, με το νέο αυτό επιχείρημα, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι η προσπάθεια που έχει αναπτυχθεί για να συμπληρωθούν τα οκτώ επίπεδα αναφοράς του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων δεν μπορεί, στο πέρας της διαδικασίας, να επαφίεται στην εθελοντική συμμόρφωση των κρατών μελών — δηλαδή, σε τελική ανάλυση, στη νομική μορφή μιας σύστασης.

4.10 Η ΕΟΚΕ κρίνει αναγκαίο να διευκρινίσει η Επιτροπή ποιες θα είναι οι συνέπειες για τη διαδικασία αυτή εάν ένα ή περισσότερα κράτη μέλη δεν υιοθετήσουν εθνικό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων ή δεν το συσχετίσουν με το ευρωπαϊκό πλαίσιο. Έχοντας αυτό κατά νου, η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμο να εξετάσει η Επιτροπή αυτό το ενδεχόμενο και τις δυνατές λύσεις, ώστε να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει, αργότερα, απρόβλεπτες καταστάσεις. Η παρότρυνση των κρατών μελών να υιοθετήσουν τον εν λόγω μηχανισμό αποτελεί αναγκαιότητα που θα πρέπει να προβλέπεται στο οριστικό έγγραφο.

4.11 Η ΕΟΚΕ δεν απαιτεί να διαμορφωθεί ένα ενιαίο σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ούτε και προβάλλει την αξίωση να υποδείξει στα κράτη μέλη ποια είναι τα προσόντα που πρέπει να παρέχουν τα εκπαιδευτικά τους ιδρύματα. Εκείνο που επιθυμεί να τονίσει η ΕΟΚΕ είναι η ανάγκη να παγιωθούν τα βήματα που πραγματοποιούνται προς την επίτευξη της διαφάνειας, της αναγνώρισης και της δυνατότητας μεταφοράς των προσόντων μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών. Αυτό προϋποθέτει επίσης προηγμένους μηχανισμούς για τη διασφάλιση της ποιότητας, κυρίως δε φορείς αρμόδιους για τη χορήγηση των πιστοποιητικών, σε επίπεδο κρατών μελών. Χωρίς ένα τέτοιο πλαίσιο δράσης, η κινητικότητα των σπουδαστών και των καταρτιζόμενων δεν έχει μεγάλο νόημα, ενώ δυσχεραίνεται η κινητικότητα των εργαζομένων.

Σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, οι αποφάσεις σχετικά με το εθνικό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων θα πρέπει να υιοθετηθούν από κοινού με τους κοινωνικούς εταίρους. Οι εταίροι αυτοί, μαζί με τις αρμόδιες αρχές, θα πρέπει να καθορίσουν και να εφαρμόσουν τις αρχές, τα πρότυπα και τους στόχους για τη χάραξη του εθνικού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων. Θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη η συμβολή των σχετικών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

(*) COM(2006) 479 τελικό.

(*) SEC(2005) 957.

(*) EE C 163/1 της 9.7.2002.

4.12 Η πρόταση σύστασης προβλέπει τη συγκρότηση συμβουλευτικής ομάδας για το ευρωπαϊκό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων, με αρμοδιότητες παρακολούθησης, συντονισμού και εξασφάλισης της ποιότητας και της συνολικής συνοχής της διαδικασίας για τη συσχέτιση των συστημάτων επαγγελματικών προσόντων με το ευρωπαϊκό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η ομοιογένεια των κριτηρίων για τη συσχέτιση των εθνικών συστημάτων με το ευρωπαϊκό πλαίσιο και λαμβάνοντας υπόψη την ιδιότητα των μελών που προτείνεται να απαρτίζουν την ομάδα αυτή, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι στα καθήκοντά της θα πρέπει να συγκαταλέγεται και η εξακρίβωση της εγκυρότητας του συσχετισμού που θεσπίζεται ανάμεσα στα εθνικά επίπεδα και στο πλαίσιο αναφοράς, πριν από την οριστική θέσπιση του συσχετισμού των επιπέδων.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1 Στην αρχή της σελίδας 11 της ελληνικής έκδοσης της πρότασης σύστασης, γίνεται αναφορά στα 25 κράτη μέλη της Ένωσης. Η αναφορά αυτή πρέπει να τροποποιηθεί ώστε να περιληφθούν και τα 27 κράτη, μετά την τελευταία διεύρυνση.

5.2 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι οι ημερομηνίες που αναφέρονται στις συστάσεις προς τα κράτη μέλη και, ειδικότερα, η προθεσμία για τη σύσταση με τον αριθμό 2, είναι υπερβολικά μικρή εάν ληφθεί υπόψη η κατάσταση των διαφόρων κρατών όσον αφορά τα εθνικά τους πλαίσια επαγγελματικών προσόντων. Η ΕΟΚΕ εκλαμβάνει την αναφερόμενη ημερομηνία ως εθελοντική, παρατηρεί όμως ότι, με βάση την πραγματική κατάσταση, προβλέπεται ότι η προθεσμία θα είναι μεγαλύτερη.

5.3 Όσον αφορά τα καθήκοντα που η πρόταση σύστασης αναθέτει στην Επιτροπή, στο σημείο 3 αναφέρεται η παρακολούθηση των μέτρων που θα υιοθετηθούν και η ενημέρωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την αποκτηθείσα πείρα, με συμπερίληψη ενδεχόμενης επανεξέτασης της σύστασης. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, για να τηρείται το πνεύμα των άρθρων 149, παρ. 4, και 150, παρ. 4, της Συνθήκης ΕΚ, θα έπρεπε να περιληφθεί η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή μεταξύ των αποδεκτών της σχετικής έκθεσης.

5.4 Όσον αφορά τους περιγραφικούς δείκτες που θεσπίζονται στο παράρτημα I της πρότασης σύστασης, δεδομένου ότι πρόκειται για κριτήρια σύμφωνα με τα οποία θα θεσπιστεί ο συσχετισμός των επιπέδων, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι θα έπρεπε να απλουστευθεί η διατύπωση τους ώστε να είναι πιο ευνόητα, σαφή και συγκεκριμένα. Για τον σκοπό αυτό, θα έπρεπε να διατυπωθούν με γλώσσα λιγότερο ακαδημαϊκή και πιο κοινή στην επαγγελματική κατάρτιση. Το παράρτημα αυτό με τους περιγραφικούς δείκτες θα μπορούσε να συνοδευθεί από δεύτερο επεξηγηματικό παράρτημα, το οποίο θα επέτρεπε την προσαρμογή των προσόντων στα επίπεδα και θα διευκόλυνε τη μετέπειτα μεταφορά τους για συγκριτικούς σκοπούς μεταξύ των κρατών μελών.

5.5 Η σαφήνεια των ορισμών συμβάλλει στην ευκολότερη κατανόηση της έννοιας των όρων που χρησιμοποιούνται στο υπό εξέταση έγγραφο. Από αυτή την άποψη, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι κάποιοι από τους ορισμούς που περιλαμβάνονται στο έγγραφο της Επιτροπής «Προς ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο προσόντων για τη διά βίου εκπαίδευση»⁽⁸⁾ είναι σαφέστεροι από εκείνους της πρότασης σύστασης. Συγκεκριμένα, ως ενδεικτικό παράδειγμα, προτείνουμε ο ορισμός των «ικανοτήτων» να αντικατασταθεί με εκείνον που παρέχεται στη σελίδα 47 του προαναφερόμενου εγγράφου.

5.6 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την αντιστοιχία που θεσπίζεται ανάμεσα στα τρία τελευταία επίπεδα του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων και στις ακαδημαϊκές βαθμίδες του πλαισίου της διαδικασίας της Μπολόνια (πρώτος, δεύτερος και τρίτος κύκλος της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης). Στα στάδια αυτά της κατάρτισης, οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι ικανότητες που έχουν αποκτηθεί πρέπει να κατηγοριοποιούνται σε συνάρτηση με τη μάθηση που έχει αποκτηθεί μέσω της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης.

5.7 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την άποψη ότι πρέπει να εξακολουθήσουν να εφαρμόζονται κριτήρια ποιότητας σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης των κρατών μελών. Η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένα ταχθεί υπέρ της άποψης αυτής, τόσο στη γνωμοδότησή της για την «Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της διασφάλισης της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση»⁽⁹⁾ όσο και στη γνωμοδότησή της για την «Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για περαιτέρω ευρωπαϊκή συνεργασία με σκοπό τη διασφάλιση της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση»⁽¹⁰⁾. Συγκεκριμένα, στη δεύτερη από τις γνωμοδοτήσεις αυτές, η ΕΟΚΕ δήλωνε ότι «η απαίτηση για υψηλή ποιότητα στην εκπαίδευση και την κατάρτιση αποτελεί κεντρικό σημείο για την επίτευξη των ορισθέντων στόχων στο πλαίσιο της Στρατηγικής της Λισσαβώνας».

5.8 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με το περιεχόμενο του παραρτήματος II της πρότασης σύστασης, στο σύνολό του. Ωστόσο, προκειμένου να προσαρμοστεί στις τάσεις που ακολουθούνται σήμερα, σε όλους τους τομείς, για θέματα ποιότητας, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι το παράρτημα II θα έπρεπε να έχει τίτλο «Αρχές για τη συνεχή βελτίωση της ποιότητας στην εκπαίδευση και την κατάρτιση» και να προσαρμοστεί το κείμενό του αναλόγως.

5.9 Η ΕΟΚΕ συνιστά στα κράτη μέλη, στα ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης και στους κοινωνικούς εταίρους να στηριχθούν στο πρότυπο του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος Διαχείρισης της Ποιότητας (EFQM). Το πιστοποιημένο αυτό πρότυπο, που η Ευρωπαϊκή Ένωση υποστηρίζει, θα μπορούσε να αποτελέσει το σημείο αναφοράς βάσει του οποίου τα εκπαιδευτικά ιδρύματα θα θεσπίσουν τις διαδικασίες για τη συνεχή βελτίωση της ποιότητας.

Βρυξέλλες, 30 Μαΐου 2007.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

⁽⁸⁾ SEC(2005) 957.

⁽⁹⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 29.10.1997 για την «Ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της διασφάλισης της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση», εισηγητής: ο κ. Rodríguez García-Caro, EE C 19 της 21.1.1998.

⁽¹⁰⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 6.4.2005 για την «Διασφάλιση της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση», εισηγητής: ο κ. Soares, EE C 255 της 14.10.2005.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Μια στρατηγική της ΕΕ για τη στήριξη των κρατών μελών στην προσπάθειά τους να μειώσουν τις βλάβες που προκαλούνται από το οινόπνευμα»

COM(2006) 625 τελικό

(2007/C 175/19)

Στις 24 Οκτωβρίου 2006 η Επιτροπή αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκαν οι προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 2 Μαΐου 2007 με βάση την έκθεση της εισηγήτριας, κ. van Turnhout, και του συνεισηγητή, κ. Janson.

Κατά την 436η σύνοδο ολομέλειας, που πραγματοποιήθηκε στις 30 και 31 Μαΐου 2007 (συνεδρίαση της 30ής Μαΐου 2007), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 96 ψήφους υπέρ, 14 ψήφους κατά και 6 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Περίληψη

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) προσυπογράφει την ανακοίνωση της Επιτροπής *Μια στρατηγική της ΕΕ για τη στήριξη των κρατών μελών στην προσπάθειά τους να μειώσουν τις βλάβες που προκαλούνται από το οινόπνευμα*. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ λυπάται που η ανακοίνωση υπολείπεται κατά πολύ της «συνολικής στρατηγικής» που αναφερόταν στα *Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 5ης Ιουνίου 2001*.

1.2 Η παρούσα γνωμοδότηση πραγματεύεται το ζήτημα δημόσιας υγείας που αφορά τη μείωση των βλαβών που προκαλούνται από το οινόπνευμα: την επιβλαβή και επικίνδυνη κατανάλωση οινοπνεύματος, καθώς και την κατανάλωση οινοπνεύματος από τους ανηλικούς η οποία συμβάλλει στην πρόκληση βλαβών εξαιτίας του οινοπνεύματος.

1.3 Η ΕΟΚΕ θα περίμενε από την Επιτροπή να παράσχει πιο ολοκληρωμένη και διαφανή ανάλυση όλων των σχετικών τομέων πολιτικής της ΕΕ, όπως αυτοί προσδιορίστηκαν κατά την εκτίμηση αντικτύπου, και των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν ορισμένα κράτη μέλη κατά την εφαρμογή ποιοτικών πολιτικών δημόσιας υγείας όσον αφορά το οινόπνευμα λόγω των κανόνων της ΕΕ για την αγορά.

1.4 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή, αναγνωρίζοντας τις υποχρεώσεις που της επιβάλλουν οι Συνθήκες, να λάβει δυναμικά τα ηνία, να υποστηρίξει ενεργά τα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους να παράσχουν υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας, μειώνοντας τις βλάβες που προκαλούνται από το οινόπνευμα, και να εξασφαλίσει ότι η κοινοτική δράση συμπληρώνει τις εθνικές πολιτικές.

1.5 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει την ποικιλομορφία των πολιτισμικών συνηθειών στην Ευρώπη. Οι διαφορές αυτές πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στις διάφορες πρωτοβουλίες και δράσεις που προτείνονται.

1.6 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την ανάπτυξη μιας κοινής βάσης τεκμηρίωσης με τυποποιημένους ορισμούς των συλλεγόμενων στοιχείων, η οποία θα παράσχει μια σημαντική διάσταση κοινοτικής προστιθέμενης αξίας. Η ΕΟΚΕ λυπάται που οι περισσότεροι από τους τομείς

προτεραιότητας που προσδιορίζονται δεν περιλαμβάνουν συγκεκριμένους στόχους με σαφείς, μετρήσιμες επιδιώξεις και χρονοδιαγράμματα.

1.7 Η ΕΟΚΕ λυπάται για το γεγονός ότι πούθενά στην ανακοίνωση η Επιτροπή δεν αναγνωρίζει πως ένας από τους λόγους για τους οποίους το οινόπνευμα προξενεί τόσες βλάβες είναι ότι πρόκειται για ένα ψυχοτρόπο ναρκωτικό, για τοξική ουσία όταν χρησιμοποιείται σε υπερβολικές ποσότητες και για εθιστική ουσία για ορισμένους.

1.8 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει σθεναρά τα δικαιώματα των παιδιών και πιστεύει ότι τα παιδιά, λόγω της ευάλωτης κατάστασής τους και των ειδικών τους αναγκών, χρειάζονται ειδικές διασφαλίσεις και μέριμνα, συμπεριλαμβανομένης της κατάλληλης νομικής προστασίας. Η ΕΟΚΕ συνιστά, για τους σκοπούς της συγκεκριμένης στρατηγικής, ως παιδί να οριστεί κάθε άτομο κάτω των 18 ετών, σύμφωνα με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

1.9 Για να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη προστασία των παιδιών, η ΕΟΚΕ ζητά να συμπεριληφθεί ως ειδικός στόχος η μείωση της έκθεσης των παιδιών στα οινοπνευματώδη προϊόντα και στη διαφήμιση και την προώθησή τους.

1.10 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εξετάσει τις οικονομικές επιπτώσεις των βλαβών που προκαλούνται από το οινόπνευμα. Οι αρνητικές επιδράσεις τους αντιβαίνουν στους στόχους της στρατηγικής της Λισσαβώνας και έχουν συνέπειες για τον χώρο εργασίας, την κοινωνία και την οικονομία.

1.11 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της όσον αφορά την ίδρυση του φόρουμ για το οινόπνευμα και την υγεία, το οποίο μπορεί να αποτελέσει χρήσιμη βάση για διάλογο μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων παραγόντων, συμπεριλαμβανομένων των κρατών μελών, και να οδηγήσει στην ανάληψη συγκεκριμένης δράσης με στόχο τη μείωση των βλαβών που προκαλούνται από το οινόπνευμα. Η ΕΟΚΕ θα συμμετείχε ευχαρίστως ως παρατηρητής στο φόρουμ για το οινόπνευμα και την υγεία.

1.12 Η ΕΟΚΕ συνιστά να ενταχθούν οι πρωτοβουλίες εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης σε μια συνολική, ολοκληρωμένη στρατηγική για τη μείωση των βλαβών που προκαλεί το οινόπνευμα.

1.13 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για την ενοχλητική ασυνέπεια που υπάρχει μεταξύ των ερευνητικών πορισμάτων όσον αφορά τα αποτελεσματικά μέτρα για τη μείωση των βλαβών από το οινόπνευμα και των προτεινόμενων κοινοτικών δράσεων. Από την αρχή ως το τέλος της ανακοίνωσης της Επιτροπής, η εκπαίδευση και η ενημέρωση αναφέρονται συχνά ως τα σκοπούμενα μέτρα. Ωστόσο, από την έρευνα προκύπτει ότι τα μέτρα αυτά είναι ελάχιστα αποτελεσματικά για τη μείωση των βλαβών που προκαλεί το οινόπνευμα.

2. Ιστορικό

2.1 Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει την αρμοδιότητα και την ευθύνη να ασχολείται με τα προβλήματα δημόσιας υγείας που σχετίζονται με την επιβλαβή και επικίνδυνη κατανάλωση οινοπνεύματος. Το άρθρο 152, παράγραφος 1 της Συνθήκης ⁽¹⁾ δηλώνει ότι «κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή όλων των πολιτικών και δράσεων της Κοινότητας, εξασφαλίζεται υψηλού επιπέδου προστασία της υγείας του ανθρώπου». Στη συνέχεια δηλώνει ότι «η δράση της Κοινότητας, η οποία συμπληρώνει τις εθνικές πολιτικές, αποβλέπει στη βελτίωση της δημόσιας υγείας καθώς και στην πρόληψη της ανθρώπινης ασθένειας σε όλες τις μορφές της και στην αποτροπή των πηγών κινδύνου για την ανθρώπινη υγεία».

2.2 Το 2001 το Συμβούλιο εξέδωσε σύσταση σχετικά με την κατανάλωση οινοπνεύματος από νέους και, ιδιαίτερα, από τα παιδιά και τους εφήβους ⁽²⁾, στην οποία καλεί την Επιτροπή να παρακολουθήσει, να αξιολογήσει και να ελέγξει τις εξελίξεις και τα μέτρα που λαμβάνονται και να υποβάλει έκθεση σχετικά με την ανάγκη για περαιτέρω ενέργειες.

2.3 Στα Συμπεράσματά του της 5ης Ιουνίου 2001, το Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις για μια συνολική κοινοτική στρατηγική για τον περιορισμό των βλαβών που οφείλονται στο οινόπνευμα, η οποία να συμπληρώνει τις εθνικές πολιτικές. Τον Ιούνιο του 2004, το Συμβούλιο επανέλαβε την έκκλησή του ⁽³⁾.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) επικροτεί την ανακοίνωση της Επιτροπής *Μια στρατηγική της ΕΕ για τη στήριξη των κρατών μελών στην προσπάθειά τους να μειώσουν τις βλάβες που προκαλούνται από το οινόπνευμα* ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας:
<http://europa.eu.int/eur-lex/el/treaties/selected/livre235.html>

⁽²⁾ Σύσταση του Συμβουλίου της 5ης Ιουνίου 2001 (2001/458/ΕΚ). Η πλήρης έκθεση δημοσιεύθηκε στη διεύθυνση
<http://ec.europa.eu/comm/health>

⁽³⁾ Συμπεράσματα του Συμβουλίου του 2001 και του 2004:
<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=PRES/04/163&language=el>

⁽⁴⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — *Μια στρατηγική της ΕΕ για τη στήριξη των κρατών μελών στην προσπάθειά τους να μειώσουν τις βλάβες που προκαλούνται από το οινόπνευμα* (COM(2006) 625 τελικό). Την ανακοίνωση συνοδεύουν δύο σφαιρικές εκδόσεις, τη σύνταξη των οποίων ανέθεσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή: P. Anderson και A. Baumberg *Το αλκοόλ στην Ευρώπη από τη σκοπιά της δημόσιας υγείας*, St. Ives: Cambridgeshire: Ινστιτούτο Μελετών του Αλκοόλ, 2006. (http://ec.europa.eu/health-eu/news_alcoholineuro-pe_en.htm) και μια λεπτομερής οικονομική ανάλυση του αντικτύπου του οινοπνεύματος στην οικονομική ανάπτυξη της ΕΕ ως τμήμα της διαδικασίας αξιολόγησης του αντικτύπου (Έκθεση «RAND» — http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/alcohol/documents/alcohol_com_625_a1_en.pdf).

3.1.1 Υπάρχουν σημαντικές διαφορές όσον αφορά την κατανάλωση οινοπνεύματος και τις βλάβες που προκαλούνται εξαιτίας της από τη μια χώρα στην άλλη, είτε από πλευράς ποσότητας είτε από πλευράς σοβαρότητας του φαινομένου είτε ακόμη από πλευράς κινδύνου για την υγεία και την κοινωνία. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι «οι κοινοτικές δράσεις» που πρέπει να αναληφθούν «σε σχέση με τις αρμοδιότητες των κρατών μελών» είναι σκόπιμο να εννοούνται ως «κοινές κατευθύνσεις» με στόχο την καταπολέμηση των βλαβών που προκαλούνται από το οινόπνευμα, σε όλες τις μορφές. Στο πλαίσιο αυτών των κοινών κατευθύνσεων κάθε κράτος μέλος πρέπει να καθορίσει τους τρόπους, τις τεχνικές και την ένταση των δράσεων που θα αναλάβει.

3.2 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ λυπάται που η ανακοίνωση υπολείπεται κατά πολύ της «συνολικής στρατηγικής» που είχε ζητήσει το Συμβούλιο στα Συμπεράσματά του, παρά τη μακρά διαδικασία της κατάρτισης της και τα στοιχεία για πανευρωπαϊκή κλίμακα προβλήματα από την κατανάλωση οινοπνεύματος και για τον αντίκτυπό τους στην υγεία, στην κοινωνική ευημερία και στην οικονομική ευμάρεια των ευρωπαίων πολιτών.

3.3 Το Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να παρουσιάσει ένα φάσμα κοινοτικών δραστηριοτήτων σε όλους τους σχετικούς τομείς πολιτικής, προκειμένου να διασφαλιστεί υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας. Στους σχετικούς τομείς πολιτικής συγκατέλεγε τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης, τις μεταφορές, τη διαφήμιση, το μάρκετινγκ, τη χορηγία, την προστασία των καταναλωτών και την έρευνα, ενώ ταυτόχρονα τα κράτη μέλη διατηρούσαν τις αρμοδιότητές τους.

3.4 Η ΕΟΚΕ σημειώνει με ικανοποίηση ότι αναγνωρίζεται πως η επιβλαβής και επικίνδυνη κατανάλωση οινοπνεύματος αποτελεί βασικό καθοριστικό παράγοντα της υγείας και μία από τις κύριες αιτίες της νοσηρότητας και των πρόωρων θανάτων στην ΕΕ. Σε πολλές περιπτώσεις που συνδέονται με την κατανάλωση οινοπνεύματος, δεν υπάρχει «ασφαλές» όριο στην κατανάλωση οινοπνεύματος ⁽⁵⁾.

3.5 Η ΕΟΚΕ λυπάται για το γεγονός ότι πουθενά στην ανακοίνωση η Επιτροπή δεν αναγνωρίζει πως ένας από τους λόγους για τους οποίους το οινόπνευμα προξενεί τόσες βλάβες είναι ότι πρόκειται για ένα ψυχοτρόπο ναρκωτικό, για τοξική ουσία όταν χρησιμοποιείται σε υπερβολικές ποσότητες και για εθιστική ουσία για ορισμένους. Αυτό είναι απογοητευτικό, δεδομένου ότι της στρατηγικής πρωτοστατεί η Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας της Επιτροπής, η οποία διαθέτει εκτενή ιατρική εμπειρογνώσια.

3.6 Η ΕΟΚΕ σημειώνει με ικανοποίηση ότι αναγνωρίζεται πως η επιβλαβής και επικίνδυνη κατανάλωση οινοπνεύματος επιδρά αρνητικά όχι μόνο σε όσους πίνουν, αλλά και σε άλλα άτομα, ιδίως όταν σχετίζεται με ατυχήματα, σωματικές βλάβες και βία. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η πιο ευάλωτη ομάδα κινδύνου είναι τα παιδιά και ότι στις άλλες ευάλωτες ομάδες συγκαταλέγονται τα άτομα με μαθησιακές δυσκολίες, με προβλήματα ψυχικής υγείας ή με εθισμό στο οινόπνευμα και άλλα ναρκωτικά.

⁽⁵⁾ Το αλκοόλ στην Ευρώπη από τη σκοπιά της δημόσιας υγείας.

3.7 Η ενδοοικογενειακή βία αποτελεί σοβαρό πρόβλημα σε πολλές χώρες ⁽⁶⁾. Η ΕΟΚΕ ζητά να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο θέμα αυτό, λόγω της στενής σύνδεσης που υπάρχει μεταξύ της ενδοοικογενειακής βίας και της κατανάλωσης μεγάλης ποσότητας οινοπνεύματος ⁽⁷⁾. Αν και μπορεί να υπάρξει ενδοοικογενειακή βία και χωρίς κατανάλωση οινοπνεύματος, η κατανάλωση μεγάλων ποσοτήτων οινοπνεύματος συμβάλλει στην εμφάνιση βίας σε ορισμένους ανθρώπους κάτω από ορισμένες συνθήκες. Η μεγάλη κατανάλωση οινοπνεύματος μπορεί να αυξήσει τη συχνότητα και τη σοβαρότητα των πράξεων βίας. Η θεραπεία για την απεξάρτηση από το οινόπνευμα έχει σαν αποτέλεσμα να μειώνονται οι πράξεις βίας κατά των συντρόφων των αλκοολικών. Η μείωση της μεγάλης κατανάλωσης οινοπνεύματος δεν ωφελεί μόνο τα θύματα της βίας και τους δράστες, αλλά και τα παιδιά που ζουν σε οικογένειες με τέτοια προβλήματα.

3.8 Το μέλλον της Ευρώπης εξαρτάται από την υγεία και την παραγωγικότητα του πληθυσμού της. Η ΕΟΚΕ βρίσκει, συνεπώς, πολύ ανησυχητικά τα στοιχεία που δείχνουν ότι η μεγαλύτερη επιβάρυνση της υγείας από την επιβλαβή και επικίνδυνη χρήση οινοπνεύματος παρατηρείται στους νέους ⁽⁸⁾.

3.9 Αν και οι πολιτιστικές συνήθειες όσον αφορά την κατανάλωση οινοπνεύματος στα διάφορα κράτη της Ευρώπης εξακολουθούν να διαφέρουν, τελευταία οι μορφές κατανάλωσης των νέων ενηλίκων και των παιδιών συγκλίνουν. Η ΕΟΚΕ ανησυχεί για την αύξηση των επιβλαβών και επικίνδυνων μορφών κατανάλωσης μεταξύ των νέων ενηλίκων και των παιδιών σε πολλά κράτη μέλη την τελευταία δεκαετία και, ιδιαίτερα, για την ευκαιριακή άμετρη κατανάλωση (binge drinking). Η κοινωνική αποδοχή ενός τρόπου ζωής όπου το οινόπνευμα είναι πανταχού παρόν ενθαρρύνει τις επιβλαβείς αυτές μορφές κατανάλωσης.

3.10 Η ΕΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή να αναγνωρίσει ότι οι μέτριοι συνήθως πότες, που περιστασιακά καταναλώνουν οινοπνευματώδη με επιβλαβείς τρόπους, συμβάλλουν στις σοβαρές βλάβες που οφείλονται στο οινόπνευμα, για παράδειγμα οδηγώντας υπό την επήρεια οινοπνεύματος, ξεσπώντας σε εκδηλώσεις βίας εξαιτίας του οινοπνεύματος σε δημόσιους χώρους ή πίνοντας υπερβολικά σε αθλητικές ή άλλες ειδικές εκδηλώσεις. Οι περιστασιακές αυτές επιβλαβείς εκδηλώσεις κατανάλωσης οινοπνεύματος στην πλειονότητα των μετριοπαθών καταναλωτών μπορούν να καταλήξουν σε σημαντικά προβλήματα δημόσιας υγείας και δημόσιας ασφάλειας ⁽⁹⁾.

3.11 Η στρατηγική υπογραμμίζει σαφώς την αρμοδιότητα της ΕΕ, βάσει της Συνθήκης, να συμπληρώνει τις εθνικές πολιτικές που αποσκοπούν στην προστασία της δημόσιας υγείας. Αναφέρει επίσης ότι το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχει επανειλημμένως επιβεβαιώσει πως η καταπολέμηση των βλαβών που προκαλούνται από το οινόπνευμα αποτελεί σημαντικό και εγκυρο στόχο δημόσιας

υγείας, ο οποίος πρέπει να επιδιώκεται με τα κατάλληλα μέτρα και σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας.

3.12 Κατόπιν των ανωτέρω, η ΕΟΚΕ θα περιμένει από την Επιτροπή να παράσχει πιο ολοκληρωμένη και διαφανή ανάλυση όλων των σχετικών τομέων πολιτικής της ΕΕ.

3.13 Η εκτίμηση αντικτύπου, στην οποία προέβη η Επιτροπή, δεν προσδιόρισε όλους τους σχετικούς τομείς πολιτικής και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν ορισμένα κράτη μέλη κατά την εφαρμογή ποιοτικών πολιτικών δημόσιας υγείας όσον αφορά το οινόπνευμα λόγω διασυννοριακών δραστηριοτήτων, όπως η έκθεση σε διασυννοριακές εισαγωγές από ιδιώτες και η διασυννοριακή διαφήμιση. Ωστόσο, η στρατηγική για το οινόπνευμα δεν περιλαμβάνει καμία πρόταση για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος.

4. Επισκόπηση των επιβλαβών επιπτώσεων

4.1 Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η περιοχή με τη μεγαλύτερη κατανάλωση οινοπνεύματος στον κόσμο: 11 λίτρα καθαρής αλκοόλης ανά άτομο ετησίως ⁽¹⁰⁾. Αν και η συνολική κατανάλωση παρουσιάζει φθίνουσα τάση, υπάρχει επίσης μια τάση προς πιο επιβλαβείς συνήθειες κατανάλωσης.

4.2 Παρότι σημειώνει ότι οι περισσότεροι καταναλωτές κάνουν τον περισσότερο καιρό υπεύθυνη χρήση του οινοπνεύματος, η ΕΟΚΕ ανησυχεί για την εκτίμηση ότι 55 εκατομμύρια ενήλικοι στην ΕΕ (το 15 % του ενήλικου πληθυσμού) πίνουν τακτικά σε επιβλαβές επίπεδο ⁽¹¹⁾. Εκτιμάται ότι η επιβλαβής κατανάλωση οινοπνεύματος ευθύνεται για περίπου 195 000 θανάτους ετησίως στην ΕΕ λόγω ατυχημάτων, κίρρωσης του ήπατος, καρκίνων και ούτω καθεξής. Η επιβλαβής κατανάλωση οινοπνεύματος είναι η τρίτη μεγαλύτερη αιτία πρόωγων θανάτων και νοσηρότητας στην ΕΕ ⁽¹²⁾.

4.3 Η επιβλαβής κατανάλωση οινοπνεύματος έχει αρνητικό αντίκτυπο και στην οικονομία, λόγω των μεγαλύτερων δαπανών για υγειονομική περίθαλψη και κοινωνική πρόνοια και της απώλειας παραγωγικότητας. Το κόστος της ζημίας στην οικονομία της ΕΕ από την κατανάλωση οινοπνεύματος υπολογίστηκε σε 125 δισ. ευρώ το 2003, ποσό που ισοδυναμεί με το 1,3 % του ΑΕγχΠ και στο οποίο περιλαμβάνονται η εγκληματικότητα, τα τροχαία ατυχήματα, η υγεία, οι πρόωγοι θάνατοι και η θεραπεία και πρόληψη των ασθενειών ⁽¹³⁾.

5. Θέματα προτεραιότητας

5.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι, για **τέσσερις** από τους πέντε τομείς προτεραιότητας, η ανακοίνωση δεν περιλαμβάνει συγκεκριμένους στόχους με σαφείς, μετρήσιμες επιδιώξεις και χρονοδιαγράμματα.

⁽⁶⁾ Βλ. τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 16.3./2006 με θέμα *Ενδοοικογενειακή βία σε βάρος γυναικών* (ΕΕ C 110 της 9.5.2006) και τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 14.12.2006 με θέμα *Τα παιδιά ως έμμεσα θύματα της ενδοοικογενειακής βίας* (ΕΕ C 325 της 30.12.2006), εισηγήτρια: η κ. Heinisch.

⁽⁷⁾ Το αλκοόλ στην Ευρώπη από τη σκοπιά της δημόσιας υγείας.

⁽⁸⁾ Alcohol-related harm in Europe — Key data October 2006 (Βλάβες που προκαλούνται από το οινόπνευμα στην Ευρώπη — Βασικά δεδομένα, Οκτώβριος 2006), Βρυξέλλες, MEMO/06/397, 24 Οκτωβρίου 2006. Πηγή: Global Burden of Disease Project (Rehm et al, 2004).

⁽⁹⁾ Το αλκοόλ στην Ευρώπη από τη σκοπιά της δημόσιας υγείας.

⁽¹⁰⁾ Όπ. προηγ.

⁽¹¹⁾ Πάνω από 40 g αλκοόλης, δηλ. 4 ποτά την ημέρα, για τους άνδρες και πάνω από 20 g, δηλ. 2 ποτά την ημέρα, για τις γυναίκες.

⁽¹²⁾ Alcohol-related harm in Europe — Key data October 2006 (Βλάβες που προκαλούνται από το οινόπνευμα στην Ευρώπη — Βασικά δεδομένα, Οκτώβριος 2006), Βρυξέλλες, MEMO/06/397, 24 Οκτωβρίου 2006. Πηγή: Global Burden of Disease Project (Rehm et al, 2004).

⁽¹³⁾ Όπ. προηγ.

Προστασία των παιδιών

5.2 Τα παιδιά είναι ιδιαίτερα ευάλωτα σε βλάβες που προκαλούνται από το οινόπνευμα. Υπολογίζεται ότι 5-9 εκατομμύρια παιδιά που ζουν με την οικογένειά τους πλήττονται από την κατανάλωση οινοπνεύματος, ότι το οινόπνευμα είναι αιτιώδης παράγοντας για το 16 % των περιπτώσεων κακοποίησης και παραμέλησης παιδιών και ότι 60 000 περίπου λιποβαρείς γεννήσεις κάθε χρόνο αποδίδονται στην κατανάλωση οινοπνεύματος ⁽¹⁴⁾.

5.3 Η Επιτροπή αναγνωρίζει ήδη τα δικαιώματα των παιδιών και υποστηρίζει τις απαραίτητες δράσεις για την κάλυψη των βασικών αναγκών τους. Αναγνωρίζει τα δικαιώματα των παιδιών ως προτεραιότητα και έχει δηλώσει ότι τα παιδιά δικαιούνται αποτελεσματική προστασία από την οικονομική εκμετάλλευση και από κάθε μορφή κακομεταχείρισης ⁽¹⁵⁾.

5.4 Η ΕΟΚΕ έχει υποστηρίξει σθεναρά τα δικαιώματα των παιδιών και πιστεύει ότι τα παιδιά, λόγω της ευάλωτης κατάστασής τους και των ειδικών τους αναγκών, χρειάζονται ειδικές διασφαλίσεις και μέριμνα, συμπεριλαμβανομένης της κατάλληλης νομικής προστασίας. Η ΕΟΚΕ έχει αναγνωρίσει, επίσης, τον σημαντικό ρόλο της οικογένειας και την ευθύνη των κρατών μελών να βοηθούν τους γονείς στα καθήκοντά τους ως γονέων ⁽¹⁶⁾.

5.5 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η έκθεση των παιδιών σε βλάβες που προκαλούνται από το οινόπνευμα μπορεί να έχει σοβαρές αρνητικές συνέπειες για αυτά, όπως παραμέληση, φτώχεια, κοινωνικό αποκλεισμό, κακοποίηση και βία, οι οποίες μπορούν να βλάψουν την υγεία, τη μόρφωση και την ευημερία τους τόσο στο παρόν όσο και στο μέλλον.

5.6 Η ΕΟΚΕ ζητεί να συμπεριληφθεί η προστασία των παιδιών από τις βλάβες που προκαλούνται από το οινόπνευμα στους ειδικούς στόχους της προταθείσας στρατηγικής της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, από την άποψη του καθορισμού των προτεραιοτήτων και της διαδικασίας διαβούλευσης.

5.7 Η ΕΟΚΕ συνιστά, στο πλαίσιο της στρατηγικής της ΕΕ για τη μείωση των βλαβών που προκαλούνται από το οινόπνευμα, να οριστεί ως παιδί κάθε άτομο κάτω των 18 ετών, σύμφωνα με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (UNCRC) και όπως αναγνωρίζεται στην Ανακοίνωση σχετικά με μια στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού.

5.8 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να ενθαρρύνει την ανάληψη δράσεως από την τοπική κοινότητα, δεδομένου ότι τα αποτελέσματα των ερευνών είναι θετικά όσον αφορά τον ρόλο αυτών των προσεγγίσεων στη μείωση της κατανάλωσης οινοπνεύματος από ανηλικούς και των βλαβών που οφείλονται στο οινόπνευμα. Η αποτελεσματική ανάληψη δράσης εκ μέρους της τοπικής κοινότητας συνδυάζει τη διαμόρφωση τοπικών πολιτικών και πρακτικών με την ενημέρωση και τη διαπαιδαγώγηση και περιλαμβάνει όλους τους ενδιαφερόμενους παράγοντες. ⁽¹⁷⁾

⁽¹⁴⁾ Το αλκοόλ στην Ευρώπη από τη σκοπιά της δημόσιας υγείας.

⁽¹⁵⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με μια στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα δικαιώματα του παιδιού, COM(2006) 367 τελικό.

⁽¹⁶⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 13.12.2006 με θέμα την Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με μια στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα δικαιώματα του παιδιού (ΕΕ C 325 της 30.12.2006), εισηγήτρια: η κ. van Turnhout.

⁽¹⁷⁾ Το αλκοόλ στην Ευρώπη από τη σκοπιά της δημόσιας υγείας.

5.9 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να αναγνωρίσει τον Ευρωπαϊκό Χάρτη για το Οινόπνευμα ⁽¹⁸⁾ της ΠΟΥ, που υιοθετήθηκε από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ το 1995, και ειδικότερα την ηθική αρχή ότι όλα τα παιδιά και οι έφηβοι έχουν το δικαίωμα να μεγαλώνουν σε περιβάλλον προστατευμένο από τις αρνητικές συνέπειες της καταναλώσεως οινοπνεύματος και, στο μέτρο του δυνατού, από την προώθηση οινοπνευματωδών ποτών.

5.10 Το Συμβούλιο της ΕΕ, στη σύστασή του, καλούσε τα κράτη μέλη να θεσπίσουν αποτελεσματικούς μηχανισμούς στους τομείς της προώθησης, της διάθεσης στην αγορά και της λιανικής πώλησης και να διασφαλίσουν ότι τα οινοπνευματώδη ποτά ούτε θα σχεδιάζονται ούτε θα προωθούνται έτσι ώστε να προσελκύουν τα παιδιά και τους εφήβους. Σχετικά με το σημείο αυτό, η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στην τάση που υπάρχει σήμερα στην Ευρώπη να καταναλώνουν οι έφηβοι αλκοολούχα αναψυκτικά — γνωστά ως «alcorops» ⁽¹⁹⁾.

5.11 Η αυξανόμενη τάση της ευκαιριακής άμετρης κατανάλωσης οινοπνεύματος (binge drinking) και η έναρξη της κατανάλωσης ήδη από την παιδική ηλικία σε πολλά κράτη μέλη υποδηλώνει ότι οι τρέχουσες πολιτικές δεν έχουν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Στην ανακοίνωσή της, η Επιτροπή αναγνωρίζει την ανάγκη να εξεταστούν περαιτέρω ενέργειες για να μειωθεί η κατανάλωση οινοπνευματωδών ποτών από ανηλικούς και οι επιβλαβείς μορφές κατανάλωσης μεταξύ της νεολαίας.

5.12 Η ΕΟΚΕ ζητά να συμπεριληφθεί στους ειδικούς στόχους η μείωση της έκθεσης των παιδιών στα οινοπνευματώδη ποτά και στη διαφήμιση και προώθησή τους, ώστε να τους παρέχεται καλύτερη προστασία.

5.13 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη συμπεριληψη στην ανακοίνωση της δήλωσης των φορέων που συμμετέχουν στην αλυσίδα παραγωγής και διανομής οινοπνευματωδών ποτών ότι είναι πρόθυμοι να διαδραματίσουν πιο ενεργό ρόλο στην επιβολή κανονιστικών και αυτορρυθμιστικών μέτρων. Οι φορείς της βιομηχανίας των οινοπνευματωδών μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην εξασφάλιση ότι τα προϊόντα τους παράγονται, διανέμονται και προωθούνται στο εμπόριο με υπεύθυνο τρόπο και να συμβάλουν έτσι στη μείωση των βλαβών που προκαλούνται από το οινόπνευμα.

5.14 Για την προστασία των νέων, η ΕΟΚΕ ζητεί να μπορούν τα κράτη μέλη να διατηρήσουν την ευελιξία να χρησιμοποιούν φόρους για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που ενδέχεται να προκληθούν από συγκεκριμένα αλκοολούχα ποτά που είναι ιδιαίτερα δημοφιλή μεταξύ των νέων, όπως τα αλκοολούχα αναψυκτικά (alcorops).

Μείωση των τροχαίων ατυχημάτων που οφείλονται στην κατανάλωση οινοπνεύματος

5.15 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τον ειδικό στόχο που έχει τεθεί για τη μείωση των τροχαίων ατυχημάτων (να μειωθεί κατά το ήμισυ σε μία δεκαετία ο αριθμός των ατόμων που σκοτώνονται στους ευρωπαϊκούς δρόμους, από 50 000 το 2000 σε 25 000 το 2010) ⁽²⁰⁾. Τα τροχαία ατυχήματα που οφείλονται στην κατανάλωση οινοπνεύματος μπορεί επίσης να προκαλέσουν μακροχρόνιες αναπηρίες.

⁽¹⁸⁾ Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, Ευρωπαϊκός Χάρτης για το Οινόπνευμα. Κοπεγχάγη: Περιφερειακό Γραφείο της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας στην Ευρώπη, 1995.

⁽¹⁹⁾ Alcorop είναι ένας όρος που επινόησαν τα λαϊκά μέσα ενημέρωσης για να περιγράψουν τα εμφιαλωμένα αλκοολούχα ποτά που μοιάζουν με τα αναψυκτικά και τα ανθρακούχα (<http://en.wikipedia.org/wiki/Alcorop>).

⁽²⁰⁾ Βλ. τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα Η ευρωπαϊκή πολιτική για την οδική ασφάλεια και οι επαγγελματίες οδηγοί (TEN/290), εισηγήτρια: ο κ. Etry.

5.16 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι η επιβολή συχνών και συστηματικών τυχαίων αλκοτέστ συμβάλλει πιο αποτελεσματικά στη μείωση των τροχαίων ατυχημάτων που οφείλονται στην κατανάλωση οινοπνεύματος και ότι οι εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης είναι μια συνοδευτική στρατηγική, που δεν έχει όμως αποδειχθεί αποτελεσματική για τη μείωση των θανατηφόρων τροχαίων ατυχημάτων ⁽²¹⁾. Η ΕΟΚΕ συνιστά να θεσπιστεί ως ανώτατο όριο αλκοολαιμίας το 0,5 mg/ml ή λιγότερο και χαμηλότερα όρια για τους νέους οδηγούς και τους οδηγούς επαγγελματικών οχημάτων, σύμφωνα με τη σύσταση της ΕΕ για την οδική ασφάλεια ⁽²²⁾. Η αυστηρότερη νομοθεσία όσον αφορά τα ποσοστά αλκοολαιμίας πρέπει να συνοδεύεται με αποτελεσματική παρακολούθηση και επιβολή.

Πρόληψη της βλάβης που προκαλεί το οινόπνευμα στους ενηλίκους και στον χώρο εργασίας

5.17 Η ΕΟΚΕ προτρέπει την Επιτροπή να εξετάσει τις οικονομικές επιπτώσεις των βλαβών που προκαλούνται από το οινόπνευμα. Οι αρνητικές επιδράσεις τους αντιβαίνουν στους στόχους της στρατηγικής της Λισσαβώνας και έχουν συνέπειες για τον χώρο εργασίας, την κοινωνία και την οικονομία.

5.18 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι χρειάζονται αποτελεσματικές ρυθμίσεις όσον αφορά τη διαθεσιμότητα, τη διανομή και την προώθηση του οινοπνεύματος, π.χ. τα ωράρια λειτουργίας, τις προσφορές «δύο ποτά στην τιμή του ενός» και τα όρια ηλικίας. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι δεν ενδείκνυται η αυτορρύθμιση σ' αυτόν τον τομέα.

5.19 Ο χώρος εργασίας είναι ένα πλαίσιο όπου το οινόπνευμα μπορεί να βλάψει όχι μόνο το συγκεκριμένο άτομο, αλλά και τρίτους. Θα πρέπει να εξεταστούν και οι βλάβες που οφείλονται στην κατανάλωση οινοπνεύματος στον χώρο εργασίας, στο πλαίσιο των κανόνων για την υγεία και την ασφάλεια, που εμπίπτουν κυρίως στην αρμοδιότητα του εργοδότη. Οι πολιτικές για το οινόπνευμα στον χώρο εργασίας θα μπορούσαν να συμβάλουν στη μείωση των ατυχημάτων λόγω κατανάλωσης οινοπνεύματος, στην μείωση των αδικαιολόγητων απουσιών και στην αύξηση της ικανότητας προς εργασία ⁽²³⁾.

5.20 Η ΕΟΚΕ προτρέπει τους εργοδότες, τις ενώσεις των εργαζομένων, τις τοπικές αρχές και άλλες σχετικές οργανώσεις να εξετάσουν πιο σοβαρά αυτό το ζήτημα και να συνεργαστούν για τη μείωση των βλαβών που προκαλούνται από το οινόπνευμα στον χώρο εργασίας. Υπάρχουν στα κράτη μέλη παραδείγματα στενής και μακροχρόνιας συνεργασίας των κοινωνικών εταίρων με στόχο τη δημιουργία χώρων εργασίας χωρίς οινόπνευμα ⁽²⁴⁾.

Ενημέρωση, εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση

5.21 Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι η Επιτροπή αναγνωρίζει ως έναν από τους σπουδαιότερους ρόλους της εκπαίδευσης και της ενημέρωσης την κινητοποίηση της δημόσιας υποστήριξης για την εφαρμογή αποτελεσματικών παρεμβάσεων. Ένας δεύτερος σημαντικός ρόλος, που αναγνωρίζεται στην ανακοίνωση, είναι ότι παρέχονται αξιόπιστες και χρήσιμες πληροφορίες για τους κινδύνους που εγκυμονούνται για την υγεία και για τις επιπτώσεις της επιβλαβούς και επικίνδυνης κατανάλωσης οινοπνεύματος.

⁽²¹⁾ Το αλκοόλ στην Ευρώπη από τη σκοπιά της δημόσιας υγείας.

⁽²²⁾ Σύσταση της Επιτροπής 2004/345/ΕΚ της 6ης Απριλίου 2004 για την επιβολή του νόμου στον τομέα της οδικής ασφάλειας, ΕΕ L 111, 17.4.2004.

⁽²³⁾ Το αλκοόλ στην Ευρώπη από τη σκοπιά της δημόσιας υγείας.

⁽²⁴⁾ Βλ. για παράδειγμα www.alna.se.

5.22 Η ΕΟΚΕ συνιστά να ενταχθούν οι εκστρατείες εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης σε μια συνολική, ολοκληρωμένη στρατηγική. Η εκπαίδευση δεν πρέπει να απευθύνεται μόνο στους νέους, αλλά να βασίζεται στην αναγνώριση του ενδεχομένου ότι η επιβλαβής κατανάλωση οινοπνεύματος πλήττει όλες τις ηλικίες. Οι σχετικές πρωτοβουλίες θα πρέπει να ενθαρρύνουν τους νέους να επιλέγουν υγιή τρόπο ζωής και να προσπαθούν να διορθώσουν τις λαμπερές εικόνες της κατανάλωσης οινοπνεύματος και μάλιστα σε υπερβολικές ποσότητες, τις οποίες προβάλλουν συνήθως τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Κοινή βάση τεκμηρίωσης

5.23 Η ΕΟΚΕ θεωρεί θετικό το ότι η Επιτροπή αποφάσισε να αναπτύξει και να υποστηρίξει μια κοινή βάση τεκμηρίωσης με σκοπό να θεσπιστεί ένας τυποποιημένος ορισμός για τα στοιχεία που αφορούν την κατανάλωση οινοπνεύματος και τις βλάβες που προκαλούνται απ' αυτήν, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορές των φύλων, τις ηλικιακές ομάδες και τις κοινωνικές τάξεις. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει επίσης την αξιολόγηση του αντικτύπου της πολιτικής για το οινόπνευμα και των πρωτοβουλιών που αναφέρονται στην ανακοίνωση. Η ΕΟΚΕ ζητεί να αναπτυχθεί ένα φάσμα μετρήσιμων δεικτών για την παρακολούθηση της προόδου στη μείωση των βλαβών που προκαλούνται από την κατανάλωση του οινοπνεύματος στην Ευρώπη. Οι προτεινόμενες δράσεις στον τομέα αυτόν παρέχουν υψηλή κοινοτική προσιθέμενη αξία.

6. Καταγραφή των ενεργειών που εκτελούν τα κράτη μέλη

6.1 Δεδομένου ότι η Επιτροπή, πριν προβεί στην ανάπτυξη αυτής της στρατηγικής της ΕΕ, ανέθεσε την εκπόνηση μιας σφαιρικής έκθεσης για την τρέχουσα κατάσταση των πραγμάτων, με ερευνητικά πορίσματα σχετικά με τους αποτελεσματικούς τρόπους μείωσης των βλαβών που προκαλούνται από το οινόπνευμα, προκαλεί εντύπωση το γεγονός ότι τα στοιχεία αυτά ουδόλως λαμβάνονται υπόψη στη στρατηγική ⁽²⁵⁾.

6.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για την ενοχλητική ασυνέπεια που υπάρχει μεταξύ των ερευνητικών πορισμάτων όσον αφορά τα αποτελεσματικά μέτρα για τη μείωση των βλαβών που προκαλούνται από το οινόπνευμα και των προτεινόμενων κοινοτικών δράσεων. Από την αρχή ως το τέλος της ανακοίνωσης της Επιτροπής, η εκπαίδευση και η ενημέρωση αναφέρονται συχνά ως τα σκοπούμενα μέτρα για τη μείωση των βλαβών του οινοπνεύματος. Ωστόσο, από την έρευνα προκύπτει ότι η εκπαίδευση και ενημέρωση είναι ελάχιστα αποτελεσματικές για τη μείωση των βλαβών που προκαλεί το οινόπνευμα.

6.3 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι, στην καταγραφή των δράσεων που εκτελούν τα κράτη μέλη, η Επιτροπή παρέλειψε δύο από τις αποτελεσματικές στρατηγικές, συγκεκριμένα την πολιτική τιμολόγησης με υψηλή φορολόγηση του οινοπνεύματος και τη ρύθμιση της διάθεσης του οινοπνεύματος μέσω της νομοθεσίας, οι οποίες εφαρμόζονται επιτυχώς από ορισμένα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση των βλαβών που προκαλεί η κατανάλωση οινοπνεύματος.

⁽²⁵⁾ Το αλκοόλ στην Ευρώπη από τη σκοπιά της δημόσιας υγείας.

7. Συντονισμός των ενεργειών σε επίπεδο ΕΕ

7.1 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή, αναγνωρίζοντας τις υποχρεώσεις που της επιβάλλουν οι Συνθήκες, να λάβει δυναμικά τα ηνία, να υποστηρίξει ενεργά τα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους να παράσχουν υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας, μειώνοντας τις βλάβες που προκαλούνται από το οινόπνευμα, και να εξασφαλίσει ότι η κοινοτική δράση συμπληρώνει τις εθνικές πολιτικές.

7.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ευχαρίστησή της για τον ρόλο της Επιτροπής στη διευκόλυνση της διάδοσης των βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών και την δέσμευσή της να βελτιώσει τη συνοχή μεταξύ των πολιτικών της ΕΕ που ασκούν επίδραση στις βλάβες που προκαλεί η κατανάλωση οινοπνεύματος.

7.3 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της όσον αφορά την ίδρυση του φόρουμ για το οινόπνευμα και την υγεία το οποίο, υπό τον όρο να εκπληρώνει το ρόλο που καθορίζεται για αυτό στην Ανακοίνωση της Επιτροπής, μπορεί να αποτελέσει χρήσιμη βάση για διάλογο μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων παραγόντων και να οδηγήσει στην ανάληψη συγκεκριμένης δράσης με στόχο τη μείωση των βλαβών που προκαλούνται από το οινόπνευμα. Η ΕΟΚΕ θα

συμμετείχε ευχαρίστως ως παρατηρητής στο φόρουμ για το οινόπνευμα και την υγεία.

7.4 Με εξαίρεση την ανάπτυξη ισχυρότερης ευρωπαϊκής βάσης τεκμηρίωσης, η στρατηγική της ΕΕ για το οινόπνευμα επαφίεται στα κράτη μέλη και στο αν θα συνεχίσουν να πρωτοστατούν στη λήψη μέτρων πολιτικής για τη μείωση των βλαβών που προκαλεί η κατανάλωση οινοπνεύματος. Ωστόσο, οι κανόνες της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ θα συνεχίσουν να προκαλούν προβλήματα σε ορισμένα κράτη μέλη και υπάρχει το ενδεχόμενο να επιβραδύνουν το ρυθμό μείωσης των βλαβών που προκαλούνται από το οινόπνευμα. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της που η στρατηγική της ΕΕ για το οινόπνευμα δεν συνιστά δράσεις για την αντιμετώπιση αυτής της ανεπάρκειας.

7.5 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να αναλάβει τη δέσμευση να προβεί σε αξιολογήσεις του αντικτύπου επί της υγείας ως μέτρο βέλτιστης πρακτικής για την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας σε άλλους τομείς κοινοτικών πολιτικών, πράγμα που θα ενίσχυε την τήρηση της υποχρέωσής της βάσει του άρθρου 152 της Συνθήκης.

Βρυξέλλες, 30 Μαΐου 2007.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι ακόλουθες τροπολογίες, παρότι έλαβαν τουλάχιστον το ένα τέταρτο των εκπεφρασμένων ψήφων, απορρίφθηκαν κατά τη διάρκεια των συζητήσεων (Άρθρο 54(3) του Εσωτερικού Κανονισμού):

Σημείο 1.1

Να τροποποιηθεί ως εξής:

«Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) προσυπογράφει την ανακοίνωση της Επιτροπής Μια στρατηγική της ΕΕ για τη στήριξη των κρατών μελών στην προσπάθειά τους να μειώσουν τις βλάβες που προκαλούνται από το οινόπνευμα και εγκρίνει την πρόταση της Επιτροπής για την επεξεργασία μίας κοινής και συνεκτικής στρατηγικής περιορισμού των βλαβών που προκαλεί η κατάχρηση οινοπνεύματος σε όλα τα κράτη μέλη. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ λυπάται που η ανακοίνωση υπολείπεται κατά πολύ της "συνολικής στρατηγικής" που αναφερόταν στα Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 5ης Ιουνίου 2001.»

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας:

Υπέρ: 31

Κατά: 67

Αποχές: 6

Σημείο 1.5

Να διαγραφεί ολόκληρο το σημείο.

«Η ΕΟΚΕ λυπάται για το γεγονός ότι πουθενά στην ανακοίνωση η Επιτροπή δεν αναγνωρίζει πως ένας από τους λόγους για τους οποίους το οινόπνευμα προξενεί τόσες βλάβες είναι ότι πρόκειται για ένα ψυχοτρόπο ναρκωτικό, για τοξική ουσία όταν χρησιμοποιείται σε υπερβολικές ποσότητες και για εθιστική ουσία για ορισμένους.»

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας:

Υπέρ: 29

Κατά: 74

Αποχές: 5

Σημείο 1.11:

Να διαγραφεί ολόκληρο το σημείο:

«Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για την ενοχλητική ασυνέπεια που υπάρχει μεταξύ των ερευνητικών πορισμάτων όσον αφορά τα αποτελεσματικά μέτρα για τη μείωση των βλαβών από το οινόπνευμα και των προτεινόμενων κοινοτικών δράσεων. Από την αρχή ως το τέλος της ανακοίνωσης της Επιτροπής, η εκπαίδευση και η ενημέρωση αναφέρονται συχνά ως τα σκοπούμενα μέτρα. Ωστόσο, από την έρευνα προκύπτει ότι τα μέτρα αυτά είναι ελάχιστα αποτελεσματικά για τη μείωση των βλαβών που προκαλεί το οινόπνευμα.»

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας:

Υπέρ: 27

Κατά: 80

Abstentions: 2

Σημείο 3.5

Να διαγραφεί ολόκληρο το σημείο:

«Η ΕΟΚΕ λυπάται για το γεγονός ότι πουθενά στην ανακοίνωση η Επιτροπή δεν αναγνωρίζει πως ένας από τους λόγους για τους οποίους το οινόπνευμα προξενεί τόσες βλάβες είναι ότι πρόκειται για ένα ψυχοτρόπο ναρκωτικό, για τοξική ουσία όταν χρησιμοποιείται σε υπερβολικές ποσότητες και για εθιστική ουσία για ορισμένους. Αυτό είναι απογοητευτικό, δεδομένου ότι της στρατηγικής πρωτοστατεί η Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας της Επιτροπής, η οποία διαθέτει εκτενή ιατρική εμπειρογνώσια.»

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας:

Υπέρ: 30

Κατά: 82

Αποχές: 4

Σημείο 6.2:

Να διαγραφεί ολόκληρο το σημείο:

«Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για την ενοχλητική ασυνέπεια που υπάρχει μεταξύ των ερευνητικών πορισμάτων όσον αφορά τα αποτελεσματικά μέτρα για τη μείωση των βλαβών που προκαλούνται από το οινόπνευμα και των προτεινόμενων κοινοτικών δράσεων. Από την αρχή ως το τέλος της ανακοίνωσης της Επιτροπής, η εκπαίδευση και η ενημέρωση αναφέρονται συχνά ως τα σκοπούμενα μέτρα για τη μείωση των βλαβών του οινόπνευματος. Ωστόσο, από την έρευνα προκύπτει ότι η εκπαίδευση και ενημέρωση είναι ελάχιστα αποτελεσματικές για τη μείωση των βλαβών που προκαλεί το οινόπνευμα.»

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας:

Υπέρ: 31

Κατά: 81

Αποχές: 3

Σημείο 7.4

Να τροποποιηθεί ως εξής:

«Με εξαίρεση την ανάπτυξη ισχυρότερης ευρωπαϊκής βάσης τεκμηρίωσης, η στρατηγική της ΕΕ για το οινόπνευμα επαφίεται στα κράτη μέλη και στο αν θα συνεχίσουν να πρωτοστατούν στη λήψη μέτρων πολιτικής για τη μείωση των βλαβών που προκαλεί η κατανάλωση οινόπνευματος. Ωστόσο, οι κανόνες της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ θα συνεχίσουν να προκαλούν προβλήματα σε ορισμένα κράτη μέλη και υπάρχει το ενδεχόμενο να επιβραδύνουν το ρυθμό μείωσης των βλαβών που προκαλούνται από το οινόπνευμα. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της που η στρατηγική της ΕΕ για το οινόπνευμα δεν συνοπά δράσεις για την αντιμετώπιση αυτής της ανεπάρκειας.»

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας:

Υπέρ: 28

Κατά: 83

Αποχές: 4

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινούς κανόνες εκμετάλλευσης των αεροπορικών γραμμών στην Κοινότητα (Αναδιατύπωση)»

COM(2006) 396 τελικό — 2006/0130 (COD)

(2007/C 175/20)

Στις 15 Σεπτεμβρίου 2006, και σύμφωνα με το άρθρο 80 (2) της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 7 Μαΐου 2007 με βάση εισηγητική έκθεση του **κ. McDonogh**.

Κατά την 436η σύνοδο ολομέλειάς της 30ής και 31ης Μαΐου 2007 (συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 2007), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 58 ψήφους υπέρ και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

Συστάσεις:

1. Οι αεροπορικές εταιρείες ΥΔΥ πρέπει να αναλαμβάνουν δέσμευση σε ό,τι αφορά τις επιδόσεις.
2. Θα πρέπει να υπάρχει Συμφωνία Επιπέδου Υπηρεσίας μεταξύ των αεροδρομίων που εξυπηρετούνται από τις πτήσεις ΥΔΥ και του συμβαλλομένου κράτους.
3. Θα πρέπει να παρέχεται στους επιβάτες ΥΔΥ μεγαλύτερη αποζημίωση από αυτή που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΚ) 261/2004, δεδομένου ότι μπορεί να μην υπάρχει άλλο διαθέσιμο μέσο μεταφοράς.
4. Στη διαδικασία διαγωνισμού για τις ΥΔΥ θα πρέπει να συμμετέχουν τουλάχιστον δύο υποψήφιοι.
5. Σε ό,τι αφορά τις πτήσεις εντός της Ε.Ε., το κόστος της διαδρομής επιστροφής θα πρέπει να είναι το ίδιο με το κόστος της διαδρομής μετάβασης. Αν υπάρχει τεράστια διαφορά μεταξύ του κόστους της διαδρομής μετάβασης και του κόστους της διαδρομής επιστροφής, θα πρέπει να αιτιολογείται.
6. Τα εισιτήρια ΥΔΥ θα πρέπει να είναι επιστρεπτέα όπως όλα τα άλλα αεροπορικά εισιτήρια, υπό τον όρο ότι πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις.
7. Ο υπολογισμός του ναύλου θα πρέπει να αναγράφεται ευκρινώς στα εισιτήρια όπως οι φόροι, τα τέλη αεροδρομίου κ.τ.λ.
8. α) Η προσέγγιση σε ό,τι αφορά τη διαχρονικότητα θα πρέπει να εξασφαλίζει ισότιμους όρους ανταγωνισμού για όλους τους τρόπους μεταφοράς.
β) Η αεροπορία επιβαρύνεται με δυσανάλογο κόστος όσον αφορά τις δαπάνες για την ασφάλεια, πράγμα το οποίο θα πρέπει να διορθωθεί.
9. Η αναφορά στα τρένα υψηλής ταχύτητας θα πρέπει να διατηρηθεί δεδομένου ότι σε ορισμένα κράτη μέλη δεν υφίστανται παρόμοια τρένα.
10. Η επιτροπή θα πετύχει να διενεργήσει ελέγχους προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές της αεροπορίας εκτελούν τα καθήκοντά τους κατά τρόπο κανονικό και

θεμιτό και καμία από τις ενέργειές τους δεν προκαλεί στρέβλωση του ανταγωνισμού.

11. Η «ενιαία ασφάλεια» (one stop security) που προτάθηκε αρχικά από την Επιτροπή θα πρέπει να καθιερωθεί για τους επιβάτες που διέρχονται από ευρωπαϊκά αεροδρόμια.

12. Σ' αυτή πρέπει να συμπεριλαμβάνεται τροποποίηση του ελέγχου των επιβατών στους αερολιμένες προκειμένου να συμπεριληφθεί ένα σύστημα επισπευσμένης διαδικασίας (βιομετρικά χαρακτηριστικά) ώστε να διευκολύνονται οι τακτικοί επιβάτες.

13. Οι πελάτες που αγοράζουν εισιτήρια περισσότερο από 1 μήνα πριν πρέπει να έχουν προθεσμία υπαναχώρησης που θα τους επιτρέπει να τα ακυρώσουν χωρίς κυρώσεις εντός 48 ωρών. Σε περίπτωση ακύρωσης εισιτηρίου θα πρέπει ο πελάτης να έχει επίσης το δικαίωμα επιστροφής όλων των τελών εναερίων μεταφορών.

1. Εισαγωγή

1.1 Μετά από δέκα και πλέον χρόνια από την έναρξη ισχύος της, η τρίτη δέσμη μέτρων έχει εκπληρώσει σε μεγάλο βαθμό την αποστολή της, διότι επέτρεψε την χωρίς προηγούμενο εξάπλωση των αεροπορικών μεταφορών στην Ευρώπη. Τα παλαιά μονοπώλια σαρώθηκαν, καθιερώθηκαν οι ενδομεταφορές εντός της Κοινότητας και εντάθηκε ο ανταγωνισμός σε όλες τις αγορές προς όφελος των καταναλωτών.

1.2 Παρά την επιτυχία αυτή, οι περισσότερες αεροπορικές εταιρείες της Κοινότητας εξακολουθούν να πάσχουν από πλεονασματική μεταφορική ικανότητα και να πλήττονται από την υπερβολική κατάτμηση της αγοράς. Η ανομοιογενής εφαρμογή της τρίτης δέσμης στα κράτη μέλη και οι χρονίζοντες περιορισμοί στις ενδοκοινοτικές αεροπορικές γραμμές έχουν τις εξής συνέπειες:

1.3 Δεν υφίστανται ισότιμοι όροι ανταγωνισμού: η απόδοση της αγοράς επηρεάζεται αρνητικά από τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού (π.χ. ποικίλου βαθμού εφαρμογή των απαιτήσεων για την άδεια εκμετάλλευσης, άσκηση διακρίσεων μεταξύ των αερομεταφορέων της Ε.Ε. για λόγους εθνικότητας, μεροληπτική μεταχείριση σε ό,τι αφορά τις διαδρομές προς τρίτες χώρες κ.τ.λ.).

1.4 Εφαρμόζονται ανομοιογενώς οι κανόνες που διέπουν τη μίσθωση αεροσκαφών με το πλήρωμά τους από τρίτες χώρες, με τις συνακόλουθες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και κοινωνικές επιπτώσεις.

1.5 Οι επιβάτες δεν αποκομίζουν πλήρως τα οφέλη της εσωτερικής αγοράς λόγω της αδιαφάνειας που επικρατεί σε ό,τι αφορά τις τιμές ή των μεροληπτικών πρακτικών βάσει του τόπου διαμονής.

2. Υφιστάμενες διατάξεις στο πεδίο εφαρμογής της πρότασης κανονισμού

2.1 Η πρόταση αποσκοπεί στην αναθεώρηση και κωδικοποίηση των υφιστάμενων κανονισμών.

2.2 Η πρόταση ενισχύει την εσωτερική αγορά καθώς προωθεί πιο ανταγωνιστικό περιβάλλον εντός του οποίου οι ευρωπαίοι αερομεταφορείς μπορούν να αντιμετωπίσουν τους διεθνείς ανταγωνιστές τους.

2.3 Ορισμένες από τις προτεινόμενες αλλαγές ενδέχεται να έχουν αντίκτυπο στο περιβάλλον, εφόσον θα ενθαρρύνουν την περαιτέρω αύξηση της εναέριας κυκλοφορίας. Η ΕΟΚΕ έχει επίγνωση του γεγονότος ότι η συνεχιζόμενη αύξηση της εναέριας κυκλοφορίας θα συμβάλει σημαντικά στην αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου· γι' αυτό ετοιμάζει τώρα σχετική γνωμοδότηση. Πάντως, οτιδήποτε χρειάζεται να γίνει στα πλαίσια αυτά, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την ενίσχυση των συνθηκών ανταγωνισμού στον τομέα των αερομεταφορών όπως προτείνεται στην παρούσα πρόταση από την Επιτροπή.

3. Εκτίμηση επιπτώσεων

3.1 Σκοπός της αναθεώρησης της τρίτης δέσμης δεν είναι να αλλάξει ριζικά το νομικό πλαίσιο, αλλά μάλλον να γίνουν ορισμένες αναπροσαρμογές προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα που έχουν εντοπιστεί.

3.2 Η λύση «χωρίς αλλαγές» αφήνει αμετάβλητους τους τρεις κανονισμούς που συνιστούν την τρίτη δέση της εσωτερικής αγοράς αερομεταφορών.

3.3 Η λύση «με αλλαγές» συνεπάγεται ορισμένες αλλαγές στην τρίτη δέση με σκοπό να εξασφαλιστεί η ομοιογενής και αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων της. Σε αυτή πρέπει να συμπεριλαμβάνεται τροποποίηση του ελέγχου των επιβατών στους αερολιμένες προκειμένου να συμπεριληφθεί ένα σύστημα επισπευσμένης διαδικασίας (βιομετρικά χαρακτηριστικά) ώστε να διευκολύνονται οι τακτικοί επιβάτες.

3.4 Το σχέδιο κανονισμού εξασφαλίζει αποτελεσματική και ομοιογενή εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας για την εσωτερική αγορά αερομεταφορών με την επιβολή αυστηρότερων και ακριβέστερων κριτηρίων εφαρμογής (π.χ. για τις άδειες εκμετάλλευσης, τη μίσθωση αεροσκαφών, τις υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας και τους κανόνες κατανομής των δικαιωμάτων μεταφορών). Ενισχύει επίσης την εσωτερική αγορά διότι αίρει τους υφιστάμενους περιορι-

σμούς στην προσφορά αεροπορικών μεταφορών που απέρρεαν από τις παλαιές διμερείς συμφωνίες αερομεταφορών μεταξύ των κρατών μελών και διότι παρέχει στην Κοινότητα το δικαίωμα να διαπραγματεύεται τα δικαιώματα ενδοκοινοτικών μεταφορών με τρίτες χώρες. Προάγει τα δικαιώματα των καταναλωτών διότι προωθεί τη διαφάνεια των τιμών και την εξάλειψη των διακρίσεων.

3.5 Η πείρα που έχει αποκτηθεί από την τρίτη δέση για την εσωτερική αγορά αερομεταφορών έχει καταδείξει ότι η νομοθεσία δεν ερμηνεύεται και δεν εφαρμόζεται ομοιόμορφα σε όλα τα κράτη μέλη. Η κατάσταση αυτή δεν καθιστά δυνατό να διαμορφωθούν πραγματικά ισότιμοι όροι για τους κοινοτικούς αερομεταφορείς.

3.6 Η πρόταση προβλέπει την απλούστευση της νομοθεσίας.

4. Λεπτομερής επεξήγηση της πρότασης

4.1 Προβλέπονται πιο αυστηρές απαιτήσεις για τη χορήγηση και την ανάκληση άδειας εκμετάλλευσης. Η οικονομική επιφάνεια των αεροπορικών εταιρειών ελέγχεται σήμερα με διαφορετική αυστηρότητα ανάλογα με το κράτος μέλος που έχει εκδώσει την άδεια.

4.2 Σύμφωνα με την πρόταση, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εντείνουν την εποπτεία των αδειών εκμετάλλευσης και να τις αναστέλλουν ή να τις ανακαλούν όταν δεν πληρούνται πλέον οι απαιτήσεις του κανονισμού (άρθρα 5 έως 10).

4.3 Η πρόταση καταρτίστηκε κατά τρόπο ώστε να προβλέπει τη δυνατότητα μελλοντικής επέκτασης των αρμοδιοτήτων του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Ασφάλειας της Αεροπορίας (EASA) ώστε να συμπεριληφθεί η εποπτεία της ασφάλειας και/ή αδειοδότησης, με σκοπό να καταστεί πιο αποτελεσματική και συνεπής η εποπτεία των αερομεταφορών.

5. Η πρόταση καθιστά αυστηρότερες τις απαιτήσεις για τη μίσθωση αεροσκάφους

5.1 Η πλήρης μίσθωση αεροσκαφών από τρίτες χώρες παρέχει στις αεροπορικές εταιρείες της Ε.Ε. σημαντική ευελιξία. Ωστόσο, η πρακτική αυτή παρουσιάζει ορισμένα μειονεκτήματα, ακόμα και σοβαρούς κινδύνους ασφάλειας, όπως καταδεικνύεται από ορισμένα πρόσφατα ατυχήματα.

5.2 Η ασφάλεια των αεροσκαφών που μισθώνουν τρίτες χώρες δεν εκτιμάται με την ίδια αυστηρότητα σε όλα τα κράτη μέλη. Γι' αυτό είναι σημαντικό όπως η αρμόδια για τις άδειες αρχή καταστήσει υποχρεωτικό, το άρθρο 13 (πλήρης μίσθωση/μίσθωση αεροσκάφους χωρίς πλήρωμα).

6. Η πρόταση αποσαφηνίζει τους κανόνες που ισχύουν για τις υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας (ΥΔΥ)

6.1 Οι κανόνες που ισχύουν για τις υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας αναθεωρήθηκαν προκειμένου να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος, να αποφευχθεί η υπέρμετρη προσφυγή στις ΥΔΥ και να προσελκυσθούν περισσότεροι ανταγωνιστές στους διαγωνισμούς.

6.2 Για να αποφευχθεί η υπέρμετρη προσφυγή στη λύση των ΥΔΥ, η Επιτροπή μπορεί να ζητά σε μεμονωμένες περιπτώσεις τη σύνταξη οικονομικής έκθεσης στην οποία να αναλύεται το πλαίσιο των ΥΔΥ και να εκτιμάται η σκοπιμότητά τους και ιδιαίτερα στις περιπτώσεις στις οποίες οι ΥΔΥ πρόκειται να επιβληθούν σε διαδρομές που ήδη εξυπηρετούνται με σιδηροδρομικές υπηρεσίες υψηλής ταχύτητας με χρόνο ταξιδιού κάτω των τριών ωρών. Οι διαδικασίες διαγωνισμού τροποποιήθηκαν με την αύξηση της μέγιστης περιόδου εκχώρησης από τρία σε τέσσερα χρόνια.

7. Ανταγωνισμός

7.1 Για να εξασφαλιστεί η συνοχή μεταξύ της εσωτερικής αγοράς και των εξωτερικών πτυχών της, συμπεριλαμβανομένων των πτυχών που αφορούν τον Ενιαίο Ευρωπαϊκό Ουρανό, η πρόσβαση των αεροπορικών εταιρειών τρίτων χωρών στην αγορά ενδοκοινοτικών γραμμών πρέπει να ρυθμιστεί με συνεκτικό τρόπο με τη διεξαγωγή σε κοινοτικό επίπεδο διαπραγματεύσεων για τα δικαιώματα κυκλοφορίας με τρίτες χώρες.

7.2 Οι εναπομένοντες περιορισμοί που απορρέουν από τις υφιστάμενες διμερείς συμφωνίες μεταξύ κρατών μελών θα αρθούν, πράγμα που θα εξασφαλίσει την ισότιμη μεταχείριση όσον αφορά τις πτήσεις με κοινό κωδικό και την τιμολόγηση των κοινοτικών αερομεταφορέων σε διαδρομές προς τρίτες χώρες που περιλαμβάνουν ενδιάμεσο σταθμό σε άλλα κράτη μέλη από αυτά στα οποία ανήκουν.

8. Η πρόταση προωθεί τη διαφάνεια των τιμών προς όφελος των επιβατών και τη δεοντολογία λογικών τιμών

8.1 Η δημοσίευση των τιμών χωρίς τους φόρους, τα τέλη ή ακόμη τις προσαυξήσεις των τιμών των καυσίμων αποτελεί ευρέως διαδεδομένη πρακτική η οποία περιστελλεί τη διαφάνεια των τιμών. Η ανεπαρκής διαφάνεια οδηγεί σε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, με αποτέλεσμα οι καταναλωτές να υποχρεώνονται να καταβάλλουν εν γένει υψηλότερες τιμές. Η Επιτροπή διαπιστώνει επίσης περιπτώσεις άσκησης διακρίσεων με βάση τον τόπο διαμονής των επιβατών.

8.2 Σύμφωνα με την πρόταση, οι αεροπορικοί ναύλοι πρέπει να περιλαμβάνουν όλους τους ισχύοντες φόρους, τέλη και προσαυξήσεις και οι αερομεταφορείς πρέπει να παρέχουν στο κοινό αναλυτικές πληροφορίες για τους αεροπορικούς τους ναύλους και τα κόμιστρα.

8.3 Οι αεροπορικοί ναύλοι πρέπει να καθορίζονται χωρίς διακρίσεις όσον αφορά τον τόπο κατοικίας ή την εθνικότητα των επιβατών εντός της Κοινότητας. Επίσης, για την πρόσβαση στους ναύλους ενός αερομεταφορέα, δεν επιτρέπονται διακρίσεις όσον αφορά τον τόπο εγκατάστασης του ταξιδιωτικού πράκτορα.

8.4 Οι αεροπορικοί ναύλοι πρέπει να δηλώνονται με σαφήνεια. Αυτή τη στιγμή υπάρχουν πολλά επιπλέον τέλη που προστίθενται τα οποία μπορούν να αυξάνουν σημαντικά το συνολικό ναύλο, μεταξύ δε αυτών αξίζει να αναφερθούν ιδιαίτερα τα τέλη αεροδρομίου τα οποία διογκώθηκαν ως γνωστόν από τις αεροπορικές εταιρείες, οι οποίες επιδιώκουν να αυξήσουν τα κέρδη τους.

Εντός της Ευρώπης, οι ναύλοι συχνά στρεβλώνονται λόγω των συναλλαγματικών διαφορών, αν και τούτο θα έπρεπε να συμβαίνει σε μικρότερο βαθμό τώρα με την καθιέρωση του ευρώ. Ωστόσο, δεν μπορούμε να εξηγήσουμε πώς μπορεί κανείς να μεταβεί αεροπορικά με χαμηλότερο κόστος σε πόλεις όπως το Λονδίνο, η Ρώμη και η Μαδρίτη, αλλά όχι το αντίστροφο.

8.5 Συμφωνούμε πλήρως με την πρόταση ως προς το ότι η EASA πρέπει να διαθέτει επαρκή χρηματοδότηση και προσωπικό και να της παρέχεται εξουσία δεσμευτικής κανονιστικής ρύθμισης σε όλα τα κράτη της Ε.Ε.. Την ίδια πρόταση έχουμε κάνει και εμείς σε προηγούμενο έγγραφό μας (1).

8.6 Οι ΥΔΥ είναι αναγκαίες και είναι επιθυμητό να ενθαρρυνθούν οι γραμμές στις πιο απομονωμένες περιοχές. Ωστόσο, οι κανόνες και κανονισμοί που εφαρμόζονται στις αεροπορικές εταιρείες που εξασφαλίζουν τις ΥΔΥ δεν χαρακτηρίζονται από την απαιτούμενη αυστηρότητα. **Αν και στα πλαίσια των ΥΔΥ πρέπει να δηλώνεται ο αριθμός των πτήσεων και ο αριθμός των θέσεων επιβατών, δεν επιβάλλονται κυρώσεις για έλλειψη χρονικής συνέπειας ή για καθυστερήσεις πτήσεων.**

Βρυξέλλες, 31 Μαΐου 2007.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

(1) EE C 309, 16.12.2006, σελ. 51-54

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η ευρωπαϊκή πολιτική για την οδική ασφάλεια και οι επαγγελματίες οδηγοί — Ασφαλείς και προστατευμένοι χώροι στάθμευσης»

(2007/C 175/21)

Στις 16 Φεβρουαρίου 2007 και σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος 2, του Εσωτερικού Κανονισμού της, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα «Η ευρωπαϊκή πολιτική για την οδική ασφάλεια και οι επαγγελματίες οδηγοί — Ασφαλείς και προστατευμένοι χώροι στάθμευσης».

Το τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκαν οι προπαρασκευαστικές εργασίες της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 7 Μαΐου 2007. Εισηγητής ορίστηκε ο κ. ETTY και, στη συνέχεια, ο κ. CHAGAS.

Κατά την 436η σύνοδο της ολομέλειάς της, της 30ής και 31ης Μαΐου 2007 (συνεδρίαση της 30ής Μαΐου 2007), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε, με 118 ψήφους υπέρ, 4 κατά και 2 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Για λόγους οδικής ασφάλειας, για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας στις οδικές μεταφορές και για την υγεία και ασφάλεια των οδηγών φορτηγών, θα πρέπει να διατεθούν ασφαλέστεροι και προστατευόμενοι χώροι στάθμευσης για τους επαγγελματίες οδηγούς σε όλη την επικράτεια της Ε.Ε.

1.2 Η Διεθνής Ένωση Οδικών Μεταφορών (IRU) και η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Εργαζομένων στις Μεταφορές (EFT) έχουν διατυπώσει κοινά κριτήρια τα οποία είναι ορθά και υλοποιήσιμα και πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όταν κατασκευάζονται εγκαταστάσεις ανάπαυσης.

1.3 Η ΕΟΚΕ επικριμάζει την πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, την οποία υποστηρίζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, να καταρτιστεί πειραματικό έργο το οποίο προβλέπει μελέτες σκοπιμότητας και την χορήγηση αρχικής ενίσχυσης υπέρ της δημιουργίας ασφαλών χώρων στάθμευσης για επαγγελματίες οδηγούς.

Η ΕΟΚΕ συνιστά

1.4 να συμπεριλάβει η Επιτροπή το θέμα της δημιουργίας ασφαλών και προστατευόμενων χώρων στάθμευσης για επαγγελματίες οδηγούς στον προγραμματισμό και τη συγχρηματοδότηση των διευρωπαϊκών οδικών δικτύων·

1.5 παρομοίως, κατά την έγκριση έργων οδικών υποδομών, που συγχρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων θα πρέπει να κάνει το ίδιο όταν χορηγεί δάνεια για την κατασκευή οδικών υποδομών·

1.6 να εξετάσουν τα κράτη μέλη το θέμα στο πλαίσιο της εφαρμογής του σχεδίου δράσης για την οδική ασφάλεια·

(Σημείωση: Σε σχέση με αυτές τις τρεις προτάσεις, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στο γεγονός ότι απαιτούνται περισσότεροι χώροι ανάπαυσης για τους επαγγελματίες οδηγούς, ειδικότερα επειδή οι μεταφορές μεταξύ «παλαιών» και «νέων» κρατών μελών συνεχίζονται να αυξάνονται).

1.7 να αξιολογήσει η Επιτροπή, από τώρα μέχρι τον Απρίλιο του 2009, το ρόλο που θα μπορούσε να αναλάβει η Ε.Ε. σε ό,τι έχει σχέση με τη θέσπιση νομοθεσίας για σημαντικές πτυχές αυτού του χώρου και την εκπόνηση μη υποχρεωτικών κανόνων σε τομείς που εμπιπτούν κατά κύριο λόγο στην αρμοδιότητα των κρατών μελών. Αυτό θα επιτρέψει στην Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αναλάβουν ταχέως συντονισμένη δράση μετά την ολοκλήρωση του προτύπου

σχεδίου που αναφέρεται στα σημεία 2.9, 2.10 και 2.11. Η αξιολόγηση πρέπει να γίνει σύμφωνα με το άρθρο 71 της συνθήκης, αλλά πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη η σχέση του χρόνου εργασίας με την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων. Προς τούτο, θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν μέτρα για την πρόβλεψη ασφαλών και προστατευόμενων χώρων στάθμευσης για επαγγελματίες οδηγούς·

1.8 να προωθήσει η Επιτροπή την πλήρη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στην πρωτοβουλία αυτή·

1.9 να εξετάσει η Επιτροπή τους τρόπους με τους οποίους οι κοινωνικοί εταίροι θα μπορούσαν να ενισχύσουν τις πρωτοβουλίες της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών για την αντιμετώπιση του ζητήματος των ασφαλών και προστατευμένων χώρων στάθμευσης και να συμβάλουν στην εφαρμογή τους καθώς, επίσης, να στηρίξουν τις ενδιαφερόμενες οργανώσεις, προκειμένου να βοηθήσουν τα μέλη τους να χρησιμοποιούν κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο τους ήδη υφιστάμενους χώρους ανάπαυσης και όσους κατασκευάστηκαν πρόσφατα. Η Επιτροπή θα μπορούσε, λόγω χάρης, να βοηθήσει τις εν λόγω οργανώσεις στη συλλογή και βελτίωση των πληροφοριών σχετικά με τους υφιστάμενους χώρους ανάπαυσης και στην προώθηση των πληροφοριών στα μέλη τους και μέσω του διαδικτύου. Άλλα παραδείγματα είναι η δημιουργία ενός συστήματος πιστοποίησης των ασφαλών και προστατευμένων χώρων στάθμευσης (με χρήση των κοινών κριτηρίων των οργανώσεων IRU και ETF) και ενός συστήματος πληροφόρησης σε καθημερινή βάση σχετικά με τις διαθέσιμες θέσεις στάθμευσης. Σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και τις ενδιαφερόμενες οργανώσεις, η Επιτροπή μπορεί να εντοπίσει μεθόδους για την έγκαιρη ενημέρωση των οδηγών.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1 Η ευρωπαϊκή πολιτική για την οδική ασφάλεια, μαζί με το Τρίτο ευρωπαϊκό πρόγραμμα δράσης για την οδική ασφάλεια (2003) και την Ενδιάμεση αξιολόγηση του ευρωπαϊκού προγράμματος δράσης για την οδική ασφάλεια (2006), απευθύνονται σε ένα κοινό-στόχο, το οποίο περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, μοτοσυκλετιστές, πεζούς και νέους, καθώς και τους επαγγελματίες οδηγούς. Όμως, η Επιτροπή παρέλειψε διάφορα σχετικά θέματα, ένα από τα οποία μάλιστα έχει καθοριστική σημασία σύμφωνα με την άποψη των κοινωνικών εταίρων. Πρόκειται για τους χώρους ανάπαυσης για τους επαγγελματίες οδηγούς ως τμήματος της υποδομής για την οδική ασφάλεια, και ιδιαίτερα για ασφαλείς και προστατευόμενους χώρους ανάπαυσης.

2.2 Στο ερώτημα για ποιο λόγο είναι το θέμα αυτό τόσο σημαντικό, μπορεί να δοθούν τουλάχιστον τρεις απαντήσεις:

2.3 Η πρώτη αφορά το θέμα της οδικής ασφάλειας. Ο νέος κανονισμός 561/2006 για το χρόνο οδήγησης και ανάπαυσης ετέθη πρόσφατα σε ισχύ. Εμμέσως, ο κανονισμός αναγνωρίζει στο άρθρο 12⁽¹⁾ τη σημασία που έχει η ύπαρξη ικανοποιητικού αριθμού ασφαλών και προστατευόμενων χώρων ανάπαυσης για τους επαγγελματίες οδηγούς στο δίκτυο αυτοκινητοδρόμων της Ε.Ε. Πέραν αυτού, σε σχέση με τον κανονισμό της Ε.Ε., πρέπει να γίνει αναφορά στη νομοθεσία που ισχύει σε ορισμένα κράτη μέλη όπου απαγορεύεται η κυκλοφορία βαρέων φορτηγών το Σάββατοκύριακο. Αυτό απαιτεί την παροχή καλύτερης ενημέρωσης από τα κράτη μέλη και τη βελτίωση του συντονισμού τους.

2.4 Η δεύτερη αφορά την έκταση της εγκληματικότητας στις οδικές μεταφορές. Παρόλο που τα στατιστικά στοιχεία που διαθέτουμε από τα κράτη μέλη είναι από πολλές απόψεις ανεπαρκή και δύσκολο να συγκριθούν, φαίνεται ότι οι κλοπές (φορτηγών και εμπορευμάτων) και οι επιθέσεις σε οδηγούς αυξάνονται. Διάφορες πηγές συγκλίνουν στο γεγονός ότι στις διεθνείς οδικές μεταφορές, το 40 % περίπου των εγκληματικών ενεργειών σημειώνονται σε χώρους στάθμευσης κατά μήκος των αυτοκινητοδρόμων. Μια μελέτη που αναλήφθηκε πρόσφατα από την Ευρωπαϊκή Διάσκεψη των Υπουργών Μεταφορών και τη Διεθνή Ένωση Οδικών Μεταφορών θα αποφέρει προσεχώς νέα στοιχεία για τις επιθέσεις και την άσκηση βίας σε επαγγελματίες οδηγούς σε χώρους ανάπαυσης.

2.4.1 Το Κοινοβούλιο δημοσίευσε πρόσφατα (Μάιος 2007) μελέτη για τις «Οργανωμένες κλοπές επαγγελματικών οχημάτων και των φορτίων τους στην ΕΕ»⁽²⁾, στην οποία το ύψος της ζημίας από τις κλοπές υπολογίζεται σε περισσότερο από 8,2 δις € ή 6,72 € για κάθε έμπορτη διαδρομή. Σύμφωνα με τη μελέτη αυτή, περίπου 9 000 επαγγελματίες οδηγοί πέφτουν κάθε χρόνο θύματα αυτού του είδους της εγκληματικότητας στις οδικές μεταφορές κατά μήκος των αυτοκινητοδρόμων της ΕΕ.

2.5 Σύμφωνα με την τρίτη απάντηση, πρέπει να ληφθούν υπόψη η υγεία και ασφάλεια των οδηγών φορτηγών αυτοκινήτων. Ένας καταπονημένος οδηγός είναι επικίνδυνος για την οδική ασφάλεια. Εντούτοις, ο περιορισμός του χρόνου οδήγησης είναι ένα θέμα σημαντικό στην πολιτική μεταφορών, κυρίως από την άποψη του ανταγωνισμού. Στην καλύτερη περίπτωση, το θέμα αυτό καθεαυτό κατέχει δευτερεύουσα θέση στην ισχύουσα νομοθεσία.

2.6 Υπάρχουν και άλλα θέματα όπως, για παράδειγμα, το γεγονός ότι οι επαγγελματίες οδηγοί οχημάτων βάρους μικρότερου των 3,5 τόνων εξαιρούνται από τους ευρωπαϊκούς κανόνες για το χρόνο οδήγησης και ανάπαυσης και για τη χρήση μηχανισμών περιορισμού της ταχύτητας. Αυτό παρά το γεγονός ότι συνεχώς αυξάνονται οι μεταφορές μέσω οχημάτων αυτού του τύπου, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών ιδιαίτερως πολύτιμων φορτίων, όπως επίσης αυξάνονται και τα ατυχήματα στα οποία εμπλέκονται τα εν λόγω οχήματα.

(1) Άρθρο 12: Υπό την προϋπόθεση ότι δεν τίθεται σε κίνδυνο η οδική ασφάλεια και για να μπορεί να φθάσει σε κατάλληλο τόπο στάθμευσης, ο οδηγός μπορεί να παρεκκλίνει από τα άρθρα 6 έως 9 εφόσον αυτό είναι απαραίτητο για την ασφάλεια των προσώπων, του οχήματος ή του φορτίου του. Ο οδηγός αναφέρει τον λόγο της παρέκκλισης χειρογράφως στο φύλλο καταγραφής της συσκευής ελέγχου ή σε εκτυπωμένο αντίγραφο από τη συσκευή ελέγχου ή στο πρόγραμμα υπηρεσίας το αργότερο κατά την άφιξη του στον κατάλληλο τόπο στάθμευσης.

(2) Προσωρινή μορφή, 3.5.2007, IP/B/TRAN/IC/2006-194. Η μελέτη εκπονήθηκε από το ίδρυμα ΝΕΑ, Έρευνα και Κατάρτιση στις Μεταφορές, κατόπιν αιτήσεως της Επιτροπής Μεταφορών και Τουρισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

2.7 Τίθεται, επίσης, το ερώτημα με ποιο τρόπο θα διευκολυνθεί η εφαρμογή των κοινωνικών στοιχείων της νομοθεσίας που αφορά τους οδηγούς φορτηγών αυτοκινήτων, το οποίο δεν έχει εξεταστεί επαρκώς μέχρι σήμερα.

2.8 Τέλος, η ύπαρξη ασφαλών και προστατευόμενων χώρων στάθμευσης σε κατάλληλη απόσταση μεταξύ τους κατά μήκος των ευρωπαϊκών αυτοκινητοδρόμων θα έχει, επίσης, θετική επίδραση στο περιβάλλον και θα συμβάλει στην καλύτερη ροή της κυκλοφορίας.

2.9 Ήδη διεξάγεται συζήτηση σχετικά με τη σημασία που έχουν οι ασφαλείς και προστατευόμενοι χώροι ανάπαυσης για τους επαγγελματίες οδηγούς. Ένα βασικής σημασίας στοιχείο είναι το πρόσφατο (2006) αίτημα των εργοδοτών και των συνδικαλιστικών οργανώσεων του κλάδου IRU και ETF προς την Ε.Ε. και τις τοπικές, τις περιφερειακές και τις εθνικές αρχές των κρατών μελών να μεριμνήσουν για τη δημιουργία επαρκούς αριθμού παρόμοιων διευκολύνσεων που θα πληρούν μια σειρά από κριτήρια που έχουν αναπτύξει από κοινού.

2.10 Στο Κοινοβούλιο, οι συζητήσεις για τον νέο κανονισμό 561/2006 καλύπτουν και το θέμα των ασφαλών και προστατευόμενων χώρων στάθμευσης. Ένα θέμα ιδιαίτερου ενδιαφέροντος είναι η εγκληματικότητα στις οδικές μεταφορές εμπορευμάτων. Με πρωτοβουλία του Κοινοβουλίου, που στηρίχθηκε από την Επιτροπή, διατέθηκε πόσο 5,5 εκατ. € για την εκτέλεση προτύπου σχεδίου. Το πρόγραμμα αυτό έχει ήδη δρομολογηθεί. Περιλαμβάνει μελέτες σκοπιμότητας και παρέχει αρχική ενίσχυση για τη δημιουργία ασφαλών χώρων στάθμευσης.

2.11 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέθεσε το 2006 την διενέργεια «Μελέτης σκοπιμότητας για την οργάνωση δικτύου ασφαλών χώρων στάθμευσης για τις οδικές μεταφορές στο διευρωπαϊκό οδικό δίκτυο», μελέτη η οποία ολοκληρώθηκε στις αρχές του 2007⁽³⁾.

2.12 Η αρχική βοήθεια χορηγήθηκε σε πέντε πρότυπα έργα. Κύριοι στόχοι είναι: ο καθορισμός κοινών προϋποθέσεων για ασφαλείς χώρους στάθμευσης και η κατασκευή ορισμένων ασφαλών χώρων στάθμευσης σε τουλάχιστον δύο κράτη μέλη. Μεταξύ των πρωταρχικών θεμάτων που πρέπει να διερευνηθούν, είναι τα πρότυπα συνεργασίας του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα.

2.13 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα αξιολογήσει το πρότυπο έργο αμέσως μετά την ολοκλήρωσή του, τον Απρίλιο του 2009. Στην αξιολόγηση θα συμμετάσχουν και οι αμέσως ενδιαφερόμενες πλευρές, οι οποίες και θα συμμετάσχουν και στην υλοποίηση του προγράμματος. Το 2009, η Επιτροπή ενδέχεται να υποβάλει πολιτικές προτάσεις, (νομοθετικές διατάξεις, κανόνες μη υποχρεωτικού χαρακτήρα, συντονισμός, ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών κλπ.) με βάση τα πορίσματα της αξιολόγησης.

2.14 Το Κοινοβούλιο έχει, επίσης, προβλέψει δύο εκατ. € από τον προϋπολογισμό του 2007 για την ανάπτυξη ενός συστήματος πιστοποίησης των ασφαλών και προστατευόμενων χώρων στάθμευσης.

(3) ΝΕΑ (Ίδρυμα για την έρευνα των μεταφορών και την επαγγελματική κατάρτιση), Μεταφορές, Έρευνα, Εκπαίδευση, Rijkszijk, Κάτω Χώρες, Ιανουάριος 2007.

2.15 Πρόσφατα, η ΕΟΚΕ ασχολήθηκε συνοπτικά με το θέμα της ύπαρξης ασφαλών και προστατευόμενων χώρων στάθμευσης για τους επαγγελματίες οδηγούς στη γνωμοδότηση της TEN/217⁽⁴⁾ και στη γνωμοδότηση TEN/270⁽⁵⁾.

2.16 Το ζήτημα της διαθεσιμότητας των χώρων στάθμευσης εξετάζεται, επίσης, στην έκθεση του Κοινοβουλίου με θέμα «Διαχείριση της ασφάλειας των οδικών υποδομών» (2006/0182/COD, προκαταρκτική έκδοση) της 20.3.2007.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι, εφόσον η Επιτροπή έχει θέσει κανόνες για την οδήγηση και το χρόνο ανάπαυσης, έχει παράλληλα αναλάβει την υποχρέωση να συμβάλλει στην τήρηση των κανόνων αυτών εκ μέρους των επαγγελματιών οδηγών. Για να επιτευχθεί αυτό, απαιτούνται κατάλληλοι χώροι στάθμευσης κατά μήκος των κεντρικών ευρωπαϊκών αυτοκινητοδρόμων και σε τέτοια απόσταση μεταξύ τους, ώστε να είναι σε θέση οι οδηγοί να αναπαύονται όπως προβλέπεται και όποτε χρειάζεται.

3.2 Τα κριτήρια αυτών των καταλλήλων χώρων στάθμευσης, όπως διαμορφώθηκαν τον Μάρτιο του 2006 από τη Διεθνή Ένωση Οδικών Μεταφορών και την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Εργαζομένων στις Μεταφορές, είναι ορθά και υλοποιήσιμα. Αντικατοπτρίζουν επαρκώς πολλές από τις συστάσεις σχετικά με τη χάραξη πολιτικής, οι οποίες υποβλήθηκαν με τη μελέτη σκοπιμότητας, που αναφέρθηκε ανωτέρω, στην παράγραφο 2.10. Τα κριτήρια καλύπτουν δύο είδη χώρων ανάπαυσης, έναν για τις πιο βασικές παροχές και έναν δεύτερο για πιο στρατηγικούς κόμβους, όπου απαιτούνται περισσότερες υποχρεωτικές παροχές. Οι οργανώσεις IRU και ETF πρότειναν, επίσης, και άλλες παροχές ή υπηρεσίες, οι οποίες συνιστώνται ιδιαίτερα ή είναι προαιρετικές για τους φορείς που διαχειρίζονται τους χώρους ανάπαυσης, ανάλογα με την ύπαρξη επαρκούς ζήτησης. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι τα κριτήρια εξασφαλίζουν μια σαφή ισορροπία μεταξύ, αφενός της ανάγκης για οδική ασφάλεια και ασφάλεια του οδηγού και του φορτίου και, αφετέρου, της ανάγκης για την επαγγελματική ασφάλεια και την υγεία των οδηγών.

3.3 Επί του παρόντος, υφίσταται ανεπαρκής αριθμός χώρων στάθμευσης στην ΕΕ, οι οποίοι ανταποκρίνονται στα κριτήρια των IRU/ETF, τόσο στα «παλιά» όσο και στα «νέα» κράτη μέλη. Στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, πρέπει να συνυπολογιστούν στα στάδια σχεδιασμού και κατασκευής των νέων αυτοκινητοδρόμων. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στα σημεία διέλευσης των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ, όπου οι οδηγοί συχνά αντιμετωπίζουν μεγάλες περιόδους αναμονής.

3.4 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη οφείλουν να αντιμετωπίσουν επειγόντως αυτήν την κατάσταση, λαμβάνοντας υπόψη τις αντίστοιχες υποχρεώσεις και αρμοδιότητές τους. Η ΕΟΚΕ παρακολουθεί με ενδιαφέρον τις πρωτοβουλίες που έλαβαν το Κοινοβούλιο και η Επιτροπή και ελπίζει ότι αυτές θα οδηγήσουν σύντομα σε δραστηριοποίηση εκ μέρους της Επιτροπής και των κρατών μελών με στόχο την προετοιμασία πολιτικών, οι οποίες θα αναπτυχθούν μετά την ολοκλήρωση των προτύπων σχεδίων, τα οποία αναφέρθηκαν ανωτέρω, στην παράγραφο 2.11.

3.5 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών — κυρίως οι κοινωνικοί εταίροι του κλάδου των οδικών μεταφορών — αντιμετώπισε το ζήτημα των ασφαλών και προστατευμένων χώρων στάθμευσης κατά τρόπο εποικοδομητικό και σαφή. Τούτο ενθαρρύνει την Επιτροπή να εξετάσει τους τρόπους με τους οποίους οι κοινωνικοί εταίροι θα μπορούσαν να ενισχύσουν την πρωτοβουλία και να συμβάλουν στην εφαρμογή της καθώς και να στηρίζουν τις ενδιαφερόμενες οργανώσεις, προκειμένου να βοηθήσουν τα μέλη τους να χρησιμοποιούν κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο τους ήδη υφιστάμενους χώρους ανάπαυσης και όσους κατασκευάστηκαν πρόσφατα. Η Επιτροπή θα μπορούσε, λόγω χάρη, να βοηθήσει τις εν λόγω οργανώσεις στη συλλογή και βελτίωση των πληροφοριών σχετικά με τους υφιστάμενους χώρους ανάπαυσης και στην προώθηση των πληροφοριών στα μέλη τους και μέσω του διαδικτύου. Ένα άλλο παράδειγμα είναι η δημιουργία ενός συστήματος πληροφόρησης σε καθημερινή βάση σχετικά με τις διαθέσιμες θέσεις στάθμευσης. Σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και τις ενδιαφερόμενες οργανώσεις, η Επιτροπή μπορεί να εντοπίσει μεθόδους για την έγκαιρη ενημέρωση των οδηγών.

Βρυξέλλες, 30 Μαΐου 2007.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση με θέμα «Η ασφάλεια στα μέσα μεταφοράς», CESE 1488/2005 της 14.12.2005, § 3.10. ΕΕ C 65 της 17.3.2006.

⁽⁵⁾ Γνωμοδότηση με θέμα «Ασφάλεια των οδικών υποδομών», CESE 613/2007 της 26.4.2007, § 4.8.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Μελλοντική νομοθεσία για την ηλεκτρονική προσβασιμότητα»

(2007/C 175/22)

Στις 26 Φεβρουαρίου 2007, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησε από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα «*Η μελλοντική νομοθεσία για την ηλεκτρονική προσβασιμότητα*».

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 7 Μαΐου 2007 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. HERNÁNDEZ BATALLER.

Κατά την 436η σύνοδο ολομέλειας, της 30ής και 31ης Μαΐου 2007 (συνεδρίαση της 30ής Μαΐου 2007), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 136 ψήφους υπέρ και 3 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη δράση της Επιτροπής για την ψηφιακή προσβασιμότητα, και της ζητά να συνεχίσει τις προσπάθειες προς την ίδια κατεύθυνση, ενώ, δεδομένου του ζωηρού ενδιαφέροντος που προκαλεί το θέμα αυτό, επιφυλάσσεται να υιοθετήσει συμπληρωματική γνωμοδότηση για το θέμα.

1.2 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η Επιτροπή θα πρέπει να υιοθετήσει μια σειρά δράσεων, σε κοινοτικό επίπεδο, που να συνίστανται στα εξής:

- Ενίσχυση της υφιστάμενης νομοθεσίας, ώστε να καταστεί συνεκτική και δεσμευτική, με στόχο να αποφευχθούν οι ανισότητες και οι αποκλίσεις που υφίστανται σήμερα μεταξύ των κρατών μελών, κυρίως στους τομείς των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (και ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την καθολική υπηρεσία) και των δημόσιων συμβάσεων. Ενίσχυση, κατόπιν, του κοινοτικού κεκτημένου, με την υιοθέτηση -με βάση τα άρθρα 13 και 95 της ΣΕΚ- νέων υπερεθνικών μέτρων, που να διαφυλάσσουν τις υποχρεώσεις προσβασιμότητας ως υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας.
- Οριζόντια συμπλήρωση των υπολοίπων κοινοτικών πολιτικών με την ένταξη σ' αυτές της διάστασης της ψηφιακής προσβασιμότητας.
- Υιοθέτηση μη δεσμευτικών μέτρων για την ψηφιακή προσβασιμότητα που να βελτιώνουν την ποιότητα ζωής των ατόμων με αναπηρίες και των ηλικιωμένων.

1.3 Η συμμετοχή των οργανώσεων της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών έχει ιδιαίτερη σημασία για την εφαρμογή της ενδεδειγμένης πολιτικής για την ψηφιακή προσβασιμότητα, χάρη στην προώθηση των συνοδευτικών μέτρων, π.χ. σε πτυχές που έχουν σχέση με τους κώδικες συμπεριφοράς ή με τη συρρύθμιση.

1.4 Οι δράσεις υποστήριξης θα πρέπει να επικεντρωθούν σε τομείς που διευκολύνουν την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρίες και των ηλικιωμένων στην κοινωνία των πληροφοριών και τους εισαγάγουν στη χρήση των νέων τεχνολογιών, που αποτελεί ιδανικό μέσο για την επίτευξη της κοινωνικής τους ένταξης, για την αποτροπή του ψηφιακού αποκλεισμού και για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους.

1.5 Οι δημόσιες αρχές των κρατών μελών, ακολουθώντας ενδεικτικά υπερεθνικά πρότυπα, θα πρέπει να υιοθετήσουν οποιαδήποτε μέτρα στήριξης, ώστε να χρηματοδοτήσουν την ένταξη των οργανώσεων ατόμων με αναπηρίες και ηλικιωμένων ατόμων στο ψηφιακό περιβάλλον και να διευκολύνουν την προσβασιμότητα.

2. Εισαγωγή

2.1 Η Επιτροπή, με επιστολή που απηύθυνε στην ΕΟΚΕ, την καλεί να καταρτίσει διερευνητική γνωμοδότηση με θέμα το «μελλοντικό νομοθετικό πλαίσιο για την ηλεκτρονική προσβασιμότητα» με επικέντρωση του ενδιαφέροντος στους ηλικιωμένους.

Η υπέρβαση των τεχνικών εμποδίων και δυσχερειών που αντιμετωπίζουν και υφίστανται τα άτομα με ειδικές ανάγκες και άλλες ομάδες όταν προσπαθούν να ενταχθούν υπό ίσους όρους στην κοινωνία των πληροφοριών είναι γνωστή ως «ηλεκτρονική προσβασιμότητα». Η έννοια αυτή αποτελεί τμήμα της ευρύτερης έννοιας της «ηλεκτρονικής ένταξης», στα πλαίσια της οποίας εξετάζονται και άλλες μορφές οικονομικών, γεωγραφικών ή εκπαιδευτικών φραγμών.

2.2 Αυτό που επιδιώκεται, κυρίως, είναι να καθοριστεί η τυπολογία του παράγωγου δικαίου με βάση την οποία θα αναπτυχθεί ο στόχος της ΕΕ για τη διαμόρφωση μιας κοινωνίας χωρίς αποκλεισμούς, στη σημερινή συγκυρία ταχείας οικονομικής και κοινωνικής αναδιάρθρωσης.

2.3 Είναι αναμφισβήτητο ότι το κανονιστικό αυτό σχέδιο διαθέτει ισχυρή θεμελίωση στις νομικές βάσεις με τις οποίες δίδεται υπόσταση στις ευρωπαϊκές αξίες και αρχές, όπως το άρθρο 13 της ΣΕΚ, ή οι ειδικές αναφορές στη συμμετοχή «όλων των κατοίκων της» στο δημοκρατικό βίο και στην κοινωνική πρόοδο, που περιλαμβάνονται στη δεύτερη και τέταρτη παράγραφο της Ευρωπαϊκής Συνταγματικής Συνθήκης καθώς και, μεταξύ άλλων διατάξεων, στα άρθρα I-3-3, II-81 και II-86.

2.4 Ομοίως, οι σχετικές τοποθετήσεις και αποφάσεις των θεσμικών και λοιπών οργάνων της ΕΕ συνιστούν ήδη ένα σημαντικό κεκτημένο το οποίο, παρά το διάσπαρτο χαρακτήρα του, συμβάλλει στην προοδευτική διαμόρφωση κοινοτικών πολιτικών στα πλαίσια των οποίων αναλαμβάνεται ενεργός δέσμευση κατά των διακρίσεων και υπέρ της ψηφιακής προσβασιμότητας, και συγκεκριμένα των εξής:

- Στο ψήφισμα του Συμβουλίου της 2ας Δεκεμβρίου 2002 για την «ηλεκτρονική προσβασιμότητα για τα άτομα με αναπηρίες» καλείται η Επιτροπή να αξιοποιήσει τις δυνατότητες της κοινωνίας των πληροφοριών για τα άτομα με αναπηρίες, και ιδιαίτερα να καταβάλει προσπάθειες για την άρση κάθε τύπου φραγμών.

— Το Συμβούλιο Τηλεπικοινωνιών, από την πλευρά του, υπογράμμισε την ανάγκη να βελτιωθεί η ηλεκτρονική προσβασιμότητα στην Ευρώπη ⁽¹⁾ ενώ το Συμβούλιο Κοινωνικών Υποθέσεων, στο ψήφισμά του για την ηλεκτρονική προσβασιμότητα του 2003 ⁽²⁾, ζητούσε από τα κράτη μέλη να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε μια ανοικτή κοινωνία βασισμένη στη γνώση και χωρίς αποκλεισμούς, στην οποία να έχουν πρόσβαση όλοι οι πολίτες.

2.4.1 Η Επιτροπή δημοσίευσε, το 2005, την Ανακοίνωση «i-2010» ⁽³⁾ με σκοπό να θεσπίσει ένα νέο στρατηγικό πλαίσιο για μία ευρωπαϊκή κοινωνία των πληροφοριών και, κατόπιν, την Ανακοίνωση της Επιτροπής για την ηλεκτρονική προσβασιμότητα ⁽⁴⁾, όπου προτείνει ένα σύνολο πολιτικών πρωτοβουλιών για την προώθηση της ηλεκτρονικής προσβασιμότητας.

2.4.2 Συγκεκριμένα, στην Ανακοίνωση για την ηλεκτρονική ή ψηφιακή προσβασιμότητα, αναπτύσσονται τρεις ξεχωριστές προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος:

— προώθηση της θέσης απαιτήσεων προσβασιμότητας κατά την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων·

— διασφάλιση της πιστοποίησης της προσβασιμότητας·

— βελτίωση της χρήσης της ισχύουσας νομοθεσίας.

Δύο χρόνια μετά από τη δημοσίευση της Ανακοίνωσης της Επιτροπής, προβλέπονταν η διενέργεια ελέγχου για την εξέταση της δυνατότητας υιοθέτησης συμπληρωματικών μέτρων, εάν κρίνονταν αναγκαία.

2.4.3 Η ΕΟΚΕ υιοθέτησε τη γνωμοδότησή της για την εν λόγω Ανακοίνωση ⁽⁵⁾, όπου εξέταζε πτυχές όπως τα εναρμονισμένα πρότυπα και η διαλειτουργικότητα, οι δημόσιες συμβάσεις, η πιστοποίηση και ο έλεγχος από τρίτους έναντι της αυτο-πιστοποίησης, η χρήση της νομοθεσίας, η ένταξη, η προσβασιμότητα στον παγκόσμιο ιστό, η νομοθεσία και το νέο στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή κοινωνία των πληροφοριών.

2.5 Πιο πρόσφατα, στο ψήφισμα του Συμβουλίου της 22ας Μαρτίου 2007 σχετικά με τη «στρατηγική για ασφαλή κοινωνία της πληροφορίας στην Ευρώπη», και συγκεκριμένα στο σημείο 6, γίνεται αναφορά στην ανάγκη «να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στους χρήστες με ειδικές ανάγκες ή με μικρή γνώση στα θέματα της ασφάλειας δικτύων και πληροφοριών», μεταξύ δε των τελευταίων συμπεριλαμβάνονται και οι ηλικιωμένοι και τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

⁽¹⁾ Ψήφισμα του Συμβουλίου για το πρόγραμμα δράσης e-Europe 2002: Προσβασιμότητα στις δημόσιες ιστοσελίδες και στο περιεχόμενό τους, ΕΕ C 86 της 10.4.2002.

⁽²⁾ Ψήφισμα 14892/02 του Συμβουλίου.

⁽³⁾ COM(2005) 229 τελικό. Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών: i-2010 — Ευρωπαϊκή κοινωνία της πληροφορίας για την ανάπτυξη και την απασχόληση», ΕΕ C 110 της 9.5.2006, σελ. 83.

⁽⁴⁾ COM(2005) 425 τελικό.

⁽⁵⁾ Γνωμοδότηση CESE 404/2006, που υιοθετήθηκε κατά τη σύνοδο ολομέλειας της 15ης Μαρτίου 2006. Εισηγητής: ο κ. Cabra de Luna. ΕΕ C 110 της 9.5.2006.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ δέχεται ασμένως την πρόσκληση της Επιτροπής να καταρτίσει την παρούσα διερευνητική γνωμοδότηση και δηλώνει ότι, ενώ η προσέγγιση των κοινοτικών δράσεων που επιδιώκουν την ένταξη όλων στην κοινωνία της πληροφορίας πρέπει γενικά να είναι συνολική, υπάρχουν ορισμένες κοινωνικές ομάδες, όπως είναι οι ηλικιωμένοι ή τα άτομα με αναπηρίες, που χρειάζονται ιδιαίτερη προσοχή για την κατάλληλη ενσωμάτωσή τους στην κοινωνία των πληροφοριών ⁽⁶⁾.

Επιπλέον, λόγω του έντονου ενδιαφέροντος που παρουσιάζει το θέμα που αποτελεί αντικείμενο της διαβούλευσης, η ΕΟΚΕ επιφυλάσσεται να καταρτίσει σχετική συμπληρωματική ή πρόσθετη γνωμοδότηση.

3.1.1 Τούτο συμφωνεί, εξάλλου, πλήρως με το σημείο οκτώ της Υπουργικής Δήλωσης της Ρίγα ⁽⁷⁾ στο οποίο αναφέρονται τα εξής: Για να αντιμετωπιστεί δυναμικά το θέμα της ηλεκτρονικής ένταξης όλων, θα πρέπει να μειωθούν κατά το ήμισυ, έως το 2010, οι διαφορές που υφίστανται μεταξύ της τρέχουσας μέσης χρήσης του Διαδικτύου από τον πληθυσμό της ΕΕ και της χρήσης του από τους ηλικιωμένους, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, τις γυναίκες, τις ομάδες με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης, τους ανέργους και τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες.

Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι, λόγω των σημαντικών πολιτικών και κοινωνικών μεταβολών των τελευταίων ετών, έχει προτεραιότητα να αναληφθεί μια κοινοτική δράση για την ηλεκτρονική προσβασιμότητα και να καθιερωθεί η πρόσβαση στις ΤΠΕ στις δημόσιες υπηρεσίες ως δικαίωμα των πολιτών.

Η εν λόγω κοινοτική δράση πρέπει να συνδυάζει ένα νομικό μέσο που να ενισχύει την υφιστάμενη νομοθεσία με άλλα μη δεσμευτικά μέτρα στα πλαίσια διαφόρων πολιτικών, δεδομένης της προστιθέμενης αξίας που συνεπάγεται η κοινοτική παρέμβαση.

Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει αυτή την κοινοτική παρέμβαση δεδομένου ότι:

— σε ό,τι αφορά τις κοινωνικές πτυχές, βελτιώνει τα δικαιώματα των πολιτών, ενώ, σε ό,τι αφορά τις οικονομικές πτυχές, βελτιώνει τις οικονομίες κλίμακας, τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, τον ανταγωνισμό σε έναν κείμενο τομέα και την καινοτομία·

— υπογραμμίζει ότι οι διαφορετικές και κατακερματισμένες προσεγγίσεις των κρατών μελών προκαλούν ορισμένα προβλήματα που προκύπτουν, ειδικότερα, από τη διαφορετική μεταφορά των υφιστάμενων οδηγιών, η οποία και πρέπει να διασαφηνιστεί, ιδίως στους τομείς των δημόσιων συμβάσεων και της καθολικής υπηρεσίας·

— και όλα αυτά, με την επιφύλαξη της βελτίωσης της εφαρμογής των μέτρων υποστήριξης που θα υιοθετηθούν.

⁽⁶⁾ Κατά τη γνωμοδότηση CESE 404/2006, σημείο 3.4: «Τα άτομα με ειδικές ανάγκες συνιστούν μια ετερογενή ομάδα. Ταυτόχρονα, θεωρείται σωστό να λεχθεί ότι οι ομάδες που αντιμετωπίζουν προβλήματα πρόσβασης στις ΤΠΕ είναι κυρίως οι ακόλουθες: τα άτομα με γνωστικές και μαθησιακές αναπηρίες, τα άτομα με αισθητηριακές αναπηρίες (κωφοί και βαρήκοοι, τυφλοί και άτομα με μειωμένη όραση, κωφάλαλοι και δυσλεκτικοί) καθώς και τα άτομα με σωματικές αναπηρίες». ΕΕ C 110 της 9.5.2006.

⁽⁷⁾ Στην Δήλωση των Υπουργών της ΕΕ για την ηλεκτρονική ένταξη, που υιοθετήθηκε στη Ρίγα στις 11/06/2006 στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας i2010, επαναλαμβάνεται η πολιτική δέσμευση για τη βελτίωση της ηλεκτρονικής προσβασιμότητας. <http://ec.europa.eu/information-society/events/ict-riga-2006/index6en.htm>

3.2 Σε ό,τι αφορά τη νομική βάση των κανόνων που διέπουν τα θέματα σχετικά με την ηλεκτρονική προσβασιμότητα, συνιστάται να γίνεται χρήση:

- αφενός, του άρθρου 13 της ΣΕΚ, που παρέχει γενικά στο Συμβούλιο τη δυνατότητα να αναλαμβάνει την κατάλληλη δράση σε κοινοτικό επίπεδο για την καταπολέμηση των διακρίσεων·
- αφετέρου, του άρθρου 95 της ΣΕΚ, εφόσον πρόκειται για θέματα που συνδέονται με την καθιέρωση και λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, ως προς τα οποία οι προτάσεις θα πρέπει να βασίζονται σε υψηλό επίπεδο προστασίας.

Και όλα αυτά, με την επιφύλαξη της οριζόντιας επίδρασης που πρέπει να έχουν τα θέματα που συνδέονται με την ηλεκτρονική προσβασιμότητα.

3.2.1 Δυστυχώς, καθώς δεν έχει τεθεί σε ισχύ η Ευρωπαϊκή Συνταγματική Συνθήκη, η δράση αυτή δεν μπορεί να αναλαμβάνεται σύμφωνα με το άρθρο III-124-1, στο οποίο προβλέπεται ότι το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα «αφού λάβει την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου». Δεδομένου ότι στο ισχύον άρθρο 13 της ΣΕΚ προβλέπεται απλώς η ανάληψη δράσης με ομόφωνη απόφαση του Συμβουλίου «μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο», οι δράσεις της ΕΕ δεν θα έχουν προκύψει από ευρεία δημοκρατική δημόσια συζήτηση και δεν θα έχουν το μεγαλύτερο ηθικό έρεισμα που έχουν οι δράσεις της ΕΕ που εγκρίνονται σύμφωνα με τη διαδικασία της συναπόφασης.

3.2.2 Ωστόσο, η ρητή πρόβλεψη της ανάληψής τους με ομόφωνη απόφαση του Συμβουλίου είναι ιδιαίτερα πρόσφορη, δεδομένου ότι όλες οι εν λόγω κανονιστικές πράξεις θα πρέπει να τηρούν την αρχή της επικουρικότητας. Λογικά, η ομόφωνη υποστήριξη των κυβερνήσεων της ΕΕ θα εξασφαλίσει την πιο αποτελεσματική συμμετοχή των αντίστοιχων εθνικών διοικήσεων στην εσωτερική εφαρμογή και ανάπτυξη τους. Τούτο σημαίνει, επίσης, ότι οι στόχοι των μέτρων που θα εφαρμόζονται δεν θα περιορίζονται στην άρση των υφιστάμενων εμποδίων στον τομέα αυτό, αλλά θα συμβάλλουν, επιπλέον, πραγματικά στην ένταξη όλων, στα πλαίσια του προορατικού ρόλου που πρέπει να διαδραματίζουν οι κοινοτικές δράσεις που βασίζονται στα άρθρα 13 και 95 της ΣΕΚ.

3.2.3 Υπό την έννοια αυτή, η κατάλληλη νομοθετική πράξη θα ήταν η οδηγία, δεδομένου ότι παρέχει σημαντικό περιθώριο διακριτικής ευχέρειας στα κράτη μέλη κατά την επιλογή των μέσων για την επίτευξη των στόχων που έχουν οριστεί σε υπερεθνικό επίπεδο.

3.3 Σε ό,τι αφορά το συγκεκριμένο περιεχόμενο του μελλοντικού κοινοτικού ρυθμιστικού πλαισίου, είναι απαραίτητο να περιληφθούν, μεταξύ άλλων, οι ακόλουθοι στόχοι, με διαφοροποίηση μεταξύ αυτών που έχουν γενική εμβέλεια και αυτών που έχουν ειδικό χαρακτήρα.

3.4 Στα πλαίσια των στόχων γενικής εμβέλειας θα πρέπει να προβλεφθούν οι ακόλουθες δράσεις:

- α) Η προώθηση της διαλειτουργικότητας των υπηρεσιών που παρέχουν οι ΤΠΕ μέσω κοινών προτύπων και προδιαγραφών, κατά τρόπο ώστε οι ευρωπαϊκοί οργανισμοί τυποποίησης να λαμβάνουν υπόψη την πτυχή της προσβασιμότητας κατά την υιοθέτηση και ανάπτυξη των εν λόγω προτύπων.

— Η ενίσχυση των διατάξεων για την ψηφιακή προσβασιμότητα στις οδηγίες για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, σύμφωνα με τις συστάσεις της INCOM (ομάδα για επικοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς)^(*), με παράλληλη προώθηση της ψηφιακής προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων κατά την αναθεώρηση της οδηγίας για τις οπτικοακουστικές υπηρεσίες (Τηλεόραση χωρίς σύνορα), όπως αναφέρεται ήδη π.χ. σε γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ^(**), ή της οδηγίας για το δικαίωμα του δημιουργού στην κοινωνία της πληροφορίας.

- β) Η διευκόλυνση της πρόσβασης στα δίκτυα των ΤΠΕ μέσω της εξασφάλισης εξοπλισμών και υποδομών τερματικών στις ευρωπαϊκές ζώνες και περιφέρειες στις οποίες παρατηρείται ψηφιακό χάσμα. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης, καθώς και το νεοσυσταθέν Ταμείο E+A θα πρέπει να προβλέψουν ειδικά κονδύλια για την ηλεκτρονική ένταξη, κατά τρόπο ώστε, μέχρι το 2010, το 90 % της επικράτειας της ΕΕ να έχει πρόσβαση στις ΤΠΕ.

- γ) Όλα τα μέλη της κοινωνίας πρέπει να μπορούν να επωφελούνται από τα προϊόντα και υπηρεσίες που παρέχουν οι ΤΠΕ, πράγμα που προϋποθέτει να σχεδιάζονται και να λειτουργούν με βάση τα δεδομένα των πιο μειονεκτικών κοινωνικών ομάδων και, ιδιαίτερα, των ατόμων με αναπηρίες και των ηλικιωμένων. Προς το σκοπό αυτό, θα πρέπει να θεσπιστεί διττό επίπεδο ευθύνης την οποία να επωμίζονται τόσο οι δημόσιες αρχές όσο και οι ιδιώτες.

3.4.1 Αφενός, ανάλογα με το αντίστοιχο πεδίο αρμοδιότητάς τους, οι κοινοτικές αρχές και οι αρχές των κρατών μελών θα πρέπει να καθορίσουν απαιτήσεις για τις επιχειρήσεις που αναπτύσσουν δραστηριότητα στον τομέα των ΤΠΕ εντός της εσωτερικής αγοράς, ιδιαίτερα σε τομείς όπως η τυποποίηση, και να επαγρυπνούν για την ορθή τήρησή τους.

3.4.2 Κατά το μέτρο του δυνατού, οι απαιτήσεις αυτές θα εφαρμόζονται στην Κοινή Εμπορική Πολιτική έτσι ώστε τα οφέλη της προσβασιμότητας να έχουν όχι μόνο ευρωπαϊκή αλλά και παγκόσμια διάσταση. Εξάλλου, θα πρέπει να προωθηθούν κώδικες συμπεριφοράς σε συνάρτηση με τις ανάγκες κάθε μειονεκτικής κοινωνικής ομάδας, προκειμένου να καθιερωθεί στον τομέα αυτό το πνεύμα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

3.4.3 Αφετέρου, πρέπει να συμμετάσχουν οι αντίστοιχοι παράγοντες της κοινωνίας των πολιτών στο πεδίο της τεχνολογικής καινοτομίας και διάδοσης των ορθών πρακτικών πρόσβασης στις ΤΠΕ και χρήσης τους, μέσω της δημιουργίας διεθνικών δικτύων που να συνδέουν τα πανεπιστημιακά ερευνητικά κέντρα και τα ερευνητικά κέντρα των επιχειρήσεων του τομέα. Μεταξύ άλλων μέτρων, θα πρέπει να καταρτιστούν ετήσια σχέδια που να συγχρηματοδοτούνται προς το σκοπό αυτό από την ΕΕ και τις εθνικές διοικήσεις και να προωθηθεί μια νοοτροπία ερευνητικής αριστείας στην οποία να συμπεριλαμβάνεται και η απονομή ευρωπαϊκού βραβείου για τις νέες τεχνολογίες υψηλής ποιότητας που διευκολύνουν την ηλεκτρονική ένταξη.

^(*) Η ομάδα για επικοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς (INCOM — Inclusive Communications Group) συστάθηκε το 2003 και απαρτίζεται από εκπροσώπους των κρατών μελών, τηλεπικοινωνιακούς φορείς, ενώσεις χρηστών και οργανισμούς τυποποίησης.

^(**) Γνωμοδότηση CESE 486/2006. ΕΕ C 185 της 8.8.2006.

3.5 Στα πλαίσια των στόχων ειδικού χαρακτήρα θα πρέπει να προβλεφθούν οι ακόλουθες δράσεις:

- α) Η διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία, η οποία καλύπτει την πρόσβαση στα κοινόχρηστα τηλέφωνα, στις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης και στις υπηρεσίες πληροφοριών καταλόγου, προκειμένου να καλύπτονται και οι τεχνολογίες ευρείας ζώνης και τα κινητά τηλέφωνα, όπως έχει ζητήσει επανειλημμένα η ΕΟΚΕ.
- β) Η απαγόρευση στις δημόσιες διοικήσεις της χρήσης προϊόντων και υπηρεσιών των ΤΠΕ που δεν συμμορφώνονται προς τους ισχύοντες κανόνες σχετικά με την προσβασιμότητα, καθώς και η συμπερίληψη στη μελλοντική κοινοτική νομοθεσία για τις δημόσιες συμβάσεις δεσμευτικών διατάξεων σχετικά με την προσβασιμότητα.
- γ) Η εναρμόνιση των απαιτήσεων προσβασιμότητας για τη χρήση των δικτύων IP (Πρωτόκολλο Internet) που συμπεριλαμβάνουν υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης και υπηρεσίες διαδραστικής ψηφιακής τηλεόρασης.
- δ) Η υιοθέτηση από τα κράτη μέλη του συνόλου της δεύτερης έκδοσης των κατευθυντήριων γραμμών για την προσβασιμότητα στον παγκόσμιο ιστό (Web Accessibility Initiative Guidelines) και η ενσωμάτωσή της στις δημόσιες ιστοθέσεις του Διαδικτύου — η ΕΟΚΕ την έχει εξάλλου ήδη ζητήσει ⁽¹⁰⁾.
- ε) Η γενίκευση της χρήσης των «εργαλείων συγγραφής» υπό τον όρο να συμμορφώνονται προς τη δεύτερη έκδοση των κατευθυντήριων γραμμών για την προσβασιμότητα στον παγκόσμιο ιστό.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η πληθυσμιακή ομάδα των ατόμων άνω των 65 ετών αυξάνεται διαρκώς στην πυραμίδα ηλικιών ή ηλικιακή δομή του πληθυσμού. Το χαμηλό ποσοστό γεννητικότητας και η βελτίωση της ποιότητας ζωής και του προσδόκιμου επιβίωσης είναι οι κυριότερες αιτίες του φαινομένου αυτού. Για το λόγο αυτό, οι Προεδρίες του Συμβουλίου έχουν συμπεριλάβει τη γήρανση του πληθυσμού μεταξύ των θεμάτων που θα εξετάζονται στα πλαίσια των Κοινών Προγραμμάτων της Προεδρίας.

4.2 Στη νέα κοινωνία των ηλικιωμένων, υπάρχουν παράγοντες που μπορούν να οδηγήσουν στην απομόνωση, όπως η εξαφάνιση της εκτεταμένης οικογένειας και η εμφάνιση της μονογονεϊκής οικογένειας. Η κοινωνία των πληροφοριών παρέχει ορισμένες νέες ευκαιρίες για την έξοδο από την κοινωνική απομόνωση, οι οποίες θα πρέπει να αξιοποιηθούν για τους ηλικιωμένους, μέσω της προώθησης δράσεων που θα μειώνουν το υφιστάμενο σήμερα ψηφιακό χάσμα.

Αυτό είναι ιδιαίτερα προφανές στο χώρο της ηλεκτρονικής προσβασιμότητας. Όπως διαπιστώνεται στην υπουργική δήλωση της Ρίγα, που υιοθετήθηκε ομόφωνα, μόνον το 10 % των ατόμων άνω των 65 ετών που ζουν στην Ευρώπη χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο.

⁽¹⁰⁾ Γνωμοδότηση CESE 404/2006, σημείο 7.5.1: «Η ΕΟΚΕ καλεί όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ να υιοθετήσουν επίσημα και χωρίς τροποποιήσεις την δεύτερη έκδοση των κατευθυντήριων γραμμών για την προσβασιμότητα στον παγκόσμιο ιστό και να την ενσωματώσουν σε όλες τις δημόσιες ιστοθέσεις». ΕΕ C 110 της 9.5.2006.

4.3 Εκτός από την καθολική πρόσβαση στο Διαδίκτυο, για την προαγωγή της κοινωνικής ένταξης των ηλικιωμένων και των ατόμων με αναπηρίες στην κοινωνία των πληροφοριών, πρέπει να προταθούν, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, εγκάρσιες κοινωνικές πολιτικές που να επιδιώκουν την ισότητα και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, βελτιστοποιώντας τις υπηρεσίες και προωθώντας τη συμμετοχή των ηλικιωμένων στην κοινωνία των πληροφοριών με την άρση των εμποδίων για την πρόσβαση στην ψηφιακή εκπαίδευση και στα δωρεάν λογισμικά.

Η διευκόλυνση της προσβασιμότητας στην κοινωνία των πληροφοριών για τους ηλικιωμένους και τα άτομα με αναπηρίες μπορεί να οδηγήσει στην αύξηση της πνευματικής άσκησης και να κάνει τη ζωή τους πιο άνετη, με την παροχή υπηρεσιών όπως, μεταξύ άλλων, οι εξής:

- δωρεάν παροχή συμβουλών·
- κατ' οίκον παράδοση εγγράφων·
- παροχή νομικών συμβουλών σε ατομική βάση ή σε κέντρα συνταξιούχων ή ατόμων με αναπηρία·
- δραστηριότητες αναψυχής και ψυχαγωγίας·
- γεροντολογική συνδρομή και σύνδεση με κοινωνικές υπηρεσίες της περιοχής·
- κατάρτιση μέσω εικονικής διδασκαλίας·
- προγράμματα διακοπών·
- προαιρετικές υπηρεσίες τηλεϊατρικής·

Η ΕΟΚΕ επισημαίνει τη χρησιμότητα των ΤΠΕ για την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής συμμετοχής των ηλικιωμένων και των ατόμων με αναπηρίες, μέσω των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων τους, στη βελτίωση της υφιστάμενης κατάστασης στην ΕΕ. Η συμμετοχή των παραγόντων της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών μπορεί να αποδειχθεί σημαντική σε τομείς όπως η συρρύθμιση, η κατάρτιση κωδίκων συμπεριφοράς ή η εταιρική κοινωνική ευθύνη.

4.4 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι πρέπει να υιοθετηθούν δράσεις για την παροχή υποστήριξης προς τα σχέδια και δραστηριότητες που διευκολύνουν την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρίες και των ηλικιωμένων στην κοινωνία των πληροφοριών και τους εισάγουν στη χρήση των νέων τεχνολογιών που αποτελεί ιδανικό μέσο για να εξασφαλιστεί η κοινωνική τους ένταξη, να αποτραπεί ο ψηφιακός αποκλεισμός και να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής τους, και συγκεκριμένα:

- για να δημιουργηθούν και να ενισχυθούν ψηφιακά δίκτυα που να προωθούν τον επαγγελματισμό και την αποτελεσματικότητα των συστημάτων διαχείρισης των διαφόρων φορέων και ενώσεων που είναι επαρκώς εξοπλισμένες και προσαρμοσμένες στις ανάγκες διαφόρων ομάδων ηλικιωμένων και ατόμων με αναπηρίες και

— για την ανάληψη πειραματικών ενεργειών με βάση εφαρμογές και εργαλεία που να συμβάλλουν στο να ευνοηθεί ο ενεργός και ανεξάρτητος βίος των ατόμων με αναπηρίες και των ηλικιωμένων, μέσω της ενσωμάτωσής τους στην κοινωνία των πληροφοριών.

4.5 Η οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή μπορεί να ενισχυθεί με την εφαρμογή των Αρχών των Ηνωμένων Εθνών υπέρ των ατόμων τρίτης ηλικίας, στις πολιτικές που αναπτύσσει η ΕΕ, με την προώθηση της πρόσβασης στα κατάλληλα προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

4.6 Στα πλαίσια της επανεξέτασης της «νέας προσέγγισης» που θα πρέπει να πραγματοποιήσει η Επιτροπή, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στη νομοθεσία που θα καταρτιστεί οι ανάγκες των ηλικιω-

μένων, προκειμένου να απλοποιηθούν οι υπηρεσίες που πρέπει να παρέχονται από τα προϊόντα που αναπτύσσονται από την πλευρά τους, οι οργανισμοί τυποποίησης και η βιομηχανία θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις πτυχές αυτές στους αντίστοιχους τομείς δραστηριότητάς τους.

4.7 Από την οπτική γωνία της προστασίας του περιβάλλοντος, η αύξηση της χρήσης του ψηφιακού περιβάλλοντος παρέχει δυνατότητες για τον περιορισμό της χρήσης των μετακινήσεων μέσω της επί τόπου παροχής ορισμένων υπηρεσιών. Η Επιτροπή θα πρέπει να διερευνήσει τις δυνατότητες αυτές ώστε να προτείνει μελλοντικά κάποια πιο φιλόδοξα υπερεθνικά μέτρα για την ψηφιακή προσβασιμότητα.

Βρυξέλλες, 30 Μαΐου 2007.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ
